

“ፍላጎት ፡” “አንድ ፡ ነገር ፡ በእርግጥ ፡ እንደሚሆን ፡ ማወቅና» ፡ ዶሎስ ፡ ኤቪንጅዋሊስ ፡ “አንድን ፡ ነገር ፡ ሆነ ፡ ብሎ ፡ (ዐውቆ) ፡ ማድረግ ፡ በኢትዮጵያ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ውስጥ” ።

በፍጥረት ፡ ስኬት ፡ *

በ፲፱፻፶፯ ዓ ፡ ም ፡ የወጣው ፡ የኢትዮጵያ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ወንጀለኛ ፡ የሚፈጽመው ፡ “ወንጀል” ፡ ወይም ፡ “ጥፋት” ፡ ብሎ ፡ በሰጠው ፡ ማብራሪያ ፡ ውስጥ ፡ ሁለት ፡ የአስተሳሰብ ፡ ጠባዮች ፡ ብሎ ፡ ዐውቆ ፡ ማድረግንና ፡ ቸልተኝነትን ፡ ገልጾአቸዋል ።¹ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ አንድን ፡ ሰው ፡ ከመቅጣቱ ፡ አስቀድሞ ፡ በሕጉ ፡ መሠረት ፡ ጥፋት ፡ ሠርተሃል ፡ ተብሎ ፡ በተከሰሰው ፡ ሰው ፡ አእምሮ ፡ ውስጥ ፡ ከነዚህ ፡ ከሁለቱ ፡ የአስተሳሰብ ፡ ዓይነቶች ፡ አንዱ ፡ ነበር ፡ ብሎ ፡ ማረጋገጥ ፡ ይኖርበታል ።² ከነዚህ ፡ ከሁለቱ ፡ የአስተሳሰብ ፡ ዓይነቶች ፡ የአንዱ ፡ መኖር ፡ ካልተረጋገጠ ፡ የሰውዬው ፡ ድርጊትም ፡ ሆነ ፡ ከድርጊቱ ፡ የተነሳ ፡ የደረሰ ፡ ጉዳት ፡ ማለትም ፡ ድርጊቱ ፡ የሌላን ፡ ሰው ፡ ሞት ፡ ቢያስከትል ፡ ወይም ፡ በንብረት ፡ ላይ ፡ ጥፋት ፡ ቢያደርስ ፡ «ድንገተኛ ፡ አደጋ»³ ነው ፡ ስለሚባል ፡ በሕግ ፡ በኩል ፡ ተጠያቂነቱ ፡ በወንጀል ፡ ሳይሆን ፡ በፍትህ-ብሔር ፡ ነው ።⁴

ለማስታወስ ፡ ያህል ፡—

በዚህ ፡ ትርጉም ፡ ላይም ፡ ሆነ ፡ በማስታወሻዎቹ ፡ ውስጥ ፡ የተጻፉት ፡ ቀኖች ፡ ወሮች ፡ ናመተ ፡ ምሕረቶች ፡ ከነሰማቸው ፡ የተተረጎሙት ፡ በቀጥታ ፡ ከእንግሊዝኛው ፡ ነው ። ስለዚህ ፡ እንደ ፡ አውሮፓውያን ፡ ዘመን ፡ አቆጣጠር ፡ እየተባለ ፡ ይነበብ ። ተርጓሚው ።

- * አሶቪዬት ፡ ፕሮፌሰር ፡ አፍ ፡ ሎው ፤ ቀዳማዊ ፡ ኃይለ ፡ ሥላሴ ፡ ዩኒቨርሲቲ ፤ የሕግ ፡ ፋኩልቲ ። ጸሐፊው ፤ ይህንን ፡ ጽሑፍ ፡ በማዘጋጀት ፡ ለረዱዋቸው ፡ ሐሳብ ፡ ላካልጧቸው ፤ ቀድሞ ፡ የሥራ ፡ ጓደኛ ፡ ችው ፡ በመሆን ፡ በሕግ ፡ ፋኩልቲ ፡ ውስጥ ፡ ለነበሩትና ፡ አሁን ፡ በሌላደልፊያ ፤ ፕሪንሲፓልነት ፡ ውስጥ ፡ በሕግ ፡ ሥራ ፡ ላይ ፡ ለሚገኙት ፡ ለሚሰተር ፡ ዊልያም ፡ ኢዊንግ ፡ ምስጋናቸውን ፡ ማቅረብ ፡ ይፈልጋሉ ።
- 1. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፤ ቁጥር ፡ ፶፮ ፤ ፶፭ና ፡ ፶፱ ። ቁጥር ፡ ፳፫ (፪) ፡ ይህንን ፡ ጥፋት ፡ ወይም ፡ ስህተት ፡ “በሞራል” ፡ በኩል ፡ ወንጀለኛ ፡ “የሚፈጽመው ፡ ተግባር” ነው ፡ ብሎታል ።
- 2. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፶፮ ፡— “(፩) በሕጉ ፡ አሳብ ፡ እጥፊነቱ ፡ ተገልጾ ፡ ካልታወቀ ፡ በቀር ፡ ማንም ፡ ሰው ፡ ሊቀጣ ፡ አይቻልም ። “በሥራው ፡ አላፈ ፡ ሊሆን ፡ የሚገባው ፡ ሰው ፡ በፈቃዱ ፡ ወይም ፡ በቸልተኝነት ፡ አንድ ፡ ወንጀል ፡ ካላደረገ ፡ በወንጀለኛነት ፡ ሊፈረድበት ፡ አይቻልም ። “(፪) ማንኛውም ፡ ሰው ፡ ምንም ፡ ጥፋት ፡ ሳያደርግ ፤ የተሠራው ፡ ጥፋት ፡ በወንጀል ፡ ሕግ ፡ የሚያስቀጣ ፡ ቢሆንም ፡ — — —”
- 3. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፤ ቁ. ፶፯(፪) ።
- 4. ጥፋተኛ ፡ ነው ፡ የሚያሰኝ ፡ ምንም ፡ ማረጋገጫ ፡ ባይቀርበም ፤ የደረሰው ፡ ጉዳት ፡ በኃላፊነት ፡ የሚያስጠይቅ ፡ መሆኑ ፡ ይጠቅሳል ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ የተለመደ ፡ ነው ። ለዚህ ፡ ጠቃሚ ፡ የሆኑ ፡ ምሳሌዎች ፡ ለማግኘት ፡ የሚቻለው ፡ “ከውል ፡ ውጭ ፡ ስለሚደርስ ፡ አላፊነትና ፡ ያላገባብ ፡ ስለ ፡ መበልጸግ” በሚለው ፡ አንቀጽ ፡ ውስጥ ፡ ሲሆን ፤ ለአደገኛ ፡ ሥራ ፡ አላፈ ፡ ይሆናል ፡ የሚለውን ፡ ቁ. ፪፻፷፱ን ፤ እንሰላምች ፡ በአደረጉት ፡ ጉዳት ፡ የሚመጣ ፡ አላፊነት ፡ የሚለውን ፡ ቁ. ፪፻፸፩ን ፤ መኪናዎችና ፡ ባለሞተር ፡ ተሽከርካሪዎች ፡ ለአደረጉት ፡ ጉዳት ፡ አላፊነት ፡ የሚለውን ፡ ቁ. ፪፻፹፩ን ፤ ለተሠሩ ፡ ዕቃዎች ፡ አላፊነት ፡ የሚለውን ፡ ቁ. ፪፻፹፭ን ፡ ይጨምራል ። በፍትህ ፡ ብሔር ፡ በመግባት ፡ ስለሚኖረው ፡ ያለጥፋት ፡ አላፊነትን ፡ ስለሚመለከተው ፡ ጉዳይ ፤ ከታች ፡ በማስታወሻ ፡ (ኘት) ፴፯ ፡ ላይ ፡ ከአፀደ ፡ ኃይለ ፡ ሥላሴ ፡ ክስ ፡ ላይ ፡ የተጠቀሰውን ፡ ጥቅስ ፡ ተመልከት ።

እንደዚህ ፡ ዓይነቱ ፡ የወንጀለኛነት ፡ ጠባይ ፡ ተፈላጊ ፡ መሆን ፡ ለገጠኞቹ ፡ የኢትዮጵያ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግና ፡ ሕጉም ፡ በነርሱ ፡ ዓይነት ፡ እንዲጻፍ ፡ ምክንያት ፡ ለሆኑት ፡ ለአውሮፓ ፡ ሕጎች ፡ ዋና ፡ መሠረት ፡ ከመሆኑም ፡ ሌላ ፡ “የፍትሕ ፡ ነገሥትን ፡ ጠባይ ፡ የተከተለ ፡ ነው” ።⁷ ስለዚህ ፡ የኢትዮጵያን ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ከምዕራባውያን ፡ በተለይም ፡ ከእንግሊዝና ፡ ከአሜሪካን ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕጎች ፡ የተሻለ ፡ ነው ፡ የሚያሰኘው ፡ ኅብረተ ፡ ሰቡን ፡ ከአንዳንድ ፡ ጉዳት ፡ ለመከላከል ፡ ሲባል ፡ የወንጀለኛነቱ ፡ ጠባይ ፡ ባይኖርም ፡ እንኳን ፡ ጉዳት ፡ ሊያስከትሉ ፡ ይችላሉ ፡ ወይም ፡ ይችላሉ ፡ ይሆናል ፡ የምንላቸው ፡ ድርጊቶች ፡ የሚያስቀጡ ፡ መሆናቸው ፡ ነው ።⁸

5. ጄ ፡ ግራቭን ፡ “ዘ ፡ ፒናል ፡ ኮድ ፡ አፍ ፡ ዘ ፡ ኤምፓየር ፡ አፍ ፡ ኢትዮጵያ” ፤ የኢትዮጵያ ፡ ሕግ ፡ መጽሐብ ፤ ቮልዩም ፡ ፩ ፡ (፲፱፻፳፱) ፤ ገጽ ፡ ፪፻፹፬ ። ከታች ፡ በማስታወሻ ፡ ፸፭ ፡ ላይ ፡ የተጠቀሰውን ፡ ከኤክስፖዚ ፡ ደ. ሞቲፍ ፡ ላይ ፡ የተገኘውን ፡ ጥቅስ ፡ ተመልከት ።

6. ለምሳሌ ፤ የ፲፱፻፴፬ ፡ የጣልያን ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁ. ፵፪ ፤ ፵፭ ፡ (ወደ ፈረንሳይኛ) ፡ የተተረጎመው ፡ በሌዝ ፡ ኮድስ ፡ ፔና ፡ የሮፒንስ ፡ (ፓሪስ ፡ ለ ፡ ሴንትር ፡ ፍራንሲ ፡ ደ ፡ ድሩዋ ፡ ኮምፓራ) ፤ ቮልዩም ፡ ፪ ፤ ገጽ ፡ ፳፻፹ ፤ ፳፻፹፩ ፡ ውስጥ ፡ ነው ። ፲፱፻፵፪ ፡ ስዊስ ፡ ፒናል ፡ ኮድ ፡ ቁ. ፲፮ ፡ (፪ኛ ፡ አትም ፤ ፓንቮድ ፤ ሉዚን ፤ ሲብራር ፡ ፓዮት ፤ ፲፱፻፳፯) ። ፒ ፡ በዛትና ፡ ጄ ፡ ፔናቱል ፤ ትሬት ፡ ደ ፡ ድሩዋ ፡ ፔናል ፡ ኤ ፡ ደ ፡ ክሪሚኖሎገር ፡ (ፓሪስ ፤ ሲብራር ፡ ዳሎዝ ፤ ፲፱፻፳፫) ፤ ቮልዩም ፡ ፩ ፤ ገጽ ፡ ፻፹፩ ፤ ፻፹፮ ።

7. ለቁ. ፳፫ ፡ ኤክስፖዚ ፡ ደ ፡ ሞቲፍ ፤ በፒ ፡ ግራቭን ፤ አን ፡ ኢንትሮዳክሽን ፡ ቁ ፡ ኢትዮፒያን ፡ ፒናል ፡ ሎው ፡ (ቁ. ፩—፹፬ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ) ፡ (አዲስ ፡ አበባ ፤ የሕግ ፋኩልቲ ፡ ፲፱፻፳፭) ፤ ገጽ ፶፱ ፡ ውስጥ ፡ የተጠቀሰ ። የጸሐፊው ፡ ንግግር ፡ በጠቅላላ ፡ ከታች ፡ በማስታወሻ ፡ ፸፭ ፡ ላይ ፡ ተጠቅሶ አል ።

የጸሐፊውን ፡ አስተያየት ፡ የሚደግፍ ፡ ጽሑፍ ፡ የሚገኘው ፡ በፍትሕ ፡ ነገሥት ፡ ምዕራፍ ፡ ፶ ፤ ክፍል ፡ ፮ ፡ ውስጥ ፡ ባለው ፡ አይነት ፡ ጽሑፍ ፡ ውስጥ ፡ ሲሆን ፤ ቃሉም ፡ እንዲህ ፡ ይላል ፡—

“በውስጡ ፡ ያሉትን ፡ ሰዎች ፡ ሊገዳ ፡ ወደ ፡ መንደር ፡ ቶር ፡ ያቃጠል ፡ በእሳት ፡ ይቃጠል ፡— — — እንደ ፡ ሰው ፡ አውቆ ፡ ወደ ፡ ቤት ፡ እንዲቃጠል ፡ ቢታወቅ ፡ ይቀጣ ፡ እሳት ፡ አልፎ ፡ በዙሪያው ፡ ያሉትን ፡ ቤቶች ፡ ቢያቃጥል ፡ መጀመሪያ ፡ ባቃጠለው ፡ ሰው ፡ ብቻ ፡ ዕዳ ፡ የለበትም ፡ እርሻውን ፡ ያቃጠል ፡ ሰው ፡ እሳቲቱ ፡ አልፋ ፡ የጎረቤቱን ፡ አዝመራ ፡ ብታቃጥል ፡ እሳቲ ፡ አልፎ ፡ ወደ ፡ ሌላ ፡ ቦታ ፡ እንዳይሄድ ፡ በተቻለው ፡ ሁሉ ፡ ሳይከትር ፡ ነፋስ ፡ ሳይጠብቅ ፡ አቃጥሎ ፡ እንደሆነ ፡ ይመርምሩት ። ሰነፎች ፡ በሚቀጡበት ፡ ቅጣት ፡ ይቀጣ ፡ በተቻለው ፡ ጠብቆ ፡ ያቃጠለው ፡ ቢሆን ፡ ነፋስ ፡ በርትቶ ፡ እሳትን ፡ ወስዶ ፡ ቢያቃጥልበት ፡ ባቃጠለው ፡ ሰው ፡ ዕዳ ፡ የለበትም ፡ ፍትሕ ፡ ነገሥት ፡ (ዘ ፡ ሎው ፡ አፍ ፡ ዘ ፡ ኪንግስ) ፡ (አባ ፡ ጳውሎስ ፡ በአድዋ ፡ ከጻፉት ፡ ከግዕዝ ፡ የተተረጎመ ፡ በፒ ፡ ስትራውብ ፤ አዲስ ፡ አበባ ፤ የሕግ ፡ ፋኩልቲ ፤ ፲፱፻፳፰) ፤ ገጽ ፡ ፫፻፭ ፡— ፫፻፮ ፡ (ቅንፎቹ ፡ በመጀመሪያው ፡ ጽሑፍ ፡ ላይም ፡ ነበሩ) ።

8. አንድ ፡ አሜሪካዊ ፡ ጸሐፊ ፡ ይህንን ፡ “ፓብሊክ ፡ ዌልፈር ፡ ኦፊንሲስ” ብሎ ፡ የሚጠራውን ፡ እንደሚከተለው ፡ ገልጿል ፡—

“— — — ዛሬ ፤ ምንም ፡ አይነት ፡ የወንጀለኛነት ፡ ወይም ፡ (የቸልተኛነት) ፡ መንፈስ ፡ ባይኖርም ፡ የሚያስቀጡትንና ፡ ብዛታቸው ፡ እየጨመረ ፡ በመሄድ ፡ ላይ ፡ ያሉትን ፡ ወንጀሎች ፡ በመታዘብ ፡ ላይ ፡ ነን ። ያልተጣሩ ፡ ወይም ፡ ገጹሕ ፡ ያልሆኑ ፡ ምግቦችን ፡ መሸጥ ፤ ስለ ፡ መጠጥ ፡ የወጡትን ፡ ሕጎች ፡ መጣስ ፡ አንዳንድ ፡ እደችን ፡ ለማስወገድ ፡ ሲባል ፡ የወጡ ፡ ደንቦችን ፡ መተላለፍና ፡ ሌሎችም ፡ በመሠረቱ ፡ አድራጊው ፡ አንድን ፡ ነገር ፡ የማድረግ ፡ ጠባይ ፡ የሚያሳይባቸው ፡ ጥፋቶች ፤ አድራጊው ፡ ምን ፡ ያሰብ ፡ ወይም ፡ ያልም ፡ ነበር ፡ ሳይባል ፡ የሚያስቀጡ ፡ ሆነዋል ። የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ በጠቅላላው ፤ በሁለት ፡ በማይስማሙ ፡ ፍላጎቶች ፡ መካከል ፡ ላለው ፡ ልዩነት ፡ መግባባትን ፡ የሚፈጥር ፡ ነው ። ይኸውም ፤ በአንድ ፡ በኩል ፡ ሕዝቡ ፤ የኅብረተ ፡ ሰቡ ፡ ደህንነት ፡ እንዳይጎዳ ፡ ወይም ፡ አደጋ ፡ ላይ ፡ እንዳይወድቅ ፡ ሲፈልግ ፤ በሌላ ፡ በኩል ፡ ደግሞ ፡ ለምሥራው ፡ ሁሉ ፡ ሙሉ ፡ መብትና ፡ ነጻነት ፡ እንዲኖረኝ ፤ ማንም ፡ ሰው ፡ በምሥራው ፡ ሥራ ፡ ውስጥ ፡ ጣልቃ ፡ መግባት ፡ የለበትም ፡ የሚል ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ መኖሩ ፡ ነው ። በአሁኑ ፡ ጊዜ ፡ በጣም ፡ የምናስበው ፤ የማኅበራዊውንና ፡ የኅብረተ ፡ ሰቡን ፡ ፍላጎት ፡ ለመከላከል ፡ ነው ፡— — — የአንድን ፡ ሰው ፡ የጥቅም ፡ ፍላጎት ፡ ከመመልከት ፡ ይልቅ ፤ የማኅበራዊውንና ፡ የኅብረተ ፡ ሰቡን ፡ የጥቅም ፡ ፍላጎት ፡ አብልጠን ፡ መመልከት ፡ ይኖርብናል ፡ የሚለው ፡ የዚህ ፡ አዲስ ፡ ሐሳብ ፡ ውጤት ፡ የሚታየው ፡ በፍርድ ፡ ቤቶች ፡ በኩል ፡ ሲሆን ፡ ይኸውም ፡ ፍርድ ፡ ቤቶች ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ በሚሠራው ፡ ጥፋት ፡ ውስጥ ፡ ያለው ፡ ችግር ፡ ምንድነው ፡ እያሉ ፡ ከመመራመር ፡ ይልቅ ፤ የተፈጸመው ፡ ድርጊት ፡ ምን ፡ ያህል ፡ ጎጂ ፡ ነበር ፡ በሚለው ፡ ላይ ፡ ማተኮራቸው ፡ ነው ። ይህ ፡ አዲስ ፡ ሐሳብ ፡ የተመሰረተው ፡ የማኅበራዊውን ፡ የጥቅም ፡ ፍላጎት ፡ መከላከል ፡ አለብን ፡ በሚለው ፡ ላይ ፡ ስለ

አንድን ሰው ፡ ወንጀለኛ ፡ ነው ፡ ከሚያሰኙት ፡ ከነዚህ ፡ ከሁለቱ ፡ ዓይነት ፡ የአስተሳሰብ ፡ ጠባዮች ፡ ዐውቆ ፡ ወይም ፡ ሆነ ፡ ብሎ ፡ አንድ ፡ ነገር ፡ ማድረግ፡በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ በጣም ፡ አስፈላጊ ፡ ነው ። ሊባል ፡ የሚቻለው ፡ “ሆነ ብሎ ፡ ወንጀል ፡ የሚሠራ ፡ ሰው ፡ ሁልጊዜ ፡ ቅጣት ፡ የሚገባው” ፡ ከሆነና ፡ በቸልተኝነት ፡ ወንጀል ፡ የሚሠራ ፡ ሰው ፡ ግን ፡ “በሕጉ ፡ ውስጥ ፡ ይቀጣል ፡ የሚል ፡ ግልጽ የሆነ ፡ ድንጋጌ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፡ አይቀጣም” ፡ የተባለ ፡ እንደሆነ ፡ ብቻ ፡ ነው ። ይህም ፡ ማለት ፡ “በቸልተኝነት ፡ ወንጀል ፡ ተሠርቷል ፡ በማለት ፡ በአንድ ፡ ድንጋጌ ፡ መሠረት ፡ ወንጀሉን ፡ የሠራውን ፡ ሰው ፡ መቅጣት ፡ ከተፈለገ ፡ በድንጋጌው ፡ ውስጥ ፡ አንድ

ሆነ ፡ ለነዚህ ፡ ልዩ ፡ ለሆኑትና ፡ ማህበራዊ ፡ ኑሮን ፡ በግልጽና ፡ በብዛት ፡ የሚጎዱ ፤ ‘ሬጉላቶሪ ፡ ኦሪገናላሽን’ የሚባሉት ፡ እንዲጋለጡ ፡ በደረጃም ፤ ቅጣታቸው ፡ የቀለለ ፡ እንዲሆን ፡ (ብዙ ፡ ጊዜ ፡ መቀጫ ፡ ብቻ ፡ እንዲከፈልባቸው ፡ አንዳንድ ፡ ጊዜም ፡ አጠር ፡ ላለ ፡ ጊዜ ፡ እንዲያስቀጡ) ፡ ተደርጓል ፡ ይኸውም ፤ በዚህ ፡ ዓይነት ፡ አጋጣሚ ፤ አንድ ፡ ወንጀል ፡ ያልሠራ ፡ (ንጹሕ) ፡ ሰው ፡ ተከሰ ፡ ሲቀርብ ፤ ፍርድ ፡ ቤቶች ፡ የዚህን ፡ ሰው ፡ የጥቅም ፡ ፍላጎት ፡ በቀላሉ ፡ በማለፍ ፤ ምንም ፡ የጥፋተኝነት ፡ መንፈስ ፡ ባይኖረውም ፡ ሊቀጡት ፡ ይችላሉ» ። ኤፍ ፡ ሳይር ፤ «ፓብሊክ ፡ ዌልፊር ፡ ኦሪገናላሽን ፤ ኮሎምቢያ ፡ ሎው ፡ ሪቪው ፤ ቮልዩም ፡ ፴፫ ፡ (1887) ፤ ገጽ ፡ 95 ፤ ፳፭ ።

የኢትዮጵያ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፤ የአንድን ፡ ሰው ፡ የጥቅም ፡ ፍላጎት ፡ ለመከላከል ፡ «በጣም ፡ ማዘንበሉን» ፡ ቀጥሏል ፡ ለማለት ፡ ይቻላል ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ ሳይር ፡ «ሬጉላቶሪ ፡ ኦሪገናላሽን» ፡ ካላቸው ፡ ጋር ፡ ተመጣጣኝ ፡ ይሆናሉ ፡ ለሚባሉት ፡ ቀላል ፡ ጥፋቶች ፡ እንኳን ፡ (ቁ. ፯፻፺፯ ፡ ተመልከት) ።

“የወንጀለኛነት ፡ አስተሳሰብ ፤” እንዲኖር ፡ ያስፈልጋል ፡ ይላል ፡ የ“ፓብሊክ ፡ ዌልፊር ፡ ኦሪገናሽን” ጠባይ ፡ የተመሠረተው ፤ “ተጨማሪ ፡ የማህበራዊ ፡ ኑሮ ፡ መስተካከልን ፡ (በሚጠይቀውና) ፡ እየጨመረ ፡ በሚሄደው ፡ የሀያኛው ፡ ክፍለ ፡ ዘመን ፡ የተወሰነ ፡ የኑሮ ፡ አቋም ፡ ላይ ፡ ነው ።» (id. ገጽ ፡ ፳፭) ፤ የሚለው ፡ ሐሳብ ፡ ከታቀደው ፡ ግብ ፡ አያደርስም ፤ ማለትም ፤ እነዚህን ፡ “ኅብረተ ፡ ሰብን ፡ ይጎዳሉ” የተባሉትን ፡ ነገሮች ፡ በወንጀለኛነት ፡ ያስቀጣሉ! በሚል ማስፈራሪያ ፡ ለማስወገድ ፡ አይቻልም ፡ በማለት ፡ ብዙ ፡ ሰዎች ፡ የተቃወሙ ፡ ድምጻቸውን ፡ አሰምተዋል ። በወንጀለኛነት ፡ ያስቀጣሉ ፡ የሚለው ፡ ማስፈራሪያ ፤ በተለይም ፡ እነዚህ ፡ “ሬጉላቶሪ ፡ ኦሪገናሽን” ፡ የተባሉት ፡ በሚመለከቱት ፡ አንድ ፡ የንግድ ፡ ሥራ ፡ በሚያካሂድ ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ያለውን ፡ ውጤት ፡ ብንመለከት ፤ ሰውዬው ፡ ያጠፋው ፡ ጥፋት ፡ እንደገና ፡ እንዳይደገም ፡ በማድረግ ፡ በኩል ፡ የሚሰጠው ፡ ጥቅም ፤ ለዚህ ፡ ሲባል ፡ በቅድሚያ ፡ ከተሰጡት ፡ የመከላከያ ፡ ዘዴዎች ፡ የበለጠ ፡ አይሆንም ። እነዚህን ፡ በቅድሚያ ፡ የተሰጡ ፡ የመከላከያ ፡ ዘዴዎች ፡ ለምሳሌ ፡ ብንጠቅስ ፡ ካሳ ፡ ለማግኘት ፡ የፍትሕ ፡ ብሔር ፡ ክስ ፡ የማቅረብ ፡ ዕድል ፡ መኖሩ ፤ ሥራውን ፡ በደምብ ፡ ሊያካሂድ ፡ አልቻለምና ፡ ሥራው ፡ የሚያከራ ፡ ዕቃው ፡ የሚያስተማምን ፡ አይደለም ፡ የሚል ፡ ማስታወቂያ ፡ ቢነገር ፡ ደምበኞቹን ፡ ሊያባርርና ፡ ሊያከስረው ፡ የሚችል ፡ መሆኑ ፡ ይገኙበታል ፡ ለተጨማሪ ፡ ምሳሌ ፤ ጆ ፡ ሆል ፤ ጄኔራል ፡ ፕሪንሲፕል ፡ አፍ ፡ ክሪሚናል ፡ ሎው ፡ (፪ኛ ፡ እትም ፤ ኤንድድፖሊስ ፤ ቦብስሚራል ፤ ኮምፓኒ ፤ 1885) ፤ ገጽ ፡ 189፯ — 189፯ ፡ ተመልከት ፡ ለወንጀለኛ ፡ የሚሰጠው ፡ ቅጣት ፤ እንደነዚህ ፡ ዓይነት ፡ ጥፋቶች ፡ እንደገና ፡ እንዳይደገሙ ፡ ያደርጉ ፡ ይሆናል ፡ የሚባለውን ፡ ያህል ፤ በሞራል ፡ በኩል ፡ ንጹሕ ፡ የሆነውን ፡ ሰው ፡ መቅጣት ፡ ደግሞ ፡ “የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ያለውን ፡ የሞራል ፡ ስሜት ፡ የተዳከመ ፡ ያደርገዋል ፡ ወንጀል ፡ ሠርተህል ፡ በመባል ፡ መወንጀል ፤ በመጥፎ ፡ ጉንፋን ፡ ከመያዝ ፡ የከፋ ፡ አይሆንም ፡ የሚለው ፡ አስተሳሰብ ፡ እየተሰፋፋ ፡ ከሄደ ፡ ወንጀለኞችን ፡ በመቅጣት ፡ ሊደርስ ፡ ከተፈለገበት ፡ ግብ ፡ ለመድረስ ፡ አይቻልም ።” ኤች ፡ ፓከር ፤ ዘ ፡ ሊሚትስ ፡ አፍ ፡ ዘ ፡ ክሪምናል ፡ ሳንክሽን ፡ (ሲፓንፎርድ ፡ ስፓንፎርድ ፡ ዩኒቨርሲቲ ፡ ፕሬስ ፤ 1885) ፤ ገጽ ፡ ፪፻፳፩ ፡ ይህ ፡ የመጨረሻው ፡ ጥቅስ ፡ እንደሚያሳስበው ፡— ጥያቄው ፡ ዞሮ ፡ ዞሮ ፡ የሚያርፈው ፤ “ሕዝቡ ፡ ያለውን ፡ የሞራል ፡ ጥላቻ ፡ ለማስረዳት” ወይም ፡ “ኅብረተ ፡ ሰቡን ፡ በመከላከልና ፡ ወንጀለኛውን ፡ በማረም ፡ በኩል ፡ ያለውን ፡ ማህበራዊ ፡ ዓላማ ፡ ውጤት ፡ ለማሳየት” ። በየትኛው ፡ ወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ አላማ ፡ መመራት ፡ እንዳለብን ፡ መምረጡ ፡ ላይ ፡ ነው ። ኤች ፡ ኤል ፡ ኤ ፡ ሀርት ፤ ፓኒሽመንት ፡ ኤንድ ፡ ሬስፓንሲቢሊቲ ፡— ኤሴይስ ፡ ኢን ፡ ዘ ፡ ፈሎሶፊ ፡ አፍ ፡ ሎው ፡ (አክብፎርድ ፤ ክላሬንደን ፡ ፕሬስ ፤ 1885) ፤ ገጽ ፡ 18፻ — ፳፯ ።

9. የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁ. ፡ 9፳ (፪) ፤ 9፶ (፪) ፤ ግራቭን ፤ ጽሑፉ ፡ የተገለጸው ፡ ላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፯ ፤ ገጽ ፡ 189፳ ፤ 189፳ ፡ ላይ ፡ ነው ፡ “ድርጊቱ ፡ ትክክል ፡ ነው ፡ የሚሰኝበት ፡ ወይም ፡ ይቅርታ ፡ የሚሰጥበት ፡ ሁኔታ ፡ በሕጉ ፡ ውስጥ ፡ በግልጽ ፡ ከተጻፈ ፡ (ቁ. ፳፱ — ፳፭)” ፡ አውቆ ፡ የሚፈጸም ፡ ወንጀል ፡ በጋላፊነት ፡ አያስጠይቅም ። ቁ. ፡ 9፳(፪) ።

በታ : ላይ : 'ቸልተኝነት' : የሚለው : ቃል : መገኘት : ይኖርበታል ።¹⁰ ይህም : የሚገኘው : በሕገ : መጽሐፍ : ውስጥ : በአንዳንድ : በታ : ላይ : ሲሆን : በጠቅላላው ግን : በእርግጥ : ስለሚደርሱና : ሊደርሱም : ይችላሉ : ስለሚባሉ : ዓቢይ : ጉዳዮች : በሚናገሩ : ደንቦች : ውስጥ : ነው ።¹¹ እንዲሁም : ደግሞ : አንዳንድ : ጊዜ : የሚፈለ

10. ፒ : ስትራውስ ፣ "አን : ኢንተርፕራቲንግ ፣ ዘ : ኢትዮጵያን : ፒናል : ኮድ ?" የኢትዮጵያ : ሕግ : መጽሐፍ ፣ ሾልዮም ፣ ፭ : (፲፱፻፷፰) ፣ ገጽ : ፫፻፺፮ ፣ ከዚህ ተቃራኒ : የሆነው : ደንብ : የደንብ : ተላላፊ : መቅጫ : ሕግ : በሚለው : ክፍል : ውስጥ : ተጠቅሶአል ፣ እዚያ : የተወሰደው : ግምት ፣ ቸልተኝነት : የሚለውን : ቃል : ሕገ : በግልጽ : ከመግለጫው : ውጭ : ያላደረገው : ከሆነ ፣ በዚያ : ሕግ : መሠረት : ቸልተኝነት : ያስቀጣል : የሚል : ነው ። ቁ. ፮፻፺፮ (፪) ፣ ይህ ፣ በወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ውስጥ : ባለው : ደምስ : ላይ : የተደረገው : ለውጥ ፣ በአንግሎ : አሜሪካን : አገሮች : ውስጥ : ምንም ፣ ጥፋት : ባይኖርም ፣ በወንጀለኛነት : ያስጠይቃል : ከሚለው : አስተሳሰብ : የተወሰደ : ነው ። ላይ : በማስታወሻ ፣ ፳ ውስጥ : የተጻፈውን : ተመልክት (ች) ።

11. ምሳሌ :— በቸልተኝነት : ስለመግደል : (ቁ. ፮፻፳፮) ፣ በቸልተኝነት : ምክንያት : ስለሚደርሱ : የአካል : ጉዳዮች : (ቁ. ፮፻፵፫) ፣ በቸልተኝነት : ቤት : ስለሚቃጠል : (ቁ. ፬፻፺፪) ፣ በቸልተኝነት : ስለሚደረግ : የኤክስፖዘት : የሀብት : ክዳት : (ቁ. ፱፻፳፫ (፪)) ፣ በቸልተኝነት : ተላላፊ : በሽታዎችን : ስለማባዛት : ወይም : ስለማስተላለፍ : (ቁ. ፮፻፫፫ (፫)) ፣ የሚገዳ : ወይም : የተበላሹ : ምግቦችንና ፣ ዕቃዎችን : በቸልተኝነት : መሥራትና : መሸጥ : (ቁ. ፮፻፺፩ (፫)) ።

በቸልተኝነት : የሚፈጸም : ወንጀል : ብዛቱ : የተወሰነበት : ምክንያት ፣ ቸልተኝነት : አውቆ : አንድን ነገር : ከማድረግ : ያነሰ : የሞራል : ጥፋት : ስለሆነና (ከታች : በገጽ : 326-330 ላይ : የተጻፈውን ፣ ማብራሪያ : ተመልክት) ፣ ያስቀጣል : የሚለው : ማስፈራሪያ ፣ እንደርሱ : ዓይነት : ጥፋት : እንደገና : እንዳይደገም : በማድረግ : በኩል : ያለው : ተፈጻሚነት : አነስተኛ : በመሆኑ : ነው ። ሁለተኛው : ሐሳብ : ግልጽ : ይመስላል ። ግን : ድርጊቱ : እንደገና : እንዳይፈጸም : በማድረግ : በኩል : በቸልተኝነት : ላይ : ያለው : ተፈጻሚነት : አነስተኛ : ነው : የተባለው ፣ የቱን : ያህል : አነስተኛ : ቢሆን : ነው : በማለት : ብዙ : ጭቅጭቅ : ተፈጥሯል ። በወንጀለኛነት : ያስቀጣል : የሚለው : ማስፈራሪያ ፣ ማንኛውንም : ዓይነት : የማይፈለግ : ጠባይ : እንደገና : እንዳይደገም : በማድረግ : በኩል : ያለው : ውጤት : ምን : ያህል : ነው : በሚለው : ላይ : ብዙ : የጋለ : ጭቅጭቅ : መኖሩ : የታወቀ : ነው ። የጭቅጭቁ : የውጊያ : መስክ : በጠቅላላ : በሐሳብ : ዓለም : (በቲዎሪ) ግዛት : ውስጥ : ነው : ለማለት : ይቻላል ። የኖርዌይ : ዳኛ : የሐንስ : አንዴናስ ፣ ሲጽፉ :— "በዚህ ጉዳይ ላይ : ምንም : ዓይነት : የሙከራ : ጥናት : ያለመደረጉ : ለየሚያሳዝን : ነገር) : ነው ።" ብለዋል ። በአሁኑ ጊዜ : በሁለቱም : ማለትም : ወንጀለኛነትን ፣ በሚመለከት : ነገር ላይ : የሚደረገው : ክርክርና : በወንጀል : ጥናት ላይ : በቀረቡ ፣ ሥነ : ጽሑፍ : ውስጥ : በጠቅላላው : ወንጀልን : ስለመከላከል : የተነገረው ፣ ሁሉ ፣ በእኛም ፣ ላይ : የተመሠረተና ፣ በጋለ : ስሜት : የተነገረ : ነው : ብለዋል ። "ጄ : አንዴናስ ፣ "ዘ : ጀኔራል : ፕሮቬንቲቭ : ኢ.ፊ.ክትስ : አፍ : ፓኒሽመንት?" ዩኒቨርሲቲ : ፔንሲልቬንያ : ሎው : ሪቬው ፣ ሾልዮም ፣ ፻፲፬ (፲፱፻፷፮) ፣ ገጽ : ፱፻፶፫ ፣ ለዚህ : የቀረበው : አንድ : ምክንያት ፣ የሚሰጠው : ቅጣት ፣ አንዴ : የተደረገን ፣ ጥፋት : እንደገና ፣ እንዳይደገም ፣ ለማድረግ ፣ እንዲችል : የሚረዱት : ነገሮች : ቁጥር : ነው : ተብሏል ። እነርሱም ፣ የተደረገው : ጥፋት : ምን : አይነት : እንደሆነ ፣ ሕጉን : በሥራ ላይ : እንዲውል : የሚያደርጉት ፣ ድርጅቶች ፣ ብቁነት : (ማለትም ፣ "ጥፋቱን ፣ ለይቶ ፣ ለማውጣትና ፣ ለመረዳት ፣ ያለባቸው : ኃላፊነትን") ፣ እንዳይደረጉ : የተከለከሉት : ነገሮችና ፣ የተወሰኑት : ቅጣቶች ፣ በሚመለከቷቸው ፣ ሰዎች ፣ ዘንድ : ታዋቂነታቸው : የቱን : ያህል ፣ እንደሆነ ፣ እንደዚሁም ፣ በሰዎች ፣ መካከል ፣ ያሉት ፣ ልዩነቶች ፣ ናቸው ። እነዚህ ፣ በጣም ፣ አስፈላጊ ፣ ብለን ፣ ከምንጠራቸው ፣ ጥቂቶቹ ፣ ናቸው ። Id. ገጽ : ፱፻፶፯—፶፰ ፣ ፱፻፶፰ ፣ ፱፻፶፯ ፣ እስኪሆን : ድረስ ፣ በአንድ ፣ አጠቃላይ ፣ ሐሳብ ላይ ፣ ከስምነት ፣ ተደርሶ አል ፣— ይኸውም ፣ አንድ : ድርጊት ፣ ሁለተኛ ፣ እንዳይደገም ፣ ለማድረግ ፣ ይቻላል ፣ ከተባለ ፣ ይሁለባ ባል ፣ ተቀባይነት ፣ የሚኖረው ፣ ሰዎች ፣ የሚያደርጉትን ፣ አስበውና ፣ በምክንያት ፣ የሚሠሩ ፣ ናቸው ፣ የሚለውን ፣ መመሪያ ፣ የተከተልን ፣ እንደሆነ ፣ ነው ። ይህም ፣ ማለት ፣ "አንድ ፣ ጥፋት ፣ ለማጥፋት ፣ በቁ ፣ ችሎታ ፣ ያለው ፣ ሰው ፣ ከሚፈጽመው ፣ ድርጊት ፣ የሚያገኘውን ፣ ጥቅም ፣ ቅጣቱ ፣ ከሚያስከትለው ፣ መጥፎ ፣ ውጤት ፣ ጋር ፣ በመመዘን ፣ ጥቅሙን ፣ ለመጠበቅ ፣ ሲል ፣ ድርጊቱን ፣ ከመፈጸም ፣ ይቆጠባል ።" ሆኖ ፣ ከላይ ፣ በማስታወሻ ፣ ፭ ፣ ገጽ : ፻፵፯ ፣ የተገለጸውን ፣ ጽሑፍና ፣ አንዴናስ ፣ ከላይ ፣ በገጽ : ፱፻፶፯—፶፰ ፣ ላይ ፣ የተጻፈውን ፣ ተመልክት(ች) ፣ ጄ ፣ ሚካኤልና ፣ ኤች ፣ ዌቨር ፣ ከሪምናል ፣ ሎው ፣ ኤንድ ፣ ኢትስ ፣ አድሚንስትራቲቭን ፣ (ሺካጎ) ፣ ዘ ፣ ፋውንደሽን ፣ ፕራስ ፣ Inc. ፣ ፲፱፻፵፯) ፣ ገጽ : ፲፪—፲፫ ፣ የሚያደርገውን ፣ በቸልተኝነት ፣ የሚሠራ ፣ ሰው ፣ እንደዚህ ፣ አይነት ፣ "ማመዛዘን" በማድረግ ፣ ረገድ ፣ ያለው ፣ ዝንባሌ ፣ የሚሠራውን ፣ አውቆ ፣ ከሚያደርግ ፣ ሰው ፣ ጋር ፣ ሲተያይ ፣ በጣም ፣ አነስተኛ ፣ መሆኑ ፣ ተደርሶበታል ። በአንዱ ፣ አይነት ፣ ቸልተኝነት ፣ ማለትም ፣ "አድቨርተንት ፣ ኔግሊጅንስ ፣" በሚባለው ፣ ውስጥ ፣ ከሚፈጽመው ፣ ድርጊት ፣ የተነሳ ፣ ምናልባት ፣ ሊከተል ፣ የሚችለውን ፣ ጉዳት ፣ ይገምትና ፣ ይህንን ፣ ይመጣ ፣ ይሆናል ፣ ብሎ ፣ የገመተውን ፣ ነገር ፣ ድርጊቱን ፣ ለመፈጸም ፣ ካነሳሳው ፣

ገው፡ ሆነ፡ ብሎ፡ አንድን፡ ነገር፡ የማድረግ፡ ወይም፡ የቸልተኝነት፡ አስተሳሰብ፡ መሆኑን፡ ሕጉ፡ በግልጽ፡ ያላሳየ፡ እንደሆነ፡¹² አንድ፡ ሰው፡ በዛ፡ ደንብ፡ የሚቀጣው፡ ድርጊቱን፡ የፈጸመው፡ ዐውቆ፡ ወይም፡ ሆነ፡ ብሎ፡ የሆነ፡ እንደሆነ፡ ብቻ፡ ነው።¹³

ይህ፡ ጽሑፍ፡ ሆነ፡ ብሎ፡ (ዐውቆ)፡ አንድን፡ ነገር፡ ማድረግ፡ ማለት፡ ምን፡ እንደሆነ፡ ይመረምራል፤ ይፈልጋልም። ከዚህ፡ ቀጥሎ፡ እንደምናየው፡ የወንጀለኛ፡ መቅጫ፡ ሕግ፡ አንድን፡ ነገር፡ አውቆ፡ ማድረግ፡ በሚለው፡ ውስጥ፡ የሚያውቀው አንድ፡ ዓይነት፡ ብቻ፡ ሳይሆን፡ ሦስት፡ የተለያዩ፡ የአስተሳሰብ፡ ዓይነቶች፡ መኖራቸውን፡ ነው። እነርሱም፡ “ፍላጎት”፡ “አንድ፡ ነገር፡ በእርግጥ፡ የሚሆን፡ መሆኑን፡ የማወቅ፡ ችሎታ”ና፡ ዶሎስ፡ ኤቬንቼዋሊስ፡ (“ቀጥተኛ፡ ባልሆነ፡ መንገድ፡ አንድን፡ ነገር፡ ሆነ፡ ብሎ፡ ማድረግ”)¹⁴ የሚባሉት፡ ናቸው። የመጀመሪያዎቹ፡ ሁለቱ፡ በወንጀለኛ፡ መቅጫ፡ ሕግ፡ በአንቀጽ፡ ፶፰፡ (፩)፡ በመጀመሪያው፡ አዲስ፡ መስመር፡ ውስጥ፡ የሚገኙ፡ ሲሆኑ፡ እነርሱም፡ በዚህ፡ ጽሑፍ፡ በክፍል፡ ፩፡ ውስጥ፡ ይገለጻሉ። ዶሎስ፡ ኤቬንቼዋሊስ፡ የሚገኘው፡ በአንቀጽ፡ ፶፰፡ (፩)፡ በሁለተኛው፡ አዲስ፡ መስመር፡ ውስጥ፡ ስለሆነ፡ ስለርሱ፡ ደግሞ፡ በክፍል፡ ፪፡ ውስጥ፡ መግለጫ፡ ይሰጣል።

ስለ፡ ዶሎስ፡ ኤቬንቼዋሊስ፡ በክፍል፡ ፪፡ ውስጥ፡ የተጻፈው፡ ማብራሪያ፡ ረዘም፡ ያለ፡ ይሆናል፡ ምክንያቱም፡ ፩ኛ፡ ዶሎስ፡ ኤቬንቼዋሊስ፡ በ፲፱፻፶፯ቱ፡ የወንጀለኛ፡

ምክንያት፡ ጋር፡ ይመዘን፡ ይሆናል። ቢሆንም፡ የቸልተኝነቱ፡ ፍሬ፡ ነገር፡ ያለው፡ ጉዳቱ፡ ይመጣል፡ ብሎ፡ ካለማመኑ፡ ላይ፡ ስለሆነ፤ ይሆን፡ ይሆናል፡ ለሚባለውም፡ ሆነ፡ ያንን፡ ጉዳት፡ ካስከተልኩ፡ አቀጣ፡ ይሆናል፡ ለሚለው፡ ፍራቻ፡ የሚሰጠው፡ ግምት፡ በጣም፡ አነስተኛ፡ ነው። “እን አድቨርተንት፡ ኔግሊጀንስ” በሚባለው፡ በሌላው፡ አይነት፡ ቸልተኝነት፡ ደግሞ፤ ድርጊቱን፡ የሚፈጽመው፡ ሰው፡ ጉዳቱ፡ ይመጣ፡ ይሆናል፡ የሚል፡ ግምት፡ መኖሩንም፡ እንኳን፡ አያውቅም። አቀጣ፡ ይሆናል፡ የሚለው፡ ፍራቻ፡ በእንደዚህ፡ አይነት፡ ሰው፡ አስተሳሰብ፡ ላይ፡ ምንም፡ ያህል፡ ተፈጻሚነት፡ ያለው፡ አይመስልም። ምናልባት፡ ተፈጻሚነት፡ የሚኖረው፤ ይኸው፡ ሰው፡ በዚህ፡ አይነት፡ ቸልተኝነት፡ አንድ፡ ድርጊት፡ ሲፈጽም፡ ተገኝቶ፡ ተቀጥቶ፡ ከሆነ፤ ለወደፊት፡ ይበልጥ፡ እንዲጠነቀቅ፡ ያደርገው፡ ይሆናል። ከዚህ፡ ጋር፡ በማያያዝ፡ የኤች፡ ዌቨለርንና፡ የጂ፡ ሚካኤልን፤ “ኤ፡ ራቭናል፡ እን፡ ዘ፡ ሎው፡ አፍ፡ ሆሚሳይድ”፤ ኮሎምቢያ፡ ሎው፡ ሪቪው፤ ቮልዴም፡ ማ፤ (፲፱፻፴፯)፤ ገጽ፡ ፳፻፱—፶፩ ላይ፡ ያለውንና፡ የጂ፡ ዊልያምስን፤ ክሪምናል፡ ሎው፡ ዘ፡ ጂኔራል፡ ፓርት፡ (፪ኛ፡ እትም፤ ለንደን፤ ስቲቭንስ፡ ኤንድ፡ ላንስ፡ ሊሚትድ፤ ፲፱፻፷፩)፤ ገጽ፡ ፳፻፲—፳፱፡ አስተያየት፡ ከዚህ፡ ተቃራኒ፡ ከሆነው፡ ከላይ፡ በማስታወሻ፡ ፳፡ ገጽ፡ ፻፵፯—፵፩፡ ከተገለጸው፡ ከሆል፡ አስተያየት፡ ጋር፡ አወዳድር።

12. ምሳሌ፡— ቁ. ፭፻፳፫፤ “ማንኛውም፡ ሰውን፡ የሚገድል፡ ሰው፡ . . . ፤” ቁ. ፭፻፵፩(፩)፤ “ማንኛውም፡ በፀንሰች፡ ሴት፡ ላይ፡ የማስወረድን፡ ተግባር፡ የፈጸመ፡ ሰው፡ . . . ፤” ቁ. ፭፻፶፯(፩)፤ “ማንም፡ ሰው፡ ሕግን፡ ተቃራኒ፡ በሆነ፡ አይነት፡ ወይም፡ ደምበኛ፡ ባለሥልጣን፡ የሆነ፡ ሹም፡ ሳያዘው፡ ሌላውን፡ ሰው፡ በመያዝ፤ በማሰር፡ ወይም፡ በእስረኛነት፡ ስም፡ ይዞ፡ በማስቀመጥ፡ ነጻነቱን፡ ያሳጣው፡ እንደሆነ፡ ወይም፡ በማኖቸውም፡ ሌላ፡ አኳኝን፡ ወዲያና፡ ወዲህ፡ የሚሄድ፡ የጻጸነት፡ መብቱን፡ ያገደው፡ እንደሆነ፡ . . .” ቁ. ፱፻፹፯(፩) (ለ)፤ ማንም፡ ሰው፡ . . . (ለ) አንድ፡ ሙት፡ ሰው፡ ያረፈበትን፡ ስታ፡ የሚደፍር፤ የሚያረክስ፡ . . .”

13. ግራቩን፤ ከላይ፡ በማስታወሻ፡ ፮፤ ገጽ፡ ፳፻፪፡ ላይ፡ የተገለጸ፡ ጽሑፍ፡ ምንም እንኳን፡ ይህ፡ የአተረጓጎም፡ ደንብ፤ በቸልተኛነት፡ የተፈጸመን፡ ወንጀል፡ በአንድ፡ ደንብ፡ መሠረት፡ ለመቅጣት፤ በዚያ፡ ደንብ፡ ውስጥ፡ አንድ፡ ቦታ፡ ላይ፡ “ቸልተኝነት፡” የሚለው፡ ቃል፡ መኖር፡ አለበት፡ የሚለውን፡ የተከተለ፡ ቢሆንም፤ ፀሐፊው፡ ጉዳዩን፡ ለአተረጓጎም፡ ደምበኛ፡ ከመተው፡ ይልቅ፤ ሆነ፡ ብሎ፡ የሚፈጸሙ፡ ድርጊቶችን፡ ብቻ፡ በሚያስቀጡ፡ ደንቦችም፡ ውስጥ፡ በሙሉ፤ “ሆነ፡ ብሎ፡ (አውቆ) ማድረግ፡” (ኢንቴንሽን)፡ የሚለውን፡ ወይም፡ ከዚህ፡ ጋር፡ ተመሳሳይ፡ የሆነ፡ ሌላ፡ አስፈላጊ፡ ቃል፡ በጫምር፤ ተገቢ፡ ያልሆነ፡ መደናገር፡ እንዳይፈጠር፡ ለማድረግ፡ በረዳ፡ ነበር። ለምሳሌ፡ አንደ፡ ቁጥር፡ ፭፻፳፫፡ ያሉትን፡ ቁጥሮች፤ ፍርድ፡ ጤቱ፡ የዚህ፡ ቁጥር፡ ተፈጻሚነት፡ አውቆ፡ (ሆነ፡ ብሎ)፡ በሚፈጸሙ፡ የነፍስ፡ የመግደል፡ ክስች፡ ላይ፡ ብቻ፡ ነው፡ የሚለውን፡ ችላ፡ የማለት፤ በቸልተኝነት፡ በሚፈጸሙ፡ የነፍስ፡ መግደል፡ ክስች፡ ላይም፡ በስህተት፡ ተፈጻሚ፡ ሲያደርገው፡ ይችላል። ከታች፡ በማስታወሻ፡ ፻፳፱፡ ላይና፡ አብረው፡ በተጻፉት፡ ጽሑፎች፡ ውስጥ፡ የተገለጸውን፡ ተመልከት።

14. ግራቩን፤ Id. ፤ ገጽ፡ ፻፶፮፤ ፻፶፯፡ ላይ፡ ተመልከት(ች)።

መቅጫ : ሕግ : ውስጥ : ሳይገባ : በፊት እንደተገለጹት : ሁለት : የአስተሳሰብ : ዓይነቶች : በኢትዮጵያ : ውስጥ : የታወቀ : ስላልነበረ : ሲሆን : ፪ኛ : ዶሎስ : ኤቪንቼ ዋሊስ : አንድን : ነገር : ዐውቆ : የማድረግ : አንዱ : ክፍል : ነው : ቢባልም : በአንቀጽ : ፻፱ : (፩) ውስጥ : ከተገለጸው : ከአድቨርተንት : ኔግሊጂንስ : ጋር : በብዙ : መንገድ : ስለሚመሳሰል : ከዚህ : ዝቅተኛ : ከሆነ : የአስተሳሰብ : ዓይነት : ጋር : እንዳይማታ : በጥንቃቄ : መለየት : ስላለበት : ነው ።

ክፍል : ፩ :
 “ፍላጎት”

ይህ : የመጀመሪያውና : በጣም : የታወቀው : አንድን : ነገር : አውቆ : ከማድረግ : የአስተሳሰብ : ዓይነቶች : አንዱ : ነው ። ድርጊቱን : የሚፈጽመው : ሰው : ፍላጎት : አለው ። ይህም : ማለት : ድርጊቱን : የሚፈጽመው : ሰው : የተባለውን : ውጤት : (ለምሳሌ : በአንድ : ሰው : ላይ : የሞት : አደጋ : በሰው : ንብረት : ላይ : ጥፋት) : ለማስከተል : ሲል : ወይም : በወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ደንብ : በተከለከለ : አድራጎት : ውስጥ : ተካፋይ : ለመሆን : (ለምሳሌ : አንድን የሕግ : ሰነድ : በሀሰት : ሥራ : ላይ : ለማዋል : ፍርድ : ቤት : ውስጥ : በሀሰት : ለመመስከር) : በትክክለኛ : ሕሊናው : አስቦ : የሚያደርገው¹⁵ መሆኑ : ነው ። ስለዚህ : ነፍስ : መግደልን : እንደምሳሌ : ብንወስድ : ድርጊቱን : የፈጸመው : ሰው : አንድ : ነገር : ያደረገው : (ሽጉጥ : የተኮሰው : በጩቤ : የወጋው : በዱላ : የደበደበው : ወዘተ) : ሰውዬውን : ለመግደል : ፈልጎ : ወይም : በትክክለኛ : ሕሊናው : አስቦ : ያደረገው : ከሆነ : በወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : አንቀጽ : ፳፻፳፪ : እስከ : ፳፻፳፬ : ባለው : መሠረት : አውቆ : ያደረገው : ነው : ይባላል ። በንብረት : ላይ : ጥፋት : ስለማድረስ : በሚለው : በአንቀጽ : ፯፻፶፫ : መሠረት : ድርጊቱን : የፈጸመው : ሰው : አድራጎት : የሌላውን : ሰው : ንብረት : ለማጥፋት :

15. ዘመናዊው : የሳይኮሎጂ : ጥናት : ጸሐፊዎች : እንደሚያስረዳን ፣ ሳናስብ : አንድ : ነገር : እንድናደርግ ፣ የሚያስገድዱን : ነገሮች ፣ ፍላጎቶችና : አላማዎች ፣ እንደዚሁም : አስቦን : የምናደርጋቸውም : ጭምር ፣ ለምናሳያቸው : ግልጽ : የሆነ : ጠባዮቻችን : ኃላፊዎች : ለመሆን : ይችላሉ ። ሲል ፣ የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ግን : አውቆ : (ሆነ : ብሎ) : ማድረግ : ለሚለው : ትርጉም : ለመስጠት : የሚጥር : ቢሆንም ፣ እንደዚህን : ነገሮች : ገና : ከቁጥር : አላገባቸውም ። ኦሊቨር : ደብልዩ : ሆልምስ : እንዳለው ፣ ሕጉ ፣ “ሰዎችን ፣ እግዚአብሔር : እንደሚያያቸው : አድርጎ : ለማየት : አይሞክርም” ።
 ለ : ደብልዩ : ሆልምስ ፣ ዘ : ኮመን : ሎው : (ሶስተን ፣ ሊትል ፣ ብራውን : ኤንድ : ካምፓኒ ፣ ፲፭፻፹፩) ፣ ገጽ ፻፳ ። ግላንቪል : ዊልያምስ : ከዚህ ጋር : በማያያዝ : እንዲህ : ይላል ። —“ምናልባት : በደምብ : ሳይታሰብበት : አውቆ : የሚፈጸምን : ድርጊት ፣ ለሕጉ : አፈጻጸም : ስንል : መዘንጋት : ይኖርብናል ፣ ምክንያቱም ፣ (፩ኛ) ፣ አጥጋቢ : በሆነ : መንገድ : ለማረጋገጥ : ስለማይቻል ፣ (፪ኛ) ያስቀጣህል : የሚለው : ማስፈራሪያ ፣ በደምብ : ሳያሰብ : አንድን : ድርጊት : በሚፈጽም : ሰው : ዘንድ : ያለው : ተደማጭነት : ምን : ያህል : ለመሆኑ : ያለን : ዕውቀት : በጣም : አነስተኛ : በመሆኑ : ነው” ። በደምብ : ሳያሰብ : አንድን : ድርጊት : የሚፈጽም : ሰው : ዋጋ : እንደሌለው : የሚቆጠረው ፣ ሌላውን : ሰው ፣ ወንጀል : እንዲፈጽም : ያደረገው : ወይም : የገፋፋው : ነገር : ይኖራል ። በሚል : እምነት : አውቀው : ሠርተህል : ተብሎ : አይቀጣም ፣ በሚባለው : መጠን : ነው ። (ለምሳሌ ፣ አንድ : በጦር : ሚዳ : ላይ : የተሰለፈ : ወታደር ፣ ከጦርነቱ : ለማምለጥ : የነበረውን : ፍላጎት : ከመግታቱ : የተነሳ : ራሱን : መቆጣጠር : ቢያቅተው : ወይም : ሕሊናውን : ቢስትና : ቢወድቅ ፣ ምንም : እንኳን : በዚያን : ጊዜ ፣ “እኛምሮው : የነበረበት : ሁኔታ” ፣ ገትቶት ፣ የነበረውን : የወንጀለኛነት : ፍላጎት : ለመፈጸም : የሚያስችለው : ነበር ፣ ቢባልም ፣ ከድተህል : ተብሎ ፣ ሊቀጣ : አይቻልም ፣ Id. ፣ ገጽ : ፵፮) ። ሆኖም ፣ አስቦ ፣ ለመሥራት : በማይቻልበት : ሁኔታ : አድራጊውን : በወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ቁጥር : ፵፭ : ወይም : ፵፱ : መሠረት ፣ ከኃላፊነት ፣ ነጻ : የሚያደርጉ ፣ ግን : ወንጀል : ናቸው : የተሰኙ : ድርጊቶች ፣ የተፈጸሙ ፣ እንደሆኑ ፣ እንደዚህ : አይነቱን : የሚያደርገውን : አስቦ ፣ የማያደርግ ፣ ሰው : ዝም : ብለን : አናልፈውም ።

ወይም ፡ ለመደምሰስ ፡ ሲል ፡ ፈልጎ ፡ ወይም ፡ በትክክለኛ ፡ ሕሊናው ፡ አስቦ ፡ ያደረገው ፡ ከሆነ ፡ አውቆ ፡ ያደረገው ፡ ነው ፡ ይባላል ። በሐሰት ፡ ስለመመስከር ፡ በሚለው ፡ በአንቀጽ ፡ ፱፻፵፯ም ፡ ውስጥ ፡ ድርጊቱን ፡ የፈጸመው ፡ ሰው ፡ ዳኝነት ፡ በሚካሄድበት ፡ ወይም ፡ ይህን ፡ በመሰለ ፡ ስፍራ ፡ ላይ ፡ ፈልጎ ፡ ወይም ፡ በትክክለኛ ፡ ሕሊናው ፡ አስቦ ፡ ሐሰት ፡ የሆነ ፡ የምስክርነት ፡ ቃሉን ፡ የሰጠ ፡ እንደሆነ ፡ አውቆ ፡ ያደረገው ፡ ነው ፡ ይባላል ። ስለዚህ ፡ የእንደዚህ ፡ አይነቱ ፡ አንድን ፡ ነገር ፡ አውቆ ፡ የማድረግ ፡ ዋና ፡ መሠረቱ ፡ ከአንድ ፡ ግብ ፡ የመድረስ ፡ ጠባይ ፡ ማሳየት ፡ ነው ።

ወንጀለኛ ፡ ሰው ፡ ከሚፈጽማቸው ፡ ወንጀሎች ፡ ትልቁ ፡ ክፍል ፡ ለሚባለው ፡ ማለትም ፡ እንደ ፡ ነፍስ ፡ መግደል ፡ ንብረት ፡ ማጥፋት ፡ አታላይነት ፡ መስረቅና ፡ እነዚህን ፡ ለመሳሰሉት ፡ ወንጀሉ ፡ ተፈጽሟል ፡ ለማለት ፡ አንድ ፡ ውጤት ፡ ያስፈልጋል ፡ በሚለው ፡ የወንጀሉ ፡ መግለጫ ፡ መሠረት ፡ ድርጊቱን ፡ ለመፈጸም ፡ መፈለግና ፡ የተባለውን ውጤት ፡ ለማስከተል ፡ መፈለግ ፡ በሚለው ፡ መሀል ፡ ያለውን ፡ ልዩነት ፡ ለይቶ ፡ ለማውጣት ፡ ጥንቃቄ ፡ ማድረግ ፡ ያስፈልጋል ። ብዙ ፡ ጊዜ ፡ በተለይም ፡ ጉዳዩ ፡ ነፍስ ፡ የመግደል ፡ የሆነ ፡ እንደሆነ ፡ ከላይ ፡ የተጠቀሰው ፡ ሁለተኛው ፡ ሳይኖር ፡ የመጀመሪያው ፡ ሊኖር ፡ ይችላል ። ለምሳሌ ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ ሌላውን ፡ ሰው ፡ አውቆ ፡ በቡጢ ፡ ሊመታው ፡ ይችላል ፤ ይኸውም ፡ በቡጢ ፡ መምታቱን ፡ ፈልጎታል ፡ ማለት ፡ ነው ። ግን ፡ የተመታው ፡ ሰው ፡ መሬት ፡ ላይ ፡ ቢወድቅና ፡ ጭንቅላቱ ፡ ተፈጥፍጦ ፡ ቢሞት ፤ ለነፍስ ፡ መግደል ፡ ወንጀል ፡ ተፈላጊ ፡ ነው ፡ የሚባለው ፡ ውጤት ፡ ማለትም ፡ የሰው የው ፡ መሞት ፡ በፈቃደኛነት ፡ ተፈልጎ ፡ የተደረገ ፡ ነው ፡ ለማለት ፡ አይቻልም ።¹⁶

አንድ ፡ ሰው ፡ አውቆ ፡ በሚያደርጋቸው ፡ ድርጊቶችና ፡ አውቆ ፡ በሚያስከትላቸው ፡ ውጤቶች ፡ መካከል ፡ ያለው ፡ ዋና ፡ ልዩነት ፡ በኢትዮጵያ ፡ ፍርድ ፡ ቤቶች ፡ ዘንድ ፡ በደምብ ፡ አልታየም ። ለምሳሌ ፡ የአዲስ ፡ አበባው ፡ ከፍተኛ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ በ፲፱፻፷፬ ፡ ዓ ፡ ም ፡ በፈረደውና ፡ በዚህ ፡ መጽሔት ፡¹⁷ ውስጥ ፡ በተገለጸው ፡ ከሳሽ ፡ ዐቃቤ ፡ ሕግ ፡ ተከሳሽ ፡ አሰፋ ፡ በቀለ ፡ በሆነበት ፡ ክስ ፡ ውስጥ ፡ ተከሳሹ ፡ ሟቹን ፡ የገደለው ፡ በአንቀጽ ፡ ፳፻፳፫ ፡ መሠረት ፡ አውቆ ፡ ነው ፡ የሚል ፡ ፍርድ ፡ የተላለፈው ፤ ሟቹ ፡ ጭንቅላቱ ፡ ላይ ፡¹⁸ ቀደም ፡ ብሎ ፡ የተነጻ ፡ ቢሆንም ፤ ተከሳሹን ፡ ሲያ

16. ዊልያምስ ፡ ይህንን ፡ ሁለተኛ ፡ ምሳሌ ፡ ያቀርባል ፡— “አንድ ፡ ሾፈር ፡ የመኪናውን ፡ ቤንዚን ፡ መስጫ ፡ ይረግጣል ፡ በፍጥነት ፡ ለመሄድ ፡ ይፈልጋል ፤ ስለዚህ ፤ የፈጸመው ፡ ድርጊት ፡ በፍጥነት ፡ ለመሄድ ፡ ሲል ፡ አውቆ ፡ ያደረገው ፡ ነው ። ነገር ፡ ግን ፡ በፍጥነት ፡ ከመሄድ ፡ የተነሳ ፡ አንድ ፡ መንገደኛ ፡ ሰው ፡ የገጨ ፡ እንደሆነ ፤ የፈጸመው ፡ ድርጊት ፡ ይህንን ፡ ጉዳት ፡ ለማስከተል ፡ ሲል ፡ አውቆ ፡ ያደረገው ፡ ነው ፡ ሲባል ፡ አለመቻሉ ፡ ግልጽ ፡ ነው ። እንደዚህ ፡ ሲባል ፡ የሚቻለው ፤ መንገደኛውን ፡ ለመግጨት ፡ ፈልጎ ፡ እንደሆነ ፡ ብቻ ፡ ነው ። ካለዚያ ፡ ግን ፤ የፈጸመው ፡ ድርጊት ፡ ካስከተለው ፡ ውጤት ፡ ጋር ፡ ሲተያይ ፡ ሆነ ፡ ብሎ ፡ ያልተደረገ ፡ ወይም ፡ ድንገተኛ ፡ አጋጣሚ ፡ ነው ።” ዊልያምስ ፤ Id. ፡ ገጽ ፡ ፴፭ ። ከዚህ ፡ ጋር ፡ ተመሳሳይነት ፡ ያለው ፡ ሌላው ፡ ምሳሌ ፡ ንብረት ፡ ማጥፋት ፡ የሚለውን ፡ የሚመለከት ፡ ሲሆን ፤ ከታች ፡ በማስታወሻ ፡ ፴፪ና ፡ አብረው ፡ በተጠቀሱት ፡ ጽሑፎች ፡ ውስጥ ፡ ይገኛል ።

17. አዲስ ፡ አበባ ፡ ከፍተኛ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፤ ፲፱፻፷፬ ፤ የወንጀል ፡ ክስ ፡ ቁጥር ፡ ፹፯/፵፯ ፤ የኢትዮጵያ ፡ ሕግ ፡ መጽሔት ፡— ሾልዌም ፡ ፩ ፡ (፲፱፻፷፮) ፤ ገጽ ፡ ፱፻፷፮ ።

18. በክሱ ፡ ውስጥ ፡ ተከሳሹን ፡— ሟቹ ፡ ቀደም ፡ ሲል ፡ ጭንቅላቱ ፡ ላይ ፡ ቆስሎ ፡ ነበር ፡ ከተባለው ፡ ጋር ፡ የሚያገናኝ ፡ ምንም ፡ ማስረጃ ፡ አልነበረም ። በተከሳሹና ፡ በሟቹ ፡ መካከል ፡ ስለተደረገው ፡ ጸብ ፡ የዐይን ፡ ምስክርነት ፡ ከነበሩት ፡ ውስጥ ፡ ማንኛውም ፡ ቢሆን ፤ ይህ ፡ ቀደም ፡ ሲል ፡ ከራሱ ፡ ላይ ፡ ነበር ፡ የተባለው ፡ ቁስል ፡ በምን ፡ እንደደረሰ ፡ ለማየታቸው ፡ ምንም ፡ የሰጡት ፡ የእምነት ፡ ቃል ፡ የለም ። ፊላውን ፡ የመረመረው ፡ ሐዘም ፤ ቁስሉ ፡ “በድንጋይ ፡ ወይም ፡ በዱላ ፡ ከመደብደብ ፡ ሊደርስ ፡ ይችላል ።” ብሏል ። ይህንን ፡ በጭንቅላቱ ፡ ላይ ፡ የደረሰውን ፡ የመቁሰል ፡ አደጋ ፡ ተከሳሹ ፡ ያስከተለው ፡ ነው ፡ ለማለት ፡ ስለማይቻል ፤ ይህ ፡ የመቁሰል ፡ አደጋ ፤ ተከሳሹ ፡ የሚያደርገውን ፡ ያውቅ ፡ ነበር ፡ በሚለው ፡ ላይ ፡ ምንም ፡ ውጤት ፡ የለውም ።

ባርር ፡ ታይቲል ፡ ከዚያም ፡ በመርጥ ፡ ላይ ፡ እንዳለ ፡ ወድቋል ፤ ወይም ፡ ተከሳሹ ፡ መትቶ ፡ ጥሎታል ፡ ከዚያም ፡ በኋላ ፡ ተከሳሹ ፡ “ሚቼ(ን) ፡ በመደጋገም ፡ ማጅራቱ ፡ ላይ ፡ በቡጢ ፡ ደብድቦታል ፡” የሚለውን ፡ ማስረጃ ፡ ብቻ ፡ መሠረት ፡ በማድረግ ፡ ነበር ፡ ከሐኪም ፡ በተገኘው ፡ ማስረጃ ፡ ግን ፡ ሰውየውን ፡ ለሞት ፡ ያበቃው ፡ በአንጎሉ ፡ ውስጥ ፡ ተጠራቅሞ ፡ የነበረው ፡ ከልክ ፡ ያለፈ ፡ ደምና ፡ ራሱ ፡ ላይ ፡ በነበረው ፡ ቁስል ፡ አማካይነት ፡ በደረሰበት ፡ የደም ፡ ስር ፡ መታወክ ፡ ነው ። ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ “ድብድቡ ፡ በድንገት ፡ እንደጋጣሚ ፡ የተጀመረ ፡ መሆኑን ፡ ከማረጋገጠም ፡ በላይ ፡ ተከሳሹ ፡ ለመ በቀል ፡ ሲል ፡ የሠራው ፡ ነው ፡ የሚል ፡ ምንም ፡ ማስረጃ ፡ አልቀረበም ፡ (ነበር) ።”¹⁹

ስለዚህ ፡ ሰውየውን ፡ የገደለው ፡ አውቆ ፡ ነው ፡ ማለቱ ፡ የተሳሳተ ፡ ፍርድ ፡ ነው ። የተ ገኘው ፡ ማስረጃ ፡ ያላየው ፡ ድብደባው ፡ አውቆ ፡ የተደረገ ፡ መሆኑን ፡ እንጂ ፡ ተከሳሹ ፡ ሚቹን ፡ ለመግደል ፡ ሲል ፡ ፈልጎ ፡ ያደረገው ፡ መሆኑን ፡ አያሳይም ።²⁰

“አንድ ፡ ነገር ፡ በእርግጥ ፡ እንደሚሆን ፡ ወይም ፡ ለመሆን ፡ ትንሽ ፡ የሚቀረው ፡ መሆኑን ፡ የማወቅ ፡ ችሎታ ።”

አንድ ፡ ሰው ፡ የሚፈጽመው ፡ ድርጊት ፡ ወንጀል ፡ ነው ፡ ሊሰኝ ፡ የሚችልበት ፡ ሁኔታ ፡ በእርግጥ ፡ መኖሩን ፡ ወይም ፡ ሊኖር ፡ ትንሽ ፡ የሚቀረው ፡ መሆኑን ፡ (ለምሳ ሌም ፡ በግብረ ፡ ሥጋ ፡ የሚገናኛት ፡ ልጃገረድ ፡ ዕድሜዋ ፡ በእርግጥ ፡ ወይም ፡ ለት ጎሽ ፡ ከ፲፭ ፡ ዓመት ፡ በታች ፡ መሆኑን ፤ በፍርድ ፡ ቤት ፡ የሚሰጠው ፡ የምስክርነት ፡ ቃል ፡ በእርግጥ ፡ ሐሰት ፡ መሆኑን ፡ ወይም ፡ ለመሆን ፡ ትንሽ ፡ የቀረው ፡ መሆኑን ፤ ወዘተ) ፡ እያወቀ ፡ ወይም ፡ አንድ ፡ በሐግ ፡ የተከለከለ ፡ ነገር ፡ መሥራቱን ፡ (ከሚፈጽ መው ፡ ድርጊት ፡ የተነሳ ፡ ሰው ፡ የሚሞት ፡ ወይም ፡ ለመሞት ፡ ትንሽ ፡ የሚቀረው ፡ መሆኑን) ፡ ያወቀ ፡ እንደሆነ ፤ ያንን ፡ ነገር ፡ አውቆ ፡ የማድረግ ፡ አስተሳሰብ ፡ ነበረው ፡ ለማለት ፡ ይቻላል ። ይህ ፡ አንድ ፡ ነገር ፡ በእርግጥ ፡ የሚሆን ፡ መሆኑን ፡ ወይም ፡ ለመሆን ፡ ትንሽ ፡ የቀረው ፡ መሆኑን ፡ የማወቅ ፡ ነገር ፡ ፍላጎት ፡ ብለን ፡ ካልነው ፡ ጋር ፡ “አኩል ፡ ነው ፡ ተብሎ ፡ ስለሚገመት ፡”²¹ ድርጊቱን ፡ የፈጸመው ፡ ሰው ፡ እንደ ዚህ ፡ ዓይነቱ ፡ ሁኔታ ፡ አልነበረም ፤ ወይም ፡ የተባለው ፡ ውጤት ፡ አይመጣም ፡ (አይ ከተልም) ፡ ብሎ ፡ ተሰፋ ፡ ማድረጉ ፡ ዋጋ ፡ አይኖረውም ።

19. በተከሳሽና ፡ በሚች ፡ መካከል ፡ ለተፈጠረው ፡ ጭቅጭቅ ፡ መነሻ ፡ ምክንያት ፡ የሆነው ፡ ሚች ፡ ይሸጥ ፡ የነበረው ፡ አንድ ፡ አዲስ ፡ የልብስ ፡ ጨርቅ ፡ መሆኑ ፡ ሊታወስ ፤ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ተከሳሽ ፡ ሚችን ፡ እንዲ ገድል ፡ የገፋፋው ፡ ነገር ፡ ይህ ፡ አይደለም ፡ ያለው ፡ በትክክል ፡ ነበር ። አንድ ፡ ድርጊት ፡ አውቆ ፡ የፈ ጸመ ፡ መሆኑን ፡ ለማወቅ ፤ ድርጊቱን ፡ ለመፈጸም ፡ የገፋፋው ፡ ነገር ፡ ያለመኖሩ ፡ በጣም ፡ አስፈላጊ ፡ ነው ፡ ሲል ፤ የጠቅላይ ፡ ጉጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ከሳሽ ፡ አቃቤ ፡ ሕግ ፡ ተከሳሽ ፡ ኤክስ ፤ ፲፱፻፷፬ ፤ የወንጀል ፡ ይግባኝ ፡ ቁጥር ፡ ፳/፱፯ ፤ በሆነው ፡ ክስ ፡ ላይ ፡ በደምብ ፡ ጠቅሶ ፡ ጽፎታል ። የዚህ ፡ ክስ ፡ ትርጉም ፡ የሚገኘው ፡— ፒ ፡ ስትራውስ ፤ ሳፕሊሜንታሪ ፡ ማቴርያልስ ፡ እን ፡ ፒናል ፡ ሎው ፡ (፲፱፻፷፯—፳፰ ፤ ያልታተመ ፤ ቀ. ጋ. ሥ. የኒቨርሲቲ ፤ የሕግ ፡ ፋኩልቲ ፡ ቤተ ፡ መጻሕፍት) ፡ (unpagi- nated) ። ለመግደል ፡ ሙከራ ፡ ነበር ፡ የሚለው ፡ ክስ ፡ እንዲሰረዝ ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ትዕዛዝ ፡ ሲሰጥ ፡ እንዲህ ፡ ብሏል ፡— “አሁን ፡ በቀረበው ፡ የክስ ፡ ማስረጃ ፡ ላይ ፡ በተደረገው ፡ ምርመራ ፤ የነፍስ ፡ መግ ደል ፡ ሐሳብ ፡ እንደነበረው ፡ የሚያሳይ ፡ ምንም ፡ ማስረጃ ፡ አልተገኘም ። ከዚህም ፡ በላይ ፡ ኤክስ ፡ ወደ ፡ ሚስቱ ፡ ተኩሶ ፡ ይሆናል ፡ ለማለት ፤ ይህንን ፡ ለማድረግ ፡ የገፋፋው ፡ ነገር ፡ ምን ፡ እንደነበረ ፡ አልተረጋገጠም ።”
20. ስትራውስ ፤ የኢትዮጵያ ፡ ፍርድ ፡ ቤቶች ፡ ይህንን ፡ ስህተት ፡ የሠሩ ፡ የሚመስሉበትንና ፡ በቁጥር ፡ ጅገጅጅ ፡ ሥር ፡ ውጣኔ ፡ የተሰጠባቸውን ፡ በዛ ፡ ያሉ ፡ ክሶች ፡ ይጠቅሳል ። የስትራውስ ፡ ጽሑፍ ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፲ ፡ ገጽ ፡ ፫፻፺፯ ፡ ላይ ፡ ተጠቅሶአል ።
21. ኤች ፡ ሲልቢንግ ፤ ኮንስቲቱወንት ፡ ኤለመንትስ ፡ እፍ ፡ ከራይም ፡ (ስፕሪንግፊልድ ፤ ኢላላይስ ፤ ቻር ለስ ፡ ሲ ፡ ቶማስ ፤ ፲፱፻፷፯) ፤ ገጽ ፡ ፪፻፳፪ ።

ይህንን ፡ ሁለተኛውን ፡ ዓይነት ፡ አንድን ፡ ነገር ፡ አውቆ ፡ የማድረግ ፡ ክፍል ፡ ለመግለጽ ፡ አንዳንድ ፡ ቀላል ፡ ምሳሌዎችን ፡ መጥቀስ ፡ ይረዳል ። በደክተር ፡ ግራቭን ፡ የቀረበው ፡ አንዱ ፡ ምሳሌ ፡ እንዲህ ፡ የሚል ፡ ነው ፡ - « 'ሀ' ፡ 'ለ'ን ፡ ለመምታት ፡ ሲል ፡ በ'ለ' ፡ የመኝታ ፡ ቤት ፡ መስኮት ፡ ውስጥ ፡ ድንጋይ ፡ ቢወረውር ፤ ያስከተላቸው ፡ ሁለቱንም ፡ ጥፋቶች ፤ (ማለትም ፡ በሰው ፡ አካል ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ ማድረሱና ፡ በንብረት ፡ ላይ ፡ ጥፋት ፡ ማድረሱ) ፡ ሆነ ፡ ብሎ ፡ እንዳደረጋቸው ፡ ይቆጠራሉ ።»²² በግራቭን ፡ ምሳሌ ፡ ውስጥ ፡ 'ሀ' ፡ በሰው ፡ አካል ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ ማድረሱን ፡ «የፈለገው» ፡ ነገር ፡ ስለሆነ ፡ አውቆ ፡ እንዳደረገው ፡ ይቆጠራል ። 'ሀ' የመስኮቱን ፡ መዘጋት ፡ ያውቅ ፡ ነበር ፡ እንበልና ፡ መስኮቱን ፡ መስበሩም ፡ 'ሀ' ፡ «በእርግጥ ፡ ይሆናል» ፡ ብሎ ፡ ያሰበው ፡ ነገር ፡ ስለነበር ፤ አውቆ ፡ እንዳደረገው ፡ ይቆጠራል ። የሐንስ ፡ አንዴናስ ፡ የተባለ ፡ የኖርዌይ ፡ ተወላጅ ፡ የሆነ ፡ ዳኛ ፡ የሚከተለውን ፡ ምሳሌ ፡ ያቀርባል ። «ከዋስትና ፡ ድርጅት ፡ የሚሰጠውን ፡ ገንዘብ ፡ ለማግኘት ፡ ሲል ፡ ቤቱን ፡ በእሳት ፡ የሚያያይዝ ፡ ሰው ፡ በቤቱ ፡ ውስጥ ፡ ያለ ፡ ለእርሱ ፡ ገባር ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ በእርግጥ ፡ ተቃጥሎ ፡ ይሞታል ፡ ወይም ፡ ምናልባት።²³ ይቃጠል ፡ ይሆናል ፡ ብሎ ፡ ካሰበ ፤ አውቆ ፡ ነፍስ ፡ እንደገደለ ፡ ይቆጠራል ። ከሚፈጽመው ፡ ድርጊት ፡ የተነሳ ፡ ሊመጣ ፡ የሚችለው ፡ ጉዳት ፡ በቅድሚያ ፡ ስለታየው ፤ በኋላ ፡ በገባሩ ፡ መሞት ፡ ቢጸጸትም ፡ ከኃላፊነት ፡ ነፃ ፡ ሊሆን ፡ አይችልም ።»²⁴ ሦስተኛ ፡ ምሳሌ ፡ ለአቅመ ፡ አዳም ፡ (ሔዋን) ፡ ባልደረሱ ፡ ሕፃናት ፡ ወይም ፡ ወጣቶች ፡ ላይ ፡ በኃይል ፡ የግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ መረጸም ፡ ከሚለው ፡ ከአንቀጽ ፡ ፩፻፺፬ ፡ ላይ ፡ ለመገመት ፡ ይቻላል ። አንድ ፡ ሰው ፡ ዕድሜዋ ፡ ከ፲፭ ፡ ዓመት ፡ በታች ፡ ከሆነ ፡ ልጃገረድ ፡ ጋር ፡ የግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ አደረገ ፡ እንበል ። የፊቷን ፡ ገጽ ፡ ከመመልከት ፡ ወይም ፡ ስለርሷ ፡ በሚያውቀው ፡ መረጃ ፡ መሠረት ፡ ዕድሜዋ ፡ ከ፲፭ ፡ ዓመት ፡ የሚያንስ ፡ ለመሆኑ ፡ እርግጠኛ ፡ ነው ፡ ወይም ፡ ያለው ፡ ጥርጣሬ ፡ በጣም ፡ አነስተኛ ፡ ነው ፡ ብንል ፤ ይህንን ፡ ማወቅ ፡ የአንቀጽ ፡ ፭፻፺፬ን ፡ ድንጋጌ ፡ አውቆ ፡ እንደጣሰ ፡ ያስቆጥረዋል ። የመጨረሻው ፡ ምሳሌ ፡ በቤት ፡ እንስሳት ፡ (በከብቶች) ፡ አማካይነት ፡ በሰው ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ ስለማድረስ ፡ ከሚለው ፡ ከአንቀጽ ፡ ፮፻፵፱ ፡ ጋር ፡ የተያያዘ ፡ ይሆናል ። አንድ ፡ ሰው ፡ በእርሱና ፡ በጎረቤቱ ፡ መሬት ፡ መካከል ፡ የታጠረውን ፡ የእንጨት ፡ አጥር ፡ የእርሱ ፡ ከብቶች ፡ ያፈረሱት ፡ መሆኑን ፡ ያውቃል ፤ ግን ፡ ከስንፍናው ፡ የተነሳ ፡ ጎረቤቱን ፡ ለማዋየትም ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ አጥሩን ፡ እንደገና ፡ ለማጠር ፡ ምንም ፡ የወሰደው ፡ እርምጃ ፡ የለም ።

22. ግራቭን ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፯ ፤ ገጽ ፡ ፪፻፺፮ ፡ ላይ ፡ የተጠቀሰ ፡ ጽሑፍ ።
23. ምናልባት ፡ ይሆን ፡ ይሆናል ፡ የሚለው ፡ ሐሳብ ፡ በእርግጥ ፡ ይሆናል ፡ ከሚለው ፡ ጋር ፡ ያሉውን ፡ አንዳንድ ፡ የመቀራረብ ፡ ደረጃ ፡ ለማሳየት ፡ የተለያዩ ፡ ቃላቶች ፡ ተጠቅሰዋል ።
ይህ ፡ ጸሐፊ ፤ «ኒርሲ ፡ ስርትን?» (በእርግጥ ፡ ለመሆን ፡ የተቃረበ) ፡ በሚለው ፡ ቃል ፡ ተጠቅሟል ። አንዴናስ ፡ የተጠቀመበት ፡ ቃል ፡ «ፕሪፖንደራንትሊ ፡ ፕሮባብል ።» (ለመሆን ፡ በጣም ፡ ያዘነበል!) የሚል ፡ ነው ። ዊልያምስ ፡ በጸፈው ፡ መጽሐፍ ፡ ውስጥ ፡ አንዱ ፡ ቦታ ፡ ላይ ፡ «ሰብስታንቪያሊ ፡ ስርትን?» (በደንብ ፡ እርግጠኛ ፡ የሆነ) ፡ ሲለው ፤ ሌላ ፡ ቦታ ፡ ላይ ፡ ደግሞ ፤ «በኩመን ፡ ሴንስ ፡ ወይም ፡ በተለምዶ ፡ አባባል ፡ እርግጠኛ ፡ ነው ፡ የሚባለው ፤ ለመሆን ፡ ያለው ፡ ዕድል ፡ በጣም ፡ ከፍተኛ ፡ የሆነ» ብሎታል ። ዊልያምስ ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፲፩ ፤ ገጽ ፡ ፴፰ ፤ ፵ ፡ ላይ ፡ የተጠቀሰ ፡ ጽሑፍ ። ምንም ፡ እንኳን ፡ የአንዴናስ ፡ አጠራር ፡ ከሌሎች ፡ ጋር ፡ ሲተያይ ፡ ደረጃው ፡ ዝቅ ፡ ያለ ፡ ቢሆንም ፤ የሁሉም ፡ ትርጉም ፡ ከሞላ ፡ ጎደል ፡ አንድ ፡ አይነት ፡ ነው ። ዋናው ፡ ፍሬ ፡ ነገር ፡ የተጠቀመበት ፡ ቃል ፡ ወይም ፡ የሰጡት ፡ ትርጉም ፡ ሳይሆን ፤ ይልቁንም ፡ ይህ ፡ ፍጹም ፡ የሆነ ፡ እርግጠኛነት ፡ የተባለው ፡ ነገር ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ የማያጋጥም ፡ መሆኑን ፡ መገንዘብና ፡ ምናልባትም ፡ በፈሎሶፊ ፡ (ፍልስፍና) ፡ በኩል ፡ ሲታይ ፡ በፍጹም ፡ የማይሆን ፡ ነገር ፡ በመሆኑ ፤ (Id. ፤ ገጽ ፡ ፴፱) «ፕሮባብሊቲ» (ምናልባት ፡ ይሆናል) ፡ የሚለው ፡ ሐሳብ ፡ «አብስራት ፡ ስርተንቲ» (ፍጹም ፡ እርግጠኛ) ፡ ከሚለው ፡ በደረጃ ፡ ዝቅ ፡ ብሎ ፡ መታየት ፡ ያለበት ፡ መሆኑን ፡ መቀበል ፡ ነው ።
24. ጂ ፡ አንዴናስ ፤ ዘ ፡ ጂነራል ፡ ፓርት ፡ አፍ ፡ ዘ ፡ ክሪምናል ፡ ሎው ፡ አፍ ፡ ኖርዌይ ፡ (ለንደን ፤ ስዊት ፡ ኤንድ ፡ ማክስዌል ፤ ሊሚትድ ፤ ፲፱፻፷፭) ፤ ገጽ ፡ ፪፻፲፩ ።

በሚቀጥለው ፡ ቀን ፡ ከብቶቹ ፡ ከጎረቤቱ ፡ መሬት ፡ ውስጥ ፡ ይገባሉ ። በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ሰውዬው ፡ (የከብቶቹ ፡ ባለቤት) ፡ አንቀጽ ፡ ፯፻፵፱ን ፡ አውቆ ፡ የመጣስ ፡ ወንጀል ፡ ፈጽሟል ፡ ይባላል ። ከብቶቹ ፡ ወደ ፡ ጎረቤቱ ፡ መሬት ፡ መዛመታቸውን ፡ አልፈለገም ፡ ይሆናል ፤ ግን ፡ የአጥሩን ፡ መፍረስ ፡ ሲረዳው ፤ ማንኛውም ፡ ከብት ፡ እንደሚያደርገው ፡ ሁሉ ፡ የርሱም ፡ ከብቶች ፡ ወደ ፡ ጎረቤቱ ፡ መሬት ፡ ውስጥ ፡ እንደሚገቡ ፡ በእርግጥ ፡ ያውቅ ፡ ነበር ፤ ወይም ፡ እንደሚገቡ ፡ የነበረው ፡ የእርግጠኛነት ፡ ግምት ፡ ከፍተኛ ፡ ነበር ።

በመስከት ፡ ውስጥ ፡ ወደ ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ድንጋይ ፡ የሚወረውር ፡ ሰው ፡ ሁሉንም ፡ ነገር ፡ ማለትም ፡ ሰውየውንም ፡ ሆነ ፡ መስኮቱን ፡ ሊስት ፡ ይችላል ፡ እንደዚሁም ፡ በቤቱ ፡ ላይ ፡ እሳት ፡ የሚለኩስ ፡ ሰው ፡ እንኳን ፡ በቤቱ ፡ ውስጥ ፡ የሚገኘውን ፡ ሰው ፡ ሕይወት ፡ ለማጥፋት ፡ ይቅርና ፡ ቤቱንም ፡ ለማቃጠል ፡ አይችል ፡ ይሆናል ፤ ምክንያቱም ፡ የእሳት ፡ አደጋ ፡ መከላከያ ፡ ደርሶ ፡ እሳቱን ፡ ሊያጠፋው ፡ ወይም ፡ እሳቱ ፡ ራሱ ፡ ሊጠፋ ፡ ይችላል ። ይህ ፤ ድርጊቱ ፡ በሚፈጸምበት ፡ ወቅት ፡ ከተፈለገው ፡ ግብ ፡ እንደሚደረስ ፡ እርግጠኛ ፡ ያለመሆን ፡ ነገር ፡ ድርጊቱን ፡ ተከትሎ ፡ የደረሰውን ፡ ውጤት ፡ ማለትም ፡ የመስኮቱን ፡ መሰበር ፡ ወይም ፡ የገባሩን ፡ ሰው ፡ መሞት ፡ አውቆ ፡ የተደረገ ፡ ነገር ፡ ከመሆን ፡ ሊያስቀረው ፡ አይችልም ። ድርጊቱን ፡ የፈጸመው ፡ ሰው ፡ የፈለገውን ፡ አላማ ፡ ከግቡ ፡ ካደረሰ ፤ ማለትም ፡ በወረወረው ፡ ድንጋይ ፡ ሰውየውን ፡ ለመምታት ፡ ወይም ፡ በለኮሰው ፡ እሳት ፡ ቤቱን ፡ ጨርሶ ፡ ለማቃጠል ፡ ከቻለ ፤ ሌላው ድርጊቱን ፡ ተከትሎ ፡ የሚመጣው ፡ ውጤት ፡ በእርግጥ ፡ እንደሚሆን ፡ ወይም ፡ ለመሆን ፡ ትንሽ ፡ እንደሚቀረው ፡ ያውቃል ። ይህ ፡ ዋናውን ፡ ድርጊት ፡ ተከትሎ ፡ የሚመጣው ፡ ውጤት ፤ “ለተፈለገው ፡ ግብ ፡ ዋና ፡ መለያው ፡ ስለሆነ ፡” ከዚያ ፡ ከተፈለገው ፡ ግብ ፡ ጋር ፡ አውቆ ፡ እንደተደረገ ፡ ይቆጠራል ።²⁵

25. በትእምርት ፡ ጥቅስ ፡ ውስጥ ፡ የተጻፈው ፡ ቃል ፡ የተገኘው ፡ አንዴናስ ፡ ካቀረበው ፡ ከዚህ ፡ ግልጽ ፡ ከሆነ ፡ ምሳሌ ፡ ላይ ፡ ነው ፡—

“ውጤቱ ፡ እንደሚከተል ፡ እርግጠኛ ፡ ለመሆን ፡ የማይቻልበትን ፤ ግን ፡ ድርጊቱን ፡ የሚፈጽመው ፡ ሰው ፡ ካሰበው ፡ ግብ ፡ ለመድረስ ፡ ከቻለ ፡ ውጤቱ ፡ የሚከተል ፡ መሆኑን ፡ የሚያውቅበትን ፡ ሁኔታ ፡ ለመገመት ፡ ይቻል ፡ ይሆናል ። የፖለቲካ ፡ ውዝግብ ፡ በተጋጠበት ፡ ወቅት ፤ አንድ ፡ በባቡር ፡ የሚገነዘን ፡ በጣም ፡ የታወቀ ፡ የፖለቲካ ፡ ሰው ፡ ለመግደል ፡ ሲባል ፤ የሚገነዘበትን ፡ ባቡር ፡ ከሀዲጽ ፡ እንዲወጣ ፡ ለማድረግ ፡ እቅድ ፡ አለ ፡ እንበል ። በዚህ ፡ አይነት ፡ ዘዴ ፡ ሰው ፡ ለመግደል ፡ የተዘጋጀው ፡ ሰው ፤ መከራዬን ፡ በባቡር ፡ ላይ ፡ የሚሠሩት ፡ ሰዎች ፡ ስለሚደርሱበት ፡ አደጋውን ፡ ሊከላከሉት ፡ ይችላሉ ፡ ብሎ ፡ በመገመት ፤ አደማው ፡ ውጤት ፡ ይኖረዋል ፡ ማለት ፡ ፈጽሞ ፡ የማይሆን ፡ ነገር ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ ያስባል ። ሐሳቡ ፡ ከተሳካለት ፡ ግን ፤ ሌሎች ፡ ብዙ ፡ መንገዶች ፡ አብረው ፡ የሚያልቁ ፡ መሆናቸውንም ፡ ያውቃል ። በሌላ ፡ አነጋገር ፤ ይህ ፤ ለተፈለገው ፡ ግብ ፡ ዋና ፡ (አስፈላጊ) መለያው ፡ ነው ። እዚህ ፡ ላይ ፤ ለመግደል ፡ የታሰበው ፡ የተባለውን ፡ የፖለቲካ ፡ ሰው ፡ ብቻ ፡ ሳይሆን ፡ ሌሎቹንም ፡ ተሳፋሪዎች ፡ ጭምር ፡ ነው ። 10. ፤ ገጽ ፡ ፳፻፲፪ ፡ (እምፋሲስ ፡ ኢን ፡ ቴክስት) ።

በአንዴናስ ፡ ምሳሌ ፡ ውስጥ ፡ የተጠቀሰው ፤ ሰው ፡ ለመግደል ፡ የተዘጋጀ ፡ ሰው ፤ ያሰበውን ፡ ከፍጻሜ ፡ ካላደረሰ ፤ የተባለውን ፡ የፖለቲካ ፡ ሰው ፡ ለመግደል ፡ ሞክረሃል ፡ በመባል ፡ ጥፋተኛ ፡ እንደሚሆን ፡ ግልጽ ፡ ነው ፡ (ቁ. ፳፯/፳፻፳፪) ፤ ይኸውም ፡ ድርጊት ፡ ሊደርስበት ፡ ወደፊት ፡ ግብ ፡ በጣም ፡ ከመጠጋቱ ፡ መከራ ፡ አድርጓል ፡ ብለን ፡ በመገመት ፡ ነው ፡ ድንጋይ ፡ ወርወር ፡ ምንም ፡ ነገር ፡ ሳይመታ ፡ የቀረው ፡ ሰው ፤ ከመስኮቱ ፡ በስተጀርባ ፡ ቆሞ ፡ የነበረውን ፡ ሰው ፡ ለመጉዳት ፡ መከራ ፡ አድርጓል ፡ በመባል ፡ ጥፋተኛ ፡ መሆኑ ፡ ግልጽ ፡ ነው ፡ (ቁ. ፳፯/፳፻፳፪) ፡ ወይም ፡ ፳፯/፳፻፳፪) ። እሳቱ ፡ በእርዳታ ፡ ወይም ፡ ራሱ ፡ ነዶ ፡ የጠፋለት ፡ የቤት ፡ ባለቤት ፤ የዋስትናውን ፡ ድርጅት ፡ ለማጥበርበር ፡ የተነሳ ፡ ይሆን ፡ ወይ? የሚል ፡ ነው ። በሌላ ፡ አነጋገር ፤ ድርጊቱን ፡ የፈጸመው ፡ ሰው ፡ በእርግጥ ፡ ይከተላሉ ፡ ወይም ፡ ሊሆኑ ፡ ትንሽ ፡ ይቀራቸዋል ፡ የሚላቸውን ፡ ውጤቶች ፡ ለማስከተል ፡ መከራ ፡ አድርጎ ፡ ነበር ፡ ለማለት ፡ ይቻላል ፡ ወይ? ቁጥር ፡ ፳፯ ፡ የተጻፈበት ፡ ልዩ ፡ ቋንቋና ፡

አንቀጽ : ፶፰ : (፩) : የመጀመሪያው : አዲስ : መስመር ።

ለማንኛውም : አገር : አጥጋቢ : ሕግ : ምንጭ : በሆነው : የተለምዶ : ስሜት : (ከመን : ሴንስ) : በተባለው : መሠረት : በአንድ : ነገር : ላይ : ቅጣት : መወሰን : በሚያስፈልግበት : ጊዜ : አንድ : ሰው : በፈቃደኝነት : ከሚፈጽመው : ድርጊት : የተነሳ : እንዲደርስ : በፈለገው : ነገርና : በእርግጥ : ይመጣል : ወይም : ሊመጣ : ትንሽ : ይቀረዋል : ብሎ : በሚያውቀው : ነገር : መካከል : ምንም : ዓይነት : ልዩነት : መፍጠር : እንደማያስፈልግ : ይናገራል ። ምናልባትም : የአውሮፓ : ክፍለ : ዓለምና : የእንግሊዝና : የአሜሪካን : የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ዘዴዎች : ስለዚህ : ነገር : የሚያወራ : ደንብ : ከሌለ : እነዚህን : ሁለቱን : የአስተሳሰብ : አይነቶች : አንድን : ነገር : አውቆ : በማድረግ : ወይም : ከዚህ : ተመሳሳይ : በሆነ : ደረጃ²⁶ የሚመለከቱት : በዚህ : ምክንያት : ይሆናል ።²⁷ በተጨማሪም : አውቆ : ማድረግ : የሚለውን : ለመግለጽ : በአንድ : ሕጋዊ : ድንጋጌ : የተመረጠው : ቋንቋ : ግልጽ : በሆነ : መንገድ : አንዱን : ወይም : ሌላውን : ከመግለጫው : ውጭ : ካላደረገ : በስተቀር : ሁለቱንም : ዓይነት : የአስተሳሰብ : ዓይነቶች : አጠቃሎ : እንደያዘ : ይቆጠራል ።²⁸

በኢትዮጵያ : የወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ውስጥ : በእንግሊዝኛ : ቋንቋ : የተጻፈው : የአንቀጽ : ፶፰ : (፩) : የመጀመሪያው : አዲስ : መስመር : ቃል : እንዲህ : ይላል : “ጥፋት : መሆኑን : ሕሊናው : እየተረዳው : በራሱ : ፈቃድ : የማይገባና : የሚያስ

“መከራ” ስለተባለው : ቃል : ያለን : ተራ : ዕውቀት : ለዚህ : ጥያቄ : የሚሰጠው : መልስ ፤ የለም ፤ አላደረግም : ነበር ፤ የሚል : ነው ። እነርሱም : የሚያቀርቡት : ሐሳብ ፤ የመከራ : ወንጀል : የሚባለው : አንድ : ሰው : ሊደርስ : ከፈለገበት : ግብ : ያልተሳካለት : መሆኑ ። ላይ : መቆም : አለበት : እንጂ ፤ አንድ : ይመጣል : ተብሎ : የተገመተ : ግን : ተፈልጓል : ሊባል : የማይቻል : ቀላል : ጉዳት : ለማድረስ : ሳይሳካለት : ቀርቷል : በሚለው : ላይ : ተፈጻሚ : አይሆንም ።

ቁጥር : ፳፯ : (፩) : “ፐርሱዊንግ” (በአማርኛ : ያልተከታተለ ፤ በፈረንሳይና : “ፐርሱዊቫር”) : ዋንስ : አክቲቲቲ : “ቱ : ኢትስ : ኤንድ” (በአማርኛ : እስከመጨረሻው ፤ በፈረንሳይኛ : — “ገሰስ : አው : በትን”) ይላል ። ይኸውም : ድርጊቱን : እስከመጨረሻው : ያልተከታተለ : ማለት : ነው ። ይመጣሉ : ተብለው : የተገመቱት : ቀላል : ጉዳቶች : ለቃሉ : በምንሰጠው : ተራ : ትርጉም : መሠረት : ድርጊቱን : የፈጸመው : ሰው : ተከታትሎ : ያደረጋቸው : አይደሉም ። እነርሱም : ድርጊቱን : የሚፈጽመው : ሰው : ሌላ : ከፍተኛ : ከሆነ : ግብ : ለመድረስ : ሲጣጣር : በዚያው : “የሚደርሱ” ሲሆኑ ፤ አድራጊው : አይቃወማቸውም ። እንደነዚህ : አይነት : ጉዳዮች : የመግከር : ወንጀል : በሚባለው : ውስጥ : መግባት : ለላባቸው : ከተባለ ፤ ሙከራ : የሚለውን : ቃል : ለመግለጽ : ለምሳሌ ፤ “በአሜሪካን : ሞዴል : ፕሮግራም : ኮድ : ” ውስጥ : እንደተደረገው ፤ እኛም : በልዩ : ቋንቋ : መጠቀም : ይኖርብናል ። የዛ : አይነቱ : መግለጫ ፤ ፍላጎት : የምንለውን : ነገር : የሚጨምር : ከመሆኑም : በላይ ፤ በተለይም : “በርሱ : በኩል : ምንም : ተጨማሪ : ድርጊት : ሳይፈጸም ፤ እንደዚህ : አይነት : ውጤት : ይከተላል ። የሚል : እምነት : ያደረገበትን : ማንኛውንም : ድርጊት : የሚፈጽምን : ሰው : ወይም : ማድረግ : ያለበትን : ከማድረግ ፤ የሚቆጠብን ፤ ሰው : ይጨምራል ።” ሞዴል : ፕሮግራም : ኮድ ፤ ፐርፖዝድ : ኦፊሽያል : ድራፍት : (አሜሪካን ፤ ሎው : ኢንስቲትዩት ፤ ፲፱፻፷፪) ፤ ሴክሽን : ፩ : ነጥብ : ዜር : ፩ ።

26. ለምሳሌ : — ዘ : አሜሪካን : ሞዴል : ፕሮግራም : ኮድ : የተባለው ፤ የመጀመሪያውን : “ፐርፐዝል” (ሆነ : ብሎ ፤ ለማድረግ) ፤ ሲለው ፤ ሁለተኛውን : “ኖዊንግሊ” ፤ (አያወቀ) ብሎ : ይጠራዋል ። ዘ : አሜሪካን : ሞዴል : ኮድ ፤ Id. ፤ ሴክሽን : ፪ : ነጥብ : ዜር : ፪(፪) (ሀ)ና : (ለ) ።

27. ለምሳሌ : — አንዲናስ ፤ ከላይ : በማስታወሻ : ፳፬ ፤ ገጽ : ፪፻፱—፲፪ ። ላይ : የተገለጸውን : ጽሑፍ ፤ ሲል ሺንግ ፤ ከላይ : በማስታወሻ : ፳፩ ፤ ገጽ : ፪፻፳፩—፳፪ ፤ ላይ : የተገለጸውን : ጽሑፍ ፤ ዊልያምስ ፤ ከላይ : በማስታወሻ : ፲፩ ፤ ገጽ : ፴፬—፴፮ ፤ ፴፰—፴፱ ፤ ላይ : የተገለጸውን : ጽሑፍ ፤ ጀርመን ፤ ድራፍት : ፕሮግራም : ኮድ : ኢ : ፲፱፻፷፪ ፤ ቁ. ፲፮ ፤ ዘ : አሜሪካን : ሲሪስ : እና : ፎረን : ፕሮግራም : ኮድ ፤ ውስጥ : የተተረጎመው : (ጂ : ሙሉር ፤ Id. ፤ ሳውዝ : ሀክንሳክ ፤ ኒው : ጀርሲ ፤ ፍራድ : ቢ : ሮዝማን ፤ ኢንድ : ካምፓኒ ፤ ፲፱፻፷፮) ፤ ሸልዮም ፤ ፲፩ ፤ ገጽ : ፴ ፤ ዘ : አሜሪካን : ሞዴል : ፕሮግራም : ኮድ ፤ ከላይ : በማስታወሻ : ፳፮ ፤ ውስጥ : የተገለጸ : ጽሑፍ : ተመልከት (ኛ) ።

28. ርታ : ኤልሳብር : ሲ. ፐርክዩሪ ፤ ገጽ 66-67 ፤ ደ : ካንተን ፤ ደ : በርን (ትሪቡናል ፤ ፌደራል ፤ ስዊትዘር ላንድ ፤ ሜይ : ፳፩ ፤ ፲፱፻፵፫) ፤ ጂ : ዴዝ ፤ ትሪቡኖ : (ድሩዋ ፤ ፕሮግራም ፤ ገጽ : 76-77 ።

ቀጣ፡ ጥፋትን ፡ ፈጽሞ ፡ የዚሁኑ ፡ ውጤት ፡ ለማግኘት ፡ የሠራ ፡ ሰው ፡ ዐውቆ ፡ የሕግ ፡ መጣስን ፡ ወንጀል ፡ እንደሠራ ፡ ይቆጠራል ።” ይህ ፡ መግለጫ ፡ በመጨመርም ፡ ሆነ ፡ ከመግለጫው ፡ ውጭ ፡ በማድረግ ፡ በኩል ፡ የሚያወራው ፡ በጣም ፡ ትንሽ ፡ ነው ። ከችግሩ ፡ አንዱ ፡ ክፍል ፡ የሆነው ፡ አንድን ፡ ነገር ፡ አውቆ ፡ ማድረግን ፡ ‘አውቆ ፡ ማድረግ’ ፡ ብሎ ፡ እዚያው ፡ በተዘዋዋሪ ፡ መንገድ ፡ መተርጎሙ ፡ ስሕተት ፡ መሆኑ ፡ ነው ። ስለዚህ ፡ አንቀጽ ፡ በፈረንሳይኛ ፡ ቋንቋ ፡ የተጻፈው ፡ “በመገንዘብና ፡ በፈቃደኝነት”²⁹ ይለዋል ። በመሠረቱ ፡ ዋናው ፡ ስህተት ፡ የመጣው ፡ ሕጉ ፡ በመጀመሪያ ፡ ሲጻፍ ፡ ነው ። ሕጉን ፡ በመጀመሪያ ፡ የጻፈው ፡ ሰው ፡ “በመገንዘብና ፡ በፈቃደኝነት” ፡ የሚለውን ፡ ሐረግ ፡ የተሞሰው ፡ በስዊስ ፡ አገር ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ ካለው ፡ ከአንቀጽ ፡ 12 ፡ ላይ ፡ ሲሆን ፡ ይኸውም ፡ የስዊስ ፡ አገር ፡ ፍርድ ፡ ቤቶችና ፡ ሐሳብ ፡ ሰጪ ምች ፡ ለብዙ ፡ ዓመታት ፡ ያህል ፡ “ፈቃደኝነት” ፡ (ፕሎንቲ) ፡ የሚለው ፡ የአእምሮ ፡ አስተሳሰብ ፡ ሁለቱን ፡ የአስተሳሰብ ፡ ዓይነቶች ፡ ማለትም ፡ አንድ ፡ ነገር ፡ በእርግጥ ፡ የሚሆን ፡ መሆኑን ፡ ወይም ፡ ለመሆን ፡ ትንሽ ፡ የሚቀረው ፡ መሆኑን ፡ መፈለግንና ፡ ማወቅን ፡ አጠቃሎ ፡ የሚይዝ ፡ ነው ፡ ብለው ፡ መተርጎማቸው ፡ ነው ።³⁰ ለመጀመሪያ ፡ ጊዜ ፡³¹ ዘመናዊና ፡ አጠቃላይ ፡ የሆነ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ለምትጀምረው ፡ ኢትዮጵያ ፡ ግን ፡ አንድን ፡ ነገር ፡ አውቆ ፡ ማድረግ ፡ ለሚለው ፡ ሐሳብ ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ትርጉም ፡ እንዳይሰጠው ፡ የሚያደርግ ፡ በጣም ፡ ግልጽ ፡ የሆነ ፡ ድንጋጌ ፡ እንዲኖራት ፡ ያስፈልጋል ። እንደዚህ ፡ ዓይነቱ ፡ ድንጋጌ ፡ የሚገኘው ፡ በ፲፱፻፳፪ ፡ ዓ ፡ ም ፡ በወጣው ፡ የጀርመን ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ በአንቀጽ ፡ 12 ፡ ውስጥ ፡ ነው ። “አንድ ፡ ሰው ፡ አንድን ፡ ድርጊት ፡ አውቆ ፡ እየፈጸመ ፡ ነው ፡ የሚባለው ፡ በሕግ ፡ ውስጥ ፡ የተገለጸውን ፡ የወንጀል ፡ ዓይነት ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ ለማዋል ፡ ሲከጀል ፡ (ማለትም ፡ ሲፈልግ) ፡ ወይም ፡ ያንን ፡ በሕግ ፡ የተገለጸውን ፡ የወንጀል ፡ ዓይነት ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ የሚያውል ፡ መሆኑን ፡ በእርግጥ ፡ ያወቀና ፡ የታየውም ፡ እንደሆነ ፡ ነው ።”³² የሆነ ፡ ሆኖ ፡ የአንቀጽ ፡ 92 ፡ (፩) ፡ የመጀመሪያ ፡ አዲስ ፡ መስመር ፡ ግልጽ ፡ ያለመሆን ፡ ይህንን ፡ ያህል ፡ ችግር ፡ የሚያስከትል ፡ አይደለም ። በተሰጠው ፡ ማብራሪያ ፡ መሠረት ፡ የትኛውም ፡ የአስተሳሰብ ፡ ዓይነት ፡ ከመግለጫው ፡ ውጭ ፡ ስላልተደረገ ፡ ባለፈው ፡ አዲስ ፡ መስመር ፡ ውስጥ ፡ እንደተነገረው ፡ ሁለቱም ፡ በዚያው ፡ ውስጥ ፡ እንዳሉ ፡ ተደርጎ ፡ ይወሰዳል ።

29. በቁ. 92(፩) የመጀመሪያ ፡ አዲስ ፡ መስመር ፡ ውስጥ ፡ የተጻፈውና ፡ መመሪያ ፡ አድርጎን ፡ የምንወስደው ፤ “ጥፋት ፡ መሆኑን ፡ ሕሊናው ፡ እየተረፈው ፡” የሚለው ፤ በትርጉም ፤ በፈረንሳይኛ ፡ ከተጻፈው ፡ ጋር ፡ ይመሳሰላል ።
30. ፒ ፡ ሎንገዘ ፤ ኮሎንቲ ፡ ዱ ፡ ኮድ ፡ ፔናል ፡ ሱዊስ ፡— ፓርቲ ፡ ዠራራል ፡ (ኒውቫትል ፡ ኤዲቭንስ ፡ ዴላቭ ፡ ኤንድ ፡ ኒስል ፡ 1990) ፤ ገጽ ፡ 288—289 ፤ የዚሁ ፡ ጽሑፍ ፡ ትርጉም ፡ በኤስ ፡ ሎውንስቲን ፡ ማቴርያል ፡ ፎር ፡ ዘ ፡ ስተዲ ፡ ለፍ ፡ ዘ ፡ ፒናል ፡ ሎው ፡ አፍ ፡ ኢትዮጵያ ፡ (አዲስ ፡ አበባ ፡ የሕግ ፡ ፋኩልቲ ፡ 1998) ፤ ገጽ ፡ 199 ፡ ውስጥ ፡ ይገኛል ። ርታ. ኤልሳሰር ፡ ሲ. ፕሮክሮር ፡ ዠራራል ፡ ዱ ፡ ካንተን ፡ ደ ፡ ብርን ፡ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ 83 ፡ ውስጥ ፡ የተገለጸ ፡ ጽሑፍ ።
31. የ፲፱፻፶፯ቱን ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ የጻፈው ፡ ሰው ፡ እንደተረፈው ፤ የ፲፱፻፴ው ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ “ለዘመኑ ፡ አስፈላጊ ፡ ናቸው ፡ ለሚባሉት ፡ ነገሮች ፡ ተስማሚ ፡ ሆኖ ፡ አልተገኘም ። በጥንታዊው ፡ ባሕል ፡ መሠረት ፡ ወገኛና ፡ ግትር ፡ የሚባሉትን ፡ ብዙ ፡ የጥንት ፡ ሥርዓት ፡ ርዝራዦችን ፡ የያዙ ፡ ነው . . .” በተጨማሪም ፤ በአሁኑ ፡ ጊዜ ፡ ላለው ፡ የሕግ ፡ አወጣጥ ፡ ዘዴ ፡ ተስማሚ ፡ በመሆን ፡ “በዘዴ ፡ (የተዘጋጁ) ፡ ጠቅላላ ፡ ደንቦች ፡ ይገኛሉታል . . .” ጂ. ግራቭን ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ 8 ፡ ፤ ገጽ ፡ 88 ፡ ፤ 89 ፡ ፤ ላይ ፡ የተገለጸ ፡ ጽሑፍ ።
32. ከዚህ ፡ በላይ ፡ ያለው ፡ ትርጉም ፡ የሲልቪንግ ፡ ሲሆን ፤ በማስታወሻ ፡ 83 ፡ ገጽ ፡ 88 ፡ ውስጥ ፡ ተጠቅሷል ። ጸሐፊው ፡ እንደሚያውቀው ፤ ይህ ፡ ትርጉም ፡ በቅርቡ ፡ በጀርመን ፡ አገር ፡ ውስጥ ፡ ሕግ ፡ ሆኖ ፡ ወጥቷል ። ሆኖም ፡ ጸሐፊው ፡ አዲሱን ፡ የጀርመንን ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ለማየት ፡ ዕድል ፡ አላጋጠመውም ።

የ“መገንዘብ” : ተፈላጊነት ፤

በአንቀጽ : ፶፰ : (፩) : በመጀመሪያው : አዲስ : መስመር : ውስጥ : “በቂ : ዕውቀት” : (በፈረንሳይኛ : “የሕሊና : ግምት” : የሚባለው : “መገንዘብ”) : የሚለው : በአንቀጽ : ፳፮ : ውስጥ : “በሁኔታ : ስለ : መሳሳት :” በሚል : ስያሜ : ተደግሞ : የተጻፈውን : ዋና : መመሪያ : የሚያመለክት : ነው ። አንድ : ሰው : አንድ : ድርጊት : በሚፈጽምበት : ወቅት : (ለምሳሌ : ሽጉጥ : ሲተኩስ) : የሚተኩስበት : ነገር : (ዓላማው) : ሰው : መሆኑን : ካላወቀ : በአንቀጽ : ፶፰ : (፩) : የመጀመሪያ : አዲስ : መስመር : መሠረት : አውቀህ : ነፍስ : ገድለሃል : ሊባል : አይቻልም ። በግብረ : ሥጋ : የሚገናኛት : ልጃገረድ : ዕድሜዋ : ከ፲፮ : ዓመት : በታች : መሆኑን : ካላወቀ : አውቀህ : ለአቅመ : አዳም : (ሔዋን) : ባልደረሱ : ሕፃናት : ወይም : ወጣቶች : ላይ : በኃይል : የሚፈጸመውን : የግብረ : ሥጋ : ግንኙነት : ወንጀል : ፈጽመህል : ሊባል : አይቻልም ። ለሁለተኛ : ጊዜ : ሚስት : የሚያገባ : ሰው : የመጀመሪያ : ሚስቱ : በሕይወት : መኖርዋንና : በሕጉ : መሠረት : ክርሱ : ጋር : በጋብቻ : የተሳሰረች : መሆንዋን : ካላወቀ : አውቀህ : በጋብቻ : ላይ : ጋብቻ : ፈጽመህል : ሊባል : አይቻልም ። አንድ : ሰው : የሌላውን : ሰው : የስዕል : ዕቃ : ርካሽና : ግልባጭ : ነው : በሚል : መንፈስ : በሚያበላሽበት : ወቅት : ስዕሉ : በጣም : ዋጋ : ያለውና : የመጀመሪያ : ንድፍ : መሆኑን : ካላወቀ : አውቀህ : በሰው : ንብረት : ላይ : ከባድ : ጥፋት : አድርሰሃል : ሊባል : አይቻልም ። (አንቀጽ : ፳፻፱ : (ለ)ን : ተመልከት(ች))³³

እንደነዚህ : ያሉ : ብዙ : ምሳሌዎችን : ለማቅረብ : ይቻላል ። መመሪያው : ቀላል ነው ። አንድን : ነገር : ሆነ : ብሎ : ማድረግ : ስለዚያ : ነገር : ማወቅን : ያመለክታል። የሚተኩሰው : ሰው : ወዳለበት : አቅጣጫ : መሆኑን : የማያውቅ : ሰው : ያንን : ሰው : የመግደል : ፍላጎት : አይኖረውም : ወይም : ሰውዬው : በእርግጥ : የሚሞት : መሆኑን : ወይም : ለመሞት : ትንሽ : የሚቀረው : መሆኑን : ለማወቅ : አይችልም ። የመጀመሪያ : ሚስቱ : በሕይወት : መኖርዋንና : በሕጉ : መሠረት : ከእርሱ : ጋር : በጋብቻ : የተሳሰረች : መሆንዋን : ሳያውቅ : ሁለተኛ : ሚስት : የሚያገባ : ሰው : በአንድ : ጊዜ : ሁለት : ሚስት : እንዲኖረው : ሊፈልግ : ወይም : እንደዚህ : ዓይነቱ : ከሁለት : ሴት : ጋር : በጋብቻ : መተሳሰሩ : እርግጠኛ : መሆኑን : ወይም : እርግጠኛ : ለመሆን : ትንሽ : የሚቀረው : መሆኑን : ለማወቅ : አይችልም ። የ“መገንዘብ” ነገር : በግልጽም :

33. ይህ : የመጨረሻው ምሳሌ : ከሱ : በፊት : ከነበሩት : ከሦስቱ : የተለየ : ነው ። ይኸውም : ድርጊቱን : የፈጸመው : ሰው : ያበላሽ : ስለነበረው : ዕቃ : የነበረው : የተሳሳተ : እምነት : በወንጀልኛነት : ተጠያቂ : ከመሆን : ፍጹም : ነጻ : ስለማያደርገው : ነው ። የሌላውን : ሰው : ዕቃ : ለማበላሸት : “ ሆነ : ብሎ : የተነሳ” ስለሆነ ፤ በሌላ : ሰው : ሀብት : ላይ : ጉዳት : ስለማድረስ : በሚለው : በቁጥር : ፮፻፶፫ : መሠረትና : በቁ. ፳፯(፪) : ውስጥ : እንደተገለጸው : በወንጀልኛነት : ተጠያቂ : ነው ። ሆኖም ፤ ዕቃው : ዋጋ : ያለው : መሆኑን : ያለመገንዘብ : በከባድ : ሁኔታ : በሰው : ሀብት : ላይ : ጉዳት : አድርሰህል : ተብሎ : እንዳይወነጀል : ያደርገዋል ። እዚህ : ላይ : የምናደርገው ፤ ከሁን : በፊት : አንድን : ድርጊት : ለመፈጸም : አውቅ : መነሳሳት : (ማለትም : መፈለግ) : በሚለውና : አንድ : የተለየ : ውጤት : ለማስከተል : መፈለግ : በሚለው : መሀል : ከፈጠርነው : ልዩነት : ጋር : ተመሳሳይነት : ያለው : ነው ። ድርጊቱን : የፈጸመው : ሰው : የሌላውን : ሰው : ሀብት : ለማበላሸት : ፈልጓልና : ከነበረው : ፍላጎትና : ከፈጸመው : ድርጊት : የተነሳ : ሲፈረድበት : ይችላል ፤ ነገር : ግን : ዋጋ : ያለውን : የሥዕል : ሥራ : ስለማበላሸት : በሚያወራው : በቁጥር : ፮፻፶፬ : (ለ) መሠረት : ሊያስቀጣው : የሚችል : አንድ : የተለየ : ውጤት : ለማስከተል : አልፈለገም ። ከላይ : በገጽ : 313-314 ላይ : የተጻፈውን : ተመልከት(ች)። . . . “ለበደሉ : ምክንያት : በሆነው : ነገር : ላይ : የተደረገው : መሳሳት :” ወንጀል : መሆኑን : አያስቀርም : የሚለው : የቁ. ፳፯(፫) : ድንጋጌ ፤ የተባለው : ነገር : (ዕቃ) ፤ ተፈጽሟል : ለተባለው : ወንጀል : መለያ : ከፍሉ : ከሆነ ፤ ለምሳሌ : በከባድ : ሁኔታ : በሌላ : ሰው : ሀብት : ላይ : ጉዳት : ማድረስ : እንደሚለው : እንደቁጥር : ፮፻፶፬ : (ለ) ባለው : ላይ : ተፈጻሚ : አይሆንም ። ከላይ : በማስታወሻ : ፮ ፤ ገጽ : ፪፻፴፪ - ፴፫ ፣ ላይ : የተጠቀሰውን : የግራሽንን : ጽሑፍ : ትመልከት(ች) ።

ባይሆን ፡ አውቆ ፡ ማድረግ ፡ የሚለው ፡ አንዱ ፡ ክፍል ፡ ስለሆነ ፡ አውቆ ፡ ማድረግ ፡ ለሚለው ፡ የተሰጡ ፡ ብዙ ፡ ትርጉሞች ፡ መገንዘብን ፡ አስፈላጊ ፡ ነው ፡ ለማለት ፡ ብዙም ፡ አይቸገሩም ፡ ለምሳሌም ፡ ያህል ፡ ከላይ ፡ የተጠቀሰውን ፡ በጀርመን ፡ የወንጀልኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ ያለውን ፡ አንቀጽ ፡ 137 ፡ መመልከት ፡ ይጠቅማል ።

በኢትዮጵያ ፡ ውስጥ ፡ ብዙው ፡ ሕዝብ ፡ ባለቤትነትና ፡ ድንበር ፡ (ወሰን) ፡ ምን ፡ እንደሆነ ፡ ያልተገንዘበ ፡ በመሆኑና ፡ ይህም ፡ ነገር ፡ በጣም ፡ የተስፋፋ ፡ በመሆኑ ፡ ይህ ፡ መመሪያ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ውስጥ ፡ በመሬት ፡ የተነሳ ፡ ለሚፈጸሙ ፡ ወንጀሎች ፡ ያገለግላል ። ይኸው ፡ መመሪያ ፡ በትክክል ፡ የተሠራበት ፡ ከሳሽ ፡ ዐቃቤ ፡ ሕግ ፡ ተከሳሽ ፡ ሻምበል ፡ ከበደ ፡ ተሰማ ፡ በሆኑበት ፡ ክስ ፡ ላይ ፡ ሲሆን ፡ ክስም ፡ የተመሠረተው ፡ የወሰን ፡ ምልክቶችን ፡ ከቦታቸው ፡ ማዛነፍ ፡ ወይም ፡ ማንሳት ፡³⁴ በሚለው ፡ በአንቀጽ ፡ 38፣ ላይ ፡ ነበር ። የወረዳው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ በተከሳሹ ፡ ላይ ፡ ፈርዶ ፡ ነበር ። በቀረበው ፡ ክስ ፡ መሠረት ፡ የወረዳው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ተከሳሹ ፡ የወሰን ፡ መለያ ፡ የሆኑትን ፡ ምልክቶች ፡ በማንሳቱ ፡ የሚያስቀጣ ፡ ድርጊት ፡ ፈጽሟል ፡ ባለው ፡ የአውራጃው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ የተሰማማ ፡ ቢሆንም ፡ ተከሳሹ ፡ “የወሰኑን ፡ ምልክቶች ፡ ያነሳው ፡ ሆነ ፡ ብሎ ፡ ወንጀል ፡ ለመፈጸም ፡ ሳይሆን ፡ መሬቱ ፡ የኔ ፡ ነው ፡ የሚል ፡ እምነት ፡ ስለነበረው ፡ ነው” ። ሲል ፡ ፍርዱን ፡ ሽሮታል ። የአዲስ ፡ አበባው ፡ ከፍተኛ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ይህንኑ ፡ ውሳኔ ፡ አጽንቶታል ።³⁵ ከሳሽ ፡ ዐቃቤ ፡ ሕግ ፡ ተከሳሽ ፡ ወይዘሮ ፡ አፀደ ፡ ሃብተ ፡ ሥላሴ ፡³⁶ ስለሆኑበት ፡ ሌላ ፡ ክስ ፡ የአዲስ ፡ አበባው ፡ ከፍተኛ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ እንዲህ ፡ ሲል ፡ ጽፏል ።

“የሰውን ፡ መሬት ፡ አልፎ ፡ የመንካት ፡ (ድንበር ፡ የማለፍ) ፡ የወንጀል ፡ ክስ ፡ እንዲኖር ፡ ከተፈለገ ፡ (አንቀጽ ፡ 38፣ ላይ ፡ እስከ ፡ 38፣ ላይ) ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ መሬቱ ፡ የግሉ ፡ መሆኑ ፡ እየታወቀ ፡ ያንኑ ፡ መሬቱን ፡ ሕጋዊ ፡ ባልሆነ ፡ መንገድ ፡ አውቆ ፡ መንፈግ ፡ ያስፈልጋል ። ግን ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ ይህ ፡ መሬት ፡ የራሴ ፡ ነው ፡ ብሎና ፡ ክልቡ ፡ አምኖበት ፡ ከብቶቹን ፡ አሰማርቶ ፡ ሣር ፡ ቢያበላ ፡ ወይም ፡ በመሬቱ ፡ ላይ ፡ የበቀሉትን ፡ ዛፎች ፡ ቢቆርጥ ፤ ይህ ፡ የሰውን ፡ መሬት ፡ አልፎ ፡ የመንካት ፡ ወንጀል ፡ ነው ፡ ሲባል ፡ አይቻልም ። እንደዚህ ፡ ዓይነቱ ፡ ድርጊት ፡ ፍትሐ ፡ ብሔር ፡ ስለሆነ ፤ ካሣ ፡ ለማግኘት ፡ ሲባል ፡ ሊቀርብ ፡ የሚችለውም ፡ ክስ ፡ የፍትሐ ፡ ብሔር ፡ ክስ ፡ ነው ።”³⁷

34. አዲስ ፡ አበባ ፡ ከፍተኛ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ 1988፣ የወንጀል ፡ ክስ ፡ ቁጥር ፡ 22/86 (ያልታተመ) ። የቁጥር ፡ 22፣ 23፣ 24 ፡ ቃል ፡ እንዲህ ፡ ይላል ። — “ማንም ፡ ሰው ፡ መብት ፡ ሳይኖረው ፡ በሌላው ፡ ሰው ፡ መብት ፡ በሀብቱ ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ ለማድረስ ፡ በማሰብ ፡ ወይም ፡ ተገቢ ፡ ያልሆነውን ፡ ሕገ ፡ ወጥ ፡ ጥቅም ፡ ለራሱ ፡ ለማግኘት ፡ ወይም ፡ ለሌላው ፡ ለማሰገን ፡ በሚቀድ ፡ የሕዝብን ፡ ወይም ፡ የግልን ፡ ንብረት ፡ ወሰን ፡ ለመለየት ፡ ለምልክት ፡ የተተከለውን ፡ መካለያ ፡ ወይም ፡ ይህን ፡ የመሳሰለውን ፡ ሌላ ፡ አይነት ፡ ምልክት ፡ ከስፍራው ፡ ያነሳ ፤ ያዘዋወረ ፡ ወይም ፡ በሐሰተኛ ፡ ሥፍራ ፡ የተከለ ፡ ወደ ፡ ሐሰተኛነት ፡ የለወጠ ፡ ወይም ፡ ምልክቱ ፡ እንዳይታወቅ ፡ አድርጎ ፡ ያጠፋ ፡ እንደሆነ ፤ እስከ ፡ አምስት ፡ ዓመት ፡ ለመድረስ ፡ በሚችል ፡ ጽኑ ፡ እስራት ፡ ወይም ፡ ጥፋቱ ፡ ቀላል ፡ ሲሆን ፡ እጅግ ፡ ቢያንስ ፡ በሦስት ፡ ወር ፡ እስራት ፡ ይቀጣል” ።

35. ከፍተኛው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ የአውራጃውን ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ውሳኔ ፡ ያጸደቀው ፡ ቢሆንም ፤ በክሱ ፡ ላይ ፡ የቀረበው ፡ ዋና ፡ ፍሬ ፡ ነገር ፡ ይህንን ፡ ጥያቄ ፡ የቀረበበትን ፡ መሬት ፡ በሕግ ፡ ይዞ ፡ የነበረው ፡ ግን ፡ ነበር ፤ የሚለው ፡ ላይ ፡ መሆኑን ፡ ተገንዝቦታል ። ይኸው ፡ ፍሬ ፡ ነገር ፡ የወንጀል ፡ ክሶችን ፡ በሚመለከቱ ፡ ፍርድ ፡ ቤቶች ፡ ሳይሆን ፤ የፍትሐ ፡ ብሔር ፡ ክሶችን ፡ በሚመለከቱ ፡ ፍርድ ፡ ቤቶች ፡ መታየት ፡ የነበረበት ፡ ነው ።

36. አዲስ ፡ አበባ ፡ ከፍተኛ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ 1988፣ የወንጀል ፡ ይግባኝ ፡ ቁጥር ፡ 22፣ 23/86 ፡ ከላይ ፡ በግስ ታወቅ ፡ ፴ ፤ ፲ጽ ፡ ፴፪ ፡ ላይ ፡ ሎወንስቲን ፡ የተረጎመው ፡ ጽሑፍ ።

37. Id. ፡ ፲ጽ ፡ ፴፪ — ፴፫ ።

ሕጋዊ ፡ አለመሆኑን ፡ ስለመገንዘብ ፤

ስለ ፡ መገንዘብ ፡ አሁን ፡ የተነጋገርንበት ፤ ድርጊቱን ፡ የሚፈጽመው ፡ ሰው ፡ አድራጎቱ ፡ ሕጋዊ ፡ ያለመሆኑን ፡ መገንዘቡንም ፡ ይጨምራል ፡ ወይ ? ጥያቄውን ፡ በሌላ ፡ መልክ ፡ ለማስቀመጥ ፤ አድራጊው ፡ ድርጊቱን ፡ በፈጸመበት ፡ ወቅት ፡ አድራጎቱ ፡ ሕጋዊ ፡ ያለመሆኑን ፡ ያልተገንዘበ ፡ ከሆነ ፤ አውቆ ፡ የሚፈጸም ፡ ወንጀል ፡ ሠርቷል ፡ ተብሎ ፡ ይወነጀላል ፡ ወይ ?

አውቀህ ፡ ሠርተሃል ፡ ወይም ፡ አድርገሃል ፡ በመባል ፡ ላለው ፡ ኃላፊነት ፡ አስፈላጊ ፡ የሆነው ፤ ማለትም ፡ አንድን ፡ ድርጊት ፡ ሕጋዊ ፡ የማያደርጉትን ፡ ሁኔታዎች ፡ ማወቅ ፤ ድርጊቱ ፡ ሕጋዊ ፡ ያለመሆኑን ፡ ከማወቅ ፡ ጋር ፡ አንድ ፡ አይደለም ። አንድን ድርጊት ፡ ሕጋዊ ፡ የማያደርጉትን ፡ ሁኔታዎች ፤ ማወቅ ፡ ለሚለው ፡ ከዚህ ፡ በፊት ፡ የተጠቀሰውን ፡ ምሳሌ ፡ ብናስታውስ ፤ ጥያቄው ፤ ድርጊቱን ፡ የሚፈጽመው ፡ ሰው ፡ በግብረ ፡ ሥጋ ፡ የሚገናኛት ፡ ልጃገረድ ፡ ዕድሜዋ ፡ ከ፲፮ ፡ ዓመት ፡ በታች ፡ መሆኑን ፡ ያውቃል ፡ ወይ ? ሲሆን ፤ ድርጊቱ ፡ ሕጋዊ ፡ ያለመሆኑን ፡ ማወቅ ፡ ለሚለው ፡ ደግሞ ፡ ጥያቄው ፤ የልጅቷ ፡ ዕድሜ ፡ ከ፲፮ ፡ ዓመት ፡ በታች ፡ መሆኑን ፡ በያውቅም ፤ በስምምነትም ፡ በሆን ፡ እንኳ ፡ ዕድሜዋ ፡ ከ፲፮ ፡ በታች ፡ ከሆነ ፡ ልጃገረድ ፡ ጋር ፡ የግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ መፈጸም ፡ በሕግ ፡ የተከለከለ ፡ መሆኑንም ፡ ያውቃል ፡ ወይ ? ነው ።³⁸

በኢትዮጵያ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ ለተጠቀሱ ፡ ብዙ ፡ ወንጀሎች ፡ አንድ ፡ ነገር ፡ ሕጋዊ ፡ ያለመሆኑን ፡ ማወቅ ፡ የሚለው ፡ ጥያቄ ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ አይነሳም ። አእምሮው ፡ በትክክል ፡ የሚሠራ ፡ ማንኛውም ፡ በኢትዮጵያ ፡ ውስጥ ፡ የሚገኝ ፡ ሰው ፡ ነፍስ ፡ መግደል ፡ ወይም ፡ ሌብነት ፡ ወይም ፡ ደግሞ ፡ የሌላውን ፡ ሰው ፡ ንብረት ፡ ማቃጠል ፡ ሕጋዊ ፡ ያለመሆኑን ፡ አላወቅሁም ፡ ብሎ ፡ መከላከያ ፡ ያቀርባል ፡ ማለት ፡ የማይሆን ፡ ነገር ፡ ይመስላል ።³⁹ እነዚህም ፡ ሆኑ ፡ ሌሎች ፡ ብዙ ፡ ድርጊቶች ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ የተከለከሉ ፡ ከመሆናቸውም ፡ ሌላ ፡ ገብ

38. አንድ ፡ ሰው ፡ የሚፈጽመው ፡ ድርጊት ፡ ሕጋዊ ፡ ያለመሆኑን ፡ ማለትም ፡ በሕግ ፡ የተከለከለ ፡ መሆኑን ፡ በመገንዘቡና ፡ የሚፈጽመው ፡ ድርጊት ፡ የሚያስወቅስ ፡ መሆኑን ፡ በመገንዘቡ ፡ መሆኑ ፡ በጣም ፡ ትልቅ ፡ ልዩነት ፡ አለ ። አንድ ፡ ሰው ፡ የሚፈጽመው ፡ ድርጊት ፡ አካባቢው ፡ መልካም ፡ ጠባይ ፡ ብሎ ፡ በሚጠራው ፡ ደረጃ ፡ ሲታይ ፡ አስወቃሽ ፡ መሆኑን ፡ ይረዳል ። እንዲህም ፡ ሆኖ ፡ ግን ፡ ስህተት ፡ ወይም ፡ መጥፎ ፡ የሆነ ፡ ነገር ፡ ሁሉ ፡ በሕግ ፡ የተከለከለ ፡ ስላልሆነ ፤ ድርጊቱ ፡ አንድ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ድንጋጌን ፡ የሚጥስ ፡ መሆኑን ፡ አይገንዘብ ፡ ይሆናል ። ስለዚህ ፡ ጉዳይ ፡ በሚያውሩት ፡ የሕግ ፡ መጽሐፎች ፡ ውስጥ ፤ የኢትዮጵያ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ፸፰ንም ፡ ጨምሮ ፡ (ግራቨን ፡ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፮ ፤ ገጽ ፡ ፻፶፬—፶፮ ፡ ላይ ፡ የተጻፈውን ፡ ተመልከት(ች) ፤ ከነገሩ ፡ ጋር ፡ ግንኙነት ፡ ያለው ፡ የመገንዘብ ፡ ችሎታ ፤ ያ ፡ ነገር ፡ እንዳይደረግ ፡ የሚል ፡ ሕግ ፡ መኖሩንም ፡ ያሳያል ፤ በሆንም ፤ አንድ ፡ መከላከያ ፡ ዕውቀት ፡ ባለው ፡ ሰው ፡ ግምት ፤ አንድ ፡ ድርጊት ፡ በጣም ፡ ተወቃሽ ፡ (አስወቃሽ) ፡ እየሆነ ፡ በሄደ ፡ ቁጥር ፤ ድርጊቱ ፡ በሕግም ፡ የተከለከለ ፡ እንደሚሆንና ፡ ይህንንም ፡ አድራጊው ፡ ያውቀው ፡ ነበር ፡ ለማለት ፡ ቀላል ፡ ነው ። ከታች ፡ በማስታወሻ ፡ ፱፻፮ ፡ ፱ ፡ ላይ ፡ የተገለጸውንና ፡ አብረው ፡ የተጠቀሱትን ፡ ጽሑፎች ፡ ተመልከት ። በዚህ ፡ “ጥቂት ፡ የሕግ ፡ መጽሐፎች ፡ መኖሩ ፡ ባንቸላት” ፡ አስቸጋሪ ፡ ጉዳይ ፡ ላይ ፡ በጥንቃቄ ፡ ለመወያየት ፡ (Id. ፤ ገጽ ፡ ፻፶፬) ፤ ፒ. ሩ. ኤንድ ፡ ኤች ፡ ሲልቪንግ — “ኤረር ፡ ጁሪስ — ኤ ፡ ኮምፓራቲቭ ፡ ስተዲ” ፡ ዩኒቨርሲቲ ፡ ቪካጎ ፡ ሎው ፡ ሪቪው ፡ ፆልዩም ፡ ፳፬ ፡ (፲፱፻፶፯) ፤ በገጽ ፡ ፱፻፶፭ — ፱፻፶፮ ፡ ላይ ፡ ተመልከት(ች) ።

39. እንዲያውም ፡ አንድን ፡ ሰው ፡ ጥፋተኛ ፡ ነህ ፡ ለማለት ፤ ያ ፡ ሰው ፡ ራሱ ፤ የሚፈጽመው ፡ ድርጊት ፡ ሕጋዊ ፡ ያለመሆኑን ፡ ይኖርበታል ፡ ለሚለው ፤ አንድ ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ ያለን ፡ ሁኔታ ፡ ለመመልከት ፤ በቁ. ፸ ፡ መሠረት ፡ ከሕግ ፡ ውጭ ፡ የሆነ ፡ ትዕዛዝ ፡ ከበላይ ፡ ተቀብሎ ፡ ስለሚፈጽም ፡ ሰው ፡ ጉዳይ ፡ እንመርምር ። የተሰጠው ፡ ትዕዛዝ ፡ “የነፍስ ፡ መግደል ፤ የቃጠሉ ፡ ወይም ፡ በሰዎች ፡ ላይ ፡ ወይም ፡ በሀብቶች ፡ ወይም ፡ ደግሞ ፡ በሕዝብ ፡ ዋና ፡ ዋና ፡ ጥቅሞች ፡ ላይ ፡ ወይም ፡ በግብረት ፡ መብት ፡ ላይ ፡ የደረሰ ፡ ግልጽ ፡ የሆነ ፡ ከባድ ፡ አደጋ ፡ ሲሆን ፤ ትዕዛዙን ፡ የተቀበለው ፡ ሰው ፡ ትዕዛዙ ፡ ሕጋዊ ፡ ያለመሆኑን ፡ ተገንዝቦ ፡ ነበር ፡ የሚል ፡ ግምት ፡ በሕግ ፡ በኩል ፡ ይወስዳል ።

ረተ ፡ ሰቡ ፡ ከሞራል ፡ ውጭ ፡ ናቸው ፡ ብሎ ፡ ስለፈረደ ፤ ማንኛውም ፡ አእምሮው ፡ ትክክለኛ ፡ የሆነ ፡ ወንጀለኛ ፡ ስለነዚህ ፡ የኅብረተ ፡ ሰቡ ፡ ውሳኔዎች ፡ ያውቃል ፤ የሚፈጽመው ፡ ድርጊት ፡ ከሞራል ፡ ውጭ ፡ መሆኑንም ፡ ይነነዘባል ፡ ብለን ፡ ለመገመት ፡ እንችላለን ፤ እንገምታለንም ።⁴⁰

የሆነ ፡ ሆኖ ፤ በኢትዮጵያ ፡ ውስጥ ፡ የሚገኝ ፡ አእምሮው ፡ ትክክል ፡ የሚሠራ ፡ ሰው ፡ ዕድሜዋ ፡ ከ፲፮ ፡ ዓመት ፡ በታች ፡ ከሆነ ፡ (አንቀጽ ፡ ፳፻፲፬) ፡ ወይም ፡ ዕድሜዋ ፡ በ፲፭ና ፡ በ፲፰ ፡ ዓመት ፡ መሀል ፡ (አንቀጽ ፡ ፳፻፲፮) ፡ ከሆነ ፡ ልጃገረድ ፡ ጋር ፡ የግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ ማድረግ ፡ ወንጀል ፡ መሆኑን ፤ ወይም ፡ አንድ ፡ ሕፃን ፡ ልጅ ፡ በተወለደ ፡ ቁጥር ፡ መወለዱን ፡ ያለማስመዘገብ ፡ ወንጀል ፡ መሆኑን ፤ (አንቀጽ ፡ ፳፻፳፫) ፡ ወይም ፡ በአንዳንድ ፡ አጋጣሚ ፡ ጊዜ ፡ “ሕይወቱ ፤ ሰውነቱ ፡ ወይም ፡ ጤንነቱ ፡ በጣም ፡ አስጊ ፡ በሆነ ፡ ሁኔታ ፡ ላይ” የሚገኝን ፡ ሰው ፡ ያለመርዳት ፡ (አንቀጽ ፡ ፳፻፵፯) ፡ ወንጀል ፡ መሆኑን ፤ ወይም ፡ የመጀመሪያውን ፡ የሕግ ፡ ጋብቻ ፡ ሳያፈርሱ ፡ በጋብቻ ፡ ላይ ፡ ጋብቻን ፡ መፈጸም ፡ (አንቀጽ ፡ ፳፻፲፯) ፡ እንኳ ፡ ወንጀል ፡ መሆኑን ፡ ላያውቅ ይችላል ። እነዚህንና ፡ እነዚህን ፡ የመሳሰሉ ፡ ሌሎች ፡ ብዙ ፡ የተከለከሉ ፡ ነገሮችን ፡ ወንጀሉን ፡ የፈጸመው ፡ ሰው ፡ ሊያውቃቸው ፡ ይገባ ፡ ነበር ፡ ብለን ፡ ለማለት ፡ አንድ ፡ ግልጽ ፡ የሆነና ፡ ኅብረተ ፡ ሰቡ ፡ በሙሉ ፡ ከሞራል ፡ ውጭ ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ የወሰነው ፡ ነው ፡ የምንለው ፡ ነገር ፡ የለንም ። የተከለከሉ ፡ ብለን ፡ ከጠቀስናቸው ፡ አድራጎቶች ፡ ውስጥ ፡ እንኳ ፡ ጥቂቶቹን ፡ አንዳንድ ፡ በኢትዮጵያ ፡ ውስጥ ፡ የሚገኙ ፡ የኅብረተ ፡ ሰቡ ፡ ክፍሎች ፡ የተቀበሉትና ፡ የተሰማሙበት ፡ ሊሆን ፡ ይችላል ። ስለዚህ ፤ ሕጋዊ ፡ ያለመሆኑን ፡ አላውቅሁም ፡ ነበር ፡ የሚለው ፡ መከላከያ ፡ ከባድ ፡ ችግር ፡ የሚፈጥረው ፡ እንደነዚህ ፡ ዓይነት ፡ ጥፋቶችና ፡ ሌሎችም ፡ በሕጉ ፡ ውስጥ ፡ ቀላል ፡ ጥፋቶች ፡ ተብለው ፡ የተጠቀሱት ፡ ማለትም ፡ ሙሉ ፡ ለሙሉ ፡ ወንጀለኛ ፡ የማያሰኙ ፡ ጥፋቶች ፡ ሲፈጸሙ ፡ ነው ።

በዚህ ፡ ጥያቄ ፡ ላይ ፡ የሚሰጠው ፡ የሕግ ፡ መግለጫ ፡ በጣም ፡ የተለያየ ፡ ሆንዋል ። በአንድ ፡ በኩል ፡ የማንኛውም ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ዋና ፡ ዓላማ ፡ “ስለ ወንጀሎቹ ፡ ዓይነትና ፡ ስለሚያስከትሉትም ፡ ቅጣት ፡ በቅድሚያ ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ በመስጠት ፡ ወንጀል ፡ እንዳይሠራ ፡ መከላከል” ፡ (የኢትዮጵያ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ አንቀጽ ፡ ፩) ፡ ሲሆን ፤ እንደዚህ ፡ ዓይነት ፡ ጥፋት ፡ መኖሩንና ፡ የሚያስቀጣ ፡ መሆኑንም ፡ በእርግጥ ፡ የማይገነዘብ ፡ ጥፋተኛ ፡ ሰው ፡ እስካለ ፡ ድረስ ፤ ይህንን ፡ ዓላማ ፡ ከግብ ፡ ለማድረስ ፡ አይቻልም ። በሌላ ፡ በኩል ፡ ደግሞ ፤ ዳኛና ፡ የሕግ ፡ አዋቂ ፡ (ፈላ ፡ ስፋ) ፡ የነበረው ፡ ኦሊቨር ፡ ሆልምስ ፡ አስተያየቱን ፡ ሲሰጥ ፤ “የሠራሁት ፡ ጥፋት ፡ በሕግ ፡ የተከለከለ ፡ መሆኑን ፡ አላውቅሁም ፡ ነበር ፡ የሚለውን ፡ ምክንያት ፡ መቀበል ፤ ሕጉን ፡ ያወጡት ፡ ሰዎች ፡ ማንኛውም ፡ ሰው ፡ ሕጉን ፡ አውቆ ፡ እንዲታዘዝ” ።⁴¹ ያደረ

40. ኤች ፡ ሀርት ፤ “ዘ ፡ ኤይምስ ፡ እፍ ፡ ዘ ፡ ክሪምናል ፡ ሎው” ። ሎው ፡ ኢንድ ፡ ኮንቲምፖራሪ ፡ ፕሮብ ሌምስ ፤ ሾልዩም ፡ ፳፫ ፡ (፲፱፻፶፰) ፤ ገጽ ፡ ፱፻፲፫—፱፻፲፱ ። ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፴፰ ፡ ላይ ፡ የሚገኘውን ፡ መግለጫ ፡ ተመልከት(ች) ።

41. የጽሑፉ ፡ ሙሉ ፡ ቃል ፡ እንዲህ ፡ የሚል ፡ ነው ፡ “ለጠቅላላው ፡ ደህንነት ፡ ሲል ፤ የሕዝቡ ፡ ፖሊሲ ፡ አንድን ፡ ሰው ፡ አሳልፎ ፡ ይሰጣል . . .” ወንጀለኛው ፡ ሕግ ፡ በመተላለፍ ፡ ላይ ፡ መሆኑን ፡ ላያውቅ ፡ የሚችልበት ፡ ብዙ ፡ አጋጣሚ ፡ እንደሚኖር ፡ አይጠረጠርም ፤ ነገር ፡ ግን ፡ እንደዚህ ፡ አይነቱን ፡ ይቅርታ ፡ መቀበል ፤ ሕጉን ፡ ያወጡት ፡ ሰዎች ፡ ማንኛውም ፡ ሰው ፡ ሕጉን ፡ አውቆ ፡ እንዲታዘዝ ፡ ያደረጉትን ፡ ጥረት ፡ በመዘንጋት ፡ አለማወቅ ፡ እንዲሰፍን ፡ ማበረታታት ፡ ከመሆኑም ፡ በላይ ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ ፍርድ ፡ እንዳይጓደልበት ፡ የሚደረግለትን ፡ ጥረት ፡ በሌላው ፡ ሚህን ፡ በኩል ፡ ያሉት ፡ ሰፊ ፡ ጥቅሞች ፡ ይመዘኑ ታል” ። ሆልምስ ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፲፮ ፡ ገጽ ፡ ፴፰ ፡ ላይ ፡ የተገለጹ ፡ ጽሑፍ ፡ የሆልምስን ፡ አስተያየት ፡ በአሁኑ ፡ ጊዜ ፡ ያሉ ፡ ብዙ ፡ አሜሪካውያን ፡ ሐሳብ ፡ ሰጭዎች ፡ (ቴዎድሮስ ፡ ተቃውመ

ጉትን ፡ ጥረት ፡ በመዘንጋት ፡ አለማወቅ ፡ እንዲሰፍን ፡ ማበረታታት” ፡ ከመሆኑም ፡ በላይ ፡ የሕጉን ፡ መኖር ፡ አላወቅሁም ፡ ብሎ ፡ መከላከያ ፡ ማቅረብ ፡ ቀላል ፡ ሲሆን ፡ መከላከያው ፡ እውነተኛ ፡ መሆኑን ፡ ለማወቅ ፡ ግን ፤ “በምንም ፡ ዓይነት ፡ ማስረጃ ፡ ሌሎች ፡ ሊደርሱበት ፡ የማይችሉት ፡ ነገር ፡ ነው”⁴² ብሏል ። እነዚህንና ፡ እነዚህን ፡ የመሳሰሉ ፡ ፖሊሲ ፡ መሰል ፡ አስተያየቶችን ፡ መሠረት ፡ በማድረግ ፤ የእንግሊዝና ፡ አሜሪካን ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ “ሕጉን ፡ አላወቅሁም ፡ ነበር ፡ የሚል ፡ ማንኛውም ፡ ሰው ፡ ይቅርታ ፡ የለውም” ፤ የሚለውን ፡ መመሪያ ፡ ይከተላል ። ይህ ፡ አስተያየት ፡ በአውሮፓ ፡ ውስጥ ፡ በፈረንሳይ ፡ አገር ፡⁴³ ተቀባይነትን ፡ ያገኘ ፡ ስለሆነ ፤ አንድ ፡ ሰው ፡ እያወቀ ፡ አንድ ፡ ጥፋት ፡ ካጠፋ ፤ ምንም ፡ እንኳ ፡ የፈጸመው ፡ ድርጊት ፡ ከሕግ ፡ ውጭ ፡ መሆኑን ፡ ወይም ፡ ሊሆን ፡ የሚችል ፡ መሆኑን ፡ ባያውቅም ፤ ይቀጣል ። ድርጊቱን ፡ ከሚፈጽመው ፡ ሰው ፡ የሚፈለገው ፤ ድርጊቱን ፡ በግልጽ ፡ ወንጀል ፡ ሊያስኙ ፡ የሚችሉ ፡ ሁኔታዎች ፡ መኖራቸውን ፡ ማወቁ ፡ ብቻ ፡ ነው ።

በጀርመን ፡ አገር ፡ የሚከተሉት ፡ ከዚህ ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ሐሳብ ፡ ነው ። እዚያ ፡ ትልቅ ፡ ግምት ፡ የሚሰጠው ፡ አድራጎቱ ፡ ሰውየውን ፡ ሊያስወቅስው ፡ ይገባል ፡ ወይ ? ለሚለው ፡ ሲሆን ፤ በተለይም ፡ እንደዚህ ፡ ዓይነቱ ፡ ነገር ፡ ድርጊቱን ፡ የሚከለክል ፡ ሕግ ፡ መኖሩን ፡ በእውነት ፡ ሳያውቅ ፡ አንድ ፡ ነገር ፡ በሚያደርግ ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ያለመኖሩ ፡ ነው ።⁴⁴ ስለዚህ ፡ ነገር ፡⁴⁵ በጣም ፡ የታወቀውና ፡ የጀርመን ፡ ፍርድ ፡

ውታል ። መቃወሚያቸውም ፤ በጎብረተ ፡ ሰቡ ፡ በኩል ፡ ለመልካም ፡ ጠባይ ፡ (ለሞራል) ፡ ተጸራሪ ፡ ናቸው ፡ ያልተባሉትን ፡ የሕግ ፡ ድንጋጌዎች ፡ የማያውቁ ፡ ሰዎችን ፡ መቅጣት ፤ በምንም ፡ አይነት ፡ አገላለጽ ፡ ተወቃሽ ፡ ያልሆኑ ፡ ሰዎችን ፡ እንደመቅጣት ፡ ይቆጠራል ፡ የሚል ፡ ነው ። ለምሳሌ ፤ ከዚህ በላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፵ ፤ ገጽ ፡ ፱፻፲፰ — ፳፪ ፡ ላይ ፡ የሚገኘውን ፡ የሀርትን ፡ ጽሑፍ ፡ በማስታወሻ ፡ ፳ ፤ ገጽ ፡ ፻፳፱ — ፴፯ ፡ ላይ ፡ የሚገኘውን ፡ የፓከርን ፡ ጽሑፍ ፡ ተመልክተ(ች) ። እንደዚህ ፡ አይነቱ ፡ ቅጣት ፤ በማድረግ ፡ ነጻነት ፡ ላይ ፡ የሚደረግ ፡ ምክንያት ፡ የሌለው ፡ መከላከል ፡ ከመሆኑም ፡ በላይ ፡ “ሰብእዊ ፡ ክብርን ፡ የሚደፍር” ፡ ነው ፡ የሚል ፡ ሃይለኛ ፡ ክርክር ፡ ቀርቦአል ። “አንድን ፡ ሰው ፡ በማያውቀውና ፡ ሊያውቅ ፡ በማይችለው ፤ ደግሞም ፡ ለመቀበልም ፡ ሆነ ፡ ለመቃወም ፡ ዕድል ፡ ባላገኘበት ፡ ሕግ ፡ ተጠያቂ ፡ ማድረግ ፤ ያ ፡ ሰው ፡ በሕጉ ፡ ፊት ፡ እንደ ፡ ዕቃ ፡ የሚታይ መሆኑን ፡ ያሳያል” ። ፒ ፡ ፍ ፡ ኤንድ ፡ ኤች ፡ ሲልቪንግ ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፴፰ ፤ ገጽ ፡ ፱፻፸፩ ፡ ላይ ፡ የተገለጸ ፡ ጽሑፍ ፡ ሆኖም ፤ ጥያቄው ፤ የሁለቱንም ፡ መከላከያ ፡ በሚያቃውሱት ፡ ማለትም ፤ አላወቅሁም ፡ ነበር ፡ የሚል ፡ ምክንያት ፡ በሚቀርብባቸው ፡ ብዙ ፡ የተለያዩ ፡ ወንጀሎችና ፡ ተከላክቶች ፡ አለማወቁን ፡ ለመግለጽ ፡ በሚያቀርባቸው ፡ ብዙ ፡ የተለያዩ ፡ ምክንያቶች ፡ ተደብላልጻፉ ፡ የችግሩ ፡ ይኸኛው ፡ ክፍል ፤ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፳ ፤ ገጽ ፡ ፻፻፳፯ — ፱፻፲፬ ፡ ውስጥ ፡ በተገለጸው ፡ የሆል ፡ ጽሑፍ ፡ ላይ ፡ በደምብ ፡ ታይቷል ።

42. ጄ ፡ አውስቲን ፤ ሌክቸርስ ፡ አን ፡ ጁሪስፕራድንስ ፡ (፱ኛ ፡ እትም ፤ ፲፭፻፸፱) ፡ ሾልዩም ፡ ፩ ፤ ገጽ ፡ ፱፻፺፰ ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፳ ፤ ገጽ ፡ ፻፻፸፰ ፡ ውስጥ ፡ በተጠቀሰው ፡ የሆል ፡ ጽሑፍ ፡ ላይ ፡ ተጠቅሷል ፡ ሆልምስ ፤ “አንድ ፡ ሰው ፡ ስለ ፡ ሕጉ ፡ የነበረውን ፡ ዕውቀት ፡ መመርመር ፡ ሌሎች ፡ ብዙ ፡ ጥያቄዎችን ፡ ለመመርመር ፡ ከሚያደርገው ፡ ጥረት ፡ የቱን ፡ ያህል ፡ ከባድነት ፡ እንዳለው ፡ ተጠራጥሯል ። አሁን ፡ እንደሚደረገው ፤ አላውቅም ፡ ነበር ፡ ያለው ፡ ነገር ፡ እውነት ፡ መሆኑን ፡ ማረጋገጥ ፡ ያለበት ፡ ሕጉን ፡ የጣሰው ፡ ሰው ፡ ነው ፡ በማለት ፡ ችግሩን ፡ ማቃለል ፡ ይቻላል ።” ሆልምስ ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፲፭ ፤ ገጽ ፡ ፵፰ ፡ የተገለጸው ፡ ጽሑፍ ። ሆል ፤ Id. ፤ ገጽ ፡ ፻፻፸፰ — ፵፻፲፬ ፡ ውስጥ ፡ ያለውን ፡ መግለጫ ፡ ተመልክተ(ች) ።

43. “የሕጉ ፡ ተፈጻሚነት ፤ በሕጉ ፡ ሥር ፡ የሚተዳደሩት ፡ ሰዎች ፡ ራሳቸውን ፡ ከሕጉ ፡ ጋር ፡ ለማላመድ ፡ ሲሉ ፡ ለሚኖራቸው ፡ ክፍተኛ ፡ ወይም ፡ ዝቅተኛ ፡ ጉጉት ፡ ተገዢ ፡ ለመሆን ፡ አይችሉም ።” ደንዲው ፡ ደ ፡ ባብር ፤ ትሬይት ፡ ደ ፡ ድሩዋ ፡ ክሪምናል ፡ ኤ ፡ ደ ፡ ሌገርስሎቭን ፡ ፔናል ፡ ኮምፓሪ ፤ ገጽ ፡ ፹፰ ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፴፰ ፤ ገጽ ፡ ፱፻፵፪ ፡ ላይ ፡ በሚገኘው ፡ የሩ ፡ ኤንድ ፡ ሲልቪንግ ፡ ጽሑፍ ፡ ላይ ፡ ተጠቅሷል ።

44. Id. ፤ ገጽ ፡ ፱፻፵፪ — ፵፻፲፱ ፡ ሆይ ፡ ፱፻፲፱ — ፵፻፲፱ ፡ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፵፪ ፡ ላይ ፡ የሚገኘውን ፡ መግለጫ ፡ ተመልክተ(ች) ።

45. የማርች ፡ ፲፰ ፤ ፲፱፻፶፪ ፡ ዓ. ም. ውሳኔ ፡ (ፌዴራል ፡ ሱፐርም ፡ ኮርት ፤ ጀርመን ፡ ፌዴራል ፡ ራፓብሊክ) ፤ Entscheidungen des Bundesgerichtshofes in strafsachen ፤ ሾልዩም ፡ ፪ ፤ ገጽ ፡ ፻፺፱ ፤ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፴ ፤ ገጽ ፡ ፱፻፵፪ ፡ ላይ ፡ በተገለጸው ፡ የሎውንስቲን ፡ ጽሑፍ ፡ ውስጥ ፡ በክፍል ፡ ተተርጉሟል ።

ቤት ፡ ውሣኔ ፡ ያስተላለፈበት ፤ (በኢትዮጵያ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ከአንቀጽ ፡ ፳፻፵፬ ፡ ጋር ፡ ተመሳሳይ ፡ የሆነው) ፤ የ“ማስገደድ” ፡ ወንጀል ፡ ፈጽመህል ፡ በመባል ፡ በአንድ ፡ ጠበቃ ፡ ላይ ፡ የቀረበ ፡ ክስ ፡ ነው ። ለወንጀሉ ፡ መነሻ ፡ የሆነው ፤ ጠበቃው ፡ ነገረፈጅ ፡ ለሆነላት ፡ ቤት ፡ እንደነገ ፡ ጥብቃና ፡ ሊቆም ፡ እንደዛሬ ፤ አበሌን ፡ በቅድሚያ ፡ መክፈል ፡ አለብሽ ፤ አለበለዚያ ፡ ግን ፡ አልቆምልሽም ፡ ሲል ፡ የሰጣት ፡ የማስፈራሪያ ፡ ቃል ፡ ነው ። ጠበቃው ፡ ያቀረበው ፡ አከራካሪ ፡ የሆነ ፡ መከላከያ ፤ የፈጸምኩት ፡ ድርጊት ፡ ከሕግ ፡ ውጭ ፡ መሆኑን ፡ አላወቅሁም ፡ የሚል ፡ ነበር ። የጀርመን ፡ ፌዴራል ፡ ጠቅላይ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ “ቅጣት ፡ ጥፋት ፡ መኖሩን ፡ ያመለክታል ፤” “ጥፋት ፡ ደግሞ ፡ አንድ ፡ ነገር ፡ አድርገሃል ፡ በመባል ፡ መወቀስ ፡ ነው”ና ፡ አንድን ፡ ሰው ፡ ወንጀል ፡ ሠርተሃል ፡ ለማለት ፤ ያ ፡ ያደረገው ፡ ነገር ፡ ሕጋዊ ፡ ያለመሆኑን ፡ በቅድሚያ ፡ መገንዘብ ፡ ይኖርበታል ፡ ብሎ ፡ ወስኗል ። ድርጊቱን ፡ የፈጸመው ፡ ሰው ፡ ሊቀጣ ፡ የሚችለው ፡ የፈጸመው ፡ ድርጊት ፡ ከሕግ ፡ ውጭ ፡ መሆኑን ፡ ተገንዝቦ ፡ እንደሆነ ፡ ብቻ ፡ ወይም ፡ ተከላኾ ፡ ጠበቃ ፡ ምናልባትም ፡ ሊያደርግ ፡ ይችላል ፡ እንደነበረው ፡ “አንድ አስፈላጊ ነገር መኖሩን ፡ ለመመርመር ፡ በሚችል ፡ ስሜቱ” ፡ አድራጎቱ ፡ ከሕግ ፡ ውጭ ፡ መሆኑን ፡ ለማወቅ ፡ ችሎ ፡ እንደሆነ ፡ ነው ። ይህ ፡ ከሆነ ፡ ብቻ ፡ ነው ። “ተወቃሽነትም ፡ ከዚህ ፡ ጋር ፡ አብሮ ፡ የሚመጣው ።”⁴⁶

ከነዚህ ፡ ከሁለቱ ፡ አስተያየቶች ፡ አስታራቂ ፡ የሆነ ፡ መንገድ ፡ የተወሰደው ፡ በስዊትዘርላንድና ፡⁴⁷ በኢትዮጵያ ፡ ሲሆን ፤ ይኼውም ፡ በኢትዮጵያ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ አንቀጽ ፡ ፸፰ና ፡ የደንብ ፡ መተላለፍ ፡ በሚለው ፡ ስር ፡ ባለው ፡ በአንቀጽ ፡ ፯፻ ፡ ነው ።⁴⁸ በአንቀጽ ፡ ፸፰ ፡ (፩) ፡ ውስጥ ፡ የተገለጸው ፡ ከእንግሊዝና ፡ ከአሜሪካን ፡

46. Id. ፤ ገጽ ፡ ፪፻፵፫ ፡ ይህ ፡ ውሳኔና ፡ ኤግኖራንሺያ ፡ ሌዢስ ፡ የሚለው ፡ የጀርመን ፡ ቲዎሪ ፡ (ሐሳብ ፡ ባለም) ፡ በጠቅላላው ፤ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፴፰ ፡ ላይ ፡ በተገለጸው ፡ የሩ ፡ ኤንድ ፡ ሲልቨንግ ፡ ጽሑፍ ፡ ውስጥ ፡ በደምብ ፡ ተተንትኗል ። የፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ውሳኔ ፡ በአንድ ፡ የሕግ ፡ ሐሳብ ፡ ላይ ፡ የቀረበ ፡ የምክር ፡ ቃል ፡ ነው ። ስለተከሰሰው ፡ ጠበቃ ፡ ጥፋተኛነት ፡ ወይም ፡ ጥፋተኛ ፡ ላለመሆኑ ፡ ምንም ፡ የተሰጠ ፡ ውሳኔ ፡ አልነበረም ።

47. ግራቨን ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፯ ፤ ገጽ ፡ ፪፻፵፰—፵፯ ፤ ኤክስ ፡ ሲ. ሚኒስቴር ፡ ፓብሊክ ፡ ደ ፡ ካንተን ፡ ደ ፡ አርጎቢ ፡ (ትሪቦኖል ፡ ፌዴራል ፡ ስዊትዘርላንድ ፤ 1983) ፤ ጄ ፡ ዴዝ ፡ ትሪቦኖ ፡ (ድሩዋ ፡ ፕናል) ፤ ገጽ ፡ ፹፪ ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፴ ፤ ገጽ ፡ ፪፻፵ ፡ ላይ ፡ በሚገኘው ፡ የሉወንስቴን ፡ ጽሑፍ ፡ ውስጥ ፡ ተተርጉሟል ።

48. ዶክተር ፡ ግራቨን ፡ እንዳመለከተው ፤ በምስቱም ፡ ቋንቋዎች ፡ የተጻፈው ፡ አንድን ፡ ነገር ፡ አውቆ ፡ (ሆነ ፡ ብሎ) ፡ ስለማድረግ ፡ የሚያወራው ፡ የቁ. ፶፰(፩) ፡ ድንጋጌ ፤ ‘ሕጋዊ ፡ ያለመሆኑን ፡ መገንዘብ’ ፡ ስለሚሰጠው ፡ ጥቅም ፡ አላመለከተም ፡ ስለዚህ ፤ ወደ ፡ ቁ. ፸፰ና ፡ ቁ. ፯፻ ፡ መሄድ ፡ ይኖርብናል ። ግራቨን ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፯ ፤ ገጽ ፡ ፪፻፵—፶፩ ፤ ፪፻፵፰—፵፯ ፡ ውስጥ ፡ የተገለጸ ፡ ጽሑፍ ።

ቁ. ፯፻ ፡ በአንድ ፡ መሠረታዊ ፡ ሐሳብ ፡ ላይ ፡ ግልጽ ፡ አይደለም ። በላይኛው ፡ ጽሑፍ ፡ ላይ ፡ እንደተገለጸው ፤ ቁ. ፸፰ ፡ “የሕጉን ፡ መኖር ፡ አላወቅሁም ፡ ነበር ፡ የሚለው ፡ እንደመከላከያ ፡ ሊቀርብ ፡ አይችልም” ፡ ይላል ። ግን ፡ ደግሞ ፤ አንዳንድ ፡ ሁኔታዎች ፡ የተሳኩ ፡ እንደሆነ ፤ የቅጣቱ ፡ ልክ ፡ ሊቀንሰለት ፤ ከቅጣት ፡ ፍጹም ፡ ነጻ ፡ ለመሆንም ፡ ይችላል ፡ ይላል ። በቀላሉ ፤ በቁ. ፯፻ ፡ የመጀመሪያ ፡ አዲስ ፡ መስመር ፡ ላይ ፡ የተጻፈው ፡ እንዲህ ፡ የሚል ፡ ነው ፡— “የደንብ ፡ መተላለፍ ፡ ጥፋተኛ ፡ ሕግ ፡ መኖሩን ፡ አላወቅሁም ፡ ወይም ፡ ሕጉን ፡ በመሳሳት ፡ ነው ፡ በማለት ፡ ከቅጣት ፡ ለመጻን ፡ መከላከያ ፡ ሊቀርብ ፡ አይችልም ፡ (ቁ. ፸፰) ።” ግልጽ ፡ አይደለም ፤ የተባለው ፤ ቁ. ፸፰ን ፡ ተመልክት ፡ የሚለው ፤ በቁ. ፸፰ ፡ ውስጥ ፡ የቅጣቱን ፡ ልክ ፡ ስለሚያስቀንሱትና ፡ ከቅጣት ፡ ነጻ ፡ ስለሚያደርጉት ፡ ሁኔታዎች ፡ የተጻፈውን ፡ በሙሉ ፡ ጨምሮ ፡ የሚይዝ ፡ መሆኑ ፡ ወይም ፡ የደንብ ፡ ተላላፊ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ በሚለው ፡ ውስጥ ፡ የሚገኙት ፡ የቅጣት ፡ ልኮች ፡ አነስተኛ ፡ ስለሆኑ ፤ ከቁ. ፸፰ ፡ ውስጥ ፡ የሕጉን ፡ መኖር ፡ አላወቅሁም ፡ ነበር ፡ የሚለው ፡ እንደ ፡ መከላከያ ፡ ሊቀርብ ፡ አይችልም” ፡ የሚለውን ፡ ክፍል ፡ ብቻ ፡ የሚመለከት ፡ መሆኑ ፡ ያልታወቀ ፡ በመሆኑ ፡ ነው ። ለመታረም ፡ የመቻል ፡ ወይም ፡ በምስጢር ፡ የመደረግ ፡ ጠባይ ፡ ባላቸው ፡ በአብዛኛዎቹ ፡ “የደንብ ፡ መተላለፍ ፡ ጥፋተኛ ፡” ሳቢያ ፤ የሕጉን ፡ መኖር ፡ አላወቅሁም ፡ ነበር ፡ የሚል ፡ መከላከያ ፡ ሊነሳ ፡ ስለሚችል ፤ ይህ ፡ ጥያቄ ፡ በጣም ፡ አስፈላጊ ፡ ነው ። (ከዚህ ፡ በላይ ፡ በገጽ ፡ 322-323 ላይ ፡ የሚገኘውን ፡ መግለጫ ፡ ተመልክት) ። ኢትዮጵያ ፡ ውስጥ ፤ ከዚህ ፡ ግልጽ ፡ ባልሆነ ፡ ጉዳይ ፡ ላይ ፡ ውይይት ፡ የተደረገበት ፡ ውሳኔ ፡ መኖሩን ፡ ጸሐፊው ፡ አያውቅም ።

የሕግ ፡ አቀራረብ ፡ ማለትም ፡ “ሕጉን ፡ አላወቅሁም ፡ ማለት ፡ መከላከያ ፡ ሊሆን ፡ አይችልም” ፡ ከሚለው ፡ መሠረታዊ ፡ መመሪያ ፡ ጋር ፡ ተመሳሳይነት ፡ ያለው ፡ ነው ። ሆኖም ፤ “እንደዚህ ፡ ዓይነት ፡ ድርጊት ፡ ለመፈጸም ፡ መብት ፡ አለኝ ፡ እንደዚህ ፡ ዓይነትም ፡ የተሳሳተ ፡ እምነት ፡ ሲኖረኝ ፡ እርግጠኛና ፡ በቂ ፡ የሆነ ፡ ምክንያት ፡ አለኝ ፡ በሚል ፡ ቅን ፡ ልቦና ፡ የሚነሳሳ ፡ ሰው” ፡ ምንም ፡ እንኳ ፡ አውቀህ ፡ የሠራሽው ፡ ነገር ፡ ስለሆነ ፡ ኃላፊነት ፡ አለብህ ፡ ቢባልም ፡ በአንቀጽ ፡ ፳፻፹፮ ፡ መሠረት ፡ (ማለትም ፡ ያለምንም ፡ ማገጃ) ፡ ቅጣቱ ፡ ይቀንሰለታል ።⁴⁹

“እንዳንድ ፡ ጊዜ ፡ ፍጹምና ፡ ትክክለኛ ፡ የሆነ ፡ ቅን ፡ ልቦና ፡ ሲኖርና ፡ አውቆ ፡ ወንጀል ፡ የመፈጸሙ ፡ ነገር ፡ በግልጽ ፡ ሳይታይ ፡ ሲቀር” ፤ ከቅጣት ፡ ፍጹም ፡ ነፃ ፡ ሊሆንም ፡ ይችላል ።⁵⁰

ይህንን ፡ አስታራቂ ፡ መንገድ ፡ ለመቀበል ፡ ሕግ ፡ አርቃቂውን ፡ ኮሚሲዮን ፡ የገፋፋው ፡ እውነተኛ ፡ አከራካሪ ፡ ጉዳይ ፡ ይህ ፡ ነው ፡ ሲል ፡ ያክተር ፡ ግራቨን ፡ ጽፎታል ።

“...በሕግ ፡ መጽሐፍ ፡ ውስጥ ፡ የተገለጹትን ፡ ጥፋቶችና ፡ ሊያስከትሉ ፡ የሚችሉትንም ፡ ቅጣት ፡ በሚገባ ፡ የማይመለከቱ ፡ ሰዎችን ፡ ሁልጊዜ ፡ በነፃ መልቀቅ ፤ ሙሉ ፡ እድገት ፡ ለማግኘት ፡ ጥረት ፡ ለሚያደርግ ፡ ሀገር ፡ በምንም ፡ ዓይነት ፡ መንገድ ፡ ቢሆን ፡ እንቅፋት ፡ እንደሚሆን ፡ ሁሉ ፤ ሕጉ ፡ ገና ፡ በሙሉ ፡ ያልተጻፈ ፡ መሆኑ ፡ ሲታወቅ ፤ (እዚህ ፡ ላይ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ በ፲፱፻፶፯ቱ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ መግቢያ ፡ ላይ ፡ “የተወሰሰቡ ፡ ነገሮች ፡ በተስፋፋ በትና ፡ የሕጎች ፡ ብዛት ፡ እያደገ ፡ በሄደበት ፡ በአሁኑ ፡ ጊዜ” ፡ ያሉትን ፡ በማስታወስ) ፡ የሀገሩ ፡ ተወላጆች ፡ በሙሉ ፡ ሕጉን ፡ ያውቁታል ፡ የሚል ፡ ፍጹም ፡ የሆነ ፡ ግምት ፡ መውሰዱ ፡ የማይታመን ፡ ነገር ፡ ነው ።”⁵¹

49. ድርጊቱን ፡ የፈጸመው ፡ ሰው ፤ ድርጊቱን ፡ መፈጸም ፡ አለብኝ ፡ ብሎ ፡ ለማመን ፡ “እርግጠኛና ፡ በቂ ፡ ምክንያቶች” ፡ ያለው ፡ መሆኑን ፡ ለይቶ ፡ ለማወቅ ፤ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ሊነጋገርባቸው ፡ ስለሚገባው ፡ ጉዳዮች ፡ ቁ. ፸፱ (፩) አያወራም ። ይህ ፤ ፍርድ ፡ ቤቶች ፡ እንደመሰላቸው ፡ የሚያደርጉት ፡ ነገር ፡ ነው ። በዚህ ፡ በኩል ፡ የ፲፱፻፶፯ቱ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ከ፲፱፻፸፬ው ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ የተለየ ፡ ነው ። ይኸውም ፡ በ፲፱፻፸፬ው ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ እነዚህ ፡ አስፈላጊ ፡ የተባሉት ፡ ነገሮች ፡ በሙሉ ፡ በዝርዝር ፡ የቀረቡ ፡ መሆናቸው ፡ ነው ። ከዚህ ፡ ገጽ ፡ በታች ፡ ላይ ፡ የሚገኘውን ፡ መግለጫ ፡ ተመልከት ። እንድ ፡ በጣም ፡ አስፈላጊ ፡ የሚሆነው ፡ ጉዳይ ፤ ተጥሷል ፡ የተባለው ፡ የተከለከለ ፡ ነገር ፡ እንዴት ፡ ያለ ፡ ነው ፡ የሚለው ፡ ላይ ፡ ነው ። ይህ ፡ ተጥሷል ፡ የተባለው ፡ ነገር ፡ በኢትዮጵያ ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ የተጨመረ ፡ አዲስ ፡ ነገር ፡ ከሆነ ፤ ተከሳሹ ፤ (በፍትሕ ፡ ነገሥት ፤ በ፲፱፻፸፬ው ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ወይም ፡ በዘልማድ ፡ በታወቁ ፡ ሕጎች) ፡ መሠረት ፤ ወንጀል ፡ አይባልም ፡ ነበር ፤ ወይም ፡ በጠቅላላው ፡ በ፲፱፻፶፯ቱ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ በደምብ ፡ አልተገለጸም ፤ ወይም ፡ ተከሳሹ ፡ ከመጣበት ፡ በአንደኛው ፡ የኢትዮጵያ ፡ ኅብረተ ፡ ሰብ ፡ ክፍል ፡ ውስጥ ፡ እንደጥፋት ፡ አይቆጠርም ፤ በማለት ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ አላወቅሁም ፡ ነበር ፡ የሚሉና ፡ ይቅርታ ፡ የሚያሰጡ ፡ ምክንያቶችን ፡ ማቅረብ ፡ አያዳግተውም ።

50. ሕጋዊ ፡ ያለመሆኑን ፡ መገንዘብ ፡ የሚለው ፤ በጀርመን ፡ አገር ፡ እንደሚደረገው ፡ በኢትዮጵያም ፡ ውስጥ ፡ እንደምንም ፤ አውቆ ፡ (ሆነ ፡ ብሎ) ፡ ማድረግ ፡ የሚለው ፡ ውስጥ ፡ አንድ ፡ ክፍል ፡ ነው ፡ የሚል ፡ ግምት ፡ ስለሚያስወስድ ፡ የወንጀል ፡ ሐሳብ ፡ (ክሪምናል ፡ ኢንቴንት) ፡ የሚለውን ፡ መጥቀስ ፡ ያሳስታል ። አሁንም ፡ ችግሩ ፡ የሚመጣው ፡ ከትርጉም ፡ ስህተት ፡ ነው ። በፈረንሳይኛ ፡ የተጻፈው ፡ እንዲሁ ፡ ይላል ። — “ኤ ፡ ሎርስክ ፡ ሳ ፡ ከሪምናሊቲ ፡ ደ ፡ ለ ፡ አክት ፡ ኔ ፡ ቲ ፡ ፓ ፡ አፓሪንት” ፤ “ኤንድ ፡ ሁዌን ፡ ዘ ፡ ከሪምናሊቲ ፡ አፍ ፡ ዘ ፡ አክት ፡ ምዘ ፡ ኖት ፡ አፓሪንት” ፡ (የድርጊቱ ፡ ወንጀል ፡ መሆን ፡ በግልጽ ፡ ሳይታወቅ) ።

51. ግራቨን ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፯ ፡ ገጽ ፡ ፪፻፴፯ ፡ ላይ ፡ የተገለጸው ፡ ጽሑፍ ፡ የፍትሕ ፡ ነገሥቱ ፡ ኮሚሲዮን ፡ ያመለከተው ፡ ሁለተኛው ፡ መደረግ ፡ ያለበት ፡ ነገር ፡ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፵፩ ፡ ውስጥ ፡ ከተጠቀሰው ፡ ከሆል ፡ አስተያየት ፡ ጋር ፡ ይመሳሰላል ።

ግራቨንም ፡ እንደገለጸው ፡ ይህ ፡ አስታራቂ ፡ የሆነ ፡ መፍትሔ ፡ በ፲፱፻፴ው ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ተቀባይነትን ፡ አግኝቶ ፡ ነበር ፡ “የሀገሪቱን ፡ ሕግ ፡ ከተማ ረና ፡ ካወቀ ፡ በኋላና ፡ ሕጉን ፡ አንብቦ ፡ ወይም ፡ ሲታወጅ ፡ በጆሮው ፡ ከሰማ ፡ በኋላ ፡ ጥፋት ፡ የሚያጠፋ ፡ ሰው ፡ በፈቃደኝነት ፡ እንዳጠፋ ፡ ስለሚቆጠር ፡ ሙሉ ፡ ቅጣቱን ፡ ሲቀበል” ፡ (አንቀጽ ፲፪) ፡ በአንዳንድ ፡ ይቅርታ ፡ ሊደረግላቸው ፡ በሚገባ ፡ ምክንያቶች ፡ ሕጉን ፡ ለማይገነዘቡ ፡ አላዋቂዎች ፡ (“እንግዳ ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ (ሕጉ) ፡ እንዴት ፡ እንደሚሠራበት ፡ በዓይኑ ፡ ያላየ ፤ ግን ፡ መንግሥቱ ፡ ስለሚያወጣው ፡ ሕግና ፡ ደንብ ፡ በወሬ ፡ የሚሰማ ፡ የሀገር ፡ ቤት ፡ ሰው” ፤ “በየትኛውም ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ውስጥ ፡ የሚደረገውን ፡ ተገኝቶ ፡ የማየትም ፡ ሆነ ፡ የመስማት ፡ ችሎታ ፡ ስለሌለው ፡ ሕጉን ፡ ለማወቅ ፡ ያልቻለ ፡ ድሀ ፡ ሰው” ፤ “ስለ ፡ ሕግና ፡ ደንብ ፡ ትምህርት ፡ የሌላትና ፡ ወደ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ የማትሄድ ፡ ሴት” ፤ ወዘተ) ፡ እነዚህ ፡ ሁሉ ፡ የቅጣታቸው ፡ ልክ ፡ ከአንድ ፡ አስረኛ ፡ እስከ ፡ ዘጠኝ ፡ አስረኛ ፡ ድረስ ፡ እንዲቀንሰላቸው ፡ ተደርጓል ፡ (አንቀጽ ፡ ፲፫ ፡ እስከ ፡ ፳፩) ። በ፲፱፻፴ ፡ ዓ ፡ ም ፡ በወጣው ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ የተጻፉት ፡ ድንጋጌዎችና ፡ በ፲፱፻፶፯ ፡ ዓ ፡ ም ፡ በወጣው ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ በአንቀጽ ፡ ፸፰ ፡ ውስጥ ፡ የተጻፈው ፡ ምንም ፡ እንኳ ፡ ሙሉ ፡ ለሙሉ ፡ ተመሳሳይነት ፡ አላቸው ፡ ባይባልም ፤ (ለምሳሌ ፡ በአንቀጽ ፡ ፸፰ ፡ ውስጥ ፡ “እርግጠኛና ፡ አጥጋቢ ፡ (በቂ) ፡ ምክንያቶች” ፡ የሚለው ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ ከድኅነቱ ፡ ከመጣበት ፡ አካባቢ ፡ ወይም ፡ ከጸታው ፡ የተነሳ ፡ አላወቀም ፡ ይሆናል ፡ ከሚለው ፡ ከበድ ፡ ያለ ፡ ነው) ፤ እንደዚህም ፡ ሆኖ ፡ ግን ፡ በ፲፱፻፴ ፡ ዓ ፡ ም ፡ በወጣው ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ የተገለጹት ፡ መለያዎች ፡ በአንቀጽ ፡ ፸፰ም ፡ ውስጥ ፡ ዋጋ ፡ የሚሰጣቸው ፡ ይመስላል ። በ፲፱፻፷፩ ፡ ዓ ፡ ም ፡ የኤርትራው ፡ ከፍተኛ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ያሳለፈው ፡ ውሳኔ ፡ ልክ ፡ ይህንኑ ፡ የተከተለ ፡ ነው ። ይኸውም ፡ ከሌላ ብዙ ፡ ነገሮች ፡ ውስጥ ፡ “ተከሳሹ ፡ ፍጹም ፡ ድሀና ፡ መሀይም ፡ እረኛ” ፡ መሆኑን ፡ በመገንዘብ ፤ በትክክለኛው ፡ አዋጅና ፡ ታርሞ ፡ በወጣው ፡ የሕግ ፡ ረቂቅ ፡⁵² መሠረት ፡ እንዲከፍል ፡ የተጠየቀውን ፡ የፌዴራሉን ፡ የጨው ፡ ቀረጥ ፡ ባለመክፈሉ ፤ ሊደርስ በት ፡ የሚገባውን ፡ ቅጣት ፡ በማቃለል ፡ ፲፩ ፡ ብር ፡ እንዲከፍል ፡ ለመክፈል ፡ ባይችል ግን ፡ ለ፯ ፡ ቀን ፡ እንዲታሠር ፡ አድርጓል ።⁵³

ክፍል ፡ ፪ ፤

ስለዶሉስ ፡ ኤቪንቹዋሊስ ፡ መግቢያ ።

አንቀጽ ፡ ፶፰ ፡ (፩) ፡ “አውቆ ፡ በማድረግ” ፡ ውስጥ ፡ የሚገኘውን ፡ ሦስተኛውን ፡ የአስተሳሰብ ፡ ዓይነት ፡ ይገልጻል ። ይኸውም ፡ በላቲን ፡ መጠሪያ ፡ ስሙ ፡ ዶሉስ ፡ ኤቪንቹዋሊስ ፡ በመባል ፡ የታወቀው ፡ ሲሆን ፤ ቃል ፡ በቃል ፡ ሲተረጎም ፡ “ሊመጣ ፡

52. በ፲፱፻፶፯ቱ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ በቁጥር ፡ ፫ ፡ ላይ ፡ ስለተገለጸ ፤ “ቅጣት ፡ የሚያስከትሉ ፡ ልዩ ፡ ሕጎች” ፡ የቀረጥ ፡ ደንቦችን ፡ የሚተላለፉ ፡ ሰዎች ፡ ይቀጣሉ ፡ የሚለውንም ፡ ጨምሮ ፡ (ግራቨን ፡ ፲ጽ ፡ ፲፪) ፤ “እነዚህ ፡ የተለዩ ፡ ናቸው ፡ ተብሎ ፡ (በአንድ ፡ ልዩ ፡ ሕግ) ፡ ካልተገለጸ ፡ በስተቀር” ፡ የአሁኑ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ መሠረታዊውን ፡ ደንቦች ፡ (ቁ. ፸፰ንም ፡ ጨምሮ) ፡ ይፈጸሙባቸዋል ።

53. ከሳሽ ፡ ዙፋኑ ፡ (the Crown) ፤ ተከሳሽ ፡ ፋይድ ፡ ማህሙድ ፡ አብድል ፡ ቃድር ፤ የኤርትራ ፡ ፌዴራል ፡ ከፍተኛ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፤ ፲፱፻፷፩ ፤ የወንጀለኛ ፡ ክስ ፡ ቁጥር ፡ ፯፻፲/፶፫ ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፴ ፤ ፲ጽ ፡ ፪፻፴፱ ፡ ላይ ፡ በሚገኘው ፡ የሎወንስቲን ፡ ጽሑፍ ፡ ውስጥ ፡ ተተርጉሟል ። ስለ ፡ ቁ. ፸፰ ፡ ተጨማሪ ፡ መግለጫ ፡ ለማግኘት ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፯ ፤ ፲ጽ ፡ ፪፻፴፰—፴፱ ፤ በተለይም ፡ ከ፲ጽ ፡ ፪፻፴፰—፴፱ ፡ ውስጥ ፡ ያለውን ፡ የግራቨንን ፡ ጽሑፍ ፡ ተመልከት(ኛ) ።

ወደሚችል ፡ ውጤት ፡ የተሰነዘረ ፡ ዓላማ” ፡ ማለት ፡ ነው ። ዶሎስ ፡ ኤቬንቹዋሊስ ፡ በአንቀጽ ፡ ፶፮ ፡ (፩) ፡ በሁለተኛው ፡ አዲስ ፡ መስመር ፡ ውስጥ ፡ መኖሩ ፡ የሚታወቀው ፡ “ጥፋት ፡ የሚሠራው ፡ ሰው ፡ አድራጎቱ ፡ ከሕግ ፡ ውጭ ፡ የሆነና ፡ የሚያስቀጣው ጤት ፡ ማስከተሉን ፡ እያወቀ ፡ በኋላ ፡ ለሚመጣው ፡ ጉዳት ፡ ግድየለኝም ፡ ብሎ ፡ ድርጊቱን ፡ ሲፈጽም ፡ ነው ።” ስሙ ፡ የላቲን ፡ ቢሆንም ፡ ቅሉ ፡ ሐሳቡ ፡ መጀመሪያ የመነጨው ፡ በጀርመን ፡ አገር ፡⁵⁴ ስለሆነ ፤ ስፊ ፡ የሆነ ፡ መግለጫ ፡ ያገኘውም ፡ ከጀርመን ፡ አስተያየት ፡ ሰጪዎች ፡ ነው ።⁵⁵ ዶሎስ ፡ ኤቬንቹዋሊስን ፡ በአውሮፓ ፡ ክፍለ ፡ ዓለም ፡ በሙሉ ፡ የሚጠቀሙበት ፡ ሲሆን ፤ ሌሎችም ፡ የወንጀለኛ ፡ መቀጫ ፡ ሕጎችውን ፡ ከአውሮፓ ፡ ክፍለ ፡ ዓለም ፡ የተዋሰኑ ፡ ኢትዮጵያም ፡ ጭምር ፡ ይጠቀሙበታል ።⁵⁶ በሌላው ፡ ማለትም ፡ በትልቁ ፡ የእንግሊዝና ፡ የአሜሪካን ፡ የወንጀለኛ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ ግን ፡ የታወቀ ፡ አይደለም ።⁵⁷ በዚህ ፡ ጽሑፍ ፡ መግቢያ ፡ ላይ ፡ እንደተገለጸው ፤ ለኢትዮጵያ ፡ ገና ፡ አዲስ ፡ በመሆኑ ፡ በጥንቃቄ ፡ ካልተለየ ፡ በስተቀር ፡ በአንቀጽ ፡ ፶፱ ፡ (፩) ፡ ውስጥ ፡ ከተገለጸው ፡ ከ‘አድቨርተንት ፡ ኔግሊጀንስ’ ፡ ጋር ፡ ይማታል ።

ዶሎስ ፡ ኤቬንቹዋሊስን ፡ ሊደረግ ፡ ይቻል ፡ እንደነበረው ፡⁵⁸ በቸልተኝነት ፡ ውስጥ ፡ ከመደልደል ፡ ይልቅ ፡ አውቆ ፡ በማድረግ ፡ ውስጥ ፡ መደልደሉን ፡ ትክክል ፡ ነው ፡ የሚያሰኘው ፤ በዶሎስ ፡ ኤቬንቹዋሊስ ፡ ውስጥ ፡ ያለው ፡ አስተሳሰብ ፡ በአእምሮ ፡ ግምት ፡ ወይም ፡ በሞራል ፡ በኩል ፡ ያለው ፡ ተወቃሽነት ፡ ነው ።⁵⁹ ከዚህ ፡

54. ይህ ፡ ቃል ፡ የተፈጠረው ፡ በ፲፱ኛው ፡ ክፍለ ፡ ዘመን ፡ ሲሆን ፤ ቃሉን ፡ ያገኘው ፡ ሾን ፡ ዌበር ፡ የተባለ ፡ የጀርመን ፡ ቲዎሪሲት ፡ ነበር ። በቀድሞ ፡ ጊዜ ፡ ጂ. ኤስ. ኤፍ. ቦመርና ፡ ፖል ፡ ሬውርባሽ ፡ በተባሉ ፡ ጀርመናውያን ፡ ቲዎሪሲቶች ፡ ዘንድ ፡ እንደ ፡ አንድ ፡ የአስተሳሰብ ፡ አይነት ፡ ይታወቅ ፡ የነበረበት ፡ ስሙ ፡ ዶሎስ ፡ ኢንድሪክቱስ ፡ ና ፡ ዶሎስ ፡ ኢንዲተርሚናቱስ ፡ የተሰኘ ፡ ነው ። ኬ. ዎርንክ ፤ Die Entstehung und Behandlung der Dausatten (ዘ ፡ ኦርጅን ፡ ኤንድ ፡ ዘ ፡ ጎሪትመንት ፡ እፍ ፡ ዘ ፡ ካየንድስ ፡ እፍ ፡ ዶሎስ ፡) (፲፱፻፳፭ ፤ ያልታተመ ፡ ጽሑፍ ፡ በርሊን) ፤ ገጽ ፡ ፴፮—፴፯ ። ይህንን ፤ የጀርመን ፡ ቲዎሪሲቶች ፡ ዶሎስ ፡ ኤቬንቹዋሊስን ፡ በምን ፡ አይነት ፡ እንደተመለከቱት ፡ ለማወቅ ፤ ጸሐፊው ፡ የተረዳበትን ፡ ጽሑፍ ፡ የለገሱት ፤ በኒው ፡ ዮርክ ፡ ዩኒቨርሲቲ ፡ የሕግ ፡ ትምህርት ፡ ቤት ፤ ሴንተር ፡ ፎር ፡ ኮምፓራቲቭ ፡ ክሪምናል ፡ ሎው ፡ በሚባለው ፡ ክፍል ፡ የሚገኙት ፡ ዶክተር ፡ ከላውስ ፡ ዎርንክ ፡ ናቸው ። ለጸሐፊው ፡ ወደ ፡ እንግሊዝኛ ፡ የተረጎሙላቸው ፡ በቀዳማዊ ፡ ኃይለ ፡ ሥላሴ ፡ ዩኒቨርሲቲ ፡ የጀርመንኛ ፡ ቋንቋ ፡ ጥናት ፡ ክፍል ፡ ውስጥ ፡ የሚገኙት ፡ ፕሮፌሰር ፡ ሆነ ፡ ሽዌይቫል ፡ ናቸው ።

55. ጀርመናውያን ፡ ሐሳብ ፡ ሰጪዎችን ፡ (ቲዎሪሲትስ) ፡ ያሳሰባቸው ፡ ዋና ፡ ጉዳይ ፤ ዶሎስ ፡ ኤቬንቹዋሊስን ፡ አውቆ ፡ (ሆን ፡ ብሎ) ፡ ማድረግ ፡ በሚለው ፡ ውስጥ ፡ ለማስገባት ፡ የሚያስችሉትን ፡ የአስተሳሰብ ፡ አይነቶች ፡ ለይቶ ፡ ማውጣትና ፡ መግለጽ ፡ ነበር ። ዎርንክ ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፶፬ ፤ ገጽ ፡ ፴፰ ፤ ፶፭—፶፯ ፡ ላይ ፡ የተገለጸው ፡ ጽሑፍ ።

56. ዶሎስ ፡ ኤቬንቹዋሊስ ፡ በነዚህ ፡ አገሮች ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ ተለይቶ ፡ ይገለጻል ፡ ይሆናል ። ከታች ፡ በማስታወሻ ፡ ፸፮ ፡ ላይ ፡ የተጠቀሱትን ፡ በውክልና ፡ የቀረቡ ፡ ድንጋጌዎች ፡ ተመልክት(ች) ፡ ወይም ፤ ለምሳሌ ፤ በጀርመንና ፡ በስዊዘርላንድ ፡ አገሮች ፡ እንደሚደረገው ፤ በታሪክና ፡ በአዋቂዎች ፡ ጽሑፍ ፡ ላይ ፡ ከተመሠረቱ ፡ የዳኝነት ፡ ውሳኔዎች ፡ ላይ ፡ ለመግመት ፡ ይቻል ፡ ይሆናል ። ከታች ፡ በማስታወሻ ፡ ፹፭ና ፡ ፻፲ ፡ ላይ ፡ የተገለጸውን ፡ ተመልክት(ች) ።

57. በእንግሎ ፡ አሜሪካን ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቲዎሪ ፡ መሠረት ፤ ምንም ፡ እንኳን ፡ በከባድ ፡ ሁኔታ ፡ የሚፈጸም ፡ “የግዴላሽነት ፡ ጠባይ” ፡ ነው ፡ ባይባልም ፤ በዛ ፡ አገር ፡ በኢንቴንሽንና ፡ በኢን ፡ አድቨርተንት ፡ ኔግሊጀንስ ፡ መካከል ፡ እንጻለ ፡ የአስተሳሰብ ፡ አይነት ፡ ይቆጠራል ። ሆኖ ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፷ ፤ ገጽ ፡ ፻፲፭ ፤ ፻፲፮ — ፲፯ ፤ ጂ ፡ ሙሰር ፤ “ዘ ፡ ጀርመን ፡ ድራፍት ፡ ክሪምናል ፡ ኮድ ፡ አን ፡ ኤቫሎ-ዌሽን ፡ ኢን ፡ ተርምስ ፡ አፍ ፡ አሜሪካን ፡ ክሪምናል ፡ ሎው” ፤ ኢልላይስ ፡ ኤል ፡ ፎሪም ፡ (፲፱፻፳፭) ፡ ገጽ ፡ ፵፮—፵፯ ።

58. ከታች ፡ በማስታወሻ ፡ ፸፮ ፡ ላይ ፡ የተጻፈውን ፡ ተመልክት(ች) ።
 59. ይህ ፡ በጀርመኖች ፡ አስተሳሰብ ፡ (ቲዎሪ) ፡ “ጌልት ፡ ኮንቴንት” (Schuldgehalt) አፍ ፡ ዶሎስ ፡ ኤቬንቹዋሊስ ፡ በመባል ፡ የታወቀ ፡ ነው ። ዎርንክ ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፶፬ ፤ ገጽ ፡ ፴፬ ፤ ፶፮ ፤ ፸፭ ።

ሲባል : በአንድ : በሌላም : ነገር : ላይ : ጉዳት : ማድረስ : ነው ። ይህ : የማደርገውን : ነገር : ከምተው : ይልቅ : ጉዳት : ባደርስ : ይሻላል : የሚለው : የፈቃደኝነት : መንፈስ ፤ በሞራል : በኩል : ተወቃሽ : ነው : የሚባለው : የአድራጊው : ጸባይ : ነው ።

ዶሉስ : ኤቪንቼዋሊስ : ከዚህ : ከጀኛው : ዓይነት : አውቆ : አንድን : ነገር : ከማድረግ : ክፍል : ጋር : ተመሳሳይ : የሆነ : የፈቃደኝነት : መንፈስ : አለበት ። በሁለቱ : መካከል : ያለው : ዋና : ልዩነት : ያለው : የማወቁ : ነገር : ላይ : ነው ። የዶሉስ : ኤቪንቼዋሊስ : ድርጊት : የሚፈጽም : ሰው : የሚገነዘበው : ጉዳቱ : በእርግጥ : የሚመጣ : ወይም : ለመምጣት : ትንሽ : የሚቀረው : መሆኑን : ሳይሆን ፤ የሚፈጽመው : ድርጊት : ጉዳት : ለማስከተል : የሚችል : መሆኑን : ነው ። በአንቀጽ : ፶፰ : (፩) : በሁለተኛው : አዲስ : መስመር : ውስጥ : የተጻፈውን : እንደገና : ለመጥቀስ : ጥፋተኛው : ሰው : “የሚፈጽመው : ድርጊት : ከሕግ : ውጭ : የሆነና : የሚያስቀጣ : ውጤት : ምናልባት : ሊያስከትል : እንደሚችል ።” ያውቃል ።

ዶሉስ : ኤቪንቼዋሊስና : አድቫርተንት : ኔግሊጀንስ

ወይም :

የራሴ : ምኞት : ከተሟላልኝ : ለሚመጣው : ጉዳት : ደንታ : የለኝም : በሚል : አስተሳሰብ : ዐውቆ : ስለማጥፋትና : ጉዳቱ : አይመጣም : በሚል : በተሳሳተ : እምነት : በቸልተኝነት : ስለሚደረግ : ጥፋት ።

የዶሉስ : ኤቪንቼዋሊስ : መክበድ : በሕሊና : ግምት : ከበድ : ያለ : ቅጣት : ይገባቸዋል : ከተሰኙት : አድራጎቶች : አንዱ : ክፍል : ስለሚያደርገው ፤ ቅጣቱ : ለአድቫርተንትም : ሆነ : ለኢንአድቫርተንት : ኔግሊጀንስ : ከሚሰጠው : ይልቅ : የሚያመዘን : ይሆናል ።⁶² በብዙ : አጋጣሚዎች : ደግሞ : የአጥፊውን : አስተሳሰብ : ‘አድቫርተንት : ኔግሊጀንስ’ : ወይም : ዶሉስ : ኤቪንቼዋሊስ : ነው : ለማለት : የሚያዳግተው : ዶሉስ : ኤቪንቼዋሊስ : ደካማ : በመሆኑ : ነው ።

ዶሉስ : ኤቪንቼዋሊስ : ከ‘አድቫርተንት : ኔግሊጀንስ’ : በብዙ : መንገድ : ይመሳሰላል ።⁶³ ስለሚፈጸመው : ድርጊት : የማወቁ : ነገር : በሁለቱም : በኩል : አለ ። ይህም : ማለት ፤ በሁለቱም : ዓይነት : የሕሊና : ግምቶች : አድራጊው ፤ ሥራዬ : አንድን : የተከለከለ : ጉዳት : ያስከትል : ይሆናል ። ብሎ : ለመገመት : መቻሉ : ነው ። ብዙ : ፀሐፊዎች : ዶሉስ : ኤቪንቼዋሊስ ።⁶⁴ ከሌሎቹ : የሚለይበት : ጠባዩ : “የራ

62. ዎርንክ ፣ ከላይ : በማስታወሻ : ፶፬ ፤ ገጽ : ፴፫ ፣ ላይ : የተገለጸ : ጽሑፍ ፣ ግራቭን ፣ ከላይ : በማስታወሻ : ፮ ፤ ገጽ : ፻፶፮ ፣ ላይ : የተገለጸ : ጽሑፍ ።
63. ስለ : ዶሉስ : ኤቪንቼዋሊስ : የተጻፉት : በዛ : ያሉት : የጀርመን : ቲምረቲካል : ጽሑፎች : ስለዚህ ፣ ጉዳይና ፣ ለዶሉስ : ኤቪንቼዋሊስ : ይገባል : የተባለው : ከፍተኛ : ቅጣት : ተቀባይነትን : እንዲያገኝ : ለማስደረግ : በላላው ፣ ችግር : አስበውበታል ። ዎርንክ ፣ ከላይ : በማስታወሻ : ፶፬ ፤ ገጽ : ፶፩—፶፯ ፤ ፷፮—፸፭ ፣ ላይ : የተገለጸ : ጽሑፍ ።
64. “የዶሉስ : ኤቪንቼዋሊስ ፣ ሥረ : መሠረት : ስለ ፡ ራስ ፡ ብቻ ፡ ማሰብ ፡ . . . ነው ።” ሾን ፣ ሂፕል ፣ በዎርንክ ፤ Id. ፤ ገጽ ፡ ፶፩ ፣ ውስጥ ፡ የተጠቀሰው ።
“የዶሉስ : ኤቪንቼዋሊስ ፣ ድርጊት ፣ ፈጻሚ ፣ የሆነ ፣ ሰው ፣ ምንቸገረኝ ፣ ስለሚል ፣ ወይም ፣ ምንም ፣ ምርጫ ፣ ስለማያደርግ ፣ ራሱ ፣ ሊደርስበት ፣ የፈለገውን ፣ ግብ ፣ ሕጉ ፣ ከሚከላከለው ፣ ግብ ፣ ጋር ፣ በተ

ስን : ጥቅም : አብልጦ : መመልከት : ወይም : ራስን : መውደድ” : ነው : ቢሉም : እንደውነቱ : ከሆነ ፤ እንደዚህ : ዓይነቱ : ጠባይ : በዶሉስ : ኤቬንቼዋሊስም : ሆነ : በአድቨርተንት : ኔግሊጀንስ : ውስጥ : ይገኛል ። ይህንንም : ለማየት : የሚቻለው : እያንዳንዱ : አድራጊ : የሚፈጽመው : ድርጊት : ጉዳት : ሊያመጣ : መቻሉን : እያወቀ ግድየለም : ልቀጥልበት : በሚል : ውሳኔው : ሲጻፍ : ነው ።⁶⁵ በ“አድቨርተንት : ኔግሊጀንስ” : መንፈስ : የሚመራ : ሰው : ግን : ጉዳቱ : አይመጣም : ብሎ : ከማ መኑም : በላይ : እንደዚህ : ዓይነት : ጉዳት : መምጣቱንም : ሕሊናው : ይቃወማል ። ነገር : ግን : ከምንም : ዓይነት : ግብ : የመድረስ : ሐሳብ : ቢኖረውም ፤ ጉዳቱ : አይ መጣም : የሚል : እምነቱን : ተመርኩዞ : የመሳሳትን : ኃላፊነት : በመውሰዱ : በአድ ራሳቱ : ላይ : ምንም : ዓይነት : ለውጥ : አያመጣም ። አንድ : ፀሐፊ : እንደተናገረው ፤ “እንደዚህ : ዓይነቱ : ሰው : የታሰበው : ጉዳት : ይደርስ : ይሆናል : የሚለው : ጥር ጣሬ : የነበረው : ዕድል : እየጨመረ : እንዲሄድ : መርጧል ።”⁶⁶ ብሏል ። የዶሉስ : ኤ ቬንቼዋሊስ : አስተሳሰብ : ያለው : ሰው : ግን : ሊመጣ : የሚችለውን : ጉዳት : መቃ ወሚያ : የሚሆን : ምንም : ዓይነት : ሐሳብ : በሕሊናው : ውስጥ : ስለማይቀርጽ ፤ የሚ ፈጽመው : ድርጊት : ጉዳት : የማስከተልን : ኃላፊነት : ከመውሰድ : ይበልጣል ። ስለዚህ : ከምንም : ዓይነት : ግብ : የመድረስ : ዓላማ : ቢኖረውም ፤ የራሱን : ጥቅም : አብልጦ : በማየቱ : የጉዳቱን : መምጣት : ፈልጓል : ማለት : ነው ።

በሁለቱ : የራስን : ጥቅም : አብልጦ : ማየት : (ራስን : መውደድ) : መካከል ያለው : ዋናው : ልዩነት : ግልጽ : ነው ። አስቸጋሪነቱም : ያንኑ : ያህል : መሆኑ : ግልጽ : ነው ። በአንድ : በተወሰነ : ጉዳይ : ላይ ፤ ድርጊቱን : የፈጸመው : ሰው : በዚ ያው : የቀጠለበት : ምክንያት : የራሱን : ጥቅም : አብልጦ : በመመልከት ፤ ጉዳቱ : አይመጣም : በሚል : በተሳሳተ : እምነት : ወይም : ጉዳቱ : ቢመጣም : ግድየለኝም : በሚል : አስተሳሰብ : መሆኑን : ፍርድ : ቤቱ : እንዴት : ለይቶ : ለማወቅ : ይችላል? ሁለተኛውን : ምክንያት : ድርጊቱን : የፈጸመው : ሰው : አምኖ : ለባለሥልጣናት : ይናገራል : ብለን : ለመገመት : ያስቸግራል ፤ በተለይም : ወደፊት :⁶⁷ በሰፊው : እንደምን ረዳው ፤ የወንጀለኛ : መቅጫ : ሥነ : ሥርዓት : ሕግ : ድርጊቱን : የፈጸመው : ሰው : ጥያቄ : ከመጠየቁ : በፊት : ጠበቃውን : ለማነጋገር : ይችላል : ይላል ። ይህ : ባሁኑ : ጊዜ : ዋጋ : የሌለው : መብት : ቢሆንም ፤ የሀገሪቱ : የሕግ : ዐዋቂዎች : ቁጥር : እየጨመረ : ሲሄድ : ዋጋ : እንደሚኖረው : አይጠረጠርም ። በተጨማሪም :

መሳሳይ : ደረጃ : ወይም : ደግሞ : ከዚያም : በበለጠ : ደረጃ : የመመልከት : መንፈስ : ያሳያል ።” Id. ፤ ገጽ : ፪፭ ።

“በዶሉስ : ኤቬንቼዋሊስ : ውስጥ ፤ ወንጀለኛው : የታየውን : ጉዳት : እንዳያደርስ : የሚከለክለው : (ተው : የሚለው) : ነገር ፤ . . . ድርጊቱን : በመፈጸም : ከሚያገኘው : ጥቅም : የተነሳ : አድርጎ : ከሚለው : መንፈስ : ጋር : ሲተያይ : የመጀመሪያው : በጣም : ደካማ : ነው . . . ። ስለዚህ ፤ በዶሉስ : ኤቬንቼዋሊስ : መንፈስ : የሚመራ : ሰው : ስለሚከተለው : ጉዳት : ሳያስብ ፤ በድርጊቱ : እንዲገባበት : የሚያደርገው : ራሱን : አብልጦ : የመውደድ : ጠባይ : መሆኑን : ማንም : በትክክል : ሊለው : የሚችል : ነገር : ነው” (ኤምፋሲስ : ኢን : ኦሪጅናል) : ሎንዥ ፤ ከዚህ : በላይ : በማስታወሻ : ፴ ፤ ገጽ : ፷፯ ፤ ላይ : የተገለጸው : ጽሑፍ ። ከላይ : በማስታወሻ : ፴ ፤ ገጽ : ፻፵፪ ፤ ላይ : በተገለጸው : በሎወንድንት : ውስጥ : ተተርጉሟል ።

- 65. ግራቨን ፤ ከላይ : በማስታወሻ : ፮ ፤ ገጽ : ፻፶፭ : ውስጥ : የተገለጸ : ጽሑፍ ።
- 66. ሆል ፤ ከላይ : በማስታወሻ : ፳ ፤ ገጽ : ፻፲፪ ፤ ላይ : የተገለጸ : ጽሑፍ : “በአድቨርተንት : ኔግሊጀንስ ፤ የሚመራ : ድርጊት : ፈጽሟ ፤ ምናልባት : ይመጣ : ይሆናል : የተባለውን : ውጤት : በመገመት : ድርጊ ቱን : ከመፈጸም : አልታገደም ።” ዎርንክ ፤ ከላይ : በማስታወሻ : ፶፬ ፤ ገጽ : ፷፮ ፤ ላይ : የተገለጸ : ጽሑፍ ።
- 67. ከታች : በገጽ : 366-370 : ላይ : ተመልከት ።

የወንጀለኛ፣ መቅጫ፣ ሥነ፣ ሥርዓት፣ ሕግ፣ ፖሊስ፣ ተከላኸን፣ ስለተከሰሰበት፣ ወንጀል፣ እንዲጠይቅ፣ የተሰጠውን፣ መብት፣ በጥብቅ፣ ይወስናል ። (ይቆጣጠራል) ። ለወደ ፊት ፣ ድርጊቱን፣ የፈጸመው፣ ሰው፣ ጉዳቱን፣ ለማስከተል፣ ፈቅዶ፣ ነበር፣ ለሚለው፣ ማስረጃ፣ የሚጠበቀው፣ ከሌሎች፣ ማለትም፣ መጠነኛ፣ ጉልህነት፣ ካላቸው፣ በተለይም፣ ድርጊቱ፣ በተፈጸመበት፣ አካባቢ፣ ከተገኙ፣ የተጨበጡ፣ ማስረጃዎች፣ ነው ።

ዶሎስ፣ ኤቬንቹዋሊስና፣ አድቨርተን፣ ኔግሊጀንስ፣ ተቀራራቢ፣ ከመሆናቸውም በላይ፣ ድርጊቱን፣ የፈጸመው፣ ሰው፣ አንድ፣ የተከለከለ፣ ጉዳት፣ ባደረሰበት፣ ወቅት፣ ከሁለት፣ አንዱን፣ ዓይነት፣ የመንፈስ፣ ዝንባሌ፣ ነበረው፣ ብሎ፣ በቂ፣ ማስረጃ፣ የማቅረቡ፣ ነገር፣ የማይመስል፣ በመሆኑ፣ ፍርድ፣ ቤቱ፣ ማስረጃውን፣ በሚመረምርበት ጊዜ፣ ከፍተኛ፣ ጥንቃቄ፣ ማድረግ፣ ይኖርበታል ። ምንም፣ ጊዜ፣ ቢሆን፣ ለዶሎስ፣ ኤቬንቹዋሊስ፣ ጥፋት፣ እንዲሰጥ፣ የተባለው፣ አነስተኛውም፣ ሆነ፣ ከፍተኛው፣ የቅጣት፣ ልክ፣ ለአድቨርተንት፣ ኔግሊጀንስ፣ ጥፋት፣ መሰጠት፣ አለበት፣ ከተባለው፣ የቅጣት፣ ልክ፣ በጣም፣ የበለጠ፣ ይሆናል ። ቸልተኝነት፣ አያስቀጣም፣ ለሚባልባቸው፣ ጥፋቶች ፣ ፍርድ፣ ቤቱ፣ ዶሎስ፣ ኤቬንቹዋሊስ፣ ወይም፣ አድቨርተንት፣ ኔግሊጀንስ፣ ብሎ፣ የሚወስደው፣ ምርጫ፣ ጥፋተኛ፣ ነው፣ ብሎ፣ መፍረድ፣ ወይም፣ ከጥፋት፣ ነፃ፣ ነህ፣ ብሎ፣ ማሰናበት፣ ይሆናል ።

አንዳንድ፣ በተለይም፣ በጀርመን፣ አገር፣ ውስጥ፣ ያሉ፣ አስተያየት፣ ሰጪዎች፣ የዶሎስ፣ ኤቬንቹዋሊስ፣ መግለጫ፣ (ትርጉም)፣ ድርጊቱን፣ የፈጸመው፣ ሰው፣ ይመጣ፣ ይሆናል፣ ተብሎ፣ ስለታሰበው፣ ጉዳት፣ የነበረው፣ አስተያየት፣ ሳይሆን ፣ ያ፣ ይመጣል፣ ብሎ፣ የገመተው፣ ጉዳት፣ ምን፣ ያህል፣ የመምጣት፣ ዕድል፣ እንደነበረው፣ መመልከት፣ ነው፣ ብለው፣ የሚከራከሩበት፣ አንዱ፣ ምክንያት፣ ይህ፣ ነው።⁶⁸ በዚህ፣ ክርክር፣ ማለትም፣ በጀርመን፣ አገር፣ “ቲዎሪ፣ ኦፍ፣ ፕሮባቢሊቲ” በሚባለው፣ መሠረት ፣ ዶሎስ፣ ኤቬንቹዋሊስ፣ አለ፣ የሚባለው፣ “ድርጊቱን፣ የፈጸመው፣ ሰው፣ በኋላ፣ የተከተለውን፣ (ጉዳት)፣ ይመጣ፣ ይሆናል፣ ብሎ፣ የገመተ፣ እንደሆነ፣ ሲሆን ፣ አድቨርተንት፣ ኔግሊጀንስ፣ ነው፣ የሚባለው፣ ደግሞ፣ ድርጊቱን፣ የፈጸመው፣ ሰው፣ ለራሱ፣ ጉዳቱ፣ ሊመጣ፣ ይችላል፣ ያለ፣ እንደሆነ፣ ነው።”⁶⁹ እንደዚህ፣ ዓይነቱ፣ አቀራረብ፣ ይሆን፣ ይሆናልና፣ ሊሆን፣ ይችላል፣ በሚለው፣ መሀል፣ “ያለው፣ ልዩነት ፣ የት፣ ላይ፣ እንደሆነ፣ ለመለየትና”፣ ሁለቱ፣ የሚበላላጡበትንም፣ ደረጃ፣ ለማወቅ፣ ችግር፣ እንደሚፈጥር፣ የታወቀ፣ ነው ። በመጀመሪያ፣ ይህንን፣ ሐሳብ፣ ያመነጨት፣ ግሮስማንና፣ ግሪንቪት፣ የተባሉ፣ ሰዎች፣ ግን፣ እንደዚህ፣ ዓይነቱ፣ ችግር፣ “የማበላለጥ፣ ጉዳይ፣”፣ ነው፣ ብለው፣ አልፈውታል ። አስተያየታቸውንም፣ በማስፋፋት፣ እንደዚህ፣ ይላሉ፣ ዳኛው፣ አንድ፣ ዓይነት፣ የተጨበጡ፣ ማስረጃዎች፣ ይቀርቡለታል ። ለምሳሌ፣ ያህል፣ በመኪና፣ ግጭት፣ ምክንያት፣ በሰው፣ ሕይወት፣ ላይ፣ የሞት፣ አደጋ፣ ደረሰ፣ ብንል ፣ ዳኛው፣ መኪናው፣ ይበርበት፣ የነበረውን፣ ፍጥነት ፣ በመንገዱ፣ ላይ፣ የነበሩትን፣ ተላላፊ፣ መንገደኞች፣ ቁጥር ፣ የመንገዱን፣ ሁናቱና፣ ሌሎችንም፣ እነዚህን፣ የሚመሳሰሉ፣ ማስረጃዎች፣ በመመርመርና፣ ይህ፣

68. ዎርንክ ፣ ከላይ፣ በማስታወሻ፣ ፻፩ ፣ ፲፮፣ ፻፱—፳፩ ፣ ላይ፣ የተገለጸ፣ ጽሑፍ ፣ ሁለተኛው፣ ምክንያት፣ በጀርመን፣ አገር፣ ውስጥ፣ ዶሎስ፣ ኤቬንቹዋሊስ፣ በኢንቴንሽን፣ (አውቆ፣ በማድረግ)፣ ውስጥ፣ እንደ፣ አንድ፣ ክፍል፣ መታየት፣ አለበት፣ በሚለው፣ የሐሳብ፣ ውዝግብ፣ ላይ፣ የተመሠረተ፣ ነው ። ከላይ፣ በማስታወሻ፣ ፻፳፣ ላይ፣ የሚገኘውን፣ ተመልክት(ች) ።

69. Id. ፣ ፲፮፣ ፻፱ ።

ሁናቴ ፡ ያስከተለውንም ፡ የጉዳት ፡ መጠን ፡ በመገመት ፡ ፍርድ ፡ ማሳለፍ ፡ ይኖርበታል ። አስተያየታቸውንም ፡ በመቀጠል ፤ ይህ ፡ የማንኛውም ፡ ዳኛ ፡ የተለመደ ፡ ተግባር ስለሆነ ፤ ከሰው ፡ ተፈጥሮ ፡ ልዩ ፡ የሆነ ፡ ምንም ፡ ዓይነት ፡ ጥልቅ ፡ አስተሳሰብና ፡ ዕውቀት ፡ የሚያስፈልገው ፡ አይደለም ፡ ይላሉ ። ስለዚህ ፡ ይህኛውን ፡ ዘዴ ፡ ለሥራ ፡ ያመቻል ፡ የምንለው ፡ የድርጊቱን ፡ ፈጻሚ ፡ አስተሳሰብ ፡ (ማለትም ፡ አእምሮ ፡ ስለሚፈጽመው ፡ ተግባር) ፡ ወደመመራመር ፡ ስለማያደርስን ፡ ነው ።⁷⁰

አሜሪካዊቷ ፡ ፀሐፊ ፡ ሔለን ፡ ሲልቪንግ ፡ ክርክራቸውን ፡ በማራዘም ፤ አውሮፓውያኖች ፡ ስለ ፡ ዶሎስ ፡ ኤቪንጅዋሊስ ፡ ባላቸው ፡ አስተያየት ፡ “የመጨረሻው ፡ ውጤት ፡ ይመጣል ፡ ለሚለው ፡ ሐሳብ ፡ የተሰጠውን ፡ ግልጽ ፡ የሆነ ፡ የይሆን ፡ ይሆናል ፡ ግምት ፡” ችላ ፡ በማለታቸው ፡ የሚመጡትን ፡ ውጤቶች ፡ ዋጋ ፡ አሳጥተዋቸዋል ፡ ብለዋል ።⁷¹ ለዚህም ፡ ፀሐፊዋ ፡ ሁለት ፡ የመኪና ፡ አሽከርካሪዎችን ፡ ምሳሌ ፡ ያቀርባሉ ። አንደኛው ፡ ምንም ፡ ሰው ፡ አልገጭም ፡ በሚል ፡ እምነት ፡ መኪናውን ፡ በአደገኛ ፡ አኳኝን ፡ (ማለትም ፡ በከፍተኛ ፡ ፍጥነት ፤ በሰዓት ፡ ፩፻፺ ፡ ኪሎ ፡ ሜትር) ፡ የሚያበር ፡ ሲሆን ፤ ሁለተኛው ፡ ደግሞ ፡ መኪናውን ፡ አደገኛ ፡ በማያሰኝ ፡ አኳኝን ፡ (ማለትም ፡ በሰዓት ፡ ፳፮ ፡ ኪሎ ፡ ሜትር ፤ ይህም ፡ ከመጠን ፡ በላይ ፡ የሆነ ፡ ፍጥነት ፡ ነው ፡ እንበል) ፡ እያበረረ ፡ ግን ፡ ሰውም ፡ ብገድል ፡ ግድ ፡ የለኝም ፡ የሚል ፡ አስተሳሰብ ፡ ነበረው ፡ እንበል ። እነዚህ ፡ ሁለቱ ፡ አሽከርካሪዎች ፡ ሰው ፡ ገጭተው ፡ ቢገድሉ ፤ አውሮፓውያኖች ፡ ስለዶሎስ ፡ ኤቪንጅዋሊስ ፡ ባላቸው ፡ አስተያየት ፡ መሠረት ፡ የሁለተኛው ፡ ነጂ ፡ ጥፋተኛነት ፡ ከዶሎስ ፡ ኤቪንጅዋሊስ ፡ የመጣ ፡ በመሆኑ ፡ (ሆነ ፡ ብሎ ፡ ሰውን ፡ ገድሏል ፡ ሲባል) ፤ የመጀመሪያው ፡ ነጂ ፡ ጥፋት ፡ ግን ፡ በቸልተኝነት ፡ ሰውን ፡ መግደሉ ፡ ብቻ ፡ ነው ፡ ይባላል ታል ። የእያንዳንዱ ፡ ድርጊት ፡ ፈጻሚ ፡ አደገኛ ፡ ምግባር ፡ ከቁጥር ፡ ስለማይገባ ፤ ፀሐፊዋ ፡ የመጨረሻውን ፡ ውጤት ፡ “ዋጋ ፡ አሳጥተውታል” ፡ ያሉበት ፡ በዚህ ፡ ምክንያት ፡ ነው ።⁷²

እነዚህ ፡ ስለ ፡ ‘ቱዎሪ ፡ ኦፍ ፡ ፕሮባቢሊቲ’⁷³ የቀረቡት ፡ አስተሳሰቦች ፡ ምንም ፡ ዓይነት ፡ ዋጋ ፡ ቢሰጣቸው ፡ (ከዚህ ፡ በማያያዝ ፡ መታወስ ፡ የሚገባው ፡ ፕሮፌሰር ፡ ግራቭን ፡ ‘ዴንጀረስ ፡ ዲስፖዚሽን’ ፡ (አደገኛ ፡ ውጥን) ፡ ብለው ፡ የሚጠሩት ፡ አደገኛነት ፡ በሲልቪንግ ፡ ምሳሌ ፡ ውስጥ ፡ የሁለተኛውን ፡ ነጂ ፡ አድራጎት ፡ የሚመለከት ፡ ነው) ። ፍሬ ፡ ነገሩ ፤ የአንቀጽ ፡ ፶፰ ፡ (ሀ) ፡ የ፪ኛው ፡ አዲስ ፡ መስመር ፡ ግልጽ ፡ ቃል ፡ ማለትም ፡ ጥፋተኛው ፡ “ድርጊቱን ፡ የፈጸመው ፡ ቅጣት ፡ የሚያስከትል ፡ መሆኑን ፡ እየተረዳ ፡ የሆነው ፡ ይሁን ፡ በማለት ፡”⁷⁴ ስለሆነ ፤ የዶሎስ ፡ ኤቪንጅዋሊስ

70. Id. ፤ ገጽ ፡ ፳-፳፩ ።
 71. ሲልቪንግ ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፳፩ ፤ ገጽ ፡ ፪፻፳፯-፳፰ ፡ ላይ ፡ የተገለጸ ፡ ጽሑፍ ።
 72. ሲልቪንግ ፤ ሁለቱን ፡ የአስተሳሰብ ፡ አይነቶች ፡ “ለመለየት ፡ ያለውንም ፡ ለሥራ ፡ የማያመች ፡ ችግር ፡” ያመለክታል ። Id. ፤ ገጽ ፡ ፪፻፳፰ ።
 73. በዝግታ ፡ የሚነጻው ፡ ሁለተኛው ፡ ሸፌር ፤ ሌላውን ፡ ሰው ፡ ስለመግደሉ ፡ ግድ ፡ የሌለው ፡ በመሆኑ ፤ አደገኛ ፡ ተግባር ፡ ወይም ፡ “ዴንጀረስ ፡ ዲስፖዚሽን ፡” (አደገኛ ፡ ውጥን) ፡ በመፈጸም ፡ ላይ ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ ለመከራከር ፡ ይቻላል ። ግራቭን ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፮ ፤ ገጽ ፡ ፻፶፯ ፡ ላይ ፡ የተገለጸውን ፡ ጽሑፍ ፡ ተመልክት(ች) ።
 74. በቁ. ፶፰(፩) ፡ ሁለተኛው ፡ አዲስ ፡ መስመር ፡ ላይ ፡ ያለው ፡ የፈረንሳይኛው ፡ ጽሑፍ ፡ አሁንም ፡ በጣም ፡ ግልጽ ፡ ነው ። “... ሎርስክ ፡ ለ ፡ አውቱር . . . ለ ፡ አኮምፕሊ ፡ ሂንሙዋ ፡ ኤን ፡ አክሴፕታብ ፡ ሴል ፡ ሲ ፡ ፑ ፡ ለ ፡ ኤቪንጅዋሊ ፡ አው ፡ ኤል . ዘ . ፕሮዲዩራንት ፡ የአግርኛው ፡ ጽሑፍ ፡ ከፈረንሳይኛው ፡ ጋር ፡ በትርጉም ፡ ይቀራረባል ። “... ጥፋተኛው ፡ ይህ ፡ ሥራው ፡ በወንጀል ፡ ቅጣትን ፡ እንደሚያመጣበት ፡ እየተረዳ ፡ የሆነው ፡ ይሁን ፡ በማለት . . .”

ሊስ : ትርጉም ፤ ድርጊቱን ፣ የፈጸመው ፣ ሰው ፣ ይመጣል ፣ ብሎ ፣ በገመተው ፣ ጉዳት ፣ መጠን ፣ ላይ ፣ የተመሠረተ ፣ ነው ፣ የሚለውን ፣ አስተሳሰብ ፣ ውድቅ ፣ ያደርገዋል ። በወንጀለኛ ፣ መቅጫ ፣ ሕግ ፣ መሠረት ፤ ልንዘነጋው ፣ የማይገባ ፣ የዶሎስ ፣ ኤቬንቹዋ ሊስ ፣ አንዱ ፣ ክፍል ፣ ድርጊቱን ፣ የፈጸመው ፣ ሰው ፣ ይመጣል ፣ ተብሎ ፣ ስለታሰበው ፣ ጉዳት ፣ የነበረው ፣ አስተያየትና ፣ ጉዳቱን ፣ ለማስከተል ፣ የነበረው ፣ ፈቃደኛነት ፣ ነው ። ይመጣል ፣ ተብሎ ፣ የተገመተው ፣ ጉዳት ፣ መጠን ፣ ምንም ፣ እንኳን ፣ አስፈላጊ ፣ ቢሆንም ፤ የሚሰጠን ፣ ጥቅም ፣ ቢኖር ፣ ድርጊቱን ፣ የፈጸመው ፣ ሰው ፣ የነበረውን ፣ አስተሳሰብ ፣ ለማስረጃ ፣ ያህል ፣ ነው ። ይህ ፣ ዓይነቱ ፣ ማመዛዘን ፣ ጠቅላላውን ፣ የሕጉን ፣ መንፈስ ፣ የተከተለ ፣ ነው ፣ የምንለው ፤ በአንቀጽ ፣ ፳፫ ፣ መሠረት ፣ ጥፋተኞችን ፣ ለመቅጣት ፣ “የሞራል ፣ ጠባይ ፣” ተብለው ፣ በሐሳብ ፣ የሚውጠነጠኑትን ፣ ነገሮች ፣ በግልጽ ፣ ከሚታዩ ፣ የተጨበጡ ፣ ነገሮች ፣ አብልጦ ፣ ማየትን ፣ የሚደግፍ ፣ በመሆኑ ፣ ነው ።⁷⁵

ዶሎስ ፣ ኤቬንቹዋሊስ ፣ በ፲፱፻፶፯ ፣ ዓ ፣ ም ፣ በወጣው ፣ የወንጀለኛ ፣ መቅጫ ፣ ሕግ ፣ ውስጥ ፣ እንዴት ፣ እንደሚገባ ፣ -

ሕጉን ፣ የጸፈው ፣ ሰውና ፣ ሕግ ፣ አርቃቂው ፣ ኮሚሲዮን ፣ የዶሎስ ፣ ኤቬንቹዋ ሊስን ፣ ትርጉም ፣ እንደ ፣ አድቨርተንት ፣ ኔግሊጀንስ ፣ ወይም ፣ እንደ ፣ አንድ ፣ ልዩ ፣ አይነት ፣ የመንፈስ ፣ ዝንባሌ ፣⁷⁶ ከማየት ፣ ይልቅ ፣ አውቆ ፣ የማጥፋት ፣ ወንጀል ፣

75. “ፍርድ ፣ የሚሰጠው ፤ በተፈጸመው ፣ ድርጊት ፣ አማካይነት ፣ ሳይሆን ፣ ድርጊቱን ፣ በፈጸመው ፣ ሰው ፣ አማካይነት ፣ ስለሆነ ፣ በይበልጥ ፣ የሚያስብበት ፣ ጉዳይ ፣ ጥፋት ፣ ስለሠራው ፣ ሰው ፣ እንጂ ፣ ስለተፈጸመው ፣ ድርጊት ፣ ወይም ፣ ስለደረሰው ፣ ውጤት ፣ ያለመሆኑን ፣ የሕጉ ፣ መጽሐፍ ፣ በመጀመሪያ ፣ መግለጽ ፣ ይኖርበታል ። እንደዚህ ፣ አይነቱን ፣ የወንጀለኛ ፣ መቅጫ ፣ ሕግ ፣ ሐሳብ ፣ በተለይም ፣ ከፍትሕ ፣ ነገሥት ፣ ባሕል ፣ ጋር ፣ የሚስማማ ፣ ሐሳብ ፣ በመሆኑ ፣ የሕጉ ፣ መጽሐፍ ፣ ሊቀበለው ፣ ይገባል ።” ኤክስፖዜ ፣ ደ ፣ ሞቲፍ ፣ (ረቂቅ) ፣ ከላይ ፣ በማስታወሻ ፣ ፮ ፣ ገጽ ፣ ፶፱ ፣ ላይ ፣ በሚገኘው ፣ የግራቭን ፣ ጽሑፍ ፣ ውስጥ ፣ ተጠቅሷል ። ምናልባት ፣ የዚህ ፣ ልማድ ፣ ግልጽ ፣ ምላሽ ፣ የሚገኘው ፣ ለሙከራ ፣ ወንጀል ፣ ስለተወሰነው ፣ ቅጣት ፣ በሚያወራው ፣ ድንጋጌ ፣ ውስጥ ፣ ነው ። ወንጀለኛው ፣ “ሲፈጽም ፣ ላሰበው ፣ ወንጀል ፣ ተገቢ ፣ ነው ፣ የተባለው ፣ ቅጣት ፣ ይደርስበታል ።” ቁ. ፳፯(፫) ፣ የሕጉ ፣ መጽሐፍ ፣ “የነገሩ ፣ ሁኔታዎች ፣ የሚገቡ ፣ ምክንያቶችን ፣ ሲያሰገኙ ፣” ፍርድ ፣ ቤቱ ፣ ሕጉ ፣ በወሰነው ፣ መሠረት ፣ ቅጣቱን ፣ ለማቅለል ፣ ይችላል ፣ ስለሚል ፣ ግልጽ ፣ የሆነ ፣ ጉዳት ፣ የተባለውን ፣ ነገር ፣ ፍጹም ፣ ዘንግቶታል ። Ibid. ሌላው ፣ ሕጉ ፣ መለስ ፣ ያለበት ፣ በታ ፣ በሞት ፣ የሚያስቀጡ ፣ ወንጀሎች ፣ “በደምብ ፣ የፈጸሙት ፣” ብቻ ፣ ናቸው ፣ በሚለው ፣ በቁ. ፻፲፮(፩) ውስጥ ፣ ነው ።

76. በብዙዎቹ ፣ የአውሮፓ ፣ ክፍለ ፣ ዓለም ፣ አገሮች ፣ ውስጥና ፣ የወንጀለኛ ፣ መቅጫ ፣ ሕጋቸውን ፣ ከአውሮፓ ፣ ክፍለ ፣ ዓለም ፣ በወረሰ ፣ አገሮች ፣ ውስጥ ፣ ዶሎስ ፣ ኤቬንቹዋሊስ ፣ የሚታየው ፣ እንደ ፣ አንድ ፣ አይነት ፣ አውቆ ፣ የማድረግ (ኢንቴንሽን) ፣ ጠባይ ፣ ነው ። ይህም ፣ ብዙ ፣ ጊዜ ፣ የሚሆነው ፣ በሚወጣው ፣ ሕጋዊ ፣ ድንጋጌ ፣ አማካይነት ፣ ነው ። “(የተገለጹትን ፣ የድርጊቱን ፣ ጠባዮች ፣ ሲከናወኑ) ፣ ይችላሉ ፣ ብሎ ፣ የሚያስብና ፣ ምን ፣ ቸገረኝ ፣ የሚል ፣ ማንኛውም ፣ ሰው ፣ ድርጊቱን ፣ አውቆ ፣ እንዳደረገ ፣ ይቆጠራል ።” ፎርመን ፣ ድራፍትስ ፣ ፕሮፍ ፣ ኮድ ፣ ኢ ፣ ፲፱፻፷፱ ፣ ቁ. ፲፮ ፣ ከዚህ ፣ በላይ ፣ በማስታወሻ ፣ ፳፯ ፣ ላይ ፣ በሚገኘው ፣ አሚሪካን ፣ ሲሪስ ፣ እፍ ፣ ፎረን ፣ ፕሮፍ ፣ ኮድስ ፣ ውስጥ ፣ የተተረጎመ ።

“በሕግ ፣ በተሰጣቸው ፣ መግለጫ ፣ መሠረት ፣ ወንጀል ፣ የሚሰኙትን ፣ ነገሮች ፣ በፈቃደኛነት ፣ የሚያከናውን ፣ ወይም ፣ ከሚፈጽመው ፣ ድርጊት ፣ የተነሳ ፣ ምናልባት ፣ ሲያከናውናቸው ፣ የሚችል ፣ መሆኑን ፣ የተረዳ ፣ ማለትም ፣ ይህንን ፣ በግብር ፣ የገለጸ ፣ ማንኛውም ፣ ሰው ፣ ድርጊቱን ፣ አውቆ ፣ እንዳደረገ ፣ ይቆጠራል ።” ፕሮፍ ፣ ኮድ ፣ እፍ ፣ ግሪስ ፣ እፍ ፣ ፲፱፻፶፯ ፣ ቁ. ፳፯(፩) ፣ ከዚህ ፣ በላይ ፣ በማስታወሻ ፣ ፴ ፣ ገጽ ፣ ፻፵፮ ፣ በሚገኘው ፣ ጽሑፍ ፣ ውስጥ ፣ ሎወንስቴን ፣ ተርጉሞታል ።

“ወንጀለኛው ፣ ከሚፈጽመው ፣ ድርጊት ፣ ወይም ፣ ማድረግ ፣ ያለበትን ፣ ካላማድረጉ ፣ የተነሳ ፣ አንድ ፣ የተከለከለ ፣ ውጤት ፣ ይከተል ፣ ይሆናል ፣ ብሎ ፣ ካሰበና ፣ መከተሉንም ፣ ፈቅዶ ፣ ከተቀበለ ፣ ወንጀሉን ፣ አውቆ ፣ እንደፈጸመ ፣ ይቆጠራል ።” ዩንዳላቭ ፣ ክሪምሮል ፣ ኮድ ፣ እፍ ፣ ፲፱፻፶፩ ፣ ቁ. ፯(፪) ፣ “ኮንሲፕሽንስ ፣ እፍ ፣ ከልፕብሊቲ ፣ ኢን ፣ ኮንቴምፖራሪ ፣ አሚሪካን ፣ ክሪምሮል ፣ ሎው” ፣ በሚለው ፣ የኢም

በሚለው ፡ በዋናው ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ አንቀጽ ፡ ውስጥ ፡ ለማስገባት ፡ የወሰዱት ፡ እርምጃ ፡ የሕጉን ፡ መጽሐፍ ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ ለሚያውሉት ፡ ሰዎች ፡ አሳሳቢ ፡ የሆነ ፡ ውሳኔ ፡ ነው ። ዶሎስ ፡ ኤቬንጥሊስ ፡ ከአውቆ ፡ የማጥፋት ፡ ወንጀል ፡ ውስጥ ፡ አንዱ ፡ ክፍል ፡ ስለሆነ ፤ በማንኛቸውም ፡ ዓይነት ፡ በሕጉ ፡ መጽሐፍ ፡ ውስጥ ፡ በተጠቀሰ ፡ ወንጀል ፡ ላይ ፡ ተገቢውን ፡ ቅጣት ፡ ለማስወሰን ፡ ይችላል ። ይህ ፡ የማይሠራበት ፡ ጊዜ ፤ ፩ኛ ፡- በሕጉ ፡ መጽሐፍ ፡ ውስጥ ፡ ያለው ፡ አንቀጽ ፤ ሊቀጣ ፡ የሚገባው ፡ በቸልተኝነት ፡ የተፈጸመ ፡ ድርጊት ፡ ብቻ ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ ሲገልጽና ፡ ፪ኛም ፡- አንቀጽ ፡ ዶሎስ ፡ ኤቬንጥሊስ ፡ በቂ ፡ ሊሆን ፡ የማይችልበትን ፡ አንድ ፡ ልዩ ፡ የሆነ ፡ የአስተሳሰብ ፡ ጠባይ ፡ ለይቶ ፡ ሲያቀርብ ፡ ነው ። የሕጉን ፡ መጽሐፍ ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ የሚያውለው ፡ ሰው ፤ የተባለውን ፡ ልዩ ፡ የጥፋት ፡ ዓይነት ፡ ለመግለጽ ፡ የተመረጡትን ፡ ቃላት ፡ በጥንቃቄ ፡ መመልከት ፡ ይኖርበታል ።

ብዙ ፡ በሕጉ ፡ መጽሐፍ ፡ ውስጥ ፡ ያሉ ፡ ድንጋጌዎች ፡ የሚያሳዩት ፡ አንድን ፡ ሰው ፡ በዚያ ፡ ድንጋጌ ፡ መሠረት ፡ በወንጀለኛነት ፡ ተጠያቂ ፡ ነህ ፡ ከማለት ፡ በፊት መኖር ፡ ስለሚገባቸው ፡ ግልጽ ፡ የሆኑ ፡ ሁኔታዎች ፡ ብቻና ፡ መድረስ ፡ አለባቸው ፡ ስለሚባሉ ፡ የተወሰኑ ፡ ጉዳዮች ፡ ነው ። ለምሳሌ ፡ በአንቀጽ ፡ ፮፻፲፬ ፡ መሠረት ፡ በኃይል ፡ (በማስገደድ) ፡ የግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ ተፈጽሟል ፡ ለማለት ፡ የልጅቷ ፡ ዕድሜ ፡ ከ፲፭ ፡ ዓመት ፡ በታች ፡ መሆን ፡ አለበት ፤ ወይም ፡ በአንቀጽ ፡ ፮፻፲፭ ፡ መሠረት ፡ በኃይል ፡ (በማስገደድ) ፡ ለሚፈጸም ፡ የግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ ዕድሜዋ ፡ በ፲፭ና ፡ በ፲፰ ፡ ዓመት ፡ መሆን ፡ አለበት ፤ በአንቀጽ ፡ ፮፻፲፮ ፡ መሠረት ፡ የሌብነት ፡ ወንጀል ፡ ተፈጽሟል ፡ ለማለት ፤ በጥፋተኛው ፡ ሰው ፡ የተወሰደው ፡ ንብ

አቺሞሺች ፡ መጽሐፍ ፡ ውስጥ ፡ የተተረጎመ ፤ ለዚያና ፡ ሎው ፡ ሪቪው ፤ ሆልዩም ፡ ፳፮ ፡ (፲፱፻፷፭) ፡ ገጽ ፡ ፴፩ ።

“የሚፈጽመው ፡ ድርጊት ፡ አንድን ፡ ድርጊት ፡ ወንጀል ፡ ነው ፡ ለመሰኘት ፡ የሚያበቁትን ፡ ጠባዮች ፡ የሚፈጸም ፡ መስሎ ፡ ከታየውና ፡ እንደዚህ ፡ አይነቱም ፡ አፈጻጸም ፡ ከፍላጎቱ ፡ ጋር ፡ አብሮ ፡ የሚሄድ ፡ ከሆነ ፤ ድርጊቱ ፡ አውቆ ፡ እንደተደረገ ፡ ይቆጠራል ። ሬፓብሊክ ፡ አፍ ፡ ቻይና ፡ (አሁን ፡ ታይዋን) ፡ ክሪምናል ፡ ኮድ ፡ አፍ ፡ ፲፱፻፴፭ ፡ ቁ. ፲፫ (II) ፤ ኤል ፡ ፋለርና ፡ ኤች ፡ ፊሸር ፡ በጻፉት ፡ ዘ ፡ ክሪምናል ፡ ኮድ ፡ አፍ ፡ ዘ ፡ ሪፓብሊክ ፡ አፍ ፡ ቻይና ፡ በተባለው ፡ መጽሐፍ ፡ ውስጥ ፡ ተተረጎመ ፤ (ታይፕ ፡ ላይና ፡ አሜሪካን ፡ ሊጋል ፡ ሲሪስ ፤ ፲፱፻፷) ፤ ገጽ ፡ ፭ ።

በአንዳንድ ፡ አገሮች ፡ በተለይም ፡ ለምሳሌ ፤ በጀርመንና ፡ በስዊትዘርላንድ ፡ ውስጥ ፡ ፍርድ ፡ ቤቶች ፡ ስለዚህ ፡ ጉዳይ ፡ በታሪክና ፡ በአዋቂዎች ፡ የተጻፈውን ፡ ጽሑፍ ፡ ምርኮብ ፡ በማድረግ ፤ አውቆ ፡ ማድረግ ፡ (ኢንቴንሽን) ፡ ዶሎስ ፡ ኤቬንጥሊስንም ፡ ይጨምራል ፡ ብለው ፡ በመተርጎም ፡ የወሰዱት ፡ እርምጃ ፡ ያስገኘው ፡ ውጤት ፡ ተመሳሳይ ፡ ነው ፤ ሆኖም ፤ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕጎች ፡ በዚህ ፡ ጉዳይ ፡ ላይ ፡ ድምጻቸውን ፡ አሳስመው ። ከታች ፡ በማስታወሻ ፡ ፳፭ና ፡ ፻፲ ፡ ላይ ፡ የሚገኘውን ፡ ተመልከት(ች) ። ዶሎስ ፡ ኤቬንጥሊስን ፡ አውቆ ፡ በማድረግ ፡ (በኢንቴንሽን) ውስጥ ፡ እንደ ፡ አንድ ፡ ክፍል ፡ ለድርገው ፡ የሚመለከቱት ፡ የአውሮፓ ፡ ክፍል ፡ ዓለም ፡ አገሮች ፡ በሙሉ ፡ አይደሉም ። ለምሳሌ ፤ በፈረንሳይ ፡ አገር ፡ አድቨርተንት ፡ ኔግሊጂንስ ፡ በተባለው ፡ የአስተሳሰብ ፡ አይነት ፡ ውስጥ ፡ ጨምረውታል ። ግራቮን ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፮ ፤ ገጽ ፡ ፻፶፯-፶፰ ፡ የተገለጸው ፡ ጽሑፍ ፤ በብዛት ፡ ኤንድ ፡ ፒናቴል ፡ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፮ ፤ ገጽ ፡ ፻፶፱ ፡ ላይ ፡ የሚገኘው ፡ ጽሑፍ ፡ በአንግሊዝም ፡ ሆነ ፡ በአሜሪካን ፡ አገር ፡ የሚታየው ፡ እንደዚሁ ፡ ነው ። ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፶፯ ፡ ላይ ፡ የተጻፈውን ፡ ተመልከት(ች) ።

ጀርመናዊው ፡ ቲዎሪስት ፡ (ሐሳብ ፡ ሰጭ) ፡ ቮን ፡ ሶደን ፤ ዶሎስ ፡ ኤቬንጥሊስ ፡ በኢንቴንሽንና ፡ (አውቆ ፡ በማድረግና) ፡ በአድቨርተንት ፡ ኔግሊጂንስ ፡ መሀል ፡ የሚውል ፡ አንድ ፡ የተለየ ፡ የአስተሳሰብ ፡ አይነት ፡ ሆኖ ፡ መሰረድ ፡ አለበት ፡ የሚል ፡ ሐሳብ ፡ አቅርቧል ፡ (Die Diteilungst Heorie) ። ምርኮክ ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፶፬ ፤ ገጽ ፡ ፶፯ ፡ ላይ ፡ የተገለጸ ፡ ጽሑፍ ፡ ይህ ፡ ሐሳብ ፡ በጀርመንም ፡ ሆነ ፡ በሌላው ፡ አገር ፡ ተቀባይነት ፡ አላገኘም ። ምርኮክ ፡ እንደሚለው ፤ ይህ ፡ የሆነበት ፡ አንዱ ፡ ምክንያት ፡ የማይንቀሳቀሰው ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ አስካሁን ፡ ድረስ ፡ የሚያውቀው ፡ ኢንቴንሽንንና ፡ ኔግሊጂንስን ፡ (አውቆ ፡ ማድረግንና ፡ ቸልተኝነትን) ፡ ብቻ ።” በመሆኑ ፡ ነው ። (Ibid.)

ረት : «የሌላ : ሰው : ንብረት» : መሆን : አለበት ፤ በአንቀጽ : ፳፻፱ : (፩) : መሠረት : ስምን : የማጥፋት : ወንጀል : ተፈጽሟል : ለማለት ፤ ስለሌላው : ሰው : የተነገረው : የተረጋገጠ : ነገር : «የሰውየውን : ክብርና : ዝና : ለማጥፋት» : ተብሎ : የተነገረ : መሆን : አለበት ፤ ወዘተ = እንደነዚህ : ላሉ : ወንጀሎች : ሁሉ ፤ በአንቀጽ : ፶፰ : (፩) : በመጀመሪያው : አዲስ : መስመር : ውስጥ : ከተገለጸው ፤ «በቂ : ዕውቀትና : ሆነ : ብሎ : ማድረግ» : (ማለትም : «ፈቃደኝነት») ፤ ከሚለው : ሳያንስ ፤ በአንቀጽ : ፶፰(፩) ፤ በሁለተኛው : አዲስ : መስመር : ውስጥ : በተጻፈው : መሠረት : በወንጀለኛነት : ተጠያቂ : ለማድረግ : ዶሎስ : ኤቪንፕሊስ : በቂ : ነው ። በሌላ : አባባል : ዕድሜዎ : ከ፲፭ : ዓመት : በታች : ከሆነ ፤ ልጃገረድ : ጋር : የግብረ : ሥጋ : ግንኙነት : በመፈጸም : ወይም : የሌላውን : ሰው : ዝናና : ክብር : የሚያጎድፍ : ንግግር : በመናገር : የወንጀሉን : ግልጽ : ክፍሎች : የሚጥስ : (የሚተላለፍ) : ሰው ፤ ልጅቱ : ዕድሜዎ : ከ፲፭ : ዓመት : በታች : እንደነበረ : ወይም : የተነገረው : ፍሬ : ነገር : የሌላውን : ሰው : ክብርና : ዝና : ያጎድፍ : እንደነበረ : (አንቀጽ : ፶፰(፩) : የመጀመሪያው : አዲስ : መስመር) :⁷⁷ ወይም : የልጅቷ : ዕድሜ : ከ፲፭ : ዓመት : በታች : ይሆን : ይሆናል : ወይም የተነገረው : ፍሬ : ነገር : የሌላውን : ሰው : ክብርና : ዝና : ያጎድፍ : ይሆናል : ብሎ ፤ ከተገነዘበና : ግድየለኝም : ያለ : ከሆነ ፤ (አንቀጽ : ፶፰ : (፩) : ሁለተኛ : አዲስ : መስመር) : የሚያስቀጣው : ይሆናል ።

የሆነ ፤ ሆኖ ፤ እነዚህ : መኖር : ይገባቸዋል ፤ ካልናቸው : አንድ : ወይም : ከአንድ : የሚበልጡ : ግልጽ : የሆኑ ፤ ሁኔታዎች : በላይ : የሆኑ ፤ ማስረጃዎች : እንዲኖሩ ፤ ያስፈልጋል ፤ የሚሉ : አንቀጾች : በሕጉ : መጽሐፍ : ውስጥ : ይገኛሉ ። ሰውየው ፤ በወንጀለኛነት : ተጠያቂ : ከመሆኑ ፤ በፊት : ስለነዚህ ፤ ሁኔታዎች : መኖር : እርግጠኛ ፤ ዕውቀት : እንዲኖረው ፤ ያስፈልጋል ። ለነዚህ ፤ ወንጀሎች ፤ እንደዚህ ፤ ዓይነቱ ፤ ሁኔታ : ወይም ፤ ሁኔታዎች ፤ ይኖሩ ፤ ይሆናል ፤ ብሎ ፤ መገንዘብና ፤ ስለ ፤ መኖራቸውም ፤ ምንም ፤ ዓይነት ፤ ምርጫ ፤ ያለመውሰዱ ፤ መኖራቸውን ፤ ያውቃል ፤ ከሚለው ፤ ሐሳብ ፤ ጋር ፤ አይመጣጠንም ። ስለዚህ ፤ ለነዚህ ፤ ጥፋቶች ፤ በወንጀለኛነት ፤ ተጠያቂ ፤ ለመሆን ፤ “በቂ ፤ ዕውቀትና ፤ ሆነ ፤ ብሎ ፤ የማድረግ ፤ ሐሳብ” ፤ ብቻ ፤ እንጂ ዶሎስ ፤ ኤቪንፕሊስ ፤ በቂ ፤ አይሆንም ። በዚህ ፤ መሠረት ፤ በአንቀጽ ፤ ፳፻፱ ፤ (፪) ፤ ውስጥ ፤ የተጠቀሰው ፤ ስምን ፤ የማጥፋት ፤ ወይም ፤ በሐሰት ፤ የመወንጀል ፤ ወንጀል ፤ ወንጀለኛው ፤ የሌላውን ፤ ሰው ፤ መልካም ፤ ዝና ፤ በሚያጠፋበት ፤ ወይም ፤ ስለሰውየው ፤ ሐሰት ፤ የሆነ ፤ ወሬ ፤ በሚነፃፅበት ፤ ወቅት ፤ የሚናገራቸው ፤ ነገሮች ፤ “ሐሰት ፤ መሆናቸውን ፤ ማወቅ” እንዳለበት ፤ ይናገራል ። በዚያ ፤ ድንጋጌ ፤ መሠረት ፤ አንድን ፤ ሰው ፤ ጥፋተኛ ፤ ነህ ፤ ብሎ ፤ ለማስቀጣት ፤ እንደዚህ ፤ ዓይነቱ ፤ የተረጋገጠ ፤ ዕውቀት ፤ (ነገሩ ፤ ሐሰት ፤ መሆኑን ፤ ማወቅ) ፤ በጣም ፤ አስፈላጊ ፤ ነው ። ለዚህ ፤ ወንጀል ፤ የተነገረው ፤ ነገር ፤ ምናልባት ፤ ሐሰት ፤ ሊሆን ፤ የሚችል ፤ መሆኑን ፤ መገንዘብና ፤ ስለነገሩም ፤ ምንም ፤ ዓይነት ፤ ምርጫ ፤ አለመውሰድ ፤ በቂ ፤ ሊሆን ፤ አይችልም ። እንደዚህ ሁም ፤ በአንቀጽ ፤ ፬፻፵፩ ፤ (ሀ) ፤ የተጠቀሰው ፤ በሐሰት ፤ የመወንጀል ፤ ወይም ፤ የመክሰስ ፤ ወንጀል ፤ ጥፋተኛው ፤ ሰው ፤ ወንጀለኛ ፤ ነው ፤ ሲል ፤ በባለሥልጣን ፤ ፊት ፤ የሚወነጀለውን ፤ ወይም ፤ በሐሰት ፤ የሚከሰውን ፤ ሌላ ፤ ሰው ፤ “ንጹሕነት ፤ ወይም ፤ ወንጀል ፤ ያልሠራ ፤ መሆኑን” ማወቅ ፤ እንደሚኖርበት ፤ ይገልጻል ። ስለዚህም ፤ አንድ ፤ ከሰዊስ ፤ የወንጀለኛ ፤ መቅጫ ፤ ሕግ ፤ ጋር ፤ ተመሳሳይነት ፤ ያለው ፤ የሰዊስ ፤ አገር ፤

77. ከላይ ፤ በገጽ ፤ 314-316 ላይ ፤ የተጻፈውን ፤ ተመልከት ።

ክስ ፤ ወንጀሉን ፡ የፈጸመው ፡ ሰው ፡ በሐሰት ፡ የወንጀለውን ፡ ሰው ፡ ንጹሕነት ፡ (ወንጀል ፡ ያለመሥራቱን) ፡ በእርግጥ ፡ ካላወቀ ፡ በስተቀር ፤ ሊሆን ፡ ይችላል ፡ ብሎ ፡ መንገዱ ፡ ግድየሉንም ፡ ማለቱ ፡ ብቻ ፡ ሊያስቀጣው ፡ አይችልም ፡ ብሏል ።⁷⁸ ሦስተኛው ፡ ምሳሌ ፡ በአንቀጽ ፡ ፫፻፸፫ ፡ (ለ) ፡ ስለሚገኘው ፤ “እውነተኛ ፡ የሆኑና ፡ ያልተነኩ ፡ በማስመሰል ፡ እያወቀ ፤ በመሰል ፡ በተለወጡ ፡ ወይም ፡ ወደ ፡ ሐሰተኛነት ፡ በተለወጡ ፡ (የታወቁ) ፡ ምልክቶች ፡ (ለምሳሌ ፡ ማኅተሞች ፤ እርጥብ ፡ ማኅተሞች ፤ ምልክቶች)” ፡ የሚሠራ ፡ ሰው ፡ ስለሚወሰንበት ፡ ቅጣት ፡ ይሆናል ። አንድ ፡ ሰው ፡ በዚህ ፡ አንቀጽ ፡ ሥር ፡ እንዲቀጣ ፡ ለማድረግ ፡ የሚሠራበት ፡ የታወቀ ፡ ምልክት ፡ በመሰል ፡ የተለወጠ ፡ ወይም ፡ ሐሰተኛ ፡ መሆኑን ፡ ማወቅ ፡ ይኖርበታል ። እዚህም ፡ ቢሆን ፤ ሐሰተኛ ፡ ወይም ፡ በመሰል ፡ የተለወጠ ፡ ይሆን ፡ ይሆናል ፡ ብሎ ፡ ማሰቡና ፡ በዚህም ፡ ነገር ፡ ላይ ፡ ምንም ፡ ዓይነት ፡ ምርጫ ፡ ያለማድረግ ፤ በወንጀለኛነት ፡ ተጠያቂ ፡ ሊያደርገው ፡ አይችልም ።⁷⁹

ይህ ፡ በሕጉ ፡ አንቀጽ ፡ ውስጥ ፡ የሚገኙት ፡ ቃላት ፡ ሊፈጽሙ ፡ የሚችሉት ፡ ከፍተኛ ፡ ተግባር ፡ በአንቀጽ ፡ ፱ ፡ (፩) ፡ በደምብ ፡ ተገልጾአል ። አንቀጽ ፡ ፱ ፡ ንዑስ ፡ ቁጥር ፡ ፩ ፡ የሚያወራው ፡ “ከአላፊነት ፡ ለመዳን ፡ ዐውቆ ፡ ዘዴን ፡ ስለመፍጠር ፡” ሲሆን ፤ ቃሉም ፡ እንዲህ ፡ ይላል ፡ “ማንኛውም ፡ ሰው ፡ አላፊነቱን ፡ ለመቀነስ ፡ ወይም ፡ ከአላፊነት ፡ ለመዳን ፡ ሲል ፡ ሆነ ፡ ብሎ ፡ በአልኮል ፡ መጠጥ ፡ ወይም ፡ አእምሮን ፡ በሚያደነዝዝ ፡ ወይም ፡ በሌላ ፡ ዓይነት ፡ አኳኋን ፡ ተደግፎ ፡ ለሠራው ፡ ወንጀል ፡ ቅጣትን ፡ የሚቀንሱ ፡ ወይም ፡ ነፃ ፡ የሚያወጡ ፡ ድንጋጌዎች ፡ አይጸኑለትም ...” በአንቀጽ ፡ ፱ ፡ ንዑስ ፡ ቁጥር ፡ ፩ ፡ ውስጥ ፡ የሚገኘውን ፡ “ዐውቆ ፡ ወይም ፡ ሆነ ፡ ብሎ” አንድ ፡ ነገር ፡ ማድረግ ፡ የሚለውን ፡ ቃል ፡ በመጥቀስና ፡ ዶሎስ ፡ ኤቬንቶዎሊስም ፡ ቢሆን ፡ ዐውቆ ፡ የማድረግ ፡ አንድ ፡ ክፍል ፡ ነው ፡ የሚለውን ፡ በመከተል ፡ ዶክተር ፡ ግራቨን ፡ ስለአንቀጽ ፡ ፱(፩) ፡ የሚከተለውን ፡ አስተያየት ፡ ያቀርባል ። “በንዑስ ፡ ቁጥር ፡ አንድ ፡ መሠረት ፡ ተከላኸ ፡ መጠጥ ፡ የሚጠጣው ፤ ጥፋት ፡ ለመሥራት ፡ ብሎ ፡ ወይም ፡ ጥፋት ፡ የሚሠራ ፡ መሆኑን ፡ ዐውቆና ፡ ተቀብሎ ፡ ከሆነ ፤ (ለምሳሌ ፡ - መኪና ፡ የሚነዳ ፡ መሆኑን ፡ እያወቀና ፡ ብዙም ፡ ከጠጣሁ ፡ መንገደኛ ፡ ሰው ፡ እንጭ ፡ ይሆናል ፡ ብሎ ፡ እያሰበ ፤ ግን ፡ ብንጭም ፡ ጨለማ ፡ ስለሆነ ፡ ማንም ፡ አያየኛም ፡ ብሎ ፡ ራሱን ፡ ካማከረ) ፤ ሙሉ ፡ በሙሉ ፡ ተጠያቂ ፡ ነው ።⁸⁰ የግራቨን ፡ ምሳሌ ፡ በመንገድ ፡ ላይ ፡ ስለሚጓዙ ፡ መንገደኞች ፡ ደህንነት ፡ ያለውን ፡ የግዴለኸነት ፡ ወይም ፡ ምንም ፡ ዓይ

78. ሚኒስቴር ፡ ጥብሊክ ፡ ዱ ፡ ካንተን ፡ ደ ፡ እርጎቪ ፡ ሲ. ጥርገርንታሌ ፡ (ትሪቡናል ፡ ፈዴራል ፡ ስዊትዘርላንድ ፤ ዲሞክራሲ ፡ ፩ ፤ ፫፻፺፯) ፤ ጆ ፡ ዴዝ ፡ ትሪቡኖ ፡ (ድሩዋ ፡ ፔናል) ፤ ገጽ ፡ ፻፵፮ ፤ እዚህ ፡ ላይ ፡ የስዊድን ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ሕጉን ፡ ያወጣው ፡ ሰው ፤ “ወንጀል ፡ አለመሥራቱን ፡ ወይም ፡ ንጽሕናውን ፡ እያወቀ” የሚለውን ፡ ቃል ፡ ያስገባው ፤ ወንጀለኛው ፤ ሰውየውን ፡ የወንጀሉው ፡ በሐሰት ፡ መሆኑን ፡ መገንዘብ ፡ ይኖርበታል ፡ ለማለት ፡ ነው... ። የቀረበው ፡ ክስ ፡ ምናልባት ፡ ሐሰት ፡ ሊሆን ፡ የሚችል ፡ መሆኑን ፡ ብቻ ፡ የሚያውቅ ፡ ሰው ፤ ንጹሕ ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ በሚያምነው ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ እንደዚህ ፡ አይነት ፡ ክስ ፡ አያቀርብም ።” ለጸሐፊው ፡ የተረጎመችለት ፡ ሚስት ፡ ማርታ ፡ ሮዛን ፡ ሸኪ ፡ ናት ፤ ላይሰንስ ፡ ኤን ፡ ድሩዋ ፤ የመተርጎም ፡ ፈቃድ ፡ ያላት ፤ ጄኔቫ ፤ ስዊትዘርላንድ ።

79. ድርጊቱን ፡ የፈጸመው ፡ ሰው ፡ የነበረውን ፡ እርግጠኛ ፡ ዕውቀት ፡ ለማረጋገጥ ፡ ከተቻለ ፤ የተቀረው ፡ የወንጀሉ ፡ ክፍል ፡ በዶሎስ ፡ ኤቬንቶዎሊስ ፡ ሊመሠረት ፡ ይቻላል ። ስለዚህ ፤ በቁ. ፳፻፹(፪) መሠረት ፡ የተነገሩት ፡ ወይም ፡ የተወሩት ፡ የሐሰት ፡ ወራዎች ፡ “የሰውን ፡ ክብር ፡ ለመንካት ፡ ወይም ፡ መልካም ፡ ዝናውን ፡ ለማጥፋት ፡” ተብለው ፡ የተነገሩ ፡ መሆን ፡ አለባቸው ። እያወቀ ፡ የሐሰት ፡ ወራ ፡ የሚነዘፍ ፡ እነዚህ ፡ የሚነዘቸው ፡ ወራዎች ፡ የሌላውን ፡ ሰው ፡ ክብርና ፡ መልካም ፡ ዝና ፡ የሚያጠፉ ፡ ስለመሆናቸው ፡ ምንቸገረኛ ፡ የሚል ፡ ሰው ፤ ቁ. ፳፻፹ (፪)ን ፡ እንደጣሰ ፡ ይቆጠራል ።

80. ግራቨን ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፯ ፤ ገጽ ፡ ፻፵፱ ፡ ላይ ፡ የተገለጸ ፡ ጽሑፍ ።

ነት ፡ ምርጫ ፡ ለማድረግ ፡ ያለመወሰን ፡ የዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስ ፡ አስተሳሰብ ፡ ምን ፡ ግደነት ፡ እንደሆነ ፡ በግልጽ ፡ የሚያሳይ ፡ ነው ። የሆነ ፡ ሆኖ ፡ ግራቭን ፡ ያደረገው ፡ ዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስን ፡ በአንቀጽ ፡ ፱ ፡ ንዑስ ፡ ቁጥር ፡ ፩ ፡ ውስጥ ፡ መጨመር ፡ ቢሆንም፤ “ጥፋት ፡ ለመሥራት ፡ ብሎ ፡” የሚለው ፡ ቃል ፡ ዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስን ፡ ከአንቀጽ ፡ ውጭ ፡ አድርጎታል ። ግራቭን ፡ በምሳሌው ፡ ላይ ፡ የጠቀሰው ፡ ሰው ፡ ስለሌሎች ፡ ደህንነት ፡ ያለው ፡ የግዴታሰነት ፡ ጠባይ ፡ የሚያሳዝን ፡ ቢሆንም ፤ አልኮል ፡ በመጠጣት ፡ ራሱን ፡ ለመቆጣጠር ፡ የማይችልበት ፡ ሁኔታ ፡ ላይ ፡ የወደቀው ፤ “ሆነ ፡ ብሎ ፡” መን ገደኞችን ፡ ለመግጨት ፡ “ሲል” ፡ ያደረገው ፡ ነው ፡ ለማለት ፡ ያዳግታል ። ሊጠጣ ፡ የተነሳሳበት ፡ ምክንያት ፡ ራሱን ፡ ለማስደሰት ፡ ሲል ፡ ነው ። በአንቀጽ ፡ ፱ (፩) ፡ ውስጥ ፡ የተጠቀሰው ፡ “እንደዚህ ፡ ለማድረግ ፡ ሲባል” የሚለው ፡ ቃል ፡ ሌሎችም ፡ ከዚህ ፡ ጋር ፡ ተመሳሳይ ፡ የሆነ ፡ አስፈላጊነት ፡ ያላቸው ፡ እንደ ፡ “ለዚህ ፡ ነገር ፡ ሲባል” ፡ ፡ “በዚህ ፡ ዓላማ ፡ መሠረት” ፡ የሚሉት ፡ የቃላት ፡ ስብስቦች ፡ ከዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስ ፡ የበለጠ ፡ የአስተሳሰብ ፡ ግደነትን ፡ የሚጠይቁ ፡ ናቸው ።⁸¹

በሚከተሉት ፡ ገጾች ፡ የመጀመሪያው ፡ ሥራችን ፡ ዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስ ፡ ተለይቶ ፡ የሚታወቅበትን ፡ ዋና ፡ ዋና ፡ ነገሮች ፡ ለይቶ ፡ ማውጣት ፡ ይሆናል ። ለዚሁም ፡ እንዲሆንን ፡ በ፲፱፻፶፯ ፡ ዓ. ም. ታውጆ ፡ ለወጣው ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ዋና ፡

81. ግራቭን ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ “ላቀደውም” ፡ ሆነ ፡ አውቆ ፡ ለማድረግ ፡ ለፈለገው ፡ ነገር ፡ ዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስ ፡ በቂ ፡ የሚሆን ፡ የአስተሳሰብ ፡ አይነት ፡ ነው ፡ ባሉት ፡ በስዊስ ፡ ውሳኔዎች ፡ ተመርቶ ፡ ይሆናል ። ስለዚህ ፡ ለምሳሌ ፤ ሚይርፈር ፡ ሲ. ሚኒስቴር ፡ ፑብሊክ ፡ ዱ ፡ ካንቶን ፡ ደ ፡ ዙሪክ ፡ (ትሪቡናል ፡ ፈዴራል ፡ ስዊትዘርላንድ ፤ ጃላይ ፡ ፳ ፤ ፲፱፻፶፱) ፤ ጄ ፡ ዴዝ ፡ ትሪቡኖ ፡ (ድሩዋ ፡ ፔናል) ፤ ገጽ ፡ ፶፬ ፡ ላይ ፡ ባለው ፡ ክስ ፡ ውስጥ ፡ ወንጀለኛው ፡ ሰው ፡ በባለሥልጣኖች ፡ ዘንድ ፡ በሐሰት ፡ የሚከሰሰው ፡ ሰው ፡ ንጹሕ ፡ ወይም ፡ ጥፋት ፡ የሌለበት ፡ መሆኑን ፡ ያውቅ ፡ ነበር ። የስዊስ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፤ የሕጉ ፡ ቁጥር ፡ የሚፈልገው ፤ የሚቀርበው ፡ የሐሰት ፡ ክስ ፡ “በሰውዬው ፡ ላይ ፡ የወንጀል ፡ ክስ ፡ ለማቅረብ ፡ ተብሎ” የተደረገ ፡ መሆኑን ፡ ሲሆን ፤ ወንጀለኛው ፡ በሰውዬው ፡ ላይ ፡ እንደዚህ ፡ አይነት ፡ የሐሰት ፡ ክስ ፡ ያቀረበው ፡ ምናልባት ፡ ራሱን ፡ ከወንጀል ፡ ነጻ ፡ ለማድረግ ፡ ብሎ ፡ ይሆናል ፡ የሚለው ፡ ሐሳብ ፡ አስፈላጊ ፡ አይደለም ፡ ተብሏል ። እንደዚህ ፡ ከሆነ ፤ በግራቭን ፡ ምሳሌ ፡ ላይ ፡ የአልኮል ፡ መጠጥ ፡ የጠጣው ፡ ሰው ፤ ምንም ፡ እንኳን ፡ አላማው ፡ ጠጥቶ ፡ ራሱን ፡ ለማስደሰት ፡ መሆኑ ፡ ቢታወቅም ፤ ወንጀል ፡ እንዲፈጽም ፡ ስለነበረው ፡ የፈቃደኝነት ፡ መንፈስ ፡ ማስረጃ ፡ በማቅረብ ፤ የጠጣው ፡ “ወንጀል ፡ ለመፈጸም ፡ ብሎ ፡ ነው” የሚል ፡ ክርክር ፡ ማቅረብ ፡ ይቻላል ። ጸሐፊው ፤ በእንደዚህ ፡ አይነቱ ፡ የዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስ ፡ አስተሳሰብ ፡ መስማማት ፡ አይኖርበትም ። በሕጉ ፡ መጽሐፍ ፡ በየቁጥሩ ፡ ውስጥ ፡ የሚገኙት ፤ ለምሳሌ ፤ በቁ. ፶(፩) ፡ ውስጥ ፡ “እንደዚህ ፡ ለማድረግ ፡ ሲል” ፡ የሚለው ፤ ወይም ፡ በቁ. ፪፻፳፩(ለ) ፡ ውስጥ ፡ “. . . እንዲ. . . ቀናው” ፡ የሚለው ፤ ወይም ፡ በቁ. ፱፻፶ ፡ ውስጥ ፡— “ . . . ‘ለ’ . . . ማሳሳት” የሚለው ፡ ሌሎችም ፡ እነዚህን ፡ የሚመስሉ ፡ ድርጊቱ ፡ በተለይ ፡ የተፈጸመበትን ፡ ምክንያት ፡ የሚያመለክቱ ፡ ቃላት ፤ አድራጊው ፡ ድርጊቱን ፡ በሚፈጽምበት ፡ ወቅት ፡ ከዚያ ፡ ከተለየ ፡ ግብ ፡ ለመድረስ ፡ የፈለገ ፡ መሆኑን ፡ ያሳያሉ ። በዚህ ፡ ፈንታ ፤ አንድ ፡ የተለየ ፡ ውጤት ፡ ለማስከተል ፡ ሲባል ፡ በተለይ ፡ የተፈጸመ ፡ ድርጊት ፡ መኖሩን ፡ ለማሳየት ፤ ድርጊቱን ፡ የፈጸመው ፡ ሰው ፡ ውጤቱ ፡ እንዲከተል ፡ የነበረውን ፡ ፍላጎት ፡ ካሳየው ፡ የምንቸገረኝ ፡ ጠባይ ፡ ወይም ፡ ከአንድ ፡ ከተለየ ፡ ምክንያት ፡ ላይ ፡ ለማግኘት ፡ ይቻላል ፡ ማለት ፤ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ በቁ. ፶(፩) ፡ መሠረት ፡ የተከለከለውን ፤ “የሕግነቱ መሠረት” ፡ በመባል ፡ የታወቀውን ፡ በመጣስ ፤ ቃላቱን ፡ ከተወሰነላቸው ፡ ተራ ፡ ትርጉም ፡ በላይ ፡ ማስፋፋት ፡ ይሆናል ። ስትራውስ ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፤ ፤ ገጽ ፡ ፱፻፶፱ ፤ ፱፻፷፱ ፤ ፱፻፶፱ ፡ ላይ ፡ የተገለጸውን ፡ ጽሑፍ ፡ ተመልከት ። ሕጉን ፡ የጻፈው ፡ ሰው ፡ የዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስን ፡ መግለጫ ፡ በቁ. ፶፭ ፡ ውስጥ ፡ ማስሳባቱ ፤ በቁጥሩ ፡ ውስጥ ፡ የተጻፈው ፡ ቋንቋ ፡ እንደዚህ ፡ አይነት ፡ የአስተሳሰብ ፡ አይነት ፡ ከመግለጫው ፡ ውጭ ፡ ማድረጉ ፡ ግልጽ ፡ ቢሆንም ፡ እንኳን ፤ ዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስ ፡ ለዚህ ፡ ክፍል ፡ በቁ. የሚሆን ፡ የአስተሳሰብ ፡ አይነት ፡ ነው ፡ በማለት ፡ ከሆነ ፤ ሊያደርግ ፡ የፈለገውን ፡ ነገር ፡ በደምብ ፡ አልገለጸም ።

መሠረት ፡ ከነበረው ፡ ከስዊትዘርላንድ ፡ የተገኙ ፡ የሕግ ፡ ሐሳቦች ፡ ቀርበዋል ።⁸² ከዚህም ፡ በማክታተል ፡ ዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስን ፡ ምን ፡ ጊዜ ፡ ሥራ ፡ ላይ ፡ ማዋል ፡ እንደሚገባን ፡ የሚያስረዱ ፡ ጠቅላላ ፡ ሕጎች ፡ ይገኛሉ ። ቀጥሎም ፡ አንድ ፡ ከጀርመንና ፡ ሁለት ፡ ከኢትዮጵያ ፡ የተገኙ ፡ ሦስት ፡ በነፍስ ፡ መግደል ፡ የተነሳ ፡ የቀረቡ ፡ ክሶችን ፡ እንመረምራለን ። ይህ ፡ ዓይነቱ ፡ ምርመራ ፡ ለሁለት ፡ ነገሮች ፡ ይጠቅማል ። የመጀመሪያው ፤ እነዚህ ፡ አጠቃላይ ፡ ሕጎች ፡ በጣም ፡ ጽኑ ፡ ቢሆኑም ፤ የተለመዱ ፡ በሆኑ ፡ ወንጀለኛ ፡ ድርጊቶች ፡ ላይ ፡ ተፈጻሚነታቸው ፡ እንዴት ፡ እንደሆነ ፡ ለማሳየትና ፡ ሁለተኛው ፡ ደግሞ ፤ ፍርድ ፡ ቤቱ ፤ ድርጊቱን ፡ የፈጸመው ፡ ሰው ፡ የዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስ ፡ አስተሳሰብ ፡ ነበረው ፡ ለማለት ፡ አጥጋቢ ፡ ምክንያት ፡ አለ ፡ ብሎ ፡ ከመቀበሉ ፡ በፊት ፡ በቀረቡት ፡ ማስረጃዎች ፡ ላይ ፡ በከባድ ፡ ጥንቃቄ ፡ ማድረግ ፡ ስለሚገባው ፡ ምርምር ፡ ለማስረዳት ፡ ነው ። በመጨረሻም ፤ ለመጨረሻው ፡ ክፍል ፡ መዝጊያ ፡ እንዲሆነን ፡ ዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስ ፡ እንዳለ ፡ ለማረጋገጥ ፡ ያለውን ፡ ችግር ፡ በተለይም ፡ ይህ ፡ ችግር ፡ በአውሮፓ ፡ ዓለም ፡ ውስጥ ፡ ካሉት ፡ ሀገሮች ፡ ይልቅ ፡ በኢትዮጵያ ፡ ውስጥ ፡ ለምን ፡ እንደከበደ ፡ ደህና ፡ አድርገን ፡ እንመለከታለን ።

ዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስ ፡ ተለይቶ ፡ የሚታወቅባቸው ፡ ጠባዮቹ ፡ ሁለት ፡ የስዊስ ፡ አገር ፡ ፍርዶች ።

በዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስ ፡ ምክንያት ፡ እንደአውሮፓውያን ፡ አቆጣጠር ፡ በ፲፱፻፵፫ ፡ ዓ ፡ ም ፡⁸³ ፍርድ ፡ የተላለፈበት ፡ በስዊስ ፡ አገር ፡ የታወቀው ፡ ክስ ፡ ኤልሳስር ፡ ሲ ፡ ፕሮ ክዩረ ፡ ዠኔራል ፡ ዱ ፡ ካንቶ ፡ ደ ፡ በርን ፡ የሚል ፡ ነው ። ክሱም ፡ የተነሳው ፡ ከአንቀጽ ፡ ፯፻፶፯ ፡ የኢትዮጵያ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ጋር ፡ ተመሳሳይነት ፡ ያለው ፡ አንቀጽ ፡ ፻፵፰ ፡ የስዊስ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ተጥሷል ፡ በማለት ፡ ነበር ።⁸⁴

82. ግራቭን ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፯ ፡ ገጽ ፡ ፪—፫ ፡ ላይ ፡ የተገለጸው ፡ ጽሑፍ ፡ ኤስ ፡ ሎውንስቲን ፤ “ዘ ፡ ፕሮፍ ፡ ሲስተም ፡ አፍ ፡ ኢትዮጵያ ፡” የኢትዮጵያ ፡ ሕግ ፡ መጽሔት ፤ ፫ልዩም ፡ ፪ ፡ (፲፱፻፷፭) ፤ ገጽ ፡ ፫፻፹፰—፹፯ ። ዶክተር ፡ ግራቭን ፡ በቁ. ፶፰(፩) ፡ ሁለተኛ ፡ አዲስ ፡ መስመር ፡ ውስጥ ፡ ስለተጻፈው ፡ የጻፈው ፡ ማብራሪያ ፡ ከስዊስ ፡ አገር ፡ የክስ ፡ ውሳኔዎች ፡ ጋር ፡ የተቀራረበ ፡ ነው ። ግራቭን ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፯ ፡ ገጽ ፡ ፻፶፯—፶፰ ፡ ላይ ፡ የተገለጸው ፡ ጽሑፍ ፡ ሕጉን ፡ የጻፈው ፡ ሰው ፡ ሌሎች ፡ የአውሮፓውያን ፡ የሕግ ፡ መጽሐፎችን ፡ መርምሯል ። ግራቭን ፡ የጣልያንን ፤ የግሪክንና ፡ የዩጎዝላቪያን ፡ ይገለጻል ። በተለይም ፡ ፲፩ ፡ ገጽ ፡ ፪ ።

83. ትሪቡናል ፡ ፌዴራል ፤ ስዊትዘርላንድ ፤ ሚይ ፡ ፳፩ ፤ ፲፱፻፵፫ ፤ ፪ ፡ ዴዝ ፡ ትሪቡናል ። (ድሩዋ ፡ ፕሮፍ) ፤ ገጽ ፡ ፳፫ ። ለጸሐፊው ፡ ክሱን ፡ የተረጎሙት ፡ ሚስ ፡ ማርታ ፡ ሮዛንተሽክይ ፡ ናቸው ። (ከላይ ፡ ማስታወሻ ፡ ፳፰ን ፡ ተመልከት(ች) ።) የስዊስ ፡ ውሳኔዎች ፡ የሚጻፉት ፤ ተከላኮ ፡ የሚናገረው ፡ ቋንቋ ፡ እየታየ ፤ በፈረንሳይኛ ፤ በጀርመንኛ ፡ ወይም ፡ በጣልያንኛ ፡ ነው ። ኤልሳስር ፡ የሚናገርበት ፡ ቋንቋ ፡ ጀርመንኛ ፡ ነበር ። ስለዚህ ፡ የፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ውሳኔ ፡ የተጻፈው ፡ በጀርመንኛ ፡ ሲሆን ፤ በኋላ ፡ ግን ፡ በዠርናል ፡ ዴዝ ፡ ትሪቡናል ፡ ውስጥ ፡ እንዲታተም ፡ ለማድረግ ፡ ወደ ፡ ፈረንሳይኛ ፡ ተተርጉሟል ። ለጸሐፊው ፡ ወደ ፡ እንግሊዝኛ ፡ የተተረጎመለት ፡ ከዚህ ፡ ከፈረንሳይኛው ፡ ትርጉም ፡ ላይ ፡ ነው ።

84. የስዊስ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁ. ፻፵፰ ፡ በከፊል ፡ እንዲህ ፡ ይላል ፡— “ሕገ ፡ ወጥ ፡ ብልጽግናን ፡ ለራሱ ፡ ለማግኘት ፡ ወይም ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ ለማስገኘት ፡ ሲል ፡ ያልሆነውን ፡ እኔ ፡ ነኝ ፡ ብሎ ፡ ወይም ፡ እርግጠኛው ፡ ነገር ፡ እንዳይገለጽ ፡ በማድረግ ፡ ሌላውን ፡ ሰው ፡ አጭብርብሮ ፡ ወደ ፡ ስህተት ፡ ከመራ ፡ ወይም ፡ የተታለለው ፡ ሰው ፡ በደረሰበት ፡ መሳሳት ፡ ተጠቅሞ ፤ ተታላይ ፡ በራሱም ፡ ሆነ ፡ በሌላ ፡ ሰው ፡ ሀብት ፡ ላይ ፡ የሚጎዳ ፡ ድርጊት ፡ እንዲፈጸም ፡ የሚያደርግ ፡ ማንኛውም ፡ አጭብርባሪ ፡ ሰው ፡ በእስር ፡ ቤት ፡ ውስጥ ፡ እንዲቆይ ፡ ይደረጋል ፡ . . .” ትርጉም ፤ ፍሬድላንደር ፡ ኤንድ ፡ ጎልድበርግ ፤ “ዘ ፡ ስዊስ ፡ ፌዴራል ፡ ክሪምናል ፡ ኮድ ፤” ፪ ፡ ክሪምናል ፡ ኤል ፤ ክሪምናል ፡ ኤንድ ፡ ፖ.ሊ.ቲ.ካል ፡ ሳይንስ ፤ ፫ልዩም ፡ ፴ ፡ (Supp ፲፱፻፵፱) ፤ ገጽ ፡ ፶፫ ።

የክሱ ፡ ማሰረጃ ፡ እንደሚያሳየው ፤ በሁለተኛው ፡ የዓለም ፡ ጦርነት ፡ ጊዜ ፡ በጦርነቱ ፡ ምክንያት ፡ ስኳር ፡ የተወደደ ፡ ቢሆንም ፤ በዚያን ፡ ጊዜ ፡ ቅመማ ፡ ቅመሞችን ፡ ያዘጋጅ ፡ የነበረ ፡ ኤርነስት ፡ ሔርቲግ ፡ የተባለ ፡ ሰው ፡ ምግብ ፡ ለማቀበል ፡ ከተቋቋመው ፡ የሰዊስ ፡ የጦር ፡ ቢሮ ፡ ብዛት ፡ ያለው ፡ ስኳር ፡ አግኝቶ ፡ ነበር ። ይህ ፡ ስኳር ፡ በተለይ ፡ ለሔርቲግ ፡ የተሰጠው ፡ ቅመማ ፡ ቅመሞቹን ፡ እንዲያዘጋጅበት ፡ ነበር ። ሔርቲግ ፡ ግን ፡ ይህንን ፡ የውል ፡ ቃል ፡ በመጣስ ፡ ከተሰጠው ፡ ስኳር ፡ ክፍሉን ፡ ለዳቦ ፡ ጋጋሪዎች ፡ “በድብቅ ፡ ገበያ ፡ ሸጠላቸው” ። ሔርቲግ ፡ በዚህ ፡ ብቻ ፡ አልመለስም ፡ በማለቱ ፤ በእጁ ፡ ላይ ፡ ካለው ፡ ወይም ፡ ከጦር ፡ ቢሮው ፡ ላገኝ ፡ እችላለሁ ፡ ብሎ ፡ ከሚገምተው ፡ በላይ ፡ የሆነ ፡ ስኳር ፡ ለዳቦ ፡ ጋጋሪዎች ፡ ለመሸጥ ፡ አሰቦ ። ዌርነር ፡ ኤልሳስር ፡ የተባለው ፡ ተከሳሽ ፡ ስኳር ፡ በብዛት ፡ ይገዛሉ ፡ የሚባሉትን ፡ ሰዎች ፡ እንዲያገናኘው ፡ ሲል ፡ ሔርቲግ ፡ የቀጠረው ፡ ሰው ፡ ነበር ። ኤልሳስር ፡ ሔርቲግን ፡ በመወከልና ፡ ዋጋውን ፡ በቅድሚያ ፡ በመቀበል ፡ በ፲፱፻፵፩ ፡ ዓ ፡ ም ፡ መጨረሻና ፡ በ፲፱፻፵፪ ፡ ዓ ፡ ም ፡ መጀመሪያ ፡ ላይ ፡ ግምቱ ፡ ሰባት ፡ ቶን ፡ የሆነ ፡ ስኳር ፡ ለሁለት ፡ ዳቦ ፡ ጋጋሪዎች ፡ ሸጠ ፡ ነበር ። ለሁለቱም ፡ ዳቦ ፡ ጋጋሪዎች ፡ ስኳሩን ፡ በአጭር ፡ ጊዜ ፡ ውስጥ ፡ አቀርብላችኋለሁ ፡ ሲል ፡ ኤልሳስር ፡ ቃል ፡ ገባላቸው ። ስኳሩ ፡ ግን ፡ በጭራሽ ፡ አልቀረበም ። ሔርቲግና ፡ ኤልሳስር ፡ በማጭበርበር ፡ ገንዘብ ፡ ወስዳችኋል ፡ በመባል ፡ በ፲፱፻፵፫ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ተይዘው ፡ ለፍርድ ፡ ቀረቡ ።

ሁለቱም ፡ ሰዎች ፡ የተከሰሱት ፡ እናቀርባለን ፡ ብለው ፡ ፈጽሞ ፡ ባላሰቡት ፡ ስኳር ፡ ሰበብ ፡ ገንዘብ ፡ በመቀበላቸው ፤ የአጭበርባሪነት ፡ ወንጀል ፡ ፈጽማችኋል ፡ በመባል ፡ ነበር ። ሔርቲግ ፡ ከምግቡ ፡ ቢሮ ፡ ባለሥልጣኖች ፡ ጋር ፡ ተነጋግሮ ፡ ስኳሩን ፡ በጭራሽ ፡ እንደማያገኝ ፡ እያወቀ ፡ ከገዢዎቹ ፡ ላይ ፡ ገንዘብ ፡ ተቀብሏል ። የሆነ ሆኖ ፤ ኤልሳስር ፡ ከምግቡ ፡ ቢሮ ፡ ጋር ፡ ምንም ፡ ዓይነት ፡ ግንኙነት ፡ ስላልነበረው ፤ ሔርቲግ ፡ ተጨማሪ ፡ ስኳር ፡ አያገኝምና ፡ ያለብንን ፡ ስኳር ፡ ለገዢዎቹ ፡ መክፈል ፡ አንችልም ፡ የሚል ፡ ግምት ፡ ነበረው ፡ ብሎ ፡ ለማረጋገጥ ፡ አይቻልም ። ስለዚህ ፡ በኤልሳስር ፡ ላይ ፡ የቀረበው ፡ ክስ ፡ ሊያረጋግጥ ፡ የፈለገው ፤ ኤልሳስር ፡ እያወቀ ፡ ገዢዎቹን ፡ ለማጭበርበር ፡ ፈልጓል ፡ በማለት ፡ በኢትዮጵያ ፡ ውስጥ ፡ አንድን ፡ ነገር ፡ ሆነ ፡ ብሎ ፡ ከማድረግ ፡ ክፍል ፡ አንዱ ፡ በሆነውና ፡ በሰዊስ ፡ አገር ፡ ከዚህ ፡ ጋር ፡ ተመሳሳይነት ፡ ባለው ፡ ዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስ ፡ (በፊረንሣይኛ ፡ ለ ፡ ዶል ፡ ኤቬንጅዋል) ፡ በተባለው ፡ የአስተሳሰብ ፡ ዓይነት ፡ እየተመራ ፡ ድርጊቱን ፡ ፈጽሟል ፡ ለማለት ፡ ነበር።⁸⁵

የኢትዮጵያ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁ. ፡ ፳፻፲፮ ፡ በክፊል ፡ እንዲህ ፡ ይላል ፡— “ማንም ፡ ሰው ፡ ሕገ ፡ ወጥ ፡ የሆነ ፡ ብልጽግናን ፡ ለራሱ ፡ ለማግኘት ፡ ወይም ፡ ለሌላ ፡ ሰው ፡ ለማስገኘት ፡ ሲል ፡ እጭበርብሮ ፡ የራሱን ፡ ወይም ፡ የሌላውን ፡ ሰው ፡ የሀብት ፡ ጥቅም ፡ በማድረግም ፡ ሆነ ፡ ባለማድረግ ፡ በሚገኝ ፡ አካላት ፡ አንዱን ፡ ሰው ፡ ለማሠራት ፡ በማቀድ ፡—

(ሀ) እውነቱን ፡ ወደ ፡ ሐሰት ፡ በመለወጥም ፡ ሆነ ፡ ሐሰተኛውን ፡ ነገር ፡ እውነት ፡ አስመስሎ ፡ በማረጋገጥ ፡ ያልሆነውን ፡ እኔ ፡ ነኝ ፡ ብሎ ፡ ወይም ፡ በማታለል ፡ ዘዴ ፡ ተበዳዩን ፡ ወደ ፡ ስህተት ፡ በመምራት ፡ ወይም ፡ ደግሞ ፡ እርግጠኛው ፡ ነገር ፡ እንዳይገለጽ ፡ በተንኮል ፡ በመሸፈን ፤ እንዳይደበቅ ፡ የተባለውን ፡ ነገር ፡ የሰወረ . . .

(ለ) ይህ ፡ የተታለለው ፡ ሰው ፡ በደረሰበት ፡ ስህተትና ፡ መታለል ፡ አታላዩ ፡ ጥቅም ፡ ለማግኘት ፡ ሲል ፤ . . . ይቀጣል” ።

85. ዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስ ፤ አውቆ ፡ ማድረግን ፡ (ኢንቴንሽን) ፡ በሚገልጸው ፡ በ፲፱፻፵፮ ፡ የሰዊስ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ በቁ. ፲፰ ፡ ውስጥ ፡ በግልጽ ፡ አልገባም ። ዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስ ፡ ከአውቆ ፡ ማድረግ ፡ (ኢንቴንሽን) ፡ ወሰጥ ፡ ይገባል ፡ በሚለው ፡ በሰዊትዘርላንድ ፡ ታሪክ ፡ መሠረት ፡ ዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስ ፡ በቁ. ፲፰ ፡ ውስጥ ፡ አለ ፡ ሲል ፡ የሰዊስ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ የሚከተለውን ፡ ምክንያት ፡ እቅርቦቱን ፡ አል ፡— “የቁ. ፲፰ ድንጋጌ ፡ እንደዚህ ፡ ያለውን ፡ ትርጉም ፡ ከመግለጫው ፡ ውጭ ፡ እስካላደረገ ፡ ድረስ ፤ (ለ. ዶል. ኤቬንጅዋል) ፡ በውስጡ ፡ እንዳለ ፡ ይቆጠራል ።” ጂ. ዴዝ ፡ ትሪቡኖ ፡ ገጽ ፡ ፸፮ ።

ኤልሳርር : ለገዢዎቹ : ስኳሩን : አቀርባለሁ : በማለት : የሸያጭ : ውል : በሚፈጽምበትና : ቃል : በሚገባላቸው : ጊዜ : ሁሉ : በሔርቲግ : መጋዘን : ውስጥ : ምንም : ስኳር : እንዳልነበረ : ያውቅ : ነበር : ብሎ : በቀላሉ : ማረጋገጥ : ይቻላል ። በተጨማሪም : ስኳር : በዚያን : ጊዜ : “በጥብቅ : ቁጥጥር : ሥር : ያለ : ዕቃ” : እንደነበረ : ማወቅ : ይኖርበታል ። ይህም : ማለት ፤ ኤልሳርር : ቃል : በገባው : መሠረት : ስኳሩን : ለማቅረብ : ስለማይችል : ኃላፊነትን : በመውሰድ : ላይ : እንደነበረ : ቢሰማውም ፤ የገዢዎቹን : ገንዘብ : ተቀብሏል ። የስዊስ : አገር : የፌዴራሉ : የይግባኝ : ፍርድ : ቤት (ኩር : ደ : ካሴቨን) : እንዳመለከተው : ዶሎስ : ኤቪንቸዋሊስን : ለማረጋገጥ : ይህ : ብቻ : በቂ : አይሆንም ። ኤልሳርር : እንደዚህ : ዓይነት : ኃላፊነት : እንዳለበት : ቢረዳውም ፤ ስኳሩን : ለማቀበል : ይቻላል : ብሎ : ካመነና : (ይሄንን : ሔርቲግ : ነግሮታል : እንበል) : በተለይም : ስኳሩን : ለመስጠት : የማይቻል : ከሆነ : ገንዘቡ : ከኔ : ዘንድ : ቢቀመጥ : አልፈቅድም : ብሎ : ካለ ፤ ምንም : እንኳን : እምነቱ : የተሳሳተ : ወይም : የማይረባ : ነው : ቢባል ፤ ቢበዛ : ጥፋተኛነቱ : ከአድቨርተንት : ኔግሊጀንስ : የመጣ : ነው : ስለሚባል : በስዊስም : ሆነ : (ወይም : በኢትዮጵያ) : ሕግ : ሊቀጣ : አይችልም ።

ለዶሎስ : ኤቪንቸዋሊስ : ማረጋገጫ : የሚያስፈልገውን : ነገር : የስዊስ : አገር : የይግባኝ : ፍርድ : ቤት : እንደሚከተለው : ይገልጻል ። “ኤልሳርር : ከመጀመሪያ : ጀምሮ : ስኳሩን : ለማቀበል : ችግር : ይገጥመኝ : ይሆናል : በማለት : ያስብ : ነበር ፤ ግን : ምንም : አይደል : በሚል : መንፈስ : ገንዘቡን : በቅድሚያ : እየተቀበለ : ማስቀመጡን : አልተወም”⁸⁶ ይህ : በዶሎስ : ኤቪንቸዋሊስ : ውስጥ : የሚገኘውን : ራስን : የመውደድ : ጠባይ : በግልጽ : የሚያሳይ : ነው ።

አሁን : የቀረበው : ጥያቄ : እንደዚህ : ዓይነቱ : ራስን : የመውደድ : ጠባይ : በኤልሳርር : አድራጎት : ውስጥ : እንደነበር : እንዴት : ለማረጋገጥ : እንደሚቻል : ነው ። ኤልሳርር : ግን : እንደዚህ : ዓይነቱ : አስተሳሰብ : ነበረኝ : ብሎ : አላመነም ። እንዲያውም : እንደዚህ : ዓይነቱ : ሐሳብ : በጭራሽ : ስላልታየኝ ፤ እስከመጨረሻው : ድረስ : ስኳሩን : እናገኛለን : የሚል : እምነት : ነበረኝ : ብሏል ።

ኤልሳርር : ከዚህ : የተለየ : ሐሳብ : ነበረው : ለማለት : የሚረዳን : ምንም : ዓይነት : የፈጸመው : ድርጊት : አልነበረም ። እንደዚህ : ዓይነት : ግልጽ : የሆነ : ማስረጃ : ለማግኘት : ባይቻልም ፤ ፍርድ : ቤቱ : ጥፋተኛው : የፈጸመውን : ድርጊት : በመመልከት : ብቻ : የዶሎስ : ኤቪንቸዋሊስ : አስተሳሰብ : ነበረው : ለማለት : እንደፍራለን : ብሏል ። ይህንንም ፤ ለማለት : የሚቻለው : “ሊመጣ : ይችላል : ተብሎ : የታሰበው : የሚጎዳ : ሁናቴ : ድርጊቱን : በፈጸመው : ሰው : አእምሮ : ውስጥ : የቀረጸው : ሐሳብ : ቢኖር : እንደዚህ : ዓይነት : ጎጂ : ነገር : እንደሚመጣ : አምኖ : መቀበልን : እንጂ : ከዚህ : የተለየ : ሌላ : ምንም : ትርጉም : ሊሰጠው : አይቻልም ፤ በሚል : እምነት : ነው ።” ይህም : ማለት : ኤልሳርር : ከገዢዎቹ : ላይ : ገንዘብ : በሚቀበልበት : ወቅት ፤ ስኳሩን : ላለማግኘት : የነበረው : ዕድል : በጣም : ከፍተኛ : ስለነበርና : ይህ : ነገር : ለኤልሳርርም : የተገለጸለት : ስለሆነ ፤ እንደዚህ : ዓይነት : ውጤት : መከተሉን : ፈልጎታል : ለማለት : የተቻለ : እንደሆነ : ነው ። ይህ : ነገር : ምናልባት : ይሆን : ይሆናል : የሚለው : ጥርጣሬ : ይህን : ያህል : ከፍተኛ : ነበር : ለማለት : ምንም : ማስረጃ : አልቀረበም ። ስለዚህ ፤ ከክሱ : ቃል : የተገኘው : ማስረጃ ።

86. Id. 178: 65

ምንም ፡ በማያጠራጥር ፡ ሁኔታ ፡ የዶሎስ ፡ አገንቸዋለሁ ፡ አታላይነት ፡ ነበር ፡ ብሎ ፡ ሊያቀርብ ፡ አልቻለም ።⁸⁷

የሚከተለው ፡ ክሬተኖድ ፡ ሲ ፡ ፕሮክዩሪ ፡ ገዢ ፡ ዱ ፡ ካንቶ ፡ ደ ፡ ቫውድ ፡ የሚለውና ፡ በ፲፱፻፳ ፡ ዓ ፡ ም ፡⁸⁸ የፊዴራሉ ፡ የይግባኝ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ (ኩር ፡ ደ ፡ ካሴሽን) ያስተላለፈው ፡ የሰዊስ ፡ አገር ፡ ፍርድ ፡ የዶሎስ ፡ ኤጄንቸዋለሁን ፡⁸⁹ ትርጉም ፡ በተጨማሪ ፡ ይገልጻል ። ክሬተኖድ ፡ የተባለው ፡ ሰው ፡ ጋዜጣ ፤ ሲጋራ ፤ ቸኮላታና ፡ እነዚህን ፡ የመሳሰሉ ፡ ነገሮች ፡ የሚሸጡባት ፡ የአንዲት ፡ ትንሽ ፡ የችርቻሮ ፡ ሱቅ ፡ (ኪዮስክ) ፡ አስተዳዳሪ ፡ ነበር ። የክሬተኖድ ፡ ግዴታዎች ፡ ሱቁን ፡ (ኪዮስኩን) ፡ በጥንቃቄ ፡ መያዝና ፡ ከቀጣሪው ፡ የሚቀርቡለትን ፡ ዕቃዎች ፡ እየቸረቸረ ፡ ከሸያጩ ፡ የሚያገኘውን ፡ ገቢ ፡ ለባለቤቱ ፡ ማስረከብ ፡ ሲሆን ፤ ለዚህም ፡ የተወሰነ ፡ ደሞዝ ፡ ይክፈለው ፡ ነበር ።

ክሬተኖድ ፡ ገና ፡ ከመጀመሪያው ፡ አንስቶ ፡ ከመሥራት ፡ ይልቅ ፡ ራሱን ፡ ማስደሰት ፡ የሚወድ ፡ ይመስላል ። ሱቁን ፡ የሚከፍተው ፡ ከረፈደ ፡ በኋላ ፡ ነው ። ሱቁን በሌላ ፡ ሰው ፡ እያስጠበቀ ፡ አንዳንድ ፡ ጊዜም ፡ ለሕፃናት ፡ እየተወደደ ፡ ወደ ቡና ፡ ቤት ፡ ወይም ፡ ደግሞ ፡ ወደ እስፖርት ፡ ሜዳ ፡ መሄድን ፡ ያዘወትር ፡ ነበር ። መዝገብ ፡ መያዙን ፡ ችላ ፡ ብሎታል ፤ ለቀጣሪው ፡ ያልተሸጡ ፡ ጋዜጣዎችን ፡ የሚመልሰው ፡ ሁልጊዜ ፡ እያዘገየ ፡ በመሆኑ ፤ ቀጣሪው ፡ ከጋዜጣው ፡ አዘጋጅ ፡ ላይ ፡ ዋጋውን ፡ ተመላሽ ፡ ሊያደርግ ፡ አልቻለም ። በተቀጠረ ፡ በአንድ ፡ ዓመቱ ፡ ሥራውን ፡ ሲያቆም ፡ ምንም ፡ ዓይነት ፡ መዝገብ ፡ ስላልነበረው ፤ ለ፯፻፳፯፻፳፰ ፡ ብር ፡ ከ፱ ፡ ሣንቲም ፡ ስዊስ ፡ ፍራንክ ፡ (በግምት ፡ ፷፻ ፡ የኢት ፡ ብር) ፡ የሂሳብ ፡ ማስረጃ ፡ ሊያቀርብ ፡ አልቻለም ።

ክሬተኖድ ፡ የተከሰሰው ፡ ከአንቀጽ ፡ ፯፻፳፫ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ጋር ፡ ተመሳሳይነት ፡ ያለውን ፡ አንቀጽ ፡ ፻፶፱ ፡ የሰዊስ ፡ ወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ጥሷል ፡ በመባል ፡ ነበር ፡ (“በሰው ፡ የግል ፡ ጥቅም ፡ ላይ ፡ የተደረገ ፡ የአስተዳደር ፡ ጉድለት”)⁹⁰ ። ሁለቱም ፡ ድንጋጌዎች ፡ በሕግ ፡ ወይም ፡ በውል ፡ በተሰጠው ፡

87. ክሱን ፡ ተቀብሎ ፡ የመረመረው ፡ ፍርድ ፡ ቤትና ፡ አቃቤ ፡ ሕግ ፡ ጉዳቱ ፡ ለከተለው ፡ ይችላል ፡ ይሆናል ፡ ብሎ ፡ መገንዘቡ ፡ ብቻ ፤ ዶሎስ ፡ ኤጄንቸዋለሁ ፡ ነበር ፡ ለማለት ፡ በቂ ፡ ነው ፡ የሚል ፡ የተሳሳተ ፡ እምነት ፡ ነበራቸው ። ስለ ፡ ዶሎስ ፡ ኤጄንቸዋለሁ ፡ ጉዳይ ፡ ሌላ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆነ ፡ ማስረጃ ፡ ይኖር ፡ ይሆናል ። ግን ፡ ክሱ ፡ በታየበት ፡ ወቅት ፡ አልቀረበም ፡ ወይም ፡ በክርክሩ ፡ ወቅት ፡ አልተነሳም ። ስለዚህ ፡ ክሱ ፡ መጀመሪያ ፡ ክሱን ፡ ወደተቀበለው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ የተመለሰው ፡ በነገሩ ፡ እንደገና ፡ እንዲያስቡበት ፡ ተብሎ ፡ ነው ።

88. ትሪቡናል ፡ ፊዴራል ፡ በዊትቡርጋንድ ፡ ጃንዋሪ ፡ ፲፫ ፡ ፲፱፻፳፰ ፡ ፪ ፡ ዴዝ ፡ ትሪቡናል ፡ (ድሩዋ ፡ ፔናል) ፤ ገጽ ፡ ፸፱ ፡ የዚህ ፡ ክስ ፡ ትርጉም ፡ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፴ ፤ ገጽ ፡ ፲፱፻ ፡ ላይ ፡ በተጠቀሰው ፡ የሎውን ስቲን ፡ ጽሑፍ ፡ ውስጥ ፡ ይገኛል ። ክሬተኖድ ፡ ይናገርበት ፡ የነበረው ፡ ቋንቋ ፡ ፈረንሳይኛ ፡ ስለነበርና ፡ የፍርድ ፡ ቤቱም ፡ አስተያየት ፡ የተጻፈው ፡ በፈረንሳይኛ ፡ ስለሆነ ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፹፫ ፡ ላይ ፡ የተመለከተው ፡ ሁለት ፡ ጊዜ ፡ የመተርጎም ፡ ችግር ፡ በክሬተኖድ ፡ ክስ ፡ ላይ ፡ የለም ።

89. ክሱ ፡ በሰዊትዘርላንድ ፡ ውስጥ ፡ በጣም ፡ የታወቀ ፡ ክስ ፡ ነው ፡ ይባላል ። ስለክሱ ፡ የተሰጠውን ፡ ግብራሪያ ፡ በሲ ፡ ቦናርድ ፤ ፪ ፡ ዴዝ ፡ ትሪቡናል ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፹፭ ፡ ገጽ ፡ ፸፱ ፡ ላይ ፡ የተገለጸውን ፡ ተመልክት ፡ ደግሞም ፡ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፴ ፤ ገጽ ፡ ፲፱፻ ፡ ላይ ፡ በተጠቀሰው ፡ የሎውንስቲን ፡ መጽሐፍ ፡ ውስጥ ፡ ተተርጎሟል ።

90. የሰዊስ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁ. ፻፶፱ ፡ በክሬል ፡ እንዲህ ፡ ይላል ፡— “በሕግ ፡ ወይም ፡ በውል ፡ ግዴታ ፡ በአደራ ፡ የተሰጠውን ፡ የሌላ ፡ ሰው ፡ ሀብት ፡ የሚረጭ ፡ (የሚነዛ) ፡ ማንኛውም ፡ ሰው ፡ በእስር ፡ ቤት ፡ እንዲቆይ ፡ ይደረጋል ። . . .” ትርጉም ፤ ፍሬድላንድር ፡ ኤንድ ፡ ጎልድቡርግ ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፹፱ ፡ ገጽ ፡ ፶፱ ፡ ላይ ፡ የተገለጸ ፡ ጽሑፍ ። የኢትዮጵያ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁ. ፳፻፳፫ ፡ በክሬል ፡ እንዲህ ፡ ይላል ፡— “(አ) አንድ ፡ ሰው ፡ በሕግ ፡ ወይም ፡ በውል ፡ ግዴታ ፡ አንድ ፡ ነገር ፡ እንዲጠብቅ ፡ ወይም ፡ ሥራውን ፡ እንዲመራ ፡ አደራ ፡

የሌላ ሰው ፡ የግል ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ ሆነ ፡ ብሎ ፡ ጉዳት ፡ የሚያደርስን ፡ ሰው ፡ ይቀጣሉ ።

ክሬተኖድ ፡ የተፈረደበት ፡ ከዶሎስ ፡ ኤቪንቹዋሊስ ፡ የተነሳ ፡ በቀጠረው ፡ ሰው ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ አድርሷል ፡ በሚለው ፡ መግለጫ ፡ አማካይነት ፡ ነው ። በዚህ ፡ አቅጣጫ ፡ የነበረውን ፡ የአእምሮ ፡ ግምት ፡ በቀላሉ ፡ ለማረጋገጥ ፡ ይቻላል ። እንደዚህ ፡ ዓይነት ፡ ድርጊት ፡ ለመፈጸም ፡ ባይፈልግ ፡ ኖሮ ፡ በቀጠረኝ ፡ ሰው ፡ ሀብት ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ ማድረስ ፡ አይገባኝም ፡ ብሎ ፡ ባሰበ ፡ ነበር ። ክሬተኖድ ፡ ይፈጽማቸው ፡ ከነበሩ ፡ ተግባሮች ፡ የተነሳ ፡ (መዝገብ ፡ ያለመያዙ ፤ ሱቁን ፡ በሌሎች ፡ አንዳንዴም ፡ በሕፃናት ፡ ማስጠበቁ ፤ ባለቤቱ ፡ ከአዘጋጃው ፡ ላይ ፡ ገንዘቡን ፡ ተመላሽ ፡ እንዳያደርግ ፡ ያልተሸጡ ፡ ጋዜጣዎችን ፡ እያዘገየ ፡ መመለሱ) ፡ በባለቤቱ ፡ ላይ ፡ ይደርስ ፡ ይሆናል ፡ የተባለው ፡ ጉዳት ፡ እንደሚደርስ ፡ በማያሳስት ፡ አኳኝን ፡ ግልጽ ፡ ነበር ። በዚህ ምክንያት ፡ በኤልሳሰር ፡ ክስ ፡ ላይ ፡ ይደርስ ፡ ይሆናል ፡ ተብሎ ፡ የተገመተው ፡ ጉዳት ፡ ከፍተኛነት ፡ ስላልተረጋገጠ ፤ ዶሎስ ፡ ኤቪንቹዋሊስ ፡ ነበር ፡ ለማለት ፡ አልተቻለም ፤ በክሬተኖድ ፡ ክስ ፡ ላይ ፡ ግን ፡ መኖሩን ፡ ለማረጋገጥ ፡ ይቻላል ።¹⁹

ዐቃቤ ፡ ሕጉም ፡ ሌላውን ፡ በማየት ፡ የሚገኙ ፡ ማስረጃዎችን ፡ ብቻ ፡ ድጋፍ ፡ ማድረግ ፡ አይኖርበትም ። ክሬተኖድ ፡ የነበረውን ፡ አስተሳሰብ ፡ የሚገልጽ ፡ ልዩና ፡ ቀጥተኛ ፡ የሆነ ፡ ማስረጃ ፡ ቀርቦ ፡ ነበር ። አንድ ፡ የሌላ ፡ ሱቅ ፡ (ኪዮስክ) ፡ አስተዳዳሪ የሆነች ፡ ጓደኛው ፡ እንደዚህ ፡ ዓይነት ፡ ጠባዩ ፡ ሊያስከትል ፡ ስለሚችለው ፡ ጉዳት ፡ አስጠንቅቃው ፡ ነበር ። ለዚህ ፡ የሰጣት ፡ መልስ ፡ ቢኖር ፡ በሰጠችው ፡ ምክር መሣቅ ፡ ነበር ። አንድ ፡ ከርሱ ፡ በታች ፡ ያለ ፡ የሥራ ፡ ጓደኛው ፡ የሱቁን ፡ አስተዳደር ፡ በመመልከት ፡ ሥራውን ፡ እስከመልቀቅ ፡ ቢደርስም ፤ የክሬተኖድ ፡ ጠባይ ፡ ከድሮው ፡ ምንም ፡ አልተለወጠም ። ስለዚህ ፡ በቀጣሪው ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ የሚያደርስ ፡ እንኳ ፡ ቢሆንም ፤ እሱ ፡ ይፈልግ ፡ የነበረው ፡ የራሱን ፡ ደስታ ፡ ለማሟላት ፡ እንጂ ፡ ለመሥራት ፡ ምንም ፡ ፍላጎት ፡ አልነበረውም ። ዶሎስ ፡ ኤቪንቹዋሊስ ፡ የሚለይበት ፡ ዋናው ፡ ራሱን ፡ ወዳድ ፡ የመሆን ፡ ጠባይ ፡ ይህ ፡ ነው ።⁹²

ተቀብሎ ፡ የሌላውን ፡ ሀብት ፡ ጥቅም ፡ እንዲጠበቅ ፡ በእምነት ፡ የተሰጠውን ፡ ሥራ ፡ በተንኮል ፡ መንገድ ፡ በመለወጥ ፡ በተሰጠው ፡ ሥልጣን ፡ ሆነ ፡ ብሎ ፡ ከመጠን ፡ አሳልፎ ፡ በመገልገል ፡ ወይም ፡ ሊፈጽም ፡ የሚገባውን ፡ ተግባር ፡ ከባድ ፡ በሆነ ፡ የደንብ ፡ መጣስ ፤ በሚጠበቀው ፡ ንብረት ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ እንዲደርስበት ፡ ያደረገ ፡ እንደሆነ ፤ በእስራት ፡ ወይም ፡ በገንዘብ ፡ መቀጮ ፡ ይቀጣል” ።

91. በክሬተኖድ ፡ ክስ ፡ ላይ ፡ እንዳየነው ፤ ጉዳቱ ፡ ምናልባት ፡ ይከተል ፡ ይሆናል ፡ የሚለው ፡ ጥርጣሬ ፡ በጣም ፡ ከፍተኛ ፡ ስለነበር ፤ በክፍል ፡ ፩ ውስጥ ፡ የተነጋገርንበት ፡ ሁለተኛው ፡ አይነት ፡ አውቆ ፡ ማድረግ ፡ (እንግሊዝኛ) ፡ ማለትም ፤ ነገሩ ፡ በእርግጥ ፡ ይሆናል ፡ ወይም ፡ ሊሆን ፡ ትንሽ ፡ ይቀረዋል ፡ የሚል ፡ አውቀት ፡ ነበረው ፡ ለማለት ፡ ይቻል ፡ ይሆናል ። በእርግጥም ፤ ክሱን ፡ በመጀመሪያ ፡ የመረመረው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ የዚህ ፡ አይነት ፡ አውቆ ፡ የማድረግ ፡ ሐሳብ ፡ እንደነበር ፡ ደርሶበታል ። የካንቶናሱና ፡ የፊዴራሉ ፡ የይግባኝ ፡ ፍርድ ፡ ቤቶች ፡ “እስኪያድረስ” ፡ መሄዱ ፡ አስፈላጊ ፡ መስሎ ፡ አልታያቸውም ። ምናልባት ፡ የይግባኝ ፡ ፍርድ ፡ ቤቶቹ ፡ በዚህ ፡ አጋጣሚ ፡ በመጠቀም ፤ ባለፉት ፡ ወሳኔዎች ፡ ላይ ፡ ዶሎስ ፡ ኤቪንቹዋሊስ ፡ ስለሚታይበት ፡ ደረጃ ፡ ተፈጥሮ ፡ የነበረውን ፡ የተማታ ፡ ሃሳብ ፡ በማብራራት ፤ በስዊትዘርላንድ ፡ ውስጥ ፡ ዶሎስ ፡ ኤቪንቹዋሊስ ፡ አንድ ፡ ቋሚ ፡ ደረጃ ፡ እንዲኖረው ፡ ለማድረግ ፡ ፈልገው ፡ ይሆናል ። ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፳፱ ፡ ላይ ፡ የተገለጸውን ፤ በክሱ ፡ ላይ ፡ ሲ ፡ ቦናድ ፡ የሰጠውን ፡ ማብራሪያ ፡ ተመልክት(ች) ።

92. ክሬተኖድ ፡ የቀጠረውን ፡ ሰው ፡ ጥቅም ፡ እየነጻ ፡ ቢሆንም ፡ እንኳን ፡ “ራሱን ፡ ለማስደሰት” ፡ መፈለጉ ፡ የራሱ ፡ ኤቪንቹዋሊስ ፡ አስተሳሰብ ፡ እንደነበረው ፡ ያሳያል ፡ ያልነው ፤ ከዚህ ፡ በፊት ፡ ግራቭን ፡ ካቀረበው ፡ ምሳሌ ፤ ማለትም ፤ መኪና ፡ መንዳቱን ፡ እያወቀና ፡ መንገደኛ ፡ ብገጭም ፡ ምንም ፡ አይደል ፡ በሚል ፡ መንፈስ ፡ “ራሱን ፡ ለማስደሰት ፡ ሲል” ፡ የአልኮል ፡ መጠጥ ፡ ከጠጣው ፡ ሰው ፡ ጋር ፡ የተራራቀ ፡ አይደለም ። ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፳፱ ፡ ውስጥ ፡ የተጻፈውንና ፡ አብሮ ፡ ያለውን ፡ ጽሑፍ ፡ ተመልክት ፡

በክሬተኖድ፡ ክስ ፡ ላይ ፡ ሌላው ፡ የሚያስገርመው ፡ ነገር ፡ ደግሞ ፡ በዶሎስ ፡ ኤቬንቹዋሊስና ፡ በአድቨርተንት ፡ ኔግሊጀንስ ፡ መሀል ፡ ያለውን ፡ ልዩነት ፡ ለማሳየት ፡ የስዊስ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ያደረገው ፡ ሙከራ ፡ ነው ። ከዚህ ፡ በፊት ፡ የተነጋገርንበትን ፡ ማለትም ፡ ሁለቱን ፡ የማማታት ፡ አደጋ ፡ መኖሩን ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ደርሶበት ፡ ነበር ። ይኸውም ፡ ፩ኛው ፡ የሁለቱም ፡ ዓይነት ፡ አስተሳሰብ ፡ ያላቸው ፡ ሰዎች ፡ የሚፈጽሙት ፡ ድርጊት ፡ አንድ ፡ በሕግ ፡ የተከለከለ ፡ ጉዳት ፡ የሚያመጣ ፡ መሆኑን ፡ ማወቃቸውና ፡ ፪ኛ ፡ ይህንንም ፡ እያወቁ ፡ የሚያደርጉትን ፡ በዚያው ፡ መቀጠላቸው ፡ ነው ። በሁለቱ ፡ አስተሳሰቦች ፡ መሀል ፡ ያለውን ፡ “ደምበኛ ፡ ልዩነት ፡ ይነካል” ፡ ተብሎ ፡ ከፍርድ ፡ ቤቱ ፡ የቀረበው ፡ ሐሳብ ፡ እንዲህ ፡ የሚል ፡ ነው ፡-

የዶሎስ ፡ ኤቬንቹዋሊስ ፡ ጥፋተኛ ፡ የጉዳቱን ፡ መምጣት ፡ ስለማይቃወም ፡ ጉዳቱ ፡ እንዲመጣ ፡ “ፈቃደኛነት ፡ ሲኖረው” ፤ በአድቨርተንት ፡ ኔግሊጀንስ ፤ ጥፋተኛ ፡ የሚሆን ፡ ሰው ፡ ግን ፡ “አንኳንስ ፡ ጉዳቱ ፡ ይመጣል ፡ የሚለውን ፡ ሐሳብ ፡ ሊቀበል ፡ ይቅርና ፡ ጉዳቱ ፡ አይመጣ ፡ ይሆናል ፡ ብሎ ፡ ያስባል ፤ መምጣቱንም ፡ ይቃወማል ።”⁹³

ጸሐፊው ፤ በግራቨን ፡ ምሳሌ ፡ ውስጥ ፡ የተጠቀሰው ፡ ሰው ፡ የዶሎስ ፡ ኤቬንቹዋሊስ ፡ አስተሳሰብ ፡ ነበረው ፡ ሲል ፡ አምናል ። እዚያ ፡ ላይ ፡ እንደተመለከተው ፡ በኢትዮጵያ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ በቁ. ፻ (፩) መሠረት ፡ ሰውዬው ፡ መጠጡን ፡ የሚጠጣበት ፡ ምክንያት ፡ አንድ ፡ ወንጀል ፡ ለመፈጸም ፡ ብሎ ፡ መሆኑ ፡ በግልጽ ፡ አስፈላጊ ፡ ስለሆነ ፤ በዚያ ፡ ቁጥር ፡ ሥር ፡ የዶሎስ ፡ ኤቬንቹዋሊስ ፡ አስተሳሰብ ፡ ብቻ ፡ በቂ ፡ አይሆንም ። “በግል ፡ ሰው ፡ ጥቅም ፡ ላይ ፡ የተደረገ ፡ የተነኩል ፡ ሥራ ፡ አመራር” ፤ ስለሚለው ፡ በኢትዮጵያም ፡ ሆነ ፡ በስዊስ ፡ ድንጋጌዎች ፡ ውስጥ ፡ አድራጊው ፡ ድርጊቱን ፡ የሚፈጽም በት ፡ ምክንያት ፡ ምን ፡ መሆኑን ፡ ማወቁ ፡ አስፈላጊ ፡ ነው ፡ ስላልተባለ ፡ (በማስታወሻ ፡ ፯ ፡ ውስጥ ፡ የተጠቀሱትን ፡ ቁጥሮች ፡ ተመልክት(ች) ፡ ጥፋተኛ ፡ ለመሰኘት ፡ ዶሎስ ፡ ኤቬንቹዋሊስ ፡ በቂ ፡ የአስተሳሰብ ፡ አይነት ፡ ነው ።

93. ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ያቀረበው ፡ ሐሳብ ፡ እንዲህ ፡ ይላል ፡— “... ለ. አውቱር ፤ ሉዋን ፡ ደ. ኮንሴንቲ ፡ አው ፡ ሬዙልታ ፡ ኤቬን ፡ ቼዌል ፡ ደ. ሴዝ ፡ አክት ፤ ለ. ሬፍዩዝ ፡ አ. ኮንትራ ፡ ኤ. ኮምቴ ፡ ኪል ፡ ነ. ሴ ፡ ፕሮዳዎብ ፡ ፓ.” (ጂ ፡ ዴዝ ፡ ትሪቡኖ ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፱፮ ፤ ገጽ ፤ ፸፮—፸፰ ፡ ላይ ፡ ተጠቅሶ ፡ አል) ፤ ይኸው ፡ ክስ ፡ በሎውንስቲን ፡ ውስጥ ፡ በሰህተት ፡ እንዲህ ፡ ተብሎ ፡ ተተርጉሟል ። “... ወንጀለኛው ፡ ድርጊቱ ፡ በመጨረሻ ፡ በሚያስከትለው ፡ ውጤት ፤ እንኳን ፡ ሊሰማግ ፡ ይቅርና ፤ እንዲያውም ፡ ውጤቱ ፡ ይከተላል ፡ የሚለውን ፡ ሐሳብ ፡ ፈጽሞ ፡ አይቀበልም ።” ሎውንስቲን ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፱ ፤ ገጽ ፡ ፻፱፬ ፡ ላይ ፡ የተገለጸ ፡ ጽሑፍ ፡ ዶሎስ ፡ ኤቬንቹዋሊስ ፡ ይኖርባቸው ፡ ይሆናል ፡ የተባሉ ፡ የወንጀል ፡ አይነቶች ፡ የተገለጹበት ፡ ሌሎች ፡ የስዊስ ፡ አገር ፡ ክሶች ፡ ከዚህ ፡ ይከተላሉ ፡ በመጀመሪያ ፡ የምንመለከተው ፤ በስዊስ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ ስለዚህ ፡ የወንጀል ፡ አይነት ፡ ከሚያወራው ፡ ጋር ፡ ተመሳሳይነት ፡ ያለውን ፡ በኢትዮጵያ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ የሚገኝ ፡ ቁጥር ፡ ነው ፡ የስዊስ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥርና ፡ ስለ ፡ ጁርናል ፡ ደ ፡ ትሪቡኖ ፡ የተጠቀሰው ፡ ይከተላል ፡ በስዊስ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ ያሉት ፡ የቁጥሮቹ ፡ አንቀጾች ፡ የተወሰዱት ፡ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፱፱ ፡ ላይ ፡ ከተገለጹት ፡ የፍሬድላንደርና ፡ የጎልድበርግ ፡ ጽሑፍ ፡ ውስጥ ፡ ነው ። ክሶቹን ፡ ለጸሐፊው ፡ የተረጎሙለት ፡ ሚስ ፡ ማርታ ፡ ሮዛንቮቫኪ ፡ ናቸው ። (ከላይ ፡ ማስታወሻ ፡ ፸፰ን ፡ ተመልክት(ች) ።

አስታውስ ፡ በሚከተለው ፡ ጽሑፍ ፡ ውስጥ ፡ የኢትዮጵያ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ በሚለው ፡ ፈንታ ፡ አ. ወ. መ. ሕ. ፤ የስዊስ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ በሚለው ፡ ፈንታ ፡ ስ. ወ. መ. ሕ. እንላለን ።

አ. ወ. መ. ሕ. ቁ. ፪፻ — የግድ ፡ ዕቃዎችን ፡ እንዲዘዋወሩ ፡ ስለማድረግ ፡ (ስ. ወ. መ. ሕ. ቁ. ፻፱ — ‘ሴሊንግ ፡ አደልተሬትድ ፡ ጉድሰ’ (የረከሱ ፡ ዕቃዎችን ፡ ስለመሸጥ) ፡ ፕሮብስ ፡ ሲ. ሚኒስቴር ፡ ፕብሊክ ፡ ደ. ካንቶን ፡ ደ. ዙሪክ ፡ (ትሪቡኖል ፤ ፈዴራል ፤ ስዊትዘርላንድ ፤ ሜይ ፡ ፩ ፡ ፲፱፻፳፫) ፤ ገፍርናል ፡ ዴዝ ፡ ትሪቡኖ (ድሩዋ ፡ ፔናል) ፤ ገጽ ፡ ፸፱ ።

“... ድርጅቱ ፡ ለይግባኝ ፡ ባዩ ፡ የሸጠለት ፡ ገንዘብ ፡ ወይም ፡ ሸቀጥ ፡ በመሰል ፡ የተሠራ ፡ መሆኑን ፡ በግልጽ ፡ ያስታወቀው ፡ ቢሆንም ፤ ድርጊቱ ፡ በግድ ፡ ግንኙነት ፡ ውስጥ ፡ ሦስተኛ ፡ ወገኖችን ፡ ለግጭበርበር ፡ ሲባል ፡ ታስቦ ፡ የተደረገ ፡ ነው ፡ ከመባል ፡ አይድንም ። ለመጀመሪያው ፡ ገዢ ፡ የሚያስታ

ዶሎስ፡ ኤቪንቹዋሊስን፡ በሥራ፡ ላይ፡ ለማዋል፡ የሚረዱን፡ ጠቅላላ፡ ደንቦች።

እነዚህ፡ ሁለት፡ የስዊስ፡ አገር፡ ክሶች፡ የሚያሳዩት፡ የዶሎስ፡ ኤቪንቹዋሊስን፡ ድርጊት፡ የሚፈጽም፡ ሰው፡ ያለውን፡ የፈቃደኝነት፡ መንፈስ፡ ሲሆን፤ ጉዳት፡ ማስ

ውቀው፡ ሰው፡ እንኳን፤ በተለይም፡ ከዚህ፡ ከተሸጠለት፡ ሰው፡ ላይ፡ ቀጥሎ፡ የሚገዙት፡ ሰዎች፡ እንደሚጠበቅ፡ ካወቀ፡ ወይም፡ ይህ፡ እንደሚሆን፡ ከተጠራጠረ፤ ሸቀጡን፡ በመሰል፡ የሠራው፤ ሦስተኛ፡ ወገኖችን፡ ለማጭበርበር፡ ብሎ፡ ይሆናል . . . ። ፅዕውን፡ በመጀመሪያ፡ ያወጣው፡ ሰው፤ ቢያንስ፡ ቢያንስ፡ ፅዕውን፡ ከሌላው፡ ገዢ፡ ላይ፡ የሚገዙት፡ ሰዎች፡ ወደ፡ ስህተት፡ የሚመሩ፡ መሆናቸውን፡ መጠርጠሩ፡ የማይቀር፡ ስለሆነ፤ ለማጭበርበር፡ ብሎ፡ ያደረገው፡ ነው፡ ሊባል፡ ይቻላል”።

ኢ. ወ. መ. ሕ. ቁ. ፳፻፵፱፡ አስቦ፡ ስለተደረገ፡ ቀላል፡ የአካል፡ ጉዳት = (ሰ. ወ. መ. ሕ. ቁ. ፻፳፫፡ ሲምፕል፡ አሰውልት፡ (ቀላል፡ የእጅ፡ እልፊት) = እኔን፡ ሲ. ሚኒስቴር፡ ፑብሊክ፡ ደ. ካንቶን፡ ደ. ሸውድ፡ (ትሪቡናል ፤ ፌዴራል ፤ ስዊትዘርላንድ፡ ሜይ ፤ ፲፱፻፶፱) ፤ ገርናል፡ ዴዝ፡ ትሪቡኖ = (ድሩዋ፡ ፔናል) ፤ ገጽ፡ ፲፱ = አባት ፤ የ፲፩፡ ዓመት፡ ልጁን፡ ከዚህ፡ ቦርሳዬ፡ ውስጥ፡ ገንዘብ፡ ሰርቀህል፡ በማለት፡ በቆዳ፡ ቀበቶ፡ ስለገረፈው፤ ልጁን፡ እንዲያርም፡ የተፈቀደለትን፡ መብት፡ ከመጠኑ፡ አሳልፎ፡ ተጠቀመበት ፤ “እኔን፡ ቁጣውን፡ ለመግታት፡ ባለመቻል፡ የቆዳውን፡ ቀበቶ፡ አንስቶ፡ የልጁን፡ ልዩ፡ ልዩ፡ የሰውነት፡ (የአካል)፡ ክፍል፡ እየመላለሰ፡ በመግረጥ፡ በልጁ፡ አካል፡ ላይ፡ ጉዳት፡ ማድረሱን፡ ፈልጎልኩ፡ ለማለት፡ ይቻላል = በእርግጥም፡ ድርጊቱ፡ እንደዚህ፡ አይነት፡ ጉዳት፡ እንደሚያስከትል፡ ማወቅ፡ ነበረበት ፤ ደግሞም፡ እንደዚህ፡ አይነት፡ ጉዳት፡ መከተሉን፡ ባይፈልግም፡ እንኳን፡ እንዴ፡ ከደረሰ፡ በኋላ፡ ተቀብሎታል” (ሆኖም ፤ ይህ፡ ከዶሎስ፡ ኤቪንቹዋሊስ፡ ይልቅ ፤ እንደ፡ ነገር፡ “በእርግጥ፡ የሚሆን፡ መሆኑን፡ ወይም፡ ለመሆን፡ ትንሽ፡ የሚቀረው፡ መሆኑን፡ ማወቅ” አይሆን፤ እንደሆነ፡ መርምሩ =)

ኢ. ወ. መ. ሕ. ቁ. ፳፻፶፬፡ በሐገ፡ ስዊትዘርላንድ፡ ክብረ፡ ንጽሕፍ፡ ላይ፡ ስለሚደረገው፡ በደል = (ሰ. ወ. መ. ሕ. ቁ. ፻፲፮፡ “ኢሞራሊቲ፡ ዋዝ፡ ቻልድሪን” (ከሐገ፡ ጋር፡ ከሞራል፡ ውጭ፡ የሆነ፡ ድርጊት፡ ስለመፈጸም) = ላንገ፡ ገጽ፡ ኤ፡ ኮንሰርት፡ ሲ. ሚኒስቴር፡ ፑብሊክ፡ ደ. ካንቶን፡ ደ. ሸውድ፡ (ትሪቡናል ፤ ፌዴራል ፤ ስዊትዘርላንድ ፤ ፌብሪዋሪ ፤ ፲፩ ፤ ፲፱፻፵፱) ፤ ገርናል፡ ዴዝ፡ ትሪቡኖ = (ድሩዋ፡ ፔናል) ፤ ገጽ፡ ፮ = ተከላሾቹ፡ ዕድሜያቸው፡ ከተወሰነው፡ በታች፡ (በስዊስ፡ ድንጋጌ፡ ፲፮)፡ ከሆኑ፡ ሁለት፡ ልጃቸውን፡ ጋር፡ የግብረ፡ ሥጋ፡ ግንኙነት፡ ፈጽመዋል = ተከላሾቹ፡ ድርጊቱን፡ የፈጸሙት፡ የልጅቱ፡ ዕድሜ፡ ፲፮፡ ወይም፡ ከዚያም፡ በላይ፡ ሲሆን፡ ይችላል፡ ብለው፡ ከሆነ(ና)፡ ግን፡ ደግሞ፡ ዕድሜዋ፡ ከ፲፮፡ ዓመት፡ ሊያንስ፡ እንደሚችል፡ ጠርጥረው፤ ይህም፡ ድርጊታችንን፡ አናቋርጥም፡ ካሉ፤ በዚህ፡ ጊዜ፡ የዶሎስ፡ ኤቪንቹዋሊስ፡ አስተሳሰብ፡ ነበራቸው፡ ይባላል ።

ኢ. ወ. መ. ሕ. ቁ. ፳፻፶፯፡— ስለ፡ አታላይነት = (ሰ. ወ. መ. ሕ. ቁ. ፻፵፰፡— ‘ፍራውድ’ (ማታለል) = ሽሚድ፡ ሲ. ሚኒስቴር፡ ፑብሊክ፡ ደ. ካንቶን፡ ደ. ባልቪል፡ (ትሪቡናል ፤ ፌዴራል ፤ ስዊትዘርላንድ ፤ ሴፕቴምበር፡ ፲፫፡ ፲፱፻፵፮) ፤ ገርናል፡ ዴዝ፡ ትሪቡኖ፡ (ድሩዋ፡ ፔናል) ፤ ገጽ፡ ፲፰ = የአታላይነት፡ ወንጀል፡ የሚፈጸመው፡ ለምሳሌ ፤ አንድ፡ ሰው፡ ብድር፡ በሚጠይቅበት፡ ጊዜ፡ በሚሰጠው፡ የሐሰት፡ ቃል፡ ሲሆን ፤ ይኸውም፡ “አበዳሪው፡ ሰው፡ እርግጠኛ፡ ባይሆንም፡ እንኳን፡ ገንዘቡ፡ በጊዜው፡ ሊከፈለው፡ የማይችል፡ መሆኑን፡ መጠርጠር፡ ሲገባው” ፤ ከተነገረው፡ የሐሰት፡ ቃል፡ የተነሳ፡ በኋላ፡ የሚደርስበትን፡ ዝም፡ ብሎ፡ ሲቀበል፡ ነው ።

ኢ. ወ. መ. ሕ. ቁ. ፳፻፹፮፡ የማይገባ፡ ጥቅም፡ ስለማስገኘት = (ሰ. ወ. መ. ሕ. ቁ.) = ፻፳፮፡ “ፕሪቭሌጅ፡ ቱ፡ ዋን፡ ክራዲተር” (እንዲሁ፡ አበዳሪ፡ ስለመጥቀም) = ሾድለር፡ ሲ. ሚኒስቴር፡ ፑብሊክ፡ ደ. ካንቶን፡ ደ. አርንቢ፡ (ትሪቡናል ፤ ፌዴራል ፤ ስዊትዘርላንድ ፤ ማርች፡ ፳፱፡ ፲፱፻፵፰) ፤ ገርናል፡ ዴዝ፡ ትሪቡኖ = (ድሩዋ፡ ፔናል) ፤ ገጽ፡ ፻፵፫ = ሾድለር፡ የተባለው፡ ባለዕዳ ፤ ዕዳውን፡ ለመክፈል፡ የማይችል፡ መሆኑን፡ እያወቀ፡ (ይህ፡ በስዊስ፡ ድንጋጌ፡ መሠረት፡ በቂ፡ ሲሆን ፤ የኢትዮጵያ፡ ድንጋጌ፡ ግን፡ ባለዕዳው፡ “የክሰረ፡ ወይም፡ ንብረት፡ የሌለው፡ መሆኑን፡ በጽሑፍ፡ የገለጸ”፡ መሆን፡ አለበት፡ ይላል) ፤ ሆንቡቸር፡ ለተባለው፡ አበዳሪው፤ ማድረግ፡ ሳይገባው፤ ለብድሩ፡ ዋስትና፡ ይሁንህ፡ ብሎ፡ ወለድ፡ አገድ፡ ሰጠው፤ ሾድለር፡ ይህንን፡ ያደረገው፡ እንዲሁ፡ አበዳሪ፡ እንደሚጠቀም ፤ ሌሎቹ፡ አበዳሪዎች፡ እንደሚገዱ፡ “በደምብ፡ እየታወቀው”፡ ከሆነና፡ “በወለድ፡ አገድ፡ ስም፡ የተሰጠው፡ ዋስትና፡ የዚህ፡ አይነት፡ ጉዳት፡ የሚያስከትል፡ ከመሆኑ፡ ሌላ ፤ ሌላ፡ ምንም፡ ትርጉም፡ ሊሰጠው፡ የማይቻል”፡ ከሆነ ፤ አድራጎቱ፡ የዶሎስ፡ ኤቪንቹዋሊስ፡ ነው፡ ይባላል ።

ኢ. ወ. መ. ሕ. ቁ. ፳፻፵፱፡ የደንብ፡ ተላላፊ፡ መቅጫ፡ ሕግ = ስለ፡ ዕጣዎች ፤ ስለ፡ ሎተሪዎች ፤ ስለ፡ ጨዋታዎችና፡ ውርርዎች ፤ ጉዳይ፡ የወጣውን፡ ደንብ፡ ስለመተላለፍ = (ቁጥር፡ ፬፡ ፮ ፤ ስዊስ፡ ፌዴራል፡ ሎው፡ እን፡ ጋምብሊንግ፡ ኤስታብሊሽመንት ፤ ፕሮሲዩሽን፡ ኤጊንስት፡ ጋምብሊንግ፡ ኤስታብሊሽመንት) = ስቴርሊ፡ ኤ. ኮንሶርት ፤ ሲ. ሚኒስቴር፡ ፑብሊክ፡ ደ. ካንቶን፡ ደ. ዙግ፡ (ትሪቡናል ፤ ፌዴራል ፤ ስዊትዘርላንድ ፤ ጁን፡ ፲፯ ፤ ፲፱፻፶፰) ፤ ገርናል፡ ዴዝ፡ ትሪቡኖ = (ድሩዋ፡

ከተሉን ፡ አምኖ ፡ መቀበሉ ፡ “ለመከራከሪያ ፡ እንዲሆነው።”⁹⁴ የወሰደው ፡ ውሳኔ ፡ ነው ። ይኸውም ፡ ያቀደውን ፡ ዓላማ ፡ ከግቡ ፡ ለማድረስ ፡ ሲል ፡ ሊወስድ ፡ የተዘጋጀው ፡ ኃላፊነት ፡ ነው ። ክሬተኖድ ፡ በቀጣሪው ፡ ላይ ፡ ሊደርስ ፡ የሚችለውን ፡ ኪሣራ ፡ ከራሱ ፡ ደስታ ፡ ጋር ፡ መዝኖ ፤ በቀጣሪዬ ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ ቢደርስበት ፡ ይሻላል ፡ የሚለውን ፡ ውሳኔ ፡ ተቀብሏል ። ኤልሳሰርም ፡ ዳቦ ፡ ጋጋሪዎቹ ፡ የከፈሉበትን ፡ ስኳር ፡ ሳይሰጥ ፡ ቢቀር ፡ ሊደርስባቸው ፡ የሚችለውን ፡ ጉዳት ፡ ከራሱ ፡ የገንዘብ ፡ ማግኘት ፡ ፍላጎት ፡ ጋር ፡ መዝኖ ፡ ምንም ፡ እንኳን ፡ ይህንን ፡ ለማረጋገጥ ፡ የቀረበው ፡ ማስረጃ ፡ በቂ ፡ ባይሆንም ፤ ምናልባት ፡ ዳቦ ፡ ጋጋሪዎቹ ፡ ቢጎዱ ፡ ይሻላል ፡ ብሎ ፡ ወስኖ ፡ ይሆናል ።

ክሬተኖድ ፡ ኤልሳሰር ፡ በብዙ ፡ ኅብረተ ፡ ሰብ ፡ ዘንድ ፡ በተለይ ፡ ነጂ ፡ አይደሉም ፡ ተብለው ፡ ለሚገመቱ ፡ ድርጊቶች ፡ ምሳሌ ፡ ናቸው ። በዚህ ፡ ዓይነት ፡ አጋጣሚ ፤ ድርጊቱን ፡ የፈጸመው ፡ ሰው ፡ የጉዳቱን ፡ መምጣት ፡ ፈቅዶ ፡ መቀበሉ ፤ “ለመከራከሪያ ፡ ብሎ ፡ ያደረገው” ፡ መሆኑን ፡ ማየቱ ፡ ቀላል ፡ ነው ። ክሬተኖድ ፡ ኤልሳሰር ፡ ከፈጸሙት ፡ ድርጊትና ፡ ካደረሱት ፡ ጉዳት ፡ በላይ ፡ የሆነ ፡ ማለትም ፡ በሰው ፡ ሕይወት ፡ ላይ ፡ የሞት ፡ አደጋን ፡ እስከማስከተል ፡ የሚያደርስ ፡ ድርጊት ፡ ይፈጸማል ። እንደዚህ ፡ ዓይነት ፡ ከባድ ፡ ጉዳት ፡ በሚደርስበት ፡ ጊዜ ፡ ድርጊቱን ፡ የፈጸመው ፡ ሰው ፡ “መከራከሪያ ፡ እንዲሆነው ፡ ሲል” ፡ የጉዳቱን ፡ መምጣት ፡ ፈቅዶ ፡ ይቀበለዋል ፡ ለማለት ፡ ያስችግራል ።

እዚህ ፡ የቀረበው ፡ አስተያየት ፡ በዶሎስ ፡ አቬንጅዋሊስ ፡ ክስ ፡ ላይ ፡ ፍርድ ፡ በምንሰጥበት ፡ ጊዜ ፡ መጀመሪያ ፡ ማድረግ ፡ ስለሚገባን ፡ ነገር ፡ ነው ። ይኸውም ፡ ድርጊቱን ፡ የፈጸመው ፡ ሰው ፡ ያደረሰው ፡ ጉዳት ፡ ምን ፡ ያህል ፡ እንደሆነ ፡ መመልከት ፡ ነው ። የደረሰው ፡ ጉዳት ፡ ከፍተኛ ፡ ሲሆን ፤ ድርጊቱን ፡ የፈጸመው ፡ ሰው ፡ እንደዚህ ፡ ዓይነት ፡ ጉዳት ፡ መድረሱን ፡ አልፈቀደም ፤ እንዲያውም ፡ መምጣቱን ፡ እየተቃወመ ፡ ድርጊቱን ፡ በዚያው ፡ የቀጠለበትና ፡ እንደዚህ ፡ ዓይነት ፡ ጉዳት ፡ የማድረስ ፡ ኃላፊነት ፡ የወሰደበት ፡ ምክንያት ፡ አይመጣም ፡ የሚል ፡ እምነት ፡ ስለነበረው ፡ ነው ። ብሎ ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ መገመት ፡ ይኖርበታል ። ከባድ ፡ ጉዳት ፡ በደረሰ ፡ ጊዜ ፡ የሚወሰደው ፡ እንደዚህ ፡ ዓይነቱ ፡ “ግምት” ፡ የሚሰጠው ፡ ጥቅም ፤ ዶሎስ ፡

ፔናል) ፤ ገጽ ፡ ፳፩ ። አንድ ፡ የሆኑል ፡ ባለቤት ፡ የነበረ ፡ ሰው ፤ እርሱ ፡ ባለ ፡ ጊዜ ፡ በሆኑል ፡ ውስጥ ፡ የቁማር ፡ ጨዋታ ፡ እንዳይደረግ ፡ ይሞክር ፡ ነበር ፤ ሆኖም ፤ እርሱ ፡ በማይኖርበት ፡ ጊዜ ፡ ጨዋታው ፡ እንዳይቀጥል ፡ ለማድረግ ፡ ምንም ፡ የወሰደው ፡ እርምጃ ፡ አልነበረም ። “እርሱ ፡ በማይኖርበትም ፡ ጊዜ ፡ የቁማር ፡ ጨዋታ ፡ እንዳይደረግ ፡ የሚፈልግ ፡ ቢሆን ፡ ኖሮ ፤ ይህንን ፡ ለመከላከል ፡ አንድ ፡ ነገር ፡ ያደርግ ፡ ነበር ፤ ለዚያውም ፡ እርሱ ፡ በሚኖርበት ፡ ጊዜ ፡ እንኳን ፡ እንዲያቆሙ ፡ ሲነግራቸው ፤ የጀመሩትን ፡ ከሕግ ፡ ውጭ ፡ የሆነ ፡ ጨዋታ ፡ በእምቢታ ፡ ይቀጥሉ ፡ ስለነበር ፤ እርሱ ፡ በማይኖርበት ፡ ጊዜ ፡ ብዙ ፡ እንደሚጫወቱ ፡ ለመገመት ፡ ይችላል ፡ ነበር ። እንደዚህ ፡ አይነት ፡ ግምት ፡ ሲኖረው ፡ የሚችል ፡ መሆኑ ፡ ግልጽ ፡ ስለነበረ ፤ ክሱን ፡ (የመረመረው ፡ ፍርድ ፡ ቤት) . . . የሆኑል ፡ ቤቱ ፡ ባለቤት ፡ ምንም ፡ እርምጃ ፡ ያለመውሰዱ ፤ በሆኑል ፡ ቤቱ ፡ ውስጥ ፡ የሚደረገው ፡ የቁማር ፡ ጨዋታ ፡ እንዳካሄድ ፡ ፈቅዷል ፡ ለማለት ፡ ያስችለናል” ፡ ብሏል ። (አስታውሱ ፡— በዚሁ ፡ ጉዳይ ፡ በቁ. ፯፻፵፱ ፡ ላይ ፡ የተጠቀሰው ፡ የደንብ ፡ ተላላፊ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ተጥሏል ፡ ለማለት ፡ አይቻልም ፤ ምክንያቱም ፡ በዚህ ፡ ቁጥር ፡ መሠረት ፡ ወንጀለኛው ፡ ራሱ ፡ ይህንን ፡ የቁማር ፡ ጨዋታ ፡ ሥራ ፡ “አቋቁም” ፡ ትርፍ ፡ ለማግኘት ፡ መሥራት ፡ አለበት) ።

94. ድርጊቱን ፡ የፈጸመው ፡ ሰው ፡ “የሚከተለውን ፡ ጉዳት ፡ ለመከራከሪያ ፡ እንዲሆነው ፡ ማድረግ” (Inkaufnahme) የሚለው ፡ ቃል ፤ በጀርመን ፡ አገር ፡ የሰውዬው ፡ አስተሳሰብ ፡ ምን ፡ እንደሆነ ፡ ለማወቅ ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ የሚጠቀሙበት ፡ ሲሆን ፤ ሆኖም ፤ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ አድራጊው ፡ የሚከተለውን ፡ ጉዳት ፡ “እንደተቀበለው” ይገመታል ፡ (billigende Inkaufnahme) ። ምርንክ ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፶፬ ፤ ገጽ ፡ ፵፮ ፡ ላይ ፡ የተገለጸ ፡ ጽሑፍ ፤ ሲልጂንግ ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፳፩ ፤ ገጽ ፡ ፪፻፳፯—፪፻፳፮ ፡ ላይ ፡ የተገለጸ ፡ ጽሑፍ ።

ኤቬንቹዋሊስ : አለ : ለማለት : ግልጽና : ተቀባይነት : ያለው : ማስረጃ : ለማቅረብ : ለማንኛቸውም : ዓይነት : በግምት : ለሚሠራ : ሥራ ፤ ዳኛው : በሌላ : ጊዜ : ከሚያደርገው : ይልቅ : ከፍተኛ : የሆነ : ጥንቃቄ : እንዲወስድ : ስለሚያደርገው : ነው ።

ዶሉስ : ኤቬንቹዋሊስ : በሚገኝበት : በማንኛቸውም : ክስ : ላይ ፤ ሁለተኛው : ማድረግ : የሚገባን : ነገር : አድራጊው : ድርጊቱን : በፈጸመበት : ወቅት : ጉዳቱ : ሊመጣ : እንደሚችል : ማወቅ : አለማወቁን : መለየት : ነው ። ፍርድ : ቤቱ : የነበረውን : ጠቅላላ : ሁኔታ : ከተመለከተና : አንድ : ሌላ : ተራ : የሆነ ፤ የሚሠራውን : አስቦ : ማድረግ : የሚችል : ሰው : እንደዚህ : ዓይነት : ጉዳት : እንደሚያደርስ : እያወቀ : ኃላፊነቱን : ይወስዳል : ብሎ : ካመነ ፤ ይህንንም : ድርጊት : የፈጸመው : ሰው : የሚሠራውን : ያውቅ : ነበር : ብሎ : ለመገመት : ይችላል ። እንደዚህ : ዓይነቱ : ሌላውን : በማየት : የሚገኝ : ሐሳብ : እንደማንኛውም : የዚህ : ዓይነት : ሐሳብ : መቃወሚያ : የሚሆን : ማስረጃ : ሊቀርብበት : ይችላል ። ይኸውም ፤ ተራ : የሆነ ፤ የሚሠራውን : አስቦ : ማድረግ : የሚችል : ሰው : ኃላፊነትን : እንደሚወስድ : ያውቅ : ነበር : የሚለውን : ግምት : በመተው ፤ ድርጊቱን : የፈጸመው : ሰው : እንደዚህ : ዓይነት : ጉዳት : ይመጣል : ብሎ : ኃላፊነትን : እንደሚወስድ : አያውቅም : ነበር : የሚል : ማስረጃ : ለማቅረብ : የተቻለ : እንደሆነ : ነው ። ይህ : የሚሠሩትን : ዐውቆ : የማድረግ : ጠባይ : በዶሉስ : ኤቬንቹዋሊስም : ሆነ : በ'አድቨርተንት : ኔግሊጀንስ' : ውስጥ : የሚገኝ : ስለሆነ ፤ የእሱ : መኖር : ብቻ : ዶሉስ : ኤቬንቹዋሊስ : መኖር : ያለመኖሩን : የማያረጋግጥ : መሆኑ : መታወስ : ይኖርበታል ። የኤልሳስር : ክስ : ውድቅ : የሆነበት : ምክንያት : ኤልሳስር : ጉዳቱ : ሊመጣ : የሚችል : መሆኑን : ያውቅ : እንደነበር : ብቻ : ስለተረጋገጠበት : ነው ።

ለፍርድ : ቤቱ : በጣም : አስቸጋሪ : የሚሆነውና : ሦስተኛው : መደረግ : የሚኖርበት : ነገር ፤ ድርጊቱን : የፈጸመው : ሰው : ለዶሉስ : ኤቬንቹዋሊስ : የሚያስፈልገው : አስተሳሰብ : (ዝንባሌ) : ይኑር : አይኑረው : ለይቶ : ማወቁ : ነው ። ይህንንም : ለይቶ : ለማወቅ : ፍርድ : ቤቱ : አንዳንድ : ይህንን : ለማወቅ : የሚያስችሉትን : የማስረጃ : ክፍሎች : መመርመር : ይኖርበታል ። እነዚህም : ክፍሎች : የሚከተሉት : ናቸው ።

(ሀ) : ድርጊቱን : የፈጸመው : ሰው : ሊደርስ : የፈለገበት : ግብ : ወይም : ድርጊቱን : እንዲፈጽም : የገፋፋው : ነገር : ለርሱ : የቱን : ያህል : አስፈላጊ : እንደነበር ። የዶሉስ : ኤቬንቹዋሊስ : አስተሳሰብ : (ዝንባሌ) : መግለጫ : “(ድርጊቱን : የሚፈጽመው : ሰው) : ዓላማዬን : ከግቡ : ካደረስኩ : ለምጠየቅበት : ነገር : መልስ : ለመስጠት : ዝግጁ : ነኝ” : ብሎ : መወሰኑ : ስለሆነ ፤ ለማለት : የሚቻለው ፤ ለመድረስ : የተፈለገበት : ግብ : በጣም : አስፈላጊ : በሆነ : ቁጥር ፤ ድርጊት : ፈጸሚው : ሰው : “ለምጠየቅበት : መልስ : እሰጣለሁ” ብሎ : ጉዳት : ለማድረስ : ፈቃደኛ : እንደሚሆን : ነው ። ድርጊቱን : ለፈጸመው : ሰው : አድራጎች : አነሳሽ : ምክንያት : የሆነው : ድርጊቱን : እንዲፈጽም : የገፋፋው : ነገር : ነው ። ለምሳሌ : ኤልሳስርን : ብንወስድ : የፈለገው : የመጨረሻ : ግብ : ገንዘብ : ነበር ። ኤልሳስር : የተገፋፋው : ልዩ : የገንዘብ : ችግር : ገጥሞት : ለምሳሌ : በዕዳ : ስለተያዘ : ዕዳውን : ለመክፈል : ወይም : ልጁን : ለማሳካሚያ : ገንዘብ : ለመክፈል : ሲል : ነው : የሚል : ተጨማሪ : ማስረጃ ቀርቦ : ቢሆን ፤ ፍሮ ፤ እንደዚህ : ያደረገው : የተባለውን : ገንዘብ : ለማግኘት : ሲል : በዳቦ : ጋጋሪዎቹ : ላይ : ሆነ : ብሎ : የገንዘብ : ጉዳት : ለማድረስ : ፈልጎ : ነው ። ለማለት : ይቻል : ነበር ።

(ለ) ድርጊቱን ፡ የፈጸመው ፡ ሰው ፡ ጉዳቱ ፡ እንዲደርስ ፡ የነበረውን ፡ የፈቃደኝነት ፡ መንፈስ ፡ ለመግለጽ ፡ የሚሞክሩ ፡ (የሚያደሉ) ፡ ማንኛቸውም ፡ ዓይነት ፡ ድርጊቶች ፡ ወይም ፡ ንግግሮች ፡ ለዚህ ፡ የማስረጃ ፡ ክፍል ፡ ጥሩ ፡ ምሳሌ ፡ የሚሆነው ፡ የክሬተኖድ ፡ ጠባይ ፡ ሊያስከትል ፡ ስለሚችለው ፡ ጉዳት ፡ ጓደኛው ፡ ባስጠነቀቀው ፡ ጊዜ ፡ ክሬተኖድ ፡ የሳቀው ፡ ሳቅ ፡ ነው ። እንደዚህ ፡ ዓይነቱ ፡ ማስረጃ ፡ ድርጊቱን ፡ የፈጸመው ፡ ሰው ፡ የነበረውን ፡ አስተሳሰብ ፡ ለማወቅ ፡ እንዴት ፡ እንደሚረዳ ፡ ለይቶ ፡ ለማወቅ ፡ ልዩ ፡ የሆነ ፡ ጥንቃቄ ፡ ያስፈልገዋል ። በዚህ ፡ ክፍል ፡ አስፈላጊ ፡ መስለው ፡ የሚታዩ ፡ ሲመረምሯቸው ፡ ግን ፡ አጠራጣሪ ፡ ወይም ፡ በጠቅላላው ፡ አስፈላጊነት ፡ የሌላቸው ፡ ብዙ ፡ የድርጊቶችና ፡ የንግግር ፡ ምሳሌዎችን ፡ እናያለን ።

(ሐ) ፡ የተከሰቱ ፡ የእምነት ፡ ቃል ። ድርጊቱን ፡ የፈጸመው ፡ ሰው ፡ ጉዳቱ ፡ እንዲመጣ ፡ ፈቃደኛ ፡ ነበርኩ ፡ ብሎ ፡ በግልጽ ፡ የሚያምንበት ፡ ወይም ፡ የሚያስታውቅ በት ፡ ጊዜ ፡ እምብዛም ፡ ነው ። ብዙ ፡ ጊዜ ፡ የሚያጋጥመው ፡ ግን ፡ ድርጊቱን ፡ የፈጸመው ፡ ሰው ፡ አንድ ፡ የተፈጸመ ፡ ነገር ፡ ወይም ፡ ዕቅድ ፡ መኖሩን ፡ እምኖ ፡ ለባለሥልጣኖች ፡ በሚነግርበት ፡ ጊዜ ፡ ስለፈቃደኝነቱ ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ከዚያ ፡ የሚያገኘው ፡ ሐሳብ ፡ ነው ። እዚህም ፡ ላይ ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ መጠንቀቅ ፡ ይኖርበታል ። ድርጊቱን ፡ የፈጸመው ፡ ሰው ፡ አድራጎቱ ፡ ጉዳት ፡ ሊያስከትል ፡ እንደሚችል ፡ ዐውቅ ፡ ነበር ፡ ብሎ ፡ ማመኑ ፤ ይመጣል ፡ ተብሎ ፡ ስለታሰበው ፡ ጉዳት ፡ ከነበረው ፡ አስተያየት ፡ ጋር ፡ ምንም ፡ ግንኙነት ፡ የለውም ። ይህ ፡ የሚያስፈልገው ፡ ከላይ ፡ ሁለተኛው ፡ ማድረግ ፡ የሚገባን ፡ ነገር ፡ ብለን ፡ ለተነጋገርንበት ፡ ክፍል ፡ ብቻ ፡ ነው ። ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ ባለው ፡ ክፍል ፡ በምንነጋገርባቸው ፡ ሦስት ፡ የነፍስ ፡ መግደል ፡ ክሶች ፡ ውስጥ ፡ የዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስ ፡ አስተሳሰብ ፡ መኖሩን ፡ ለይቶ ፡ ለማወቅ ፡ የሚጠቅሙንንና ፡ የማይጠቅሙንን ፡ በዛ ፡ ያሉ ፡ የእምነት ፡ ቃሎች ፡ እንመረምራለን ።

(መ) ጉዳቱ ፡ የሚመጣ ፡ መምሰሉ ። ይህ ፡ በተለይ ፡ ጠቃሚ ፡ የሆነ ፡ የማስረጃ ፡ ክፍል ፡ ከላይ ፡ የጠቀስነውን ፡ ሁለተኛው ፡ ማድረግ ፡ የሚገባን ፡ ነገር ፡ የሚለውን ፡ ይመስላል ። የሚለይበት ፡ ነገር ፡ ቢኖር ፤ እዚህ ፡ የምንነጋገረው ፡ አንድ ፡ ነገር ፡ ሊመጣ ፡ የሚችል መሆኑን ፡ ስለማወቅ ፡ ሳይሆን ፤ የሚመጣ ፡ መምሰሉን ፡ ስለማወቅ ፡ መሆኑ ፡ ነው ። በግልጽ ፡ የሚመጣ ፡ ስለሚመስል ፡ ጉዳት ፡ ከዚህ ፡ በፊት ፡ አንድ ፡ ልዩ ፡ እንደሆነ ፡ የዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስ ፡ መግለጫ ፡ አድርገን ፡ ተነጋግረንበታል ።⁹⁵ የዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስ ፡ አስተሳሰብ ፡ መኖሩን ፡ ለማረጋገጥ ፡ በማስረጃነት ፡ እንዴት ፡ እንደሚጠቅምም ፡ ከዚህ ፡ በፊት ፡ ስለክሬተኖድና ፡ ስለ ፡ ኤልሳሰር ፡ ክስ ፡ ስንነጋገር ፡ ተገልጾልኛል ። በነዚህ ፡ ክሶች ፡ ውስጥ ፡ እንደተነጋገርነው ፡ ድርጊቱን ፡ ለሚፈጽመው ፡ ሰው ፡ ጉዳቱ ፡ በደምብ ፡ የሚመጣ ፡ መስሎ ፡ በታየው ፡ ቁጥር ፤ ድርጊቱን ፡ በሚፈጽምበት ፡ ወቅት ፡ የጉዳቱን ፡ መምጣት ፡ ፈልጎ ፡ ነበር ፡ ወደ ፡ ማለቱ ፡ እናደላለን ። የሚመጣ ፡ መምሰሉ ፡ መጠን ፡ እየጨመረ ፡ በሄደ ፡ ቁጥር ፡ በማስረጃነት ፡ የሚሰጠውም ፡ ጥቅም ፡ ይጨምራል ።

እነዚህ ፡ የማስረጃ ፡ ክፍሎችና ፡ ሌሎቹም ፡ ማድረግ ፡ ስለሚገባን ፡ ነገር ፡ ብለን ፡ የተነጋገርንባቸው ፡ ነገሮች ፡ ያላቸውን ፡ ግንኙነት ፡ ዶክተር ፡ ፒ ፡ ግራቨን ፡ ባቀረቡት ፡ የፈጠራ ፡ ምሳሌ ፡ ላይ ፡ እንመለከታለን ።

95. ከላይ ፡ ገጽ ፡ 331-333 ላይ ፡ የተጻፈውን ፡ ተመልከት ።

«ሆ» : መኪና : በመንዳት : ላይ : ነው ። ተሳፋሪው : ‘ለ’ : የምትነዳው : በከባድ : ፍጥነት : ነውና : ሰው : ትግጭ : ይሆናል : እያለ : ይነግረዋል ። ‘ሀ’ : ለዚህ : ሲመልስ : ‘አትጨነቅ ፤ ጥሩ : ሾፌር : ስለሆንኩ : ምንም : አደጋ : አይኖርም’ : ይለዋል ። ከጥቂት : ጊዜ : በኋላ : ‘ለ’ እንደገና : ፍጥ ነትህን : መቀነስ : አለብህ : ሲል : አስጠነቀቀው ። ‘ሀ’ : ለዚህ : ሲመልስ ‘ጥሩ : ሾፌር : መሆኔን : ነግረህለሁ ። ለዚያውም : ገና : ከሌሊቱ : ፳ : ሰዓት : ስለሆነና : ፖሊሶቹም : ስለሚተኙ : አደጋ : ብናደርስ : እንኳን : ማንም : ሊያየን : አይችል’ : ምይላል ። ወዲያውኑ : ‘ሀ’ : አንድ : መንገደኛ : ገጭቶ : ይገድላል ።»⁹⁶

‘ለ’ : ለሰጠው : የመጀመሪያ : ማስጠንቀቂያ : ‘ሀ’ : የሰጠው : መልስ : ሁለተኛው : ማድረግ : የሚገባን : ነገር : ብለን : ላይ : የተነጋገርንበትን : ማለትም : ‘ሀ’ ሰው : ሊገጭ : የሚችል : መሆኑን : ያውቅ : እንደነበር : ያረጋግጣል ። ግራቨን ፤ ይህ : የሚያሳየው : እንደዚህ : ዓይነት : ሊመጣ : የሚችል : ነገር : መኖሩን : መቃወሙንም : ነው : ብሏል ። ይህም : ማለት : እንደዚህ : ዓይነት : አደጋ : መድረሱን : እየተቃወመ : ከመጠን : ባለፈ : ፍጥነት : መንዳቱን : የቀጠለበት : ምክንያት : ጥሩ : ሾፌር : ነኝ : በሚል : እምነት : ማንም : አልገጭ : የሚል : ሐሳብ : ስላደረገበት : ነው ። ይህ : ‘የአድበርተንት : ኔግሊጀንስ’ : አስተሳሰብ : ነው ። ስለዚህ : ‘ሀ’ : ሁለተኛውን : መልስ : ለ‘ለ’ : ከሰጠ : በኋላ : «‘ለ’ : ሊመጣ : ይችላል : ብሎ : ‘ሀ’ን : ሁለት : ጊዜ : ያስጠነቀቀበት : አደጋ : መምጣቱን : ‘ሀ’ : በደምብ : የተቀበለው : በመሆኑ : (በዶሎስ : አቪንቹዋሊስ) ሰው : ገድሏል : ተብሎ : ይወነጀላል ።»⁹⁷

‘ሀ’ : መኪናውን : ከመጠን : ባለፈ : ፍጥነት : ለመንዳት : የተገፋፋበትን : ምክንያት : ግራቨን : ስለማይናገር ፤ አንድ : ልዩ : የሆነ : የገፋፋው : ነገር : አልነበረም : ብለን : መገመት : ይኖርብናል ። በተገኘው : ማስረጃ : መሠረት : ‘ሀ’ ሊደርስበት : የፈለገው : «ግብ» : መኪናውን : በከባድ : ፍጥነት : ልንዳ : ብሎ : መነሳሳቱ : ነው ። በተጨማሪም : ሰው : ሊገጭ : ይችላል : ብለን : ለማለት : የሚያስችለውን : ማለትም : መኪናው : ይበርበት : የነበረውን : ፍጥነት ፤ መኪናው : በምን : ዓይነት : አኳኋን : ይነዳ : እንደነበር ፤ በመንገዱ : ላይ : የነበሩትን : ተላላፊ : መንገደኞች : ቁጥር ፤ ወዘተ : ግራቨን : አልገለጸም ። የሆነ : ሆኖ : የተባለው : ጊዜ : ከሌሊቱ : ፳ : ሰዓት : ማለትም : እኩለ : ሌሊት : ላይ : ስለሆነ : በዚያን : ሰዓት : በዋናው : ከተማ : ውስጥ : ያሉት : አውራ : መንገዶች : እንኳን : ባዶ : ይሆናሉ ። ስለዚህ : ‘ሀ’ መኪናውን : በምንም : ዓይነት : አኳኋን : ወይም : ፍጥነት : የነዳ : ቢሆንም ፤ ሰው : ሊገጭ : ይችላል : የሚለው : ጥርጣሬ : ትንሽ : እንደነበር : መገመት : ይኖርብናል ።»⁹⁸

96. ግራቨን ፤ ከላይ : በማስታወሻ : ፯ ፤ ገጽ : ፻፶፰ ። ላይ : የተገለጸ : ጽሑፍ ።

97. Ibid. (አ.ቢድ)

98. ከሁኔታው : ስንመለከት ፤ ‘ሀ’ በአድበርተንት : ኔግሊጀንስ : ሰው : ገድለህል : በመባል : እንኳን ፤ ሊቀጣ : የሚችል : መሆኑ : ያጠራጥራል ። ከምሽቱ : በዚያን : ሰዓት ፤ ብዙ : ሰዎች : መኪናቸውን : እንዴት : እንደሚነዱ : ብንፈርድ ፤ የ‘ሀ’ አድራጎት : ይህን : ያህል : ከልክ : ያለፈ : ነው : በመባል : በወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : ቁ. ፶፱ (፩) : መሠረት : የቸልተኝነት : ወንጀል : ፈጽሟል : የሚያሰኝ ፤ አይደለም ። ምንም : እንኳን : በአሜሪካን : አገር : በቸልተኝነት : ወንጀል : መፈጸም ፤ ደረጃው ፤ በተለይም : ነገሩ : የነፍስ : መግደል : ከሆነ ፤ ከፍ : ያለ : ቢሆንም ፤ በዚህ : በአሜሪካን : አገር : አንድ : ሰው : በከባድ : ፍጥነት : እየነዳ ፤ ሳለ ፤ ሰው : ቢገድል ፤ በከባድ : ፍጥነት : መንዳቱ : ብቻ ፤ በቸልተኝነት ፤ ነፍስ : ገድለህል : በመባል ፤ ተጠያቂ : ሊያደርገው : አይችልም ። ተባሏል ። አር ፤ ፐርኪንስ ፤ ከሪም ናል ፤ ሎው : (ብሩክሊን ፤ ዘ : ፋውንደሽን ፤ ፐሪስ ፤ ፲፱፻፶፯) ፤ ገጽ : ፳፻፳፯ — ፳፰ ፤ ፳፻፳፩ ።

የዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስ ፡ አስተሳሰብ ፡ መኖሩን ፡ ለማወቅ ፡ የሚረዳን ፡ ነገር ፡ በኖር ፡ ‘ሀ’ ፡ ለ ፡ ‘ለ’ ፡ መልስ ፡ በሚሰጥበት ፡ ጊዜ ፡ «ጥሩ ፡ ሾፌር ፡ ነኝ ፡ ለዚያውም ፡ ቢሆን ፡ ገና ፡ ከሌሊቱ ፡ ጅ ፡ ሰዓት ፡ ስለሆነና ፡ ፖሊሶቹም ፡ ስለሚተኙ ፡ አደጋ ፡ ብናደርስ ፡ እንኳን ፡ ማንም ፡ ሊያየን ፡ አይችልም» ። ብሎ ፡ መናገሩ ፡ ነው ። ይህ ፡ አነጋገር ፡ በ‘ለ’ ፡ የማስረጃ ፡ ክፍል ፡ ውስጥ ፡ የተገለጸውን ፡ የመኪናዬን ፡ ፍጥነት ፡ ከምቀንስ ፡ ተላላፊ ፡ መንገደኛ ፡ ብገጭ ፡ ይሻላል ፡ የሚለውን ፡ የፈቃደኝነት ፡ መንፈስ ፡ የሚያሳይ ፡ ይመስላል ። የሆነ ፡ ሆኖ ፡ መጀመሪያ ፡ ማድረግ ፡ የሚገባን ፡ ነገር ፡ ብለን ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ በገለጽነው ፡ መሠረት ፡ ማለትም ፡ ድርጊቱን ፡ የፈጸመው ፡ ሰው ፡ በገጠመው ፡ ችግር ፡ ምክንያት ፡ ከባድ ፡ ጉዳት ፡ ለማድረስ ፡ ፈቃደኛ ፡ ለመሆኑ ፡ ግልጽ ፡ የሆነና ፡ ተቀባይነት ፡ ያለው ፡ ማስረጃ ፡ አለ ፡ ብለን ፡ የ‘ሀ’ን ፡ ንግግር ፡ ለዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስ ፡ አስተሳሰብ ፡ እንደ ፡ በቂ ፡ ማስረጃ ፡ ልንወስደው ፡ አንችልም ። መጀመሪያ ፡ ማድረግ ፡ የሚገባን ፡ ነገር ፡ ያልነውና ፡ ሌላም ፡ ምንም ፡ ዓይነት ፡ የቀረበ ፡ ማስረጃ ፡ ያለመኖሩ ፤ ሲደርስ ፡ የሚፈለግበት ፡ ግብ ፡ ወይም ፡ የሚገፋፋ ፡ ነገር ፡ ያለመኖሩና ፡ ጉዳቱ ፡ የሚመጣ ፡ ያለመምሰሉ ፤ ዳኛው ፡ የ‘ሀ’ን ፡ ንግግር ፡ በጣም ፡ እንዲጠራጠር ፡ ያደርገዋል ። ‘ሀ’ ፡ መኪናውን ፡ በከፍተኛ ፡ ፍጥነት ፡ መንዳቱን ፡ በጣም ፡ አስፈላጊ ፡ ሆኖ ፡ አግኝቶት ፡ (ምናልባትም ፡ አንድ ፡ የጋይላኛነት ፡ ስሜት ፡ ስላደረገበት) ፤ የመኪናውን ፡ ፍጥነት ፡ ከምቀንስ ፡ ይልቅ ፡ እግረኛ ፡ ብገጭ ፡ ይሻላል ፡ ብሎ ያለው ፡ አምኖበት ፡ ሊሆን ፡ ይችላል ። ግን ፡ ደግሞ ፡ ልክ ፡ እንደዚህ ፡ በተናገረው ፡ አላመነበትም ፡ ይሆናል ። በእርግጥም ፤ ‘ሀ’ ፡ ጥሩ ፡ ሾፌር ፡ ነኝና ፡ ምንም ፡ አደጋ ፡ አይኖርም ፡ ሲል ፡ የተናገረውን ፡ የመጀመሪያ ፡ ንግግር ፡ ስንመለከትና ፡ ከዚያም ፡ ለሁለተኛ ፡ ጊዜ ፡ ‘ለ’ ፡ «ፍጥነትህን ፡ መቀነስ ፡ አለብህ» ፡ ሲል ፡ የሰጠውን ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ ስናይ ፤ ‘ሀ’ እንደዚያ ፡ ዓይነት ፡ መልስ ፡ የሰጠው ፡ ምናልባት ፡ ለሁለተኛ ፡ ጊዜ ፡ ስለጨቀጨቀው ፡ ተበሳጭቶ ፤ በድጋሚ ፡ እንዳይናገረው ፡ ሲል ፡ ያደረገው ፡ ሊሆን ፡ ይችላል ። ምናልባትም ፡ በጣም ፡ ከመምሸቱ ፡ የተነሳ ፡ ‘ሀ’ ፡ ስለደከመው ፡ የተናገረው ፡ እንጂ ፤ በእርግጥ ፡ ለማለት ፡ አልፈልገውም ፡ ይሆናል ። በሌላ ፡ አነጋገር ፡ ይህ ፡ የተናገረው ፡ ቃል ፡ ግልጽ ፡ ካለመሆኑ ፡ የተነሳ ፡ በዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስ ፡ ነፍስ ፡ እንደመግደል ፡ ላለ ፡ ከባድ ፡ ወንጀል ፡ ምክንያት ፡ ለመሆን ፡ አይችልም ።

ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተነጋገርንበትን ፡ ‘ሀ’ ፡ ለ‘ለ’ ፡ የሰጠውን ፡ ሁለተኛውን ፡ መልስ ፡ በክሬተኖድ ፡ ክስ ፡ ላይ ፡ ተከሳሹ ፡ ከሳቀው ፡ ሳቅ ፡ ጋር ፡ ስናስተያይ ፡ በሁለቱ ፡ መካከል ፡ ያለው ፡ ማድረግ ፡ የሚገቡን ፡ ነገሮችና ፡ የማስረጃ ፡ ክፍሎች ፡ ግልጽ ፡ ሆነው ፡ እናገኛቸዋለን ። የክሬተኖድም ፡ ሳቅ ፡ በመልካም ፡ መንገድ ፡ ሊተረጎም ፡ ይችላል ። ለምሳሌ ፡ ሰው ፡ ከደስታ ፡ ብዛት ፡ የተነሳ ፡ የሚሰቀውን ፡ ያህል ፡ ኃዘን ፡ ሲያጋጥመውም ፡ ይስቅ ፡ ይሆናል ። ይህ ፡ እንዲያውም ፡ «ፈቃደኝነትን ፡ ለመግለጽ ፡ የሚረዳ ፡ ከፍተኛ ፡ ዋጋ ፡ ያለው ፡ ማስረጃ»⁹⁹ ነው ። ምክንያቱም ፡ በአንድ ፡ ነገር ፡ ላይ ፡ ይመጣ ፡ ይሆናል ፡ ተብሎ ፡ ከታሰበው ፡ ጉዳት ፡ ጋር ፡ ሲመዛዘን ፡ የደረሰው ፡ ጉዳት መጠን ፡ ዝቅተኛ ፡ ስለሚሆን ፡ ነው ። ይህንን ፡ የምናይበት ፡ ሌላው ፡ መንገድ ፤ በተለይም ፡ በዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስ ፡ ክሶች ፡ ላይ ፤ ጉዳቱ ፡ ለመምጣት ፡ የነበረው ፡ ዕድል ፡ ምን ፡ ያህል ፡ ነበር ፡ ብለን ፡ ፍርድ ፡ በምናስተላልፍበት ፡ ጊዜ ፡ ‘ሀ’ ፡ ለ‘ለ’ ፡ ያንን ፡ መልስ ፡ ከመለሰለት ፡ በኋላ ፡ የገደለው ፡ አንድ ፡ ዶሮ ፡ ቢሆን ፡ ኖሮ ፤ የቀደመውን ፡ አስተያየታችንን ፡ ለመለወጥ ፡ እናንገራግር ፡ እንደሁ ፡ መጠየቅ ፡ ነው ።

99. ዠርናል ፡ ዴዝ ፡ ትሪቡና ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፳፰ ፡ ገጽ ፡ ፸፰ ፡ ላይ ፡ የሚገኝ ።

ያሉስ ፡ ኤቬንቴዎሊስ ፡ አለበት ፡ ለማለት ፡ በጣም ፡ የሚመስለው ፡ ከባድ ፡ ጉዳ
 ጉን ፡ የማድረስ ፡ አጋጣሚ ፤ ድርጊቱን ፡ የፈጸመው ፡ ሰው ፡ አንድ ፡ ለሰው ፡ ሕይወት ፡
 አስጊ ፡ የሆነ ፡ ወንጀል ፡ በሚፈጸምበት ፡ ወቅት ፡ ወይም ፡ ወንጀል ፡ ሠርቶ ፡ በሚያ
 መልጥበት ፡ ወቅት ፡ በሰው ፡ ሕይወት ፡ ላይ ፡ የሞት ፡ አደጋ ፡ ሲያደርስ ፡ ነው ። እነ
 ዚህም ፡ የወንጀል ፡ ዓይነቶች ፡ የሚከተሉት ፡ ናቸው ። ወንበዴነት ፡ ወይም ፡ ከባድ ፡
 የሆነ ፡ የወንበዴነት ፡ ሥራ ፡ (የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ አንቀጽ ፡ ፯፻፴፯ ፡ ፯፻፴፯)፤
 የመድፈር ፡ ሥራ ፡ (አንቀጽ ፡ ፭፻፹፱) ፡ የእሳት ፡ ቃጠሎ ፡ (አንቀጽ ፡ ፬፻፹፰) ፡ ቅጣት ፡
 የሚያከብዱ ፡ ሰውን ፡ በግድ ፡ ይዞ ፡ የማስቀመጥ ፡ ወይም ፡ “የመጥለፍ” ፡ ሁኔታዎች ፡
 (አንቀጽ ፡ ፭፻፷፩ ፡ (፩) ፡ (ለ)) ፡ ወዘተ ። እንደነዚህ ፡ ያሉት ፡ የዶሎስ ፡ ኤቬንቴዎሊስን ፡
 መኖር ፡ መገመት ፡ የሚቻልባቸው ፤ ነገሮች ፡ ሁለት ፡ ዓይነት ፡ (ክፍል) ፡ ማስረጃዎ
 ችን ፡ ያጠቃልላሉ ። እነርሱም ፡ ድርጊቱን ፡ የፈጸመው ፡ ሰው ፡ ሊደርስ ፡ የፈለገበት ፡
 ግብ ፡ የቱን ፡ ያህል ፡ አስፈላጊ ፡ መሆኑንና ፡ ድርጊቱን ፡ እንዲፈጽም ፡ የገፋፋው ፡ ነገር
 (ክፍል ፡ (ሀ)) ፡ እንደዚሁም ፡ የፈጸማቸው ፡ ወይም ፡ የተጠቀመባቸው ፡ አደገኛ ፡ ድርጊ
 ቶች ፡ (ክፍል ፡ (ለ)) ፡ ናቸው ።

በዚህ ፡ ዓይነቱ ፡ የዶሎስ ፡ ኤቬንቴዎሊስ ፡ ክፍልና ፡ በእንግሊዝ ፡ አገር ፡¹⁰⁰ ተስፋ
 ፍቶ ፡ አሜሪካኖች ፡ በሚጠቀሙበት ፡ “የግፍ ፡ አገዳደል” (ፌሎኒ ፡ መርደር) ፡ ደምብ ፡
 ተብሎ ፡ በሚጠራው ፡ መሀል ፡ ተመሳሳይነት ፡ አለ ። ይህ ፡ ደምብ ፡ በአጠቃላይ ፡ ሁናቱ ፡
 እንደተነገረው ፤ ድርጊቱን ፡ የፈጸመው ፡ ሰው ፡ ሆነ ፡ ብሎ ፡ ነፍስ ፡ እንደሚገድል ፡ ወን
 ጀለኛ ፡ ይታያል ። በነዚህ ፡ አገሮች ፡ ይህ ፡ ለሰው ፡ ሕይወት ፡ አስጊ ፡ የሆነ ፡ ወንጀልን ፡
 በሚፈጽምበት ፡ ወይም ፡ ለመፈጸም ፡ ሙከራ ፡ በሚያደርግበት ፡ ወቅት ፡ በሰው ፡
 ሕይወት ፡ ላይ ፡ የሞት ፡ አደጋ ፡ ማድረስ ፡ “የጭካኔ ፡ አገዳደል” ፡ ወይም ፡ “አስቀድሞ ፡
 የታሰበበት ፡ የጭካኔ ፡ አገዳደል” ፡ ተብሎ ፡ ይጠራል ።¹⁰¹ ይህ ፡ ደምብ ፡ ስለወጣ
 በት ፡ ምክንያት ፡ አሜሪካዊው ፡ ጸሐፊ ፡ ፐርኪንስ ፡ እንዲህ ፡ ይላል “አንዳንድ ፡
 እንደ ፡ ቤት ፡ ማቃጠል ፤ የመድፈር ፡ ሥራ ፤ ወንበዴነትና ፡ የስርቆት ፡ ወንጀል ፡
 መፈጸም ፡ ያሉት ፡ ወንጀሎች ፤ ምንም ፡ እንኳን ፡ ጥፋተኛው ፡ ሰው ፡ በመጀመሪያ ፡
 እንደዚህ ፡ ዓይነት ፡ ሐሳብ ፡ ባያድርበትም ፡ እንደዚህ ፡ ዓይነት ፡ ወንጀል ፡ የሚፈጽም ፡
 ወይም ፡ ለመፈጸም ፡ የሚሞክር ፡ ሰው ፡ ከሆነ ፤ መደቡ ፡ ‘አስቀድሞ ፡ የታሰበ ፡ የጭ
 ካኔ ፡ አገዳደል’ ፡ ከሚለው ፡ ክፍል ፡ ውስጥ ፡ ስለሚሆን ፤ በሰው ፡ ሕይወት ፡ ላይ ፡
 የሞት ፡ አደጋ ፡ የደረሰ ፡ እንደሆነ ፤ ምንም ፡ እንኳን ፡ ሆነ ፡ ብሎ ፡ ያደረገው ፡ ባይ
 ሆንም ፡ ሰው ፡ ገድለህል ፡ መባሉ ፡ ስለማይቀር ፤ በሰው ፡ ላይ ፡ ምክንያት ፡ የሌ
 ለው ፡ ኃላፊነትን ፡ ያስከትላሉ ።”¹⁰²

100. በ፲፱፻፶፯ ፡ ዓ. ም. የወጣው ፡ ዘ ፡ ሆሚላይድ ፡ አክት ፡ የተባለው ፡ በእንግሊዝ ፡ አገር ፡ ያለውን ፡ የ“ፌሎኒ ፡
 መርደር” ሕግ ፡ “እንዲያጠፋ ፡ ተብሎ ፡ የተደረገ ፡ ነው” ግን ፤ ዘ ፡ ሆሚላይድ ፡ አክት ፡ የተጻፈበት ፡
 ቃል ፡ (ጃንጃ) ፡ አጠቃላይ ፡ አይደለም ። ደብልዩ ፡ ርስል ፤ ርስል ፡ አን ፡ ከራይም ፡ (፲፭ኛ ፡ እትም ፡
 በ፯ ፡ ደብልዩ ፡ ሲ ፡ ተርኔር ፡ ለንደን ፡ ስቲቭንስ ፡ ኤንድ ፡ ሳንስ ፤ ፲፱፻፷፬) ፤ ገጽ ፡ ፬፻፳፯፤፳፻ ፡ ፭፻፩ ፤ ፭፻፫ ።
 101. ይህ ፡ በጣም ፡ ዘመናዊ ፡ የሆነ ፡ የ“ፌሎኒ ፡ መርደር” ቃል ፡ ነው ። በቀድሞው ፡ የብሪቲሽ ፡ ኮመን ፡ ሎው ፡
 ውስጥ ፤ ለሕይወት ፡ አስጊ ፡ ወይም ፡ አደገኛ ፡ ባይሆንም ፡ “ሕጋዊ ፡ ካልሆነ ፡ ድርጊት” የሚመጣ ፡ ነፍስ ፡
 መግደል ፡ ይባል ። ፐርኪንስ ፡ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፶፰ ፤ ገጽ ፡ ፴፫ ፡ ላይ ፡ የተገለጸ ፡ ጽሑፍ ።
 102. Id. ፤ ገጽ ፡ ፯፻፲፫ ። አንድ ፡ የብሪቲሽ ፡ ጸሐፊ ፡ ያቀረበው ፡ ሐሳብ ፤ የ፲፱፻፶፯ ፡ ቱ ፡ ዘ ፡ ሆሚላይድ ፡
 አክት ፡ ትርጉም ፡ የ“ፌሎኒ ፡ መርደር”ን ፡ ለመፈጸም ፡ ሲባል ፡ የተደረገ ፡ አገዳደል ፡ ነው ፡ ሲባል ፡
 የሚቻለው ፤ “በማስረጃው ፡ ለመረዳት ፡ እንደሚቻለው ፤ እስረኛው ፡ ድርጊቱን ፡ በሚፈጽምበት ፡
 ወቅት ፡ የሌላውን ፡ ሰው ፡ ሕይወት ፡ ከአደጋ ፡ ላይ ፡ የሚጥል ፡ መሆኑን ፡ ተረድቶት ፡ ከነበረ ፤ ወይም ፤
 በሌላ ፡ አንጋገር ፤ ሰውዬውን ፡ በመግደሉ ፡ በኃላፊነት ፡ የሚጠየቅ ፡ መሆኑን ፡ እውቆ ፡ ተቀብሎት ፡
 ከነበረ ፡ ብቻ ፡ ነው ።” (ኤምፋሲስ ፡ ኢን ፡ አሪጅናል) ። ርስል ፡ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፻ ፤ ገጽ ፡ ፭፻፱ ፡
 ላይ ፡ የተገለጸ ፡ ጽሑፍ ።

ዋሊስ፡ አስተሳሰብ፡ ነበረው፡ ብሎ፡ ለመገመት፡ የሚያስችለን፡ ማስረጃ፡ ለሰው፡ ሕይወት፡ አደገኛ፡ የሆነ፡ ድርጊት፡ መፈጸሙ፡ ወይም፡ ለመፈጸም፡ መሞከሩ፡ ነው።

ይህ፡ ልዩነት፡ ከሣሽ፡ የአቃቤ፡ ሕግ፡ ድሬክተር፤ ተከሳሽ፡ ቢርድ፡¹⁰⁵ — በሚለው፡ በእንግሊዝ፡ አገር፡ ውስጥ፡ በታወቀው፡ “የግፍ፡ አገዳደል”፡ ክስ፡ ውስጥ፡ ተገልጧል። ተከሳሹ፡ የተፈረደበት፡ “በግፍ፡ አገዳደል”፡ ወንጀል፡ ሲሆን፡ ይኸውም፡ አንዲት፡ የአሥራ፡ ሦስት፡ ዓመት፡ ልጃገረድ፡ ለመድፈር፡ ሲሞክር፡ በሕይወቷ፡ ላይ፡ የሞት፡ አደጋ፡ ስላደረሰ፡ ነው። ልጃገረዷ፡ ለማምለጥ፡ ታግላ፡ ነበር። ይህንን፡ ትግሏን፡ ለማቆም፡ ሲል፡ ተከሳሹ፡ “አኛን፡ በእጁ፡ አፍኖ፡ ጉረሮዋ፡ ላይ፡ በአውራ፡ ጣቱ፡ ይዟት፡ ስለነበር፡ ከመታፈኗ፡ የተነሳ፤ ሕይወቷ፡ ሊያልፍ፡ ችሏል”¹⁰⁶ ቢርድ፡ አኛን፡ በእጁ፡ ሲያፍንፍ፡ ጉረሮዋን፡ በአውራ፡ ጣቱ፡ ሲይዝ፡ የነበረው፡ የአስተሳሰብ፡ ዝንባሌ፡ ምንም፡ ቢሆን፤ የተፈረደበት፡ “በግፍ፡ አገዳደል”፡ ሰው፡ ገድለህል፡ ተብሎ፡ ነው። እንደዚያ፡ ያደረገው፡ እርሷን፡ ለጊዜው፡ ዝም፡ በማሰኘት፡ ሊፈጽም፡ የፈለገውን፡ የድፍረት፡ ሥራ፡ ከግቡ፡ ለማድረስ፡ ሲል፡ መሆኑና፡ ድርጊቱ፡ የልጅቷን፡ ሞት፡ እንደሚያስከትል፡ ቢያውቅ፡ ኖሮ፡ የድፍረቱን፡ ሥራ፡ ይተወው፡ ነበር፡ የሚለው፡ ሐሳብ፡ ምንም፡ ዓይነት፡ ለውጥ፡ ባላመጣም፡ ነበር።

እንደዚህ፡ ዓይነቱ፡ ነገር፡ በኢትዮጵያ፡ ውስጥ፡ ተፈጽሞ፡ ቢሆን፡ ኖሮ፤ በዶሎስ፡ ኤቪንቼዋሊስ፡ ሰው፡ ገድለሃል፡ ብሎ፡ በቢርድ፡ ላይ፡ የመፍረዱ፡ ነገር፡ ግልጽ፡ ባልሆነም፡ ነበር። እንደተገለጸው፡ ሁሉ፤ ልጅቱን፡ ለመድፈር፡ የፈለገበት፡ ምክንያትና፡ የተፈጸሙት፡ ድርጊቶች፡ አደገኛነት፤ ልጅቷ፡ ድርጊቱ፡ እንዳይፈጸምባት፡ ለማድረግ፡ ብትታገል፡ ሕይወቷን፡ ለማጥፋት፡ የሚፈልግ፡ ለመሆኑ፡ ጠቃሚ፡ ማስረጃዎች፡ ናቸው። እንደዚሁም፡ ትግሏን፡ ለማስቆም፡ ሲል፡ ይፈጽም፡ የነበረው፡ ድርጊት፡ የልጅቷን፡ የመሞት፡ ዕድል፡ ከፍ፡ ያደርገዋል።

ያም፡ ሆነ፡ ይህ፤ ዶሎስ፡ ኤቪንቼዋሊስ፡ መኖሩን፡ ለይቶ፡ ለማወቅ፡ በነገሩ፡ ውስጥ፡ ያለው፡ ማስረጃ፡ በሙሉ፡ መመርመር፡ ይኖርበታል። ለምሳሌ፡ ያህል፡ ቢርድ፡ ልጅቷን፡ የመድፈር፡ ሥራውን፡ በሚፈጽምበት፡ ወቅት፡ ሰክሮ፡ ነበር፡ የሚል፡ ማስረጃ፡ በክስ፡ ውስጥ፡ ቀርቦ፡ ነበር። የእንግሊዙ፡ (ሐውስ፡ እፍ፡ ሎርድስ)፡ ስለስካሩ፡ የቀረበውን፡ ማስረጃ፡ እንዲህ፡ ሲል፡ አልተቀበለውም። “(ቢርድ)፡ በጣም፡ የሰከረበት፡ ምክንያት፡ ሆነ፡ ብሎ፡ የመድፈር፡ ሥራ፡ ለመፈጸም፡ ነው፡ የሚል፡ ምንም፡ ማስረጃ፡ እንደሌለን፡ ግልጽ፡ ነው። በእንደዚህ፡ ዓይነት፡ ሁኔታ፡ በሰው፡ ሕይወት፡ ላይ፡ የሞት፡ አደጋ፡ የደረሰው፤ ይህንን፡ የጭካኔ፡ የመድፈር፡ ሥራ፡ ለመቀጠል፡ ሲባል፡ በተፈጸመው፡ የኃይል፡ ድርጊት፡ መሆኑ፡ ተረጋግጧል። እንደዚህ፡ ዓይነቱ፡ አገዳደል፡ በእንግሊዝ፡ አገር፡ ሕግ፡ መሠረት፡ በሕግ፡ የተከለከለ፡ አገዳደል፡ ነው”¹⁰⁷ “የግፍ፡ አገዳደል”፡ ተፈጽሟል፡ ለማለት፡ ፍርድ፡ ቤቱ፡ አስፈላጊ፡ አይደለም፡ ያለው፡ ስለስካሩ፡ የቀረበው፡ ማስረጃ፤ ይሆን፡ ይሆናል፡ ለሚለው፡ ሐሳብ፡ ማለትም፡ ቢርድ፡ ከዶሎስ፡ ኤቪንቼዋሊስ፡ የተነሳ፡ ነፍስ፡ ገድሏል፡ ተብሎ፡ ለተፈረደበት፡ ፍርድ፡ አስፈላጊ፡ ይሆናል። ሰክሮ፡ ከነበረ፤ በልጅቷ፡ አፍና፡ ጉረሮ፡ ላይ፡ ምን፡ ያህል፡ ኃይል፡ ተጠቅሞ፡ እንደነበረ፡ ምና

105. ሀውስ፡ እፍ፡ ሎርድስ፤ ኢንግላንድ፤ ፲፱፻፳፫፤ ኦል፡ ኢንግ፡ ኤል፡ ሬፕ. ሪፕሪንት፤ ፲፱፻፳፫፤ ገጽ፡ ፳፩ ።
106. Id. ፤ ገጽ፡ ፳፫ ።
107. Id. ፤ ገጽ፡ ፴፩ ።

ልባት ፡ አያውቅም ፡ ነበርና ፡ ለመሞት ፡ ያላትም ፡ ዕድል ፡ ከፍተኛ ፡ መሆኑን ፡ አያውቅም ፡ ነበር ።¹⁰⁸

የዶሎስ ፡ ኤቬንጥሊስን ፡ ጠቅላላ ፡ ሕጎች ፡ በሰፊው ፡ ለማጥናት ፡ አንድ ፡ ከጀርመን ፡ አገር ፡ ሁለት ፡ ከኢትዮጵያ ፡ የተገኙ ፡ ነፍስ ፡ በመግደል ፡ ምክንያት ፡ የቀረቡ ፡ ክሶችን ፡ እንመለከታለን ።

የጀርመን ፡ ክስ ፡ በዛ ፡ አገር ፡ በዶሎስ ፡ ኤቬንጥሊስ ፡ ምክንያት ፡ ከቀረቡት ፡ ክሶች ፡ የበላይነት ፡ ያለው ፡ ነው ። ፍርድ ፡ በጀርመን ፡ ጠቅላይ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ በ፲፱፻፶፮ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ተፈረደ ።¹⁰⁹ በክስ ፡ ውስጥ ፡ የተጠቀሱት ፡ ፍሬ ፡ ነገሮች ፡ የሚከተሉት ፡ ናቸው ። ‘ጄ’ ፡ ና ፡ ‘ኬ’ ፡ የተባሉት ፡ ሁለቱ ፡ ተከሳሾች ፡ አንድ ፡ የሚያውቁትን ፡ ‘ኤም’ ፡ የሚባል ፡ ሰው ፡ በድንገት ፡ ይዘው ፡ ልብሱንና ፡ ገንዘቡን ፡ ለመቀማት ፡ በአንድ ፡ ላይ ፡ አደሙ ፡ (የጀርመን ፡ አገር ፡ የወንጀል ፡ ክሶች ፡ የተከሳሾችንና ፡ የሌሎችንም ፡ በነገሩ ፡ ውስጥ ፡ ያሉትን ፡ ሰዎች ፡ ስም ፡ አይጠቅሱም) ፡ አላማቸው ፡ ‘ኤም’ን ፡ አእምሮውን ፡ አስተው ፡ ከዚያም ፡ የፈለጉትን ፡ ገንዘብና ፡ ልብስ ፡ ለመውሰድ ፡ ነበር ። ‘ኤም’ አእምሮውን ፡ እንዲስት ፡ ለማድረግ ፡ የሚረዱ ፡ ሦስት ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ዘዴዎችን ፡ አሰቡ ። የመጀመሪያው ፡ ዘዴ ፡ ‘ኤም’ ፡ በሚጠጣው ፡ ቡና ፡ ውስጥ ፡ እንቅልፍ ፡ የሚያስወስድ ፡ መድኃኒት ፡ ለመጨመር ፡ ነበር ። በዚህ ፡ ዘዴ ፡ ተጠቅመው ፡ ነበር ፡ ግን ፡ መድኃኒቱ ፡ ‘ኤም’ን ፡ እንቅልፍ ፡ ሊያስወስደው ፡ አልቻለም ። ሁለተኛው ፡ ያገኙት ፡ ሐሳብ ፡ ‘ኤም’ን ፡ በኃይል ፡ ለመቋቋም ፡ ሲሆን ፤ በአንገቱ ፡ ዙሪያ ፡ አንድ ፡ የቆዳ ፡ ቀበቶ ፡ አጥልቀው ፡ አእምሮውን ፡ እስኪስት ፡ ድረስ ፡ አጥብቆ ፡ ለማሠር ፡ ነበር ። የሆነ ፡ ሆኖ ፡ በዚህ ፡ ዘዴ ፡ ለመጠቀም ፡ ምቹ ፡ ጊዜ ፡ ቢያገኙም ፡ ሳይጠቀሙ በት ፡ ቀሩ ። በመጨረሻም ፡ ይህንን ፡ ዘዴ ፡ ለመተው ፡ የወሰኑበትን ፡ ምክንያት ፡ ለባለስልጣኖች ፡ ሲያስረዱ ፡ ‘ኤም’ ፡ ምናልባት ፡ አየር ፡ በማጣት ፡ ምክንያት ፡ ቢሞት ፡ ኃላፊነቱን ፡ ለመውሰድ ፡ አልፈለግንም ፡ ነበር ፡ ብለዋል ። በ‘ኤም’ ፡ ነፍስ ፡ ላይ ፡ አደጋ ፡ እንዳይደርስ ፡ ሲባል ፡ የተመረጠው ፡ ሦስተኛው ፡ ዘዴ ፡ በአንዲት ፡ አሸዋ ፡ በተሞላች ፡ ከረጢት ፡ አናቱን ፡ ብሎ ፡ ለመጣል ፡ ነበር ።

አንድ ፡ ማታ ፡ ‘ጄ’ ፡ ና ፡ ‘ኬ’ ፡ በ ‘ኤም’ ፡ ክፍል ፡ ውስጥ ፡ አምሽተው ፡ ነበርና ፡ የአሸዋ ፡ ከረጢታቸውን ፡ ዕቅድ ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ ለማዋል ፡ ወሰኑ ። ‘ኤም’ ፡ ተኝቶ ፡ ሳለ ፤ ‘ጄ’ ፡ በአሸዋው ፡ ከረጢት ፡ አናቱን ፡ መታው ። ውጤቱ ፤ ‘ኤም’ ፡ አእምሮውን ፡ እንዲስት ፡ ማድረጉ ፡ ሳይሆን ፡ ቀረና ፡ ከእንቅልፍ ፡ ቀስቀሰው ። ከዚህ ፡ ይባስ ፡ ብሎ ፡ በሦስተኛው ፡ ምት ፡ ላይ ፡ ከረጢቷ ፡ ተተረተረች ። በእንደዚህ ፡ ዓይነት ፡ ረብሻና ፡ ድንጋጤ ፡ ውስጥ ፡ ‘ጄ’ና ፡ ‘ኤም’ ፡ ተያይዘው ፡ ሳሉ ፡ ‘ኬ’ ፡ ከክፍሉ ፡ ወጣ ፡ ብሎ ፡ አንድ ፡ የቆዳ ፡ ቀበቶ ፡ ይዞ ፡ ተመለሰ ። እሱንም ፡ ከ‘ኤም’ ፡ አንገት ፡ ላይ ፡ አጠለቀው።

108. ከሁለቱ ፡ የቢርድ ፡ ድርጊቶች ፡ ውስጥ ፡ ልጅቱን ፡ ለሞት ፡ ያበቃት ፡ የትኛው ፡ መሆኑን ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ያለመለከተበት ፡ ምክንያት ፤ “ፌሎኒ ፡ መርደር” ፡ ተፈጽሞ ፡ እንደሆነ ፡ ለማወቅ ፡ ይህ ፡ አስፈላጊ ፡ ባለመሆኑ ፡ ነው ። ምንም ፡ እንኳን ፡ ተከሳሹ ፡ በአውራ ፡ ጣቱ ፡ “በጣም ፡ የተጫናት” ፡ መሆኑን ፡ የሚያሳይ ፡ ምልክት ፡ ከተረደዋ ፡ ላይ ፡ ቢኖርም ፤ ለሞት ፡ ያበቃት ፤ ሁለቱም ፡ ድርጊቶች ፡ በአንድነት ፡ ያስከተሉት ፡ ውጤት ፡ ነው ። Id. ፤ ገጽ ፡ ፳፪ ።

109. የአፕሪል ፡ ፳፪ ፡ ፲፱፻፶፮ ፡ ውሳኔ ፡ (ፌዴራል ፡ ሱፐርም ፡ ኮርት ፤ ጀርመን ፡ ፌዴራል ፡ ሬፑብሊክ) ፡ Entscheidungen des Bundesgerichtshofes in Strafsachen ፡ ሾልዩም ፡ ፯ ፤ ገጽ ፡ ፫፻፳፫ ። ይህንን ፡ ክስ ፡ ለጸሐፊው ፡ የላገሱት ፡ ዶክተር ፡ ክላውስ ፡ ምርንክ ፤ በኒው ፡ ዮርክ ፡ ዩኒቨርሲቲ ፤ የሕግ ፡ ትምህርት ፡ ቤት ፤ ሲንተር ፡ ፎር ፡ ኮምፓራቲቭ ፡ ክሪምናል ፡ ሎው ፡ በተባለው ፡ ውስጥ ፡ የሚገኙ ፡ ናቸው ። ለጸሐፊው ፡ የተረጎሙለት ፡ በቀዳማዊ ፡ ኃይለ ፡ ሥላሴ ፡ ዩኒቨርሲቲ ፡ በሕግ ፡ ፋክልቲ ፡ ውስጥ ፡ የምርምር ፡ ጥናት ፡ በማድረግ ፡ ላይ ፡ ያሉትና ፡ በሕግ ፡ ትምህርት ፡ የኤል ፡ ኤል ፡ ቢ ፡ ዲግሪ ፡ ያላቸው ፡ ሚስት ፡ ፍት ፡ ግሪንፊልድ ፡ ናቸው ።

ከዚያም ፡ የ‘ኤም’ን ፡ ክንድ ፡ ‘ጄ’ ፡ ስለያዘለት ፡ ጥቂት ፡ ካከራከረው ፡ በኋላ ፡ በአንገቱ ፡
 ዙሪያ ፡ አጥብቆ ፡ አሰረው ። ‘ኤም’ ፡ ጸጥ ፡ ብሏል ፤ ‘ጄ’ ፡ ና ፡ ‘ኬ’ ም ፡ ማሰራቸውን ፡
 ቀጠሎ ። አሰረው ፡ ከመጨረሻቸው ፡ በፊት ፡ ‘ኤም’ ፡ ነፍስ ፡ ስለዘራ ፡ ከ‘ጄ’ ፡ ና ፡ ከ‘ኬ’ ፡
 ጋር ፡ ትግል ፡ ጀመረ ። ‘ኬ’ ፡ ቀበቶውን ፡ እንደገና ፡ አጥብቆ ፡ አሰረው ። ‘ኤም’ ፡
 መታገሉን ፡ እንዳቆመና ፡ ጸጥ ፡ እንዳለም ፡ ‘ጄ’ ፡ አስተውሎ ፡ ‘ኬ’ን ፡ ይብቃህ ፡
 ባለው ፡ ጊዜ ፡ ‘ኬ’ ፡ ያደርግ ፡ የነበረውን ፡ አቆመ ። በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ቀበቶው ፡ በ‘ኤም’ ፡
 አንገት ፡ ዙሪያ ፡ በደምብ ፡ ታስሮ ፡ ነበር ። ‘ጄ’ና ፡ ‘ኬ’ ፡ ‘ኤም’ን ፡ አሰረው ፡ ከጨ
 ረሱ ፡ በኋላ ፡ ወደ ፡ ክፍሉ ፡ ሄደው ፡ ብዛት ፡ ያለው ፡ ልብስና ፡ ‘የላይኖን’ ፡ ጨርቅ ፡
 ወሰዱ ። ሥራቸውን ፡ ካከናወኑ ፡ በኋላ ፡ ‘ኤም’ን ፡ ሲመለከቱት ፡ ሞቶ ፡ ይሆናል ፡
 የሚል ፡ ሐሳብ ፡ (ድንጋጤ) ፡ አደረባቸው ። ሁለቱም ፡ ሊያድኑት ፡ (ነፍስ ፡ እንዲዘራ) ፡
 ሞክረው ፡ ነበር ፤ ግን ፡ አልቻሉም ። ስለዚህ ፡ ክፍሉን ፡ ለቀው ፡ ሄዱ ። እንደጠረጠ
 ፍትም ፡ ‘ኤም’ ፤ ሞቶ ፡ ተገኘ ።

የጀርመን ፡ ጠቅላይ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ‘ጄ’ ፡ ና ፡ ‘ኬ’ ፡ የፈጸሙት ፡ ድርጊት ፡ ስለ ፡
 ‘ኤም’ ፡ ሕይወት ፡ ግድ ፡ ያልነበራቸው ፡ መሆኑን ፡ አያሳይም ፤ እንዲያውም ፡ በሕይ
 ወቱ ፡ ላይ ፡ የሞት ፡ አደጋ ፡ እንዳይደርስ ፡ “ይጠነቀቁና፡ ያዝኑም” ፡ ነበር ፡ ብሏል ።
 ቢሆንም ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ከዶሎስ ፡ ኤቬንቼዋሊስ ፡ የተነሳ ፡ የሰው ፡ ሕይወት ፡ ስላጠፉ ፡ ሆነ ፡
 ብሎ ፡ ነፍስ ፡ የመግደል ፡ ወንጀል ፡ ፈጽመዋል ፡ ሲል ፡ ‘ጄ’ ፡ ና ፡ ‘ኬ’ን ፡ ወንጀሏቸ
 ዋል ። የፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ሐሳብ ፡ ድርጊቱን ፡ የፈጸሙት ፡ ሰዎች ፡ ምንም ፡ እንኳን ፡ መጀ
 መሪያ ፡ ላይ ፡ እንደዚህ ፡ ዓይነት ፡ አደጋ ፡ እንዲመጣ ፡ ባይፈልጉም ፤ መጨረሻ ፡
 ላይ ፡ ከ‘ኤም’ ፡ ሕይወት ፡ ይልቅ ፡ ንብረቱ ፡ ስለበለጠባቸው ፡ እንዲሞት ፡ ፈቅደው ፡
 ነበር ፡ የሚል ፡ ነው ። ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ለዚህ ፡ ያቀረበው ፡ ምክንያት ፡ እንዲህ ፡ ይላል ።

“በዶሎስ ፡ ኤቬንቼዋሊስ ፡ (በጀርመንኛ ፡ ቤዲንግተን ፡ ቮርሳዝ) ፡ ውስጥ ፡
 እንኳን ፤ ድርጊቱን ፡ የሚፈጽመው ፡ ሰው ፡ የሚከተለውን ፡ ውጤት ፡ ላይ ፡
 ፈልገው ፡ ይችላል ። ይህም ፡ የሚሆነው ፤ አንድ ፡ ሰው ፡ ያሰብኩትን ፡
 ከግቡ ፡ ለማድረስ ፡ መቸኮል ፡ አለብኝ ፡ በሚል ፡ መንፈስ ፡ ሳይፈልግ ፡
 የችኮላ ፡ ድርጊት ፡ በሚፈጽምበት ፡ ጊዜ ፡ ነው ። ... በዶሎስ ፡ ኤቬንቼዋሊስ ፡
 መንፈስ ፡ የሚመራ ፡ ሰው ፤ (ይመጣል ፡ የተባለው ፡ ንጂ ፡ ነገር) ፡ ቢኖርም ፡
 ከግቡ ፡ እንዲደርስ ፡ የሚረዳው ፡ ሌላ ፡ ዘዴ ፡ ካጣ ፤ ያልተፈለገውን ፡ የች
 ኮላ ፡ ሥራ ፡ የመፈጸም ፡ ስሜት ፡ ያድርበታል ። ... በ‘ኤም’ ፡ ይዞታ ፡ ስር ፡
 የነበሩትን ፡ ዕቃዎች ፡ ተከሳሹ ፡ በምንም ፡ ዓይነት ፡ ዘዴ ፡ ቢሆን ፡ ለመው
 ሰድ ፡ ፈልጓል ። ... (አደገኛነቱ ፡ ቀለል ፡ ባለ ፡ መንገድ ፡ ያደረጉት ፡ ሙከራ) ፡
 ስላልተሳካላቸው ፤ መጀመሪያ ፡ አደገኛ ፡ ነው ፡ ብለው ፡ በተነጋገሩበት ፡
 ዘዴ ፡ ‘ኤም’ን ፡ ለማነቅ ፡ ወስነዋል ። ይህንንም ፡ ያደረጉበት ፡ ምክንያት ፡
 ሊመጣ ፡ ይችላል ፡ የተባለው ፡ አደጋ ፡ አይመጣም ፡ የሚል ፡ በፊት ፡ ካሰ
 ቡት ፡ የተለየ ፡ ሐሳብ ፡ አድርገዋቸው ፡ ሳይሆን ፡ ማነቁ ፡ በ‘ኤም’ ፡ ላይ ፡
 የሞት ፡ አደጋ ፡ የሚያስከትል ፡ ቢሆንም ፡ እንኳ ፤ ያሰቡትን ፡ በምንም ፡
 ዓይነት ፡ ለመተው ፡ ስላልፈለጉ ፡ ነው ።”¹¹⁰ ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተ

110. Id. ፤ ገጽ ፡ ፫፻፷፱ — ፸፱ ። በ፲፱፻፶፮ ፡ ዓ. ም. በዚህ ፡ ክስ ፡ ላይ ፡ ውሳኔ ፡ በተሰጠበት ፡ ጊዜ ፤ በጀርመን ፡
 የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ የዶሎስ ፡ ኤቬንቼዋሊስም ፡ ሆነ ፡ የኢንቴንሽን ፡ (አውቆ ፡ ማድረግ) ፡
 ትርጉም ፡ (መግለጫ) ፡ አልነበረም ። በዚህ ፡ ጉዳይ ፡ ላይ ፡ የጀርመን ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ መመሪያ ፡ አድርጎ ፡
 የወሰደው ፡ የአዋቂዎችን ፡ ጽሑፍ ፡ ነበር ። የነዚህ ፡ የአስተሳሰብ ፡ አይነቶች ፡ መግለጫ ፡ በአዲሱ ፡
 የጀርመን ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ ይገኛል ። ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፸፯ ፡ ላይ ፡ የተጻፈ
 ውን ፡ ተመልከት ።

ነገረው ፡ የዶሎስ ፡ ኤቬንጥሊስን ፡ የፈቃደኝነት ፡ አስተሳሰብ ፡ በትክክል ፡ ይገልጻል ። አከራካሪው ፡ ጉዳይ ፡ ግን ፡ እንደዚህ ፡ ዓይነት ፡ አስተሳሰብ ፡ መኖር ፡ ያለመኖሩን ፡ በማያጠራጥር ፡ አኳኋን ፡ ማረጋገጡ ፡ ላይ ፡ ነው ። በዚህ ፡ ነገር ፡ ውስጥ ፡ አራቱም ፡ የማስረጃ ፡ ክፍሎች ፡ ይገኛሉ ። ፩ኛ ፡ ‘ኤም’ን ፡ ለመዘረፍ ፡ የነበራቸው ፡ ዓላማ ፡ በጣም ፡ አስፈላጊ ፡ ሲሆን ፡ የሰውን ፡ ንብረት ፡ እስከ ፡ መዘረፍ ፡ ያደረሳቸው ፡ ማለትም ፡ ለድርጊታቸው ፡ ተጨማሪ ፡ መገፋፈያ ፡ ሊሆናቸው ፡ ይችላል ፡ የነበረው ፡ ችግራቸው ፡ ግን ፡ ምን ፡ እንደነበረ ፡ በክሱ ፡ ውስጥ ፡ አልተገለጠም ። ፪ኛ ፡ በቆዳው ፡ ቀብቶ ፡ የፈጸሙት ፡ ድርጊት ፤ ሰውየው ፡ እንዲሞት ፡ የነበራቸውን ፡ የፈቃደኝነት ፡ መንፈስ ፡ በመጠኑ ፡ ይገልጻል ። ፫ኛ ፡ ማስረጃውን ፡ ከሌላ ፡ ከየትም ፡ ማግኘት ፡ ስለማይቻል ፡ እነርሱ ፡ ራሳቸው ፡ ለባለሥልጣናቸው ፡ በግልጽ ፡ እንዳስረዱት ፤ የቆዳውን ፡ ቀብቶ ፡ መጠቀማቸው ፡ ለ‘ኤም’ ፡ ሕይወት ፡ አስጊ ፡ እንደሚሆን ፡ ያውቁ ፡ ነበር ። ፬ኛውና ፡ ምናልባትም ፡ በጣም ፡ አስፈላጊው ፤ ወደ ፡ ‘ኤም’ ፡ ክፍል ፡ ገብተው ፡ ዕቃውን ፡ በሚሰበሰቡበት ፡ ጊዜ ፡ ቀብቶውን ፡ በአንገቱ ፡ ዙሪያ ፡ ጠምጥመውና ፡ ቆልፈው ፡ መሄዳቸው ፤ ታንቆ ፡ ይሞት ፡ ይሆናል ፡ የሚል ፡ ከፍተኛ ፡ ስጋት ፡ መፍጠሩ ፡ የታወቀ ፡ ነው ።

ስለዚህ ፡ የጀርመኑ ፡ የይግባኝ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ውሳኔ ፡ ምን ፡ እንደሆነ ፡ ለመረዳት ፡ አያዳግትም ። ሆኖም ፤ ‘ጄ’ ና ፡ ‘ኬ’ ፡ ስለነበራቸው ፡ አስተሳሰብ ፡ ጥርጣሬን ፡ የሚፈጥር ፡ አንድ ፡ ሌላ ፡ ማስረጃ ፡ በክሱ ፡ ውስጥ ፡ ቀርቦ ፡ ነበር ። ‘ኬ’ ፡ ከፍርሀትና ፡ ድንጋጤ ፡ የተነሳ ፡ የቆዳውን ፡ ቀብቶ ፡ ለማምጣት ፡ ከክፍሉ ፡ እስከወጣበት ፡ ጊዜ ፡ ድረስ ፡ “ኤም”ን ላለመግደል ፡ የተቻላቸውን ፡ ያህል ፡ ሲጠነቀቁ ፡ ነበር ። በዚያ ፡ በግርግር ፡ ወቅት ፡ እንኳን ፡ ‘ኤም’ ፡ እንዲሞት ፡ የማይፈልጉ ፡ መሆናቸውን ፡ አሳይተዋል ። ‘ኤም’ ፡ እንደገና ፡ ጸጥ ፡ ማለቱን ፡ ‘ጄ’ ፡ ተመልክቶ ፡ ‘ኬ’ ፡ ቀብቶውን ፡ ማጥበቁን ፡ እንዲያቆም ፡ ሲነግረው ፡ ‘ኬ’ም ፡ እንደተባለው ፡ ማጥበቁን ፡ አቁሞ ፡ ነበር ። ወዲያ ውኑ ፡ ‘ኤም’ን ፡ ማሠራቸው ፤ አልሞተምና ፡ ከነቃ ፡ እንደገና ፡ ችግር ፡ ይፈጥርብናል ፡ የሚል ፡ እምነት ፡ እንደነበራቸው ፡ ያስረዳል ። ምናልባት ፡ ሞቶ ፡ ይሆናል ፡ በማለት ፡ ሊያድኑት ፡ ያደረጉት ፡ ጥረት ፡ እንዲሞት ፡ ላለመፈለጋቸው ፡ አንድ ፡ ማስረጃ ፡ ነው ። ወደ ፡ ‘ኤም’ ፡ ክፍል ፡ በሄዱበት ፡ ወቅት ፡ ቀብቶውን ፡ አንገቱ ፡ ላይ ፡ ቆልፈውት ፡ ነበር ፡ ለሚለው ፡ ደምበኛ ፡ ማስረጃ ፡ እንኳን ፡ በግርግርና ፡ በድንጋጤው ፡ መሀል ፡ የቀበቶውን ፡ መቆለፍ ፡ አሳስተዋሉ ፡ ይሆናል ፡ የሚል ፡ ማስተባበያ ፡ ሊቀርብበት ፡ ይችላል ። እሱን ፡ ለማሰር ፡ ጥረት ፡ ማድረጋቸው ፡ ይህንን ፡ ሐሳብ ፡ የሚደግፍ ፡ ይመስላል ።

ክሱ ፡ ተዘግቷል ። ፀሐፊው ፡ ግን ፡ የቀረበው ፡ ማስረጃ ፡ ‘ግልጽና ፡ ተቀባይነት ፡ ያለው’ ፡ ስላልሆነ ፤ ፍርዱ ፡ ከባድ ፡ ለሆኑ ፡ ጥፋቶች ፡¹¹¹ በሚሰጠው ፡ የፍርድ ፡ ደረጃ ፡ ታይቶ ፡ በዶሎስ ፡ ኤቬንጥሊስ ፡ ሰው ፡ ገድለዋል ፡ ቀብሎ ፡ መፈረድ ፡ አይገባውም ፡ ይላል ። በዚህ ፡ ፀሐፊ ፡ አስተያየት ፡ ላይ ፡ ቢያንስ ፡ አንድ ፡ ተገቢ ፡ የሆነ ፡ የጥርጣሬ ፡ መንፈስ ፡ አለ ። ስለዚህ ፡ በሱ ፡ አስተያየት ፡ ‘ጄ’ ና ፡ ‘ኬ’ ፡ መቀጣት ፡ ያለባቸው ፡ (ከፈጸሙት ፡ የዘረፉ ፡ ወንጀል ፡ ሌላ) ፡ ‘ከአድቨርተንት ፡ ኔግሊጀንስ’ የተ

111. ከላይ ፡ በገጽ ፡ ፫፻፵፭-፫፻፵፮ ፡ ላይ ፡ የተገለጸውን ፡ መጀመሪያ ፡ ማድረግ ፡ ስለሚገባን ፡ ነገር ፡ የሚለውን ፡ ተመልከት ።

112. በጀርመን ፡ አገር ፡ የሰው ፡ ሕይወት ፡ የሚያልፍበት ፡ የውንብድና ፡ ተግባር ፡ እንደ ፡ ከባድ ፡ ውንብድና ፡ ይቆጠራል ። በ፲፰፻፸፩ ፡ ዓ. ም. የወጣው ፡ የጀርመን ፡ ፔናል ፡ ኮድ ፤ ቁ. ፪፻፶፩ ፤ ዘ. አሜሪካን ፡ ሲሪስ ፡ ኦፍ ፡ ፎረን ፡ ፔናል ፡ ኮድስ ፡ በሚለው ፡ ውስጥ ፡ የተተረጎመ ፡ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፳፯ ፤ ፲፬፻፵፱ ፡ ፬ ፡ ገጽ ፡ ፻፴ ፡ ላይ ፡ የተጻፈውን ፡ ተመልከት(ች) ። (ጸሐፊው ፡ እንደሚያውቀው ፡ ለዲሱ ፡ የጀርመን ፡ ሕግ ፡ የተጻፈበት ፡ ዘዴ ፤ ልዩ ፡ ክፍል ፡ ለተባለው ፡ አልተዳረሰም) ። በኢትዮጵያ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁ. ፻፶፯ (፪) መሠረትም ፡ ከባድ ፡ የውንብድና ፡ ሥራ ፡ ይሆናል ።

ነሳ : ሰው : ገድላችኋል : በመባል : ነበር ።¹¹² ይህ : ክስ : ቀጥሎ : ላለው : ሎጎዝ : የተባለ : የሰዊስ : አገር : ፀሐፊ : ለሰጠው : ምክር : በተለይ : ተሰማሚ : የሆነ : ክስ : ነው ።

“ዳኛው ፤ ጥፋተኛው : የነበረውን : አስተሳሰብ : በጥንቃቄ : ከመረመረ : በኋላ : ጥርጣሬ : ካለው ፤ ይህንን : ጥርጣሬውን : ማስወገድ : ያለበት : (አን : ዱ : ቢዮ : ፕሮ : ሪክ) : (ጥርጣሬ : ሲኖር : ለተከሳሹ : አድላ) : በሚለው : የሞራል : ደምብ : መሠረት : ነው ። ይህም : ማለት : (በዶሎስ : ኤቪንጅዋሊስ) : ከመፍረድ : ይልቅ : ወደ : (አድቨርተንት) : ኔግሊጀንስ : ፍርድ : አድላ : ማለት : ነው ።”¹¹³

ከዚህ : ቀጥሎ : የምንነጋገርበት : እንደ : አውሮፓውያን : አቆጣጠር : በ፲፱፻፳፮ : ዓ : ም : የአዲስ : አበባው : ከፍተኛ : ፍርድ : ቤት : ፍርድ : የሰጠበት ፤ ከሳሽ : አቃቤ : ሕግ : ተከሳሽ : በቀለ : ገብረ : ሚካኤል : የሆነበት : ክስ : ነው ።¹¹⁴ ክሱ : የተጀመረው : በወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : አንቀጽ : ፩፻፳፯ : (፩) : መሠረት : በቸ ልተኝነት : ስለ : መግደል : በሚለው : ነበር ፤ ግን : በመሃሉ : ከፍተኛው : ፍርድ : ቤት : በ፲፱፻፳፩ : ዓ : ም : በወጣው : በወንጀለኛ : መቅጫ : ሥነ : ሥርዓት : ሕግ : በአንቀጽ : ፩፻፲፱ : (፩) : የተሰጠውን : መብት : ተጠቅሞ ፤ አቃቤ : ሕግ : ክሱን : በመለወጥ ፤ ሆነ : ብሎ : ከመግደል : ዓይነት : አንዱ : በሆነው : በአንቀጽ : ፩፻፳፫ : መሠረት : እንዲጀምር : አዘዘው ።¹¹⁵

ፍርድ : ቤቱ : የቀረበለት : የመተማመኛ : ቃል : የተገኘው : ከሁለት : የፖሊስ : ምስክሮች : ነበር ። ተከሳሹ : የታክሲ : ሾፌር : ነበር ። ተከሳሹ : ከምሽቱ : ፪ : ሰዓት : ከ፴ : በሚሆን : ጊዜ : አዲስ : አበባ ፤ ኮካ : ኮላ : ፋብሪካ : አጠገብ : በሚገኘው : መንገድ : ላይ : ታክሲውን : በዝናብ : ውስጥ : እየነዳ : ሳለ ፤ በአንድ : መንገድ : መሀል : ወድቆ : በነበረ : ሰው : ላይ : ሄደበት ። ይህንን : ሰው : መኪናው : በግምት : ርቀቱ : አምስት : ኪሎ : ሜትር : በሆነ : መንገድ : ላይ : ንትቶታል ። ሰውዬው : ከመኪናው : ስር : መኖሩ : የታወቀው : ተከሳሹ : ቤንዚን : ለመሙላት : አንድ : ቤንዚን : ማደያ : አጠገብ : መኪናውን : ባቆመበት : ጊዜ : ነው ። ሰውየውን : ከመኪናው : ስር : ለማ ላቀቅና : ለማውጣት : መኪናውን : (ፈያት : ፩ሺ፩፻) : ወደ : ላይ : ማንሳት : አስፈ ልኅ : ነበር ። የሰውየው : አካል : በጣም : ከመግጣጠቡ : የተነሳ ፤ በመጀመሪያ : ጾታ ውን : ለመለየት : አልተቻለም : ነበር ።

113. ፕ. ሎጎዝ ፤ ከላይ : በማስታወሻ : ፴ ፤ ገጽ : ፳፮ ፤ ላይ : የተገለጸ : ጽሑፍ ። የተተረጎመው : በሎውንስ ቴን : መጽሐፍ : ውስጥ : ነው ፤ ከላይ : በማስታወሻ : ፴ ፤ ገጽ : ፻፵፫ ፤ ላይ : ተመልከት(ች) ።

114. አዲስ : አበባ : ከፍተኛ : ፍርድ : ቤት ፤ ፲፱፻፳፩ ፤ የወንጀል : ክስ : ቁ. ፩፻፶፫/፶፮ (ያልታተመ) ። ክሱን : ለጸሐፊው : ከአማርኛ : የተረጎሙት : በሕግ : ፋኩልቲ : የ፬ኛ : ዓመት : ተማሪዎች :— አቶ : ጳውሎስ : ተስፋ : ጊዮርጊስኛ : አቶ : አብዱል : ዊሲ : ዩሱፍ : ሲሆኑ ፤ ሁለቱም : የተረጎሙት : ለየብቻ : ነበር ። በሁለቱ : ትርጉሞች : መካከል : ብዙ : ልዩነት : አልታየም ። ክሱን : ከአዲስ : አበባ : ከፍተኛ : ፍርድ : ቤት : መዝገብ : ውስጥ : ያገኘው : አቶ : ጳውሎስ : ነበር ።

115. በቁ. ፻፲፱(፩) መሠረት ፤ ክሱን : የሚመረምረው : ፍርድ : ቤት : የቀረበውን : የክስ : ቃል : በትዕዛዝ : ሊያስለውጥ : ይችላል ። ይህም : የሚሆነው ፤ “ተከሳሹን : ፍርድ : ቤት : ያስቀረበው : ክስ : ትልቅ : ስሕተት : ያለበት : ከሆነ ፤ ወይም : እንዳንድ : መቅረት : የሌለባቸውን : ነገሮች : አስቀርቶ : እንደሆነ : ነው : . . . ” ይህንን : ፍርድ : ቤቱ : የተሰጠውን : ሥልጣን : በይባልጥ : የሚገልጸው : ቁ. ፻፳(፫) ሲሆን ፤ እርሱም : “የክርክሩ : መቀጠል ፤ ተከሳሹ : የሚያቀርበውን : መከላከያ : ወዲያውኑ : የሚያደና ቅፍበት : መሰሉ : ከታየ . . . ” ፍርድ : ቤቱ : ክርክሩ : እንዲቆም : ማዘዝ : አለበት : ይላል ።

ተከሳሹ ፡ በመንገድ ፡ ላይ ፡ የወደቀ ፡ ሰው ፡ አይቼ ፡ ነበር ፤ ግን ፡ መኪናዬን ፡ ያላቆምኩት ፡ “በላዩ ፡ ላይ ፡ መንዳት ፡ (መሄድ) ፡ ስለነበረብኝ ፡ ነው” ፡ ሲል ፡ ለሁለቱም ፡ የፖሊስ ፡ ምስክሮች ፡ አንዴ ፡ ፖሊስ ፡ ጣቢያ ፡ አንዴም ፡ ቤንዚን ፡ ማደያው ፡ ላይ ፡ የእምነት ፡ ቃሉን ፡ ሰጥቶ ፡ ነበር ። “መኪናዬን ፡ ካቆምኩ ፡ ሰውየውን ፡ ገድለሁል ፡ በመባል ፡ እወነጀላለሁ ፡ የሚል ፡ ፍርሃት ፡ አድርገዎት ፡ ነበር” ። በተጨማሪም ፡ በሰውየው ፡ ላይ ፡ ከሄድኩበት ፡ በኋላ ፡ ከመኪናዬ ፡ ስር ፡ ‘ድምጽ’ ፡ ስምቼ ፡ ነበር ፡ ሲል ፡ አምኗል ። ይሰማኝ ፡ የነበረው ፡ ድምጽ ፡ ከመንገዱ ፡ አባጣ ፡ ጎርባጣነት ፡ የተነሳ ፡ ስለመሰለኝ ፡ መኪናዬን ፡ አላቆምኩም ፡ ነበር ፡ ሲል ፡ ለአንደኛው ፡ ምስክር ፡ ነግሮት ፡ ነበር ፡ “ላቆም ፡ ያልቻልኩበት ፡ ምክንያት ፡ ዝናብ ፡ ይጥል ፡ ስለነበር ፡ ነው” ፤ ከዚህም ፡ ሌላ ፡ ለድምጹ ፡ ምክንያት ፡ የሆነው ፡ “በጎማው ፡ ላይ ፡ የደረሰ ፡ አንድ ፡ ዓይነት ፡ ብልሽት” ፡ ይሆናል ፡ ብዬ ፡ አስቤ ፡ ነበር ፡ ሲል ፡ ለሁለተኛው ፡ ምስክር ፡ ፖሊስ ፡ ጣቢያው ፡ ውስጥ ፡ ነግሮታል ።

ሦስተኛው ፡ የፖሊስ ፡ ምስክር ፡ ተከሳሹ ፡ ሰውየውን ፡ ገጭቼዋለሁ ፡ ብሎ ፡ ነግሮኛል ፡ ሲል ፡ መስክሯል ። ተከሳሹ ፡ “አንድ ፡ ድንጋይ ፡ መትቼ ፡ ስለነበረኛ” ፡ መንገዱም ፡ አባጣ ፡ ጎርባጣ ፡ ስለሆነ ፤ ከመኪናዬ ፡ ስር ፡ ድምፅ ፡ የሚሰማው ፡ በዚህ ፡ ምክንያት ፡ መሰሎኝ ፡ ነበር ፡ ሲል ፡ ክርክሩን ፡ አቅርቧል ። ተከሳሹ ፡ በፍርድ ፡ ቤት ፡ ውስጥ ፡ ሁሉንም ፡ ነገር ፡ ክዶ ፡ ተናግሯል ። በማንም ፡ ላይ ፡ አልነዳሁም ፡ ደግሞም ፡ ከመኪናዬ ፡ ሥር ፡ ምንም ፡ ድምፅ ፡ አልሰማሁም ፡ ብሏል ። ከቤንዚን ፡ ማደያው ፡ እንደደረሰ ፡ ሰው ፡ መገኘቱን ፡ አምኗል ፤ ነገር ፡ ግን ፡ ሰውየው ፡ መሬቱ ፡ ላይ ፡ ተጋድሞ ፡ ነበር ፡ እንጂ ፡ ከመኪናዬ ፡ ጋር ፡ አልተያያዘም ፡ (አልተጣበቀም) ፡ ነበር ፡ ሲል ፡ ጠይቋል ። ተከሳሹ ፡ በፍርድ ፡ ቤት ፡ ውስጥ ፡ የሰጠውን ፡ መግለጫ ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ሳይቀበል ፤ ተከሳሹ ፤ መንገዱ ፡ ላይ ፡ ወድቆ ፡ በነበረ ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ ነድቼአለሁ ፡ (ሄጄ በታለሁ) ፡ እንጂ ፡ ሰው ፡ አልገጨሁም ፡ ብሎ ፡ ያቀረበውን ፡ ክርክር ፡ አምኖ ፡ ተቀብሎታል ።

በቀለ ፤ አውቀህ ፡ ሰው ፡ ገድለህል ፡ በመባል ፡ በአንቀጽ ፡ ፳፻፳፫ ፡ መሠረት ፡ ተፈርዶበታል ። ስለ ፡ ዶሎስ ፡ ኤቬንቼዋሊስ ፡ ያለውን ፡ ጥያቄ ፡ ወደጎን ፡ እንተወውና ፤ በዚህ ፡ ፍርድ ፡ ውስጥ ፡ ከባድ ፡ ጉድለት ፡ አለ ። ተከሳሹ ፡ መንገድ ፡ ላይ ፡ ተጋድሞ ፡ በነበረው ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ መኪና ፡ ባስኬደበት ፡ ወቅት ፡ ሰውየው ፡ በሕይወት ፡ ነበር ፡ የሚል ፡ ምንም ፡ የቀረበ ፡ ማስረጃ ፡ የለም ። ሐኪሙ ፡ እንደገለጸው ፤ በሚቼ ፡ ላይ ፡ ከነበሩት ፡ ከባድ ፡ ቁስሎች ፡ ማንኛውም ፡ አንዱ ፡ ቁስል ፡ የሞት ፡ አደጋ ፡ ለማምጣት ፡ የሚችል ፡ ሲሆን ፤ ከነዚህ ፡ ቁስሎች ፡ ውስጥ ፡ ማንኛውም ፡ አንዱ ፤ ተከሳሽ ፡ በሚች ፡ ላይ ፡ ከመሄዱና ፡ ሳይጎትተው ፡ በፊት ፡ ምናልባት ፡ ሌላ ፡ ሰው ፡ መትቶት ፡ ወይም ፡ መኪና ፡ ገጭቶት ፡ ከሆነ ፤ ከዚህ ፡ የተነሳ ፡ ሊደርስ ፡ የሚችል ፡ ቁስል ፡ ነው ። ሚቼ ፡ ምናልባት ፡ በዱላ ፡ ተደብድቦ ፡ ከሞተ ፡ በኋላ ፡ መንገዱ ፡ ላይ ፡ ተጥሎ ፡ ይሆናል ። ስለዚህ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ አንቀጽ ፡ ፳፬ ፡ በሚፈልገው ፡ መሠረት ፤ አቃቤ ፡ ሕጉ ፡ የተከሳሹ ፡ ድርጊት ፡ ለሚቼ ፡ ሞት ፡ ምክንያት ፡ ሆኗል ፡ የሚል ፡ ማስረጃ ፡ ለማቅረብ ፡ አልቻለም ።¹¹⁶ ለፍርድ ፡ ቤቱ ፡ የቀረበውን ፡ ማስረጃ ፡ መሠረት ፡ በማድረግ ፤ በተከሳሹ ፡ ላይ ፡ በአግባብ ፡ ሊቀርብ ፡ ይችላል ፡ የነበረው ፡ ክስ ፡ አንቀጽ ፡

116. በላዩ ፡ ላይ ፡ መኪና ፡ በተነዳበት ፡ ወቅት ፡ ሰውየው ፡ በሕይወት ፡ ነበር ፡ የሚል ፡ ማስረጃ ፡ መቅረብ ፡ የነበረበት ፤ ተከሳሹ ፡ በላዩ ፡ ላይ ፡ ሳይሄድበት ፡ በፊት ፡ ሲነቃነቅ ፡ ወይም ፡ ድምፅ ፡ ሲያሰማ ፡ እይተናል ፡ ወይም ፡ ሰምተናል ፤ ወይም ፡ ደግሞ ፡ በተዳጠበት ፡ ወቅት ፡ ድምፅ ፡ ሲያሰማ ፡ ነበር ፡ ከሚሉ ፡ ምስክሮች ፡ ነበር ።

፬፻፹፯ : ውስጥ : በተጠቀሰው : “የሙታንን : ሰላምና : ክብር : መንካት” : በሚለው : ነበር ፤ ለዚሁም ፤ በዚሁ : አንቀጽ : ውስጥ : በንዑስ : ቁጥር : (፩) : (ለ) : እንደተገለጸው : መነሻ : “በአካሉ : ላይ : መቆራረጥን” : ያስከተለ ፤ ለመሆኑ : ጥርጥር ፤ የለውም ።¹¹⁷

የሆነ ፣ ሆኖ ፣ እዚህ ፣ ልንነጋገርበት ፣ ለረገጥነው ፣ ነገር ፣ ስንል ፣ ያልቀረበው ፣ ማስረጃ ፣ ቀርቦ ፣ ነበር ፣ በሚል ፣ ግምት ፣ ተከሳሹ ፣ የነበረው ፣ የአእምሮ ፣ ዝንባሌ ፣ (አስተሳሰብ) ፣ እንዴት ፣ ነበር ፣ ወደሚለው ፣ ጥያቄ ፣ ማለፍ ፣ እንችላለን ። ለዚህ ፣ ጥያቄ ፣ አቃቤ ፣ ሕጉ ፣ የነበረው ፣ መከራከሪያ ፣ ተከሳሹ ፣ ቸልተኛና ፣ ቸልተኛነቱም ፣ ከባድ ፣ ነበር ፣ የሚለው ፣ ብቻ ፣ ነው ። ከፍተኛው ፣ ፍርድ ፣ ቤት ፣ ያለው ፣ ግልጽ ፣ ነበር ፣ ፍርድ ፣ ቤቱ ፣ “ካቆምኩ ፣ በረጸምኩት ፣ ድርጊት ፣ እጠየቅበታለሁ ፣ በሚል ፣ ፍራቻ ፣ በሰው ፣ ላይ ፣ መኪና ፣ መንዳት ፣ ትልቅ ፣ ጥፋት ፣ ነው” ። ብሏል ። ፍርድ ፣ ቤቱ ፣ አስተያየቱን ፣ በመቀጠል ፣ ተከሳሹ ፣ “መንገድ ፣ ላይ ፣ ወድቆ ፣ በነበረ ፣ ሰው ፣ ላይ ፣ መንዳቱን ፣ እያወቀና ፣ ከመኪናው ፣ ሥር ፣ ድምፅ ፣ እየሰማ ፣ ... መኪናውን ፣ አቁሞ ፣ ከሥሩ ፣ ምን ፣ እንዳለ ፣ ባለመመልከቱ ፣ ይህም ፣ ትልቅ ፣ ጥፋት ፣ ነበር” ። ብሏል ።

ፍርድ ፣ ቤቱ ፣ ተከሳሹ ፣ በእርግጥ ፣ የሞት ፣ አደጋ ፣ እንዲመጣ ፣ ፈልጎ ፣ ነበር ፣ ሳይል ፣ ተከሳሹን ፣ አውቀህ ፣ ሰው ፣ ገድለሃል ፣ በማለት ፣ በአንቀጽ ፣ ፮፻፳፫ ፣ መሠረት ፣ የፈረደበት ፣ ምናልባት ፣ (ስለ ፣ ዶሎስ ፣ ኤቬንጅዋሊስ ፣ የሚያወራውን ፣ ክፍል) ፣ ማለትም ፣ አንቀጽ ፣ ፱፮ ፣ (፩) ፣ ሁለተኛውን ፣ አዲስ ፣ መስመር ፣ አስቦ ፣ ይሆናል ።¹¹⁸ እንደዚህ ፣ ከሆነ ፣ ግን ፣ ፍርድ ፣ ቤቱ ፣ ይህንን ፣ ድንጋጌ ፣ የተጠቀመበት ፣ በስህተት ፣ ነው ። ተከሳሹ ፣ በላይ ፣ ላይ ፣ ከመንዳቱ ፣ በፊት ፣ ሰውየው ፣ መንገዱ ፣ ላይ ፣ መውደቁን ፣ አይቺ ፣ ነበር ፣ ሲል ፣ ማመኑ ፣ ለነበረው ፣ የዶሎስ ፣ ኤቬንጅዋሊስ ፣ አስተሳሰብ ፣ ማረጋገጫ ፣ ይሆናል ። ይህ ፣ በአንቀጽ ፣ ፱፮ ፣ (፩) ፣ ሁለተኛው ፣ አዲስ ፣ መስመር ፣ ውስጥ ፣ የተጠቀሰውን ፣ “ይህ ፣ ሥራው ፣ በወንጀል ፣ ቅጣትን ፣ እንደሚያመጣበት ፣ እየተረዳ ፣” የሚለውን ፣ ተከሳሹ ፣ የሚሠራውን ፣ ያውቅ ፣ እንደነበር ፣ የሚገልጽ ፣ ነው ። ተከሳሹ ፣ በመንገድ ፣ ላይ ፣ የወደቀ ፣ ሰው ፣ መኖሩን ፣ ሲያይ ፣ ምናልባት ፣ አልሞተ ፣ ይሆናልና ፣ በላይ ፣ ላይ ፣ ከነዳሁበት ፣ ይሞት ፣ ይሆናል ፣ ብሎ ፣ ማሰብ ፣ ነበረበት ፣ ይህ ፣ የዶሎስ ፣ ኤቬንጅዋሊስ ፣ ክስ ፣ ሲቀርብ ፣ ሁለተኛው ፣ ማድረግ ፣ የሚገባን ፣ ነገር ፣ ያልነው ፣ ነው ። የሆነ ፣ ሆኖ ፣ ሦስተኛው ፣ ማድረግ ፣ የሚገባን ፣ ነገር ፣ ባልነው ፣ መሠረት ፣ ተከሳሹ ፣ በሰውየው ፣ ላይ ፣ የነዳበት ፣ ሊገድለው ፣ ፈልጎ ፣ ነው ፣ ለማለት ፣ በቂ ፣ ማስረጃ ፣ አለ ፣ ወይ ።

117. የወንጀለኛ ፣ መቅጫ ፣ ሕግ ፣ ቁ. ፬፻፹፯ ፣ በከፊል ፣ እንዲሁ ፣ ይላል ። — “(፩) ማንም ፣ ሰው ፣ .. (ለ) አንድ ፣ ሙት ፣ ሰው ፣ ያረፈበትን ፣ ቦታ ፣ የሚደፍር ፣ የሚያረክስ ፣ የመቃብሩን ፣ ሐውልት ፣ የሚያፈርስ ፣ ወይም ፣ የሚያረክስ ፣ ወይም ፣ የተቀበረውን ፣ ወይም ፣ ያልተቀበረውን ፣ ምውት ፣ ሰው ፣ ያረከሰ ፣ ወይም ፣ አካሉን ፣ የቆራረጠ ፣ እንደሆነ ፣ .. በእሥራት ፣ ወይም ፣ በገንዘብ ፣ መቀጮ ፣ ይተጣል ።” ከዚህ ፣ በፊት ፣ እንደተገለጸው ፣ (ከላይ ፣ በማስታወሻ ፣ ፲፪ና ፣ ፲፫ ፣ ላይ ፣ የተጻፈውን ፣ ተመልከት(ች) ። ምንም ፣ እንኳን ፣ በቁጥሩ ፣ ውስጥ ፣ አውቆ ፣ ማድረግ ፣ (እንጥንሽን) ፣ የሚለው ፣ ቃል ፣ የሌለ ፣ ቢሆንም ፣ ይህ ፣ ቁጥር ፣ የሚቀጣው ፣ አውቆ ፣ ወይም ፣ ሆነ ፣ ብሎ ፣ የሚደረግን ፣ ድርጊት ፣ ነው ።

118. በበቀለ ፣ ክስ ፣ ላይ ፣ ውሳኔ ፣ ያሳለፈው ፣ ፍርድ ፣ ቤት ፣ ቀጥሎ ፣ በምንነጋገርበት ፣ በመከሪያ ፣ ክስ ፣ ላይ ፣ ውሳኔ ፣ እንዳሳለፈው ፣ ፍርድ ፣ ቤት ፣ ቁ. ፮፻፳፫ ፣ የጠቀሰው ፣ ቁጥሩ ፣ የሚቀጣው ፣ አውቆ ፣ የሚደረግ ፣ ድርጊት ፣ ብቻ ፣ መሆኑን ፣ ባለመረዳት ፣ ነው ። ሆኖም ፣ ይህ ፣ የሚመስል ፣ ነገር ፣ አይደለም ፣ ይህንንም ፣ ከላይ ፣ የተጠቀሰው ፣ ፍርድ ፣ ቤቱ ፣ የተናገረው ፣ ቃልና ፣ ክስ ፣ በቸልተኝነት ፣ ሰው ፣ መግደል ፣ ከሚለው ፣ ከቁ. ፮፻፳፮ ፣ ወደ ቁ. ፮፻፳፫ ፣ መለወጥ ፣ አለበት ፣ ሲል ፣ ፍርድ ፣ ቤቱ ፣ በግልጽ ፣ ያዘዘው ፣ ትዕዛዝ ፣ ያሳያል ።

በክሱ፡ ውስጥ፡ የቀረበው፡ ማስረጃ፡ እንደዚህ፡ ዓይነት፡ አስተሳሰብ፡ መኖሩን፡ አያረጋግጥም፡ በመንገድ፡ ላይ፡ ወድቆ፡ የነበረው፡ ሰው፡ ሕይወት፡ ነበረው፡ የሚለው፡ ግምት፡ ከፍተኛ፡ ስለነበር፤ የማስረጃ፡ ክፍል፡ (መ)፤ ተከሳሹ፡ በላይ፡ ላይ፡ በነዳበት፡ ወቅት፡ መሞቱን፡ ፈልጎ፡ ነበር፡ ለሚለው፡ ማስረጃ፡ ይሆናል። ሆኖም፡ ይህ፡ እውነት፡ ሊሆን፡ የሚችለው፤ በቀለ፡ ሰውዬውን፡ ለማዳን፡ ሲችል፡ ዝም፡ ብሎ፡ በላይ፡ ላይ፡ ነድቶበት፡ እንደሆነ፡ ብቻ፡ ነው። “በላይ፡ ላይ፡ መንዳት፡ ስለነበረብኝ”፡ ነው፡ ሲል፡ ለፖሊሱ፡ የተናገረው፡ ንግግር፡ በዚህ፡ አከራካሪ፡ ጉዳይ፡ ላይ፡ ከፍተኛ፡ ጥርጣሬ፡ ያሳድራል። ይህ፡ ንግግር፡ ተከሳሹ፡ ሰውየውን፡ ሊያድነው፡ አልቻለም፡ ነበር፡ የሚል፡ ይመስላል። ጊዜው፡ በመጨለሙና፡ (ማለት፡ ከምሽቱ፡ ፪፡ ሰዓት፡ ከ፴)፡ ዝናም፡ “በጣም፡ ይጥል”፡ ስለነበር፤ ይህ፡ ነገር፡ እውነት፡ አይሆንም፡ ለማለት፡ አይቻልም። በማስረጃ፡ ክፍል፡ (ሐ)፡ መሠረት፡ ከተከሳሹ፡ የተፈለገው፤ ሰውየውን፡ ለማዳን፡ እችል፡ ነበር፤ ግን፡ ለማዳን፡ አልተጨነቅሁም፡ የሚል፡ የእምነት፡ ቃል፡ ነው። እንደዚህ፡ ያለ፡ የእምነት፡ ቃል፡ ባለመኖሩ፤ በዶሉስ፡ ኤቬንቹዋሊስ፡ ሰው፡ ገድለሃል፡ ብሎ፡ መኖሪድ፡ አይቻልም።¹¹⁹

ከዚህም፡ ሌላ፡ በቀለ፡ ሊደርስበት፡ የፈለገው፡ ግብ፡ ወይም፡ የተገፋፋበት፡ ነገር፡ ምን፡ ነበር? ለዚህ፡ ጥያቄ፡ ያለን፡ መልስ፡ “መኪናዬን፡ ካቆምኩ፡ ሰውየውን፡ ገድለሃል፡ በመባል፡ እወነጀላለሁ፡ የሚል፡ ፍርሃት፡ አድሮብኝ፡ ነበር”፡ ሲል ራሱ፡ የተናገረው፡ ንግግር፡ ነው። ይህ፡ ተቀባይነት፡ የሌለው፡ አስተሳሰብ፡ ሲሆን፤ ሰውን፡ ለመግደል፡ እስከመገፋፋት፡ የሚያደርስ፡ ነውን? ይህ፡ እንዲያውም፡ በሰው፡ ላይ፡ ከነዱ፡ በኋላ፡ መኪናውን፡ ላለማቆም፡ የሚገፋፋ፡ ይመስላል፤ ይህም፡ “በላይ ላይ፡ መንዳት፡ ስለነበረብኝ፡ ነው”፡ ሲል፡ በተናገረው፡ ንግግር፡ የሚደገፍ፡ ትርጓሜ፡ ነው።

በመጨረሻም፤ ተከሳሹ፡ ከመኪናው፡ ሥር፡ ድምጽ፡ ቢሰማውም፤ ሚቹን፡ እየጎተተ፡ መኪና፡ መንዳቱን፡ ቀጥሏል፡ የሚል፡ ማስረጃ፡ አለ። ይህ፡ በ(ለ)፡ የማስረጃ፡ ክፍል፡ ውስጥ፡ የሚገባ፡ ይመስላል፤ ይኸውም፡ “(ድርጊቱን፡ የፈጸመው፡ ሰው)፡ (ሞት)፡ እንዲመጣ፡ የነበረውን፡ የፈቃደኝነት፡ መንፈስ፡ የሚያሳይ”፡ ድርጊት፡ መሆኑ፡ ነው። ሆኖም፡ ብንመረምረው፡ ማስረጃው፡ አጠራጣሪ፡ ነው። ተከሳሹ፡ ከመኪናዬ፡ ስር፡ ይሰማ፡ የነበረው፡ ድምጽ፡ “መንገዱ፡ አባጣ፡ ጎርባጣ፡ ስለሆነ”፤ ጎማው፡ ስለተበላሸ፡ ወይም፡ “ድንጋይ፡ ስለገጨሁ”፡ ነው፡ ብሎ፡ ያቀረበው፡ መከላከያ፡ አለ። ለሦስቱ፡ ምስክሮች፡ ሦስት፡ የተለያዩ፡ መግለጫዎችን፡ በመስጠቱ፤ የመግለጫዎቹ፡ እርግጠኛነት፡ ትንሽ፡ የሚያጠራጥር፡ ቢሆንም፤ የጠየቃቸውን፡ ጥያቄዎች፡ ዋጋ፡ የሚያሳጣቸው፡ አይሆንም። የሚያስከትሉት፡ ጥርጣሬና፡ የሚፈጥሩት፡ ቅራኔ፡ እውነተኛ፡ ማረጋገጫዎችን፡ ቦታ፡ አያሳጧቸውም።¹²⁰

119. በቀለ፡ መኪናውን፡ ይነዳበት፡ ስለነበረው፡ ፍጥነት፤ የመንገዱ፡ ሁኔታ፡ የቱን፡ ያህል፡ መጥፎ፡ እንደነበር፤ መንገዱ፡ መብራት፡ እንደነበረውና፡ እንዳልነበረው፤ ወዘተ፡ ለነዚህ፡ ሁሉ፡ በቀረበው፡ ማስረጃ፡ መሠረት፡ ከአድቨርተንት፡ ኔግሊጂንስ፡ የተነሳ፡ ነፍስ፡ ገድለህል፡ ለማለት፡ እንኳን፡ አስቸጋሪ፡ ይሆን፡ ነበር።

120. ይህ፤ በሌላው፡ ቢቀር፡ በኮመን፡ ሎው፡ መሠረት፡ እውነት፡ ነው። ይኸውም፡ የሐሰት፡ ወሪ፤ የፈጠራ፡ ወሪ፡ ወዘተ፡ በትንሹ፡ ሊጠቅሙ፡ የሚችሉት፤ ሐሰት፡ የተናገረው፡ ወይም፡ ፈጥሮ፡ ያወራው፡ ሰው፡ ያቀረበውን፡ ሌላ፡ ማስረጃ፡ ዋጋ፡ ለማሳጣት፡ መቃወሚያ፡ በመሆን፡ ነው። ጄ፡ ኤች፡ ዊግጥር፤ ኤቪደንስ፡ (፫ኛ፡ እትም፤ ቦስተን፤ ሊትል፡ ብራውን፡ ኤንድ፡ ካምፓኒ፤ ፲፱፻፶፬)፤ ቮልዩም፡ ፪፤ ገጽ፡ ፻፳፭—፻፳፭፤ ኤስ፡ ሳርካር፤ ሎው፡ ኦፍ፡ ኤቪደንስ፡ (፲፩ኛ፡ እትም፤ ካልክታ፤ ኤስ. ሲ. ሳርካር፡ ኤንድ፡ ሳንስ፡ ፲፱፻፷፭)፤ ገጽ፡ ፵፱—፶፱።

ከዚህም፡ በላይ፡ በቀለ፡ ከሥሩ፡ የሚጎትተው፡ ነገር፡ የሞተ፡ ሰው፡ ሊሆን፡ ይችላል፡ ብሎ፡ በያሱብ፡ ኖሮ፡ መኪናውን፡ ወደ፡ ቤንዚን፡ ማደያው፡ ይወስድ፡ ነበርን ?

በቀለ፡ ይጎትት፡ የነበረው፡ ነገር፡ ሰው፡ መሆኑን፡ በእርግጥ፡ አውቆ፡ ቢሆን፡ ወይም፡ ይህንን፡ አምኖ፡ የተቀበለው፡ ቢሆንም፡ እንኳ ፤ ይህ፡ በሰውዬው፡ ላይ፡ የሞት፡ አደጋ፡ እንዲደርስ፡ የነበረውን፡ የፈቃደኛነት፡ መንፈስ፡ ያሳይ፡ ነበር፡ ወይ? ምናልባት፡ በጣም፡ የሚመስል፡ ነገር፡ ቢኖር፡ ድምጹ፡ በተሰማበት፡ ወቅት፡ ከመኪናው፡ ሥር፡ ይጎተት፡ የነበረው፡ ሰው፡ ሕይወት፡ ያለፈ፡ መሆኑና፡ ይህንንም፡ በቀለ፡ ያወቀ፡ መሆኑ፡ ነው ። ስለዚህ፡ ምናልባት፡ የሰውየው፡ አካል፡ ከመኪናው፡ ላይ፡ ይላቀቃል፡ በሚል፡ ተስፋ፡ ለጅ፡ ኪሎ፡ ሜትር፡ መንዳቱን፡ መቀጠሉ፡ ሊያሳይ፡ የሚችለው፡ ነገር፡ ቢኖር ፤ በሌላ፡ ሰው፡ ተድጦ፡ ሞቷል፡ የተባለን፡ ሰው፡ አካል፡ ለመቆራረጥ፡ የነበረውን፡ የፈቃደኛነት፡ መንፈስ፡ ብቻ፡ እንጂ ፤ በዶሎስ፡ ኤቬንጅዋሊስ፡ ሰው፡ ለመግደል፡ የነበረውን፡ አስተሳሰብ፡ አያሳይም ።¹²¹

ስለዚህ፡ የቀረበው፡ ማስረጃ፡ በዶሎስ፡ ኤቬንጅዋሊስ፡ ነፍስ፡ የመግደል፡ ወንጀል፡ ተፈጽሟል፡ ለማለት፡ ከሚያስፈልገው፡ ከፍተኛ፡ የሆነ፡ የማረጋገጫ፡ ልክ፡ በጣም፡ ያነሰ፡ ነው ። አሁንም፡ እንደገና፡ ሚቹን፡ ለሞት፡ ያበቃው፡ የርሱ፡ ድርጊት፡ ነው፡ እንበልጥ፡ በቀለ፡ ሊፈረድበት፡ የሚችለው ፤ በቢዛ ፤ በአድቨርተንት፡ ኔግሊጀንስ፡ በሰው፡ ሕይወት፡ ላይ፡ የሞት፡ አደጋ፡ አድርሰሃል፡ በመባል፡ ነበር ።¹²²

ሦስተኛው፡ የምንነጋገርበት፡ የነፍስ፡ መግደል፡ ክስ፡ እንደ፡ አውሮፓውያን፡ አቆጣጠር፡ በ፲፱፻፷፮፡ ዓ፡ ም፡ የጂማው፡ ከፍተኛ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ውሳኔ፡ የሰጠበት፡ ከሳሽ፡ አቃቤ፡ ሕግ፡ ተከሳሽ፡ መከሪያ፡ ያዩ፡¹²³ የሆነበት፡ ክስ፡ ነው ። በዚህ፡ ክስ፡ ውስጥ፡ የማያከራክረው፡ ማስረጃ፡ ተከሳሹ፡ ወደ፡ ሚቹ፡ ጦሩን፡ በመወርወር፡ ወግቶ፡ የገደለው፡ መሆኑ፡ ነው ። በዚያን፡ ጊዜ፡ ሚቹ፡ ከተከሳሽ፡ የባቄላ፡ እርሻ፡ ውስጥ፡ ባቄላ፡ በመንቀል፡ ላይ፡ ነበር ። ተከሳሽ፡ ሚቹን፡ በገደለበት፡ ወቅት፡ ስለነበረው፡ አስተያየት፡ የቀረበው፡ ማስረጃ፡ እንደሚከተለው፡ ነበር፡- ተከሳሽ፡ ዋሴ፡ ባዩ፡ ከተባለች፡ ሴት፡ የጨኸት፡ ድምፅ፡ በሰማበት፡ ወቅት፡ እቤቱ፡ ውስጥ፡ ነበር ። ተከሳሹ፡ ለፖሊስ፡ በሰጠው፡ ቃል፡ መሠረት፡ “አንድ፡ ነገር፡ ባቄላው፡ እርሻ፡ ውስጥ፡ ገብቷል፡ ብላ”፡ ተጣራች ፤ “ግን፡ እንስሳ፡ (አውሬ)፡ ወይም፡ ሌላ፡ ነገር፡ መሆኑን፡ አላወቀችም፡ ነበር ።” ተከሳሹ፡ ለፖሊስ፡ በሰጠው፡ ተጨማሪ፡ ቃል ፤ ከዋሴ፡ ባዩ፡ ጨኸት፡ በኋላ፡ ጦሬን፡ ይዤ፡ እየሮጥኩ፡ ወደ፡ እርሻው፡ ቦታ፡ ሂጄ፡ ነበር፡ ብሏል ። ጦሬን፡ የወረወርኩበት፡ ነገር፡ “እንስሳ፡ ይሁን፡ ሰው፡ ለመለየት፡ አልቻልኩም፡ ነበር”፡ ሲል፡ ለፖሊሱ፡ ተናግሯል ። ሚቹን፡ የወጋሁት፡ “እንስሳ፡ ስለመሰለኝ፡ ነው” ፤ ሲል፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ውስጥ፡ ተናግሯል ። በኋላም፡

121. በቀለ፡ ሰው፡ ይጎትት፡ እንደነበር፡ ስለማወቁ፡ ወይም፡ አውቅ፡ ነበር፡ ለማለቱ፡ ማስረጃ ፣ ማቅረብ፡ ቢቻል፡ ኖሮ ፤ ሰውዬው፡ ከመኪናዩ፡ ላይ፡ ይላቀቃል፡ በሚል፡ እምነት፡ መንዳቱን፡ መቀጠሉ ፤ በቁ. ፱፻፹፮ (ለ) መሠረት፡ የሰውዬውን፡ አካል፡ “ለመቆራረጥ”፡ ሲል፡ አውቆ፡ ያደረገው፡ ነው፡ ለማለት፡ ይቻል፡ ነበር ። (ከላይ፡ ከማስታወሻ፡ ፻፲፮፡ ውስጥ፡ የተጻፈውን፡ ተመልከት(ች) ። በቀለ ፤ ሚቹን፡ ለጅ፡ ኪሎ፡ ሜትር፡ መጎተቱ፡ የሚያስከትለው፡ ውጤት፡ ምን፡ እንደሚሆን፡ አልተገነዘብኩም፡ ነበር፡ ብሎ፡ ሊከራከር፡ መቻሉ፡ ያጠራጥራል ።

122. ክሱ፡ በያዘው፡ ፍሬ፡ ነገር፡ መሠረት ፤ በአድቨርተንት፡ ኔግሊጀንስ፡ ሰው፡ ገድለሃል፡ ብሎ፡ መፍረጹ፡ አስቸጋሪ፡ ይሆን፡ ነበር ። ከላይ፡ በማስታወሻ፡ ፻፲፱፡ ላይ፡ የተጻፈውን፡ ተመልከት(ች) ።

123. ጅማ፡ ከፍተኛ፡ ፍርድ፡ ቤት ፤ ፲፱፻፷፮ ፤ የወንጀል፡ ክስ፡ ቁጥር፡ ፻፶፩/፶፯ ፤ ሳፕሊማንታሪ ፤ ማቴሪያ ልስ፡ አን፡ ፔናል፡ ሎው፡ በሚለው፡ የፒ. ስትራውስ፡ ጽሑፍ፡ ውስጥ፡ የተተረጎመ ፤ (፲፱፻፷፮—፷፱ ያልታተመ ፤ ቀ. ኃ. ሥ. ዩኒቨርሲቲ ፤ የሕግ፡ ፋኩልቲ፡ ቤተ፡ መጻሕፍት) ።

ፍርድ፡ ቤት፡ ውስጥ፡ በሰጠው፡ ቃል ፤ ያም፡ ሆነ፡ ይህ፡ “ጨለማ፡ ስለነበር፡ ስር ቆቱን፡ ይፈጽም፡ የነበረው፡ እንስሳ፡ ወይም፡ ሰው፡ መሆኑን፡ ለመለየት፡ አልቻልኩም፡ ነበር”፡ ሲል፡ ለፖሊሱ፡ የሰጠውን፡ ቃል፡ በድጋሚ፡ ተናግሮታል። በተጨማሪም፡ ለፖሊሱ፡ ሲናገር ፤ ጦሩን፡ ከመወርወሬ፡ በፊት፡ ምንም፡ ይሁን፡ ብቻ ፤ “የባቄላ፡ እስር፡ ተሸክሞ፡ ሊሄድ”፡ ያለ፡ ነገር፡ ተመልክቼ፡ ነበር፡ ብሏል። ሌላው፡ ማስረጃ፡ ደግሞ፡ ተከሳሹና፡ ሟቹ፡ ጎረቤቶች፡ ነበሩ ፤ በመካከላቸውም፡ ምንም፡ የቆየ፡ ጥል፡ አልነበረም፡ የሚል፡ ነው ።

ከፍተኛው፡ ፍርድ፡ ቤት፡ በተከሳሹ፡ ላይ ፡ የፈረደው፡ ሰው፡ ገድለሃል ፡ ብሎ፡ አንቀጽ፡ ፳፻፳፫ን፡ መሠረት ፡ በማድረግ ፡ ሲሆን ፤ ለአንቀጹ፡ የሰጡት፡ የቸልተኝነትን፡ መግለጫ፡ ነበር ። ስለዚህ፡ አንቀጽ፡ ፳፻፳፫፡ ዐውቆ፡ ማድረግን፡ የሚጠይቅ፡ መሆኑን፡ ችላ ፡ ብለውታል ።¹²⁴ ፍርድ፡ ቤቱ ፤ ተከሳሹ፡ በሟቹ፡ ላይ፡ የሞት ፡ አደጋ ፡ ያስከተለው ፡ “ተገቢ ፡ ጥንቃቄ ፡ ባለማድረግ” ፡ ነው ፡ ብሏል ። ተከሳሹ ፡ ድርጊቱን ፡ የፈጸመው ፡ “የአጋጣሚ ፡ ነገር” ፡ ሆኖበት ፡ ነው ፡ ሲል ፡ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ አንድ ፡ ሌላ ፡ ቦታ ፡ ላይ ፡ በሰጠው ፡ ለጋስ ፡ አስተያየት ፡ ውስጥ ፡ ገልጧል ። ስለዚህ ፡ በአንቀጽ ፡ ፳፻፳፫ ፡ መሠረት ፡ ፍርድ ፡ መስጠቱ ፤ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ለቀረቡለት ፡ ማስረጃዎች ፡ ከሰጠው ፡ ግምት ፡ ጋር ፡ የሚነጻጸር ፡ አይሆንም ። በዚያ ፡ ግምት ፡ መሠረት ፡ ትክክለኛው ፤ በቸልተኝነት ፡ ነፍስ ፡ ስለመግደል ፡ የሚለው ፡ የአንቀጽ ፡ ፳፻፳፮ ፡ ድንጋጌ ፡ ነበር ።

ሆኖም ፡ ተከሳሹ ፡ የነበረውን ፡ የዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስ ፡ አስተሳሰብ ፡ አቅርቦ ፡ በአንቀጽ ፡ ፳፻፳፫ ፡ መሠረት ፡ በአግባቡ ፡ ፍርድ ፡ ለመስጠት ፡ የሚያስችል ፡ በቂ ፡ ማስረጃ ፡ ነበር ። ተከሳሹ ፡ ጦሩን ፡ በሚወረውርበት ፡ ወቅት ፡ ይወረውርበት ፡ የነበረው ፡ ነገር ፡ ሰው ፡ ወይም ፡ እንስሳ ፡ ስለመሆኑ ፡ እርግጠኛ ፡ ያልነበረ ፡ መሆኑን ፡ ለፖሊሱም ፡ ሆነ ፡ ለፍርድ ፡ ቤቱ ፡ በግልጽ ፡ አምኖ ፡ ተናግሯል ። ይህ ፡ የእምነት ፡ ቃል ፡ ከቀረው ፡ ሌላ ፡ ማስረጃ ፡ ጋር ፡ ተደምሮ ፡ መከሪያን ፡ የሚያስፈርድበት ፡ ነው ።

መከሪያ ፡ የሰጠው ፡ የእምነት ፡ ቃል ፡ የሚያደርገውን ፡ ያውቅ ፡ እንደነበር ፡ ሁለተኛው ፡ ማድረግ ፡ የሚገባን ፡ ነገር ፡ ላልነው ፡ በቂ ፡ ማስረጃ ፡ ሲሆን ፤ ጉዳቱ ፡ እንዲመጣ ፡ ለነበረውም ፡ የፈቃደኝነት ፡ መንፈስ ፡ ሦስተኛው ፡ ማድረግ ፡ የሚገባን ፡ ነገር ፡ ላልነው ፡ ደምበኛ ፡ ማስረጃ ፡ ነው ። ሰው ፡ ይሆን ፡ ይሆናል ፡ ተብሎ ፡ በተጠረጠረ ፡ ነገር ፡ ላይ ፡ ጦር ፡ መወርወር ፡ የዚያን ፡ ሰው ፡ ሕይወት ፡ ለማጥፋት ፡ የነበረውን ፡ የፈቃደኝነት ፡ መንፈስ ፡ በግልጽ ፡ ያሳያል ። በተጨማሪም ፡ መከሪያ ፡ በሰጠው ፡ ሁለተኛ ፡ የእምነት ፡ ቃል ፡ ላይ ፡ “የባቄላ፡ እስር፡ ተሸክሞ፡ ሊሄድ፡ ያለ” ፡ ነገር ፡ ለማየት ፡ ችግሩ ፡ ነበር ፡ ማለቱ ፡ በእርሻው ፡ ላይ ፡ የነበረው ፡ ፍጡር ፡ ሰው ፡ ነው ፡ የሚል ፡ ጥርጣሬ ፡ ያሳድር ፡ ነበር ። ስለዚህ ፡ በ(መ) ፡ የማስረጃ ፡ ክፍል ፡ መሠረት ፡ ጦሩን ፡ በወረወረበት ፡ ወቅት ፡ ሰው ፡ ለመግደል ፡ ፈልጎ ፡ ነበር ፡ ለሚለው ፡ ተጨማሪ ፡ ማስረጃ ፡ ነው ።

በመጨረሻም ፡ አስፈላጊ ፡ ለሆነ ፡ ግብ ፡ የቀረበ ፡ ማስረጃ ፡ አለን ። ይኸውም ፡ የተከሳሹን ፡ የባቄላ ፡ ተክል ፡ ከነጣቂ ፡ መከላከል ፡ ነው ። ይህንን ፡ ጽሑፍ ፡ የሚያነብ ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ የሆነ ፡ ሰው ፤ እንደዚህ ፡ ዓይነቱ ፡ ግብ ፡ እንደ ፡ መከሪያ ፡ ላለ ፡ ሰው ፡

124. ምንም ፡ እንኳን ፡ ቁ. ፳፻፳፫ ፡ “ሰውን ፡ የሚገድል ፡ ግንኛውም ፡ ሰው” ፡ ብቻ ፡ ቢልም ፤ አውቆ ፡ ወይም ፡ ሆነ ፡ ብሎ ፡ ማድረግን ፡ እንደሚጠይቅ ፡ ሆኖ ፡ መነበብ ፡ አለበት ። ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፲፪ና ፡ ፲፫ ፡ ላይ ፡ የተጻፈውን ፡ ተመልክት(ች) ።

የቱን : ያህል : አስፈላጊ : እንደሆነ : ደህና : አድርጎ : ሊፈርድ : ይችላል ፤ ግን : መከራያን : ሊዘርፍ : የመጣው : ነገር : ሰው : መሆኑ : ቢታወቅም : ኖሮ : እንኳ ፤ መከራያ : ሊገድለው : የነበረው : የፈቃደኝነት : መንፈስ ፤ በክፍል : (ሀ) : ውስጥ : በተገለጸው : መሠረት : ደምበኛ : ማስረጃ : ለመሆን : አስፈላጊነቱ : በቂ : ይመስላል ።¹²⁵

ስለዚህ ፤ በአንቀጽ : ፳፻፳፫ : መሠረት : መከራያ : በማያጠራጥር : ሁኔታ : በዶሎስ : ኤቬንጅዋሊስ : ነፍስ : የመግደል : ወንጀል : የፈጸመ : ለመሆኑ : የቀረበው : ማስረጃ : “ግልጽና : ተቀባይነት : ያለው” ።¹²⁶ ነው ።

የእምነት : ቃል : ለማግኘት : ያለው : ችግር ።

ስለ : ዶሎስ : ኤቬንጅዋሊስ : የጻፉ : ሰዎች : ዶሎስ : ኤቬንጅዋሊስን : በሥራ : ላይ : ማዋል : የሚቻል : አይመስለንም : ይላሉ ። ዲን : ፊሊፕ : ግራቨን ፤ እንደጻፈው : “በመሠረቱ : (በዶሎስ : ኤቬንጅዋሊስና : በአድቨርተንት : ኔግሊጀንስ : መካከል) : ልዩነት : እንዳለ : ሲታወቅ ፤ ለዚሁም : የሰውዬውን : የአእምሮ : ዝንባሌና : (አስተሳሰብ) : ከድርጊቱ : የተነሳ : የመጣውን : ጉዳት : ለመቃወም : ወይም : ‘ለመቀበል’ : የነበረውን : ስሜት : ለማረጋገጥ : የማይቻል : ስለሚሆን ፤ በማስረጃ : በኩል : ብዙ : የሚያጋጥም : ችግር : አለ”¹²⁷ አሜሪካዊው : ተቺ : ጌርሃርድ : ሙለር : ሲናገሩ ፤ “በዶሎስ : ኤቬንጅዋሊስና : በ(አድቨርተንት : ኔግሊጀንስ) : መካከል : ያለውን : ልዩነት : ለማቆየት : የሚደረገው : ጥረት : በሥራ : ላይ : ሊውል : የሚችልበትን : መንገድ : ምክንያት : በማድረግ ፤ መጠየቅ : ይኖርበታል : ብለዋል ።”¹²⁸ የሐንስ : አንዴናስ : የተባሉ : የኖርዌይ : አገር : የሕግ : አዋቂ ፤ ከዚህም : አልፈው : “ድርጊቱን : የፈጸመው : ሰው : የነበረውን : ሐሳብ : ለማረጋገጥ : ብዙ : ጊዜ : ስለማይቻል ፤ ዶሎስ : ኤቬንጅዋሊስ : ... በሥራ : ላይ : ሊውል : የሚችል : አስፈላጊ : ነገር : አይደለም” ።¹²⁹ ብለዋል ።

አንዴናስ : ሐሳባቸው : በጣም : ሩቅ : ነው ። ከዚህ : በፊት : እንደተነጋገርነው : ሊደርስ : የፈለገበት : ግብ : ወይም : የገፋፋው : ነገር : የቱን : ያህል : አስፈላጊው :

125. የሟቹ : ባለቤት : የጩኸት : ድምፅ : ስምታ : ወደ : ውጭ : ለመውጣቷና : ባልዋንም : ቆስሎ : ያገኘ ችው : ለመሆኗ : የእምነት : ቃልን : ሰጥታለች ። ከዚያም ፤ ተከላኸች : በጦር : ከወጋኝ : በኋላ : “ጦሩን ፣ ከላይ ፣ ላይ ፣ ንቅሎ ፣ . . . ይዞት ፣ ሄደል” ብሎ : ነግሯታል ። ይህ : እውነት : ከሆነ ፤ መከራያ : ስለ ሟቹ : መትረፍ : አለመትረፍ : የምን : ቸገረኝ ፣ ስሜት : ያለው : ለመሆኑ : ተጨማሪ : ማስረጃ ፣ ሲሆን ይህንንም ፤ መከራያ : በጦር : የወጋው : ነገር : ምን : አይነት : ፍጥረት : ለመሆኑ ፣ ግድ ፣ ያልነበረው ፣ ከመሆኑ ፤ ወይም ፣ ሟቹን ፣ በጦር : የወጋው : እርስ ፣ መሆኑ : እንዳይታወቅበት ፣ ደሙ ፣ ፈስሶ ፣ ይሙት ፣ በማለት ፣ ጥሎት ፣ ከመሄዱ ፣ ላይ ፣ ለማየት ፣ ይቻላል ።

126. መከራያ ፣ ለቀረበበት ፣ የነፍስ ፣ መግደል ፣ ክስ ፣ በቁ. ፸፬ ፣ መሠረት ፣ ተገቢ ፣ የሆነ ፣ መከላከያ ፣ አለኝ ፣ ሌላ ፣ አይቻልም ። ስትራውስ ፣ እንዳመለከተው ፤ ቁ. ፸፬ ፣ ከቁ. ፳፻፳፫ (ሀ) ፣ ጋር ፣ በአንድነት ፣ ሲታይ ፤ “ንብረትን ፣ ብቻ ፣ ለመከላከል ፣ ሲባል ፣ የሌላውን ፣ ሰው ፣ ሕይወት ፣ ማጥፋት ፣ በመልካም ፣ ጠባይ ፣ (በዋራል) ልማድ ፣ መሠረት ፣ ተገቢ ፣ ያለመሆኑን ፣ ይወስናል ፤ ያብራራልም” ። ስትራውስ ፤ ከላይ ፣ በማስታወሻ ፣ 1 ፣ ገጽ ፣ ፫፻፺፱ ፣ ላይ ፣ የተገለጸ ፣ ጽሑፍ ፤ ግራቨን ፤ ከላይ ፣ በማስታወሻ ፣ ፮ ፣ ገጽ ፣ ፫፻፳፮ ፣ ላይ ፣ የተገለጸ ፣ ጽሑፍ ። የሆነ ፣ ሆኖ ፤ መከራያ ፣ ያደረገው ፣ ሕጋዊ ፣ ባልሆነ ፣ መንገድ ፣ በንብረቱ ፣ ውስጥ ፣ የገባውን ፣ ሰውና ፣ የባቁላውን ፣ መሰረቅ ፣ ለመከላከል ፣ ሲል ፣ “ከልክ ፣ ባለፈ ፣ ዘዴ” ፣ የተጠቀመ ፣ ስለሆነ ፤ ቁ. ፳፻፳፫ ፣ የሚያስከትልበትን ፣ ቅጣት ፤ በቁ. ፸፮(፩) መሠረት ፣ ፍርድ ፣ ቤቱ ፣ በመሰለው ፣ እንዲያቀልልት ፣ ሊያስደርግ ፣ መብት ፣ ይኖረዋል ።

127. ግራቨን ፤ ከላይ ፣ በማስታወሻ ፣ ፮ ፣ ገጽ ፣ ፫፻፶፮ ፣ ላይ ፣ የተገለጸ ፣ ጽሑፍ ።

128. ሙለር ፤ ከላይ ፣ በማስታወሻ ፣ ፶፮ ፣ ገጽ ፣ ፵፮ ፣ ላይ ፣ የተገለጸ ፣ ጽሑፍ ።

129. አንዴናስ ፤ ከላይ ፣ በማስታወሻ ፣ ፳፬ ፣ ገጽ ፣ ፪፻፲፫ ፣ ላይ ፣ የተገለጸ ፣ ጽሑፍ ።

መሆኑን ፤ የሚፈጽመውን ፡ ድርጊት ፡ ወይም ፡ የሚናገረውን ፡ ንግግር ፤ ጉዳቱ ፡ ለመምጣት ፡ የነበረውን ፡ ዕድል ፤ እራሱ ፡ ስለዚህ ፡ ነገር ፡ የሚሰጠውን ፡ የእምነት ፡ ቃል ፤ እነዚህን ፡ የመሳሰሉትን ፡ ከመመልከት ፡ ድርጊቱን ፡ የፈጸመው ፡ ሰው ፡ የነበረውን ፡ ሐሳብ ፡ ለማወቅ ፡ ይቻላል ።

ይህ ፡ በመጨረሻ ፡ ላይ ፡ ድርጊቱን ፡ የፈጸመው ፡ ሰው ፡ የሚሰጠው ፡ የእምነት ፡ ቃል ፡ ያልነው ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ እንደተባለው ፤ ዶሎስ ፡ ኤቬንቹዋሊስ ፡ አስፈላጊ ፡ ነገር ፡ አይደለም ፡ ብሎ ፡ ወደማሰብ ፡ የሚመራና ፡ እንደዚህ ፡ ብሎ ፡ ማሰብ ፡ ተገቢ ፡ ነው ፡ የሚያሰኝ ፡ ነው ። በኤልሳሰር ፡ ክስ ፡ ላይ ፡ ዶሎስ ፡ ኤቬንቹዋሊስን ፡ ለማረጋገጥ ፡ ያልተቻለው ፡ የእምነት ፡ ቃል ፡ ባለመኖሩ ፡ ነው ። በመከሪያ ፡ ክስ ፡ ላይ ፡ መከሪያ ፡ ድርጊቱን ፡ የፈጸመው ፡ በዶሎስ ፡ ኤቬንቹዋሊስ ፡ ነበር ፡ ለማለት ፡ የበቃ ንብት ፡ ዋና ፡ ምክንያት ፡ የተሰጠ ፡ የእምነት ፡ ቃል ፡ በመኖሩ ፡ ነው ። በበቀለ ፡ ክስ ፡ ውስጥ ፡ አንዳንድ ፡ የተሰጠ ፡ የእምነት ፡ ቃል ፡ ነበር ፤ ግን ፡ በመንገዱ ፡ ላይ ፡ ወድቆ ፡ የነበረውን ፡ ሰው ፡ በላይ ፡ ላይ ፡ ከመሄድ ፡ ሊያድነው ፡ ይችላል ፡ ነበር ፡ የሚለው ፡ ዋናው ፡ የእምነት ፡ ቃል ፡ አልተሰጠም ። በጀርመኑ ፡ የ‘ጄ’ና ፡ ‘ኬ’ ፡ ክስ ፡ ላይም ፡ ይህ ፡ ፀሐፊ ፡ ስለክሱ ፡ ባደረገው ፡ ምርምር ፡ እንኳን ፡ ዋናዎቹ ፡ የእምነት ፡ ቃሎች ፡ አልተሰጡም ፡ ነበር ። የእምነት ፡ ቃል ፡ ያላስፈለገበት ፡ የክሬተኖድ ፡ ክስ ፡ ሲሆን ፤ ምክንያቱም ፡ ጉዳቱ ፡ ለመምጣት ፡ የነበረው ፡ ዕድል ፡ ከፍተኛ ፡ ስለነበረ ፡ ነው ።

በላይኛዎቹ ፡ ፀሐፊዎች ፡ የቀረበው ፡ ጥያቄና ፡ እኛም ፡ በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ልናስብበት ፡ የሚገባን ፡ ነገር ፤ ተከሳሹ ፡ ለፖሊስም ፡ ሆነ ፡ ለፍርድ ፡ ቤት ፤ ድርጊቱን ፡ የፈጸመው ፡ በዶሎስ ፡ ኤቬንቹዋሊስ ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ ለማረጋገጥ ፡ የሚበቃውን ፡ ያህል ፡ የእምነት ፡ ቃል ፡ ይሰጣል ፡ የማለቱ ፡ እውነተኛነት ፡ የቱን ፡ ያህል ፡ እንደሚሆን ፡ ነው ። የዚህ ፡ ጥያቄ ፡ መልስ ፡ ከሁሉ ፡ አስቀድሞ ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ በዋለው ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ዓይነት ፡ ላይ ፡ የተመሠረተ ፡ ነው ። የኢትዮጵያው ፡ ዓይነት ፡ ግን ፤ የእምነት ፡ ቃል ፡ በማግኘት ፡ በኩል ፡ በማይረባ ፡ መንገድ ፡ የተዘጋጀ ፡ ነው ። እንደ ዕውነቱ ፡ ከሆነ ፤ ይህ ፡ ጥፋተኛነትን ፡ ለማረጋገጫ ፤ የእምነት ፡ ቃል ፡ ለማግኘት ፡ ሲባል ፡ የሚደረገውን ፡ ጥረት ፡ ለማስቆም ፤ ታስቦ ፡ የተደረገ ፡ ነው ። የኢትዮጵያን ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ በአውሮፓ ፡ ዓለም ፡ ውስጥ ፡ ካለው ፡ ጋር ፡ ስናወዳድር ፡ ይህ ፡ ሐሳብ ፡ ጎልቶ ፡ እናገኘዋለን ።

በአውሮፓ ፡ ዓለም ፡ ውስጥ ፡ የታወቀውና ፡ ስሙም ፡ “መርምሮ ፡ የመድረስ” ፡ ክፍል ፡ በሚለው ፡ ውስጥ ፡ የገባው ፡ “መርማሪው ፡ የሕግ ፡ ባለሥልጣን” ፡ (ኢንቨስ ቲኔቲንግ ፡ ማጅስትሬት) ፡ ነው ።

በአውሮፓ ፡ ዓለም ፡ ውስጥ ፡ የታወቀው ፡ “መርማሪው ፡ የሕግ ፡ ባለ ፡ ሥልጣን” ሲሆን ፤ በፈረንሳይ ፡ አገር ፡ “ጃጅ ፡ ደ ፡ ኤንስትራክሽን” ፤ ጀርመንኛ ፡ ቋንቋ ፡ በሚናገሩት ፡ አገሮች ፡ ውስጥ ፡ ደግሞ ፡ “Untersuchungsrichter” ነው ።¹³⁰ እሱም ፡ የዳ

130. ለዚህ ፤ ለአውሮፓ ፡ ክፍለ ፡ ዓለም ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ሕግ ፡ አጭር ፡ መግለጫ ፡ ዋና ፡ ምንጭ ፡ የሆኑትና ፡ በሙሉ ፡ በእንግሊዝኛ ፡ የተጻፉት ፡ የሚከተሉት ፡ ናቸው ፡—
ኤ ፡ አንተን ፡ “ላ. ኢንስትራክሽን ፡ ክሪምኔል” ፤ አሜሪካን ፤ ጄ. ኮምፕ. ኤል ፤ ቮልግም ፤ ፱ ፡ (፲፱፻፷፮) ፤ ገጽ ፡ ፱፻፵፮ ፤ ኤስ. ቤድፎርድ ፤ ዘ. ፈስስ ፡ አፍ ፡ ጀስቲስ ፤ ኤ. ትራቫርስ ፡ ሪፖርት ፡ (ኒው ፡ ዮርክ ፡ ሳይመን ፡ ኤንድ ፡ ቫስተር ፤ ፲፱፻፷፩) ፤ ኤች. ሐመልማን ፤ “ዘ. ኤቪደንስ ፡ አፍ ፡ ዘ ፡ ፕሪዝነር ፡ አት ፡ ሂዝ ፡ ትራያል ፤ ኤ. ኮምፓራቲቭ ፡ አናሊስስ” ፤ ካይድያን ፡ ባር ፡ ሪቪው ፤ ቮልግም ፡ ፳፯ ፡ (፲፱፻፵፱) ፤ ገጽ ፡ ፻፶፪ ፤ ኤች. ኤች. ጀቭክ ፤ “ጀርመን ፡ ክሪምናል ፡ ፕሮሲጀር” ፡ ኢን ፡ ዘ ፡ አኪዩዝ ድ፤

ኝነት፡ ክፍል፡ አባል፡ ሲሆን፡ ራሱን፡ የቻለና፡ ከአቃቤ፡ ሕጉ፡ ቢሮ፡ ውጭ፡ የሆነ፡ ነው።¹³¹ ስለዚህ ፤ በተሰበሰበው፡ ማሰረጃ፡ መሠረት፡ ተከሳሹ፡ ከእስር፡ ቤት፡ መውጣት፡ ይገባው፡ እንደሆነ ፤ ወይም፡ ጉዳዩ፡ ለውሳኔ፡ ወደ፡ አቃቤ፡ ሕጉ፡ መሄድ፡ ይኖርበት፡ እንደሆነና፡ ሊፈረድበትም፡ ይገባ፡ እንደሆነ፡ ያለአድልዎ፡ በመመርመር፡ ውሳኔ፡ መስጠት፡ የሚጠበቅበት፡ ተግባሩ፡ ነው። ሥልጣኑ፡ በየአገሩ፡ የተለያየ፡ ነው። በማንኛውም፡ አገር፡ ውስጥ፡ ቢሆን፡ በምርመራ፡ በኩል፡ ያለው፡ ሥልጣን፡ ሰፊ፡ ያለ፡ ነው። እነርሱም፡ ምስክሮችንና፡ በዚሁ፡ ጊዜ፡ ወንጀል፡ ፈጽመህል፡ በመባል፡ የተከሰሰውንም፡ ሰው፡ ጠርቶ፡ መጠየቅን፡ ይጨምራሉ። ቀናትና፡ ሣምንታት፡ እንዲሁም፡ ወራት፡ እያለፉ፡ በሃዱ፡ ቁጥር፡ የክሱም፡ ከባድነት፡ የቱን፡ ያህል፡ እየጨመረ፡ እንደሚሄድ፡ በመገመት ፤ ተከሳሹ፡ ፈቃደኛ፡ ቢሆንም፡ ባይሆንም፡ መጠየቁ፡ የማይቀርለት፡ ነው። ተከሳሹ፡ ጠበቃውን፡ ሊያቆም፡ ስለሚችል — ከሕጉ፡ ባለሥልጣን፡ የሚቀርቡለትን፡ ጥያቄዎች፡ እራሱ፡ መመለስ፡ አይኖርበትም። በፈረንሣይ፡ አገር፡ እንደሚደረገው፡ ለጥያቄው፡ መልስ፡ አልሰጥም፡ ቢል ፤ “ጥያቄውን፡ አልመልስም፡ በማለቱ፡ የሚደርስበትን፡ ነገር”፡ የሕጉ፡ ባለሥልጣን፡ “(እንደመሰለው)፡ ሊወስን፡ ይችላል”¹³² በምዕራብ፡ ጀርመን፡ አገር፡ ግን፡ ተከሳሹ፡ ዝም፡ በማለቱ፡ እንዲህ፡ ማለት፡ እንችላለን፡ በማለት፡ ሲሠራበት፡ የነበረውን፡ የግምት፡ ሥራ፡ አስቀርተውታል።¹³³ በሥራ፡ ላይ፡ ሲውል፡ እንደምናየው፡ ግን፡ ተከሳሹ፡ ለሚጠየቀው፡ ጥያቄ፡ ሁሉ፡ መልስ፡ ሳይሰጥ፡ ዝም፡ ማለቱ፡ የተለመደ፡ አይደለም ፤ በተለይም፡ በዚህም፡ ጊዜ፡ ሆነ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ በሚቀርብበት፡ ወቅት፡ ቢሞሽ፡ የሚያስቀጣው፡ ስላልሆነ፡ ነው።¹³⁴

ኤ. ኮምፖራቲቭ፡ ስተዲ፡ (ጂ. ኩትስ ፤ የታተመው ፤ ለንደን ፤ ስቲቫንስ ፤ ኤንድ፡ ሳንስ ፤ 1985) ፤ ገጽ፡ 88፡ ኮክ ፤ ኢንትርገክሽን ፤ ዘ፡ ፍሬንች፡ ኮድ፡ አፍ፡ ክሪምናል፡ ፕሮሲጀር፡ (አሜሪካን ፤ ሲሪስ፡ አፍ፡ ፎረን፡ ፕሮሶ፡ ኮድስ ፤ ጂ. ሙሰር ፤ የታተመው ፤ ሳውዝ፡ ሀከንሳክ ፤ ኒው፡ ጀርሲ ፤ ፍሬድ፡ ቢሮዝማን፡ ኤንድ፡ ካምፓኒ ፤ 1985) ፤ ኤፍ. ፒክ ፤ “ዘ፡ አክዩዝድስ፡ ፕራቭሌጅ፡ ኤጌን ስት፡ ሰልፍ፡ ኢንክሪምኔሽን፡ ኢን፡ ዘ፡ ሲቪል፡ ሎው” ፤ አሜሪካን፡ ጂ. ኮምፕ፡ ኤል. ፤ ፕላይም፡ 18፡ (1985) ፤ ገጽ፡ 88፡ ኤ. ሽሚድት ፤ ኢንትርገክሽን ፤ ዘ፡ ጀርመን፡ ኮድ፡ አፍ፡ ክሪምናል፡ ፕሮሲጀር፡ (አሜሪካን ፤ ሲሪስ፡ አፍ፡ ፎረን፡ ፕሮሶ፡ ኮድስ ፤ ጂ. ሙሰር ፤ የታተመው ፤ ሳውዝ፡ ሀከንሳክ ፤ ኒው፡ ጀርሲ ፤ ፍሬድ፡ ቢ. ሮዝማን፡ ኤንድ፡ ካምፓኒ ፤ 1985) ፤ ኤፍ. ሲሊቫን ፤ “ኤ. ኮምፖራቲቭ፡ ሰርቪይ. አፍ፡ ፕሮብሌምስ፡ ኢን፡ ክሪምናል፡ ፕሮሲጀር” ፤ ሳንት፡ ሎዊስ፡ ዩኒቨርሲቲ፡ ኤል. ጂ. ፕላይም፡ 8፡ (1985) ፤ ገጽ፡ 88፡ ኤክስርፕትድ፡ ኢን፡ ኤስ፡ ፈሸር ፤ ኢትዮጵያን፡ ክሪምናል፡ ፕሮሲጀር፡ ኤ. ሶርስ፡ በክ፡ (አዲስ፡ አበባ ፤ የሕግ፡ ፋኩልቲ ፤ 1985) ፤ ገጽ፡ 88፡ ፕሊን ፤ “ዘ፡ ፕሮቲክሽን፡ አፍ፡ ዘ፡ አክዩዝድ፡ ኢን፡ ፍሬንች፡ ክሪምናል፡ ፕሮሲጀር” ፤ ኢንተርናሽናል፡ ኤንድ፡ ኮምፖራቲቭ፡ ሎው፡ ኳርተር ፤ ፕላይም፡ 8 ፤ ገጽ፡ 8 ፤ 1985 (ኢን፡ ቱ፡ ፓርትስ) ።

- 131. ከዚህ፡ የተለየው፡ የሚገኘው፡ በሶቪዬት፡ ራሽያ፡ ውስጥ፡ ነው። ይኸውም ፤ ቢያንስ፡ በገጅቱ፡ ሰፊ፡ የኒዮን፡ ሪፖብሊክስ ፤ ዘ፡ ራሽያን፡ ሶቪዬት፡ ፈዴሬትድ፡ ሶሻሊስት፡ ሪፖብሊክ፡ (አር፡ ኤስ፡ ኤፍ፡ ኤስ፡ አር)፡ ውስጥ፡ ነው። እዚያ ፤ “ዘ፡ ኢንቨስቲጌትንግ፡ ማሻሻሪያ” የሚባለው፡ የሚገኘው፡ በአቃቤ፡ ሕጉ፡ (ፕሮክዩራተር)፡ ቢሮ፡ ውስጥ፡ ሲሆን፡ እርሱም፡ በአቃቤ፡ ሕጉ፡ ቁጥር፡ ስር፡ ነው። ኤች፡ በርማን ፤ ሶቪዬት፡ ክሪምናል፡ ሎው፡ ኤንድ፡ ፕሮሲጀር፡ ፡ ዘ፡ አር፡ ኤስ፡ ኤፍ፡ ኤስ፡ አር፡ ኮድስ፡ (ካምብሪጅ ፤ ማላቆሲትስ ፤ ሀርባርድ፡ ዩኒቨርሲቲ፡ ፕሬስ ፤ 1985) ፤ ገጽ፡ 88-89 ።
- 132. አንተን ፤ ከላይ፡ በማስታወሻ፡ 8፡ ገጽ፡ 88፡ ውስጥ፡ የሚገኝ፡ ጽሑፍ ።
- 133. የዚህ፡ አይነቱ፡ ጠባይ፡ (ዝንባሌ)፡ በአዋቂዎች፡ ጽሑፍ፡ ውስጥም፡ ሆነ፡ በቅርቡ፡ የጀርመን፡ ፌዴራል፡ ሱፐሪም፡ ኮርት፡ ባሳለፋቸው፡ ውሳኔዎች፡ ውስጥ፡ ይታያል ። ሽዋርዝ፡ ኤንድ፡ ቲ. ክሌይን ሽት ፤ Strafprozessordnung (88፡ አትም ፤ ማንችን ፤ ሲ. ኤች. ቢክስ ፤ 1985) ፤ ገጽ፡ 88 ።
- 134. ተከሳሹ፡ እንዲሁም፡ ስላልተደረገ ፤ በኋላ፡ ለሚደረሰባቸው፡ ውሸቶች ፤ የሐሰት፡ ቃል፡ ሰጥተህል፡ በመባል፡ ተጠያቂ፡ ሲሆን፡ አይችልም ። ሽሚድት ፤ ከላይ፡ በማስታወሻ፡ 8፡ ገጽ፡ 8 ፤ 18፡ ላይ፡ የተገለጸ፡ ጽሑፍ ፤ ደብልዩ፡ ክሌሙንስ ፤ “ዘ፡ ፕሮብሌጅ፡ ኤጌንስት፡ ሰልፍ፡ ኢንክሪምኔሽን፡ — ጀርመን —”

የተከሳሹ ፡ መጠየቅ ፡ እዚህ ፡ ላይ ፡ ማለቅ ፡ የሚኖርበት ፡ ነገር ፡ አይደለም ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ በሚቀርብበት ፡ ጊዜ ፡ ለመናጋር ፡ (ቃል ፡ ለመስጠት) ፡ ፈቃደኛ ፡ እንደሆነ ፡ ይጠየቃል ።¹³⁵ የሚናገር ፡ ከሆነ ፡ ግን ፡ ዋናው ፡ ዳኛ ፡ ጥያቄ ፡ ይጠይቀዋል ። ዳኛው ፡ ተከሳሹን ፡ በሚጠይቅበት ፡ ጊዜ ፡ የሚረዳው ፡ በዶሴው ፡ ማለትም ፡ መርማሪው ፡ የሕግ ፡ ባለሥልጣን ፡ ባዘጋጀው ፡ መዝገብ ፡ ሲሆን ፤ ይህንንም ፡ ክስ ፡ ለፍርድ ፡ ከመቅረቡ ፡ በፊት ፡ ዳኛው ፡ ቀደም ፡ ሲል ፡ ይመረምረዋል ።¹³⁶ አሁንም ፡ ቢሆን ፡ ቃል ፡ የመስጠትም ፡ ሆነ ፡ ዳኛው ፡ ለሚጠይቀው ፡ ጥያቄ ፡ መልስ ፡ የመስጠት ፡ ግዴታ ፡ የለበትም ፤ ሆኖም ፡ በጀርመን ፡ አገር ፤ ፍርድ ፡ ቤቱ ፡ “ተከሳሹን ፡ ሠርተሃል ፡ ብሎ ፡ ያቀረበለትን ፡ ሁሉ ፡ መካዱ ፤ የሠራውን ፡ ጥፋት ፡ ለማመን ፡ ፈቃደኛ ፡ ያለመሆኑን ፡ ያሳያል ፡ ብሎ ፡ ካመነበት ፡ ቅጣቱን ፡ ሊያከብድበት ፡ ይችላል” ።¹³⁷

በአውሮፓ ፡ ዓለም ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ በሕግ ፡ አዋቂዎቹ ፡ አማካይነት ፡ ለተከሳሹ ብዙ ፡ ጥያቄዎች ፡ እንዲቀርቡለት ፡ መደረጉ ፤ ተከሳሹ ፡ ድርጊቱን ፡ ከመፈጸሙ ፡ በፊትና ፡ በፈጸመበትም ፡ ወቅት ፡ ለነበረው ፡ አስተሳሰብ ፡ ተጨማሪ ፡ ማስረጃ ፡ ሊያስገኝ ፡ የሚችል ፡ ይመስላል ። ይህንንም ፡ በጀርመን ፡ የ“ጄ”ና ፡ “ኬ” ፡ ክስ ፡ ውስጥ ፡ ተመልክተነዋል ። የ“ኤም”ን ፡ ንብረት ፡ ለመዝረፍ ፡ ስለነበራቸው ፡ ዕቅድ ፡ የተገኘው ፡ ዝርዝር ፡ ማስረጃ ፡- የቆዳው ፡ ቀበቶ ፡ ለሕይወቱ ፡ የሚያሰጋው ፡ ነው ፡ ብለው ፡ መፍራታቸውና ፡ ሌላውም ፡ በ“ኤም” ፡ ክፍል ፡ ውስጥ ፡ ሲያደርጉት ፡ የነበረው ፡ ሁሉ ፡ የተገኘው ፡ ከራሳቸው ፡ ከተከሳሾቹ ፡ ነው ።

ጄ. ክሪምናል ፡ ሎው ፤ ክሪምናል ፡ ኤንድ ፡ ፖሊቲካል ፡ ሳይንስ ፤ ሾልዩም ፡ ያጃ (፲፱፻፳) ፤ ገጽ ፡ ፻፸፪ ፤ ፻፸፫ ፤ አር. ሹዊን ፤ “ዘ ፡ ፕራቫሌጅ ፡ ኤንገስት ፡ ሰልፍ ፡ ኢንክሪምጌሽን ፡ — ፍራንስ” ፤ ጄ. ክሪምናል ፡ ሎው ፤ ክሪምናል ፡ ኤንድ ፡ ፖሊቲካል ፡ ሳይንስ ፤ ሾልዩም ፡ ያጃ ፡ (፲፱፻፳) ፤ ገጽ ፡ ፻፸፩ ።

135. በጀርመን ፡ አገር ፡ የሚያደርጉት ፡ እንደዚህ ፡ ነው ። ሽሚድት ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፻፴ ፡ ገጽ ፡ ፲፰ ፡ ላይ ፡ የተገለጸ ፡ ጽሑፍ ። በፈረንሳይ ፡ አገር ፡ የተለየ ፡ ነው ። የፈረንሳይ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ሕግ ፡ ቁ. ፫፻፳፰ ፡ እንዲህ ፡ ይላል ፡ — “ፕራቫሌጅ ፡ ተከሳሹን ፡ ይጠይቃል ፤ ቃሉንም ፡ ይቀበላል” ። ፍራንኮ ፡ ኮድ ፡ አፍ ፡ ክሪምናል ፡ ፕሮሲጀር ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፻፴ ፡ ላይ ፡ ተገልጾ አል ።

136. በአውሮፓ ፡ ክፍለ ፡ ዓለም ፡ ውስጥ ፡ ክርክር ፡ በጣም ፡ የሚያጨቃጭቅ ፡ ከመሆኑ ፡ በፊት ፤ በክሱ ፡ ውስጥ ፡ የቀረበውን ፡ ፍሬ ፡ ነገር ፡ በሙሉ ፡ ዳኛው ፡ እንዲያጠናው ፡ የሚደረገው ፤ በአንግሎ ፡ አሜሪካን ፡ አገሮች ፡ ውስጥ ፡ (በኢትዮጵያም ፡ ጭምር) ፡ ዳኛው ፤ (በአንግሎ ፡ አሜሪካን ፡ አገሮች ፡ ውስጥ ፡ ጁራውን) ክርክር ፡ ከመጀመሩ ፡ በፊት ፡ በተቻለ ፡ መጠን ፡ ስለ ፡ ክሱ ፡ ምንም ፡ እንዳያውቅ ፡ ከሚደረገው ፡ ጋር ፡ ተቃራኒ ፡ ነው ። ፈረንሳይን ፡ በሚመለከት ፡ ጉዳይ ፡ አንድ ፡ ፈረንሳይ ፡ ጸሐፊ ፡ ሲተች ፤ “በፍርድ ፡ ቤቱ ፡ ውስጥ ፡ የሚደረገው ፡ ክርክር ፡ ስለ ፡ “ሰው” ፡ ከመሆን ፡ ይልቅ ፡ ስለ ፡ “ዶሲ” የሚደረግ ፡ ክርክር ፡ ይመስላል ፡ ብሏል ። አንተን ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፻፴ ፤ ገጽ ፡ ፱፻፺፮ ፡ ላይ ፡ የተገለጸ ፡ ጽሑፍ ።

ጀርመናዊው ፡ ጸሐፊ ፡ ኤች. ኤች. ጄቪክ ፤ አሁን ፡ የሚሠራበት ፡ ዘዴ ፡ ይሻላል ፡ ሲል ፡ የሚከተለውን ፡ ክርክር ፡ ያቀርባል ።

“... የመሀል ፡ ዳኛው ፡ (ፕራቫሌጅ) ፡ ስለ ፡ መዝገቡ ፡ በቅድሚያ ፡ ማወቅ ፡ ይኖርበታል ። ይህ ፡ ሲሆን ፡ ብቻ ፡ ነው ፤ የቀረበው ፡ ክስ ፡ ምን ፡ አይነት ፡ እንደሆነ ፡ ለመረዳትና ፡ በኋላም ፡ ክርክሩን ፡ በምን ፡ አይነት ፡ እንደሚመራ ፡ ለመወሰን ፡ የሚችለው ፡ . . . ። ዳኛው ፤ የክሱን ፡ መዝገብ ፡ በቅድሚያ ፡ ስለመረመረው ፡ ወዳንድ ፡ ወገን ፡ ማድላቱ ፡ የማይቀር ፡ አደጋ ፡ ነው ። ይህ ፡ አደጋ ፡ ቀለል ፡ የሚልበት ፡ መንገድ ፤ የጀርመን ፡ አገር ፡ ዳኞች ፤ የቀረበውን ፡ ክስም ፡ ሆነ ፡ ክሱ ፡ የተመሠረተበትን ፡ ማስረጃ ፤ ለሚቀጥለው ፡ ክርክር ፡ ዝግጅት ፡ ሲባል ፡ ለጊዜው ፡ እንደቀረቡ ፡ አድርጋችሁ ፡ ለመመልከት ፡ ትችላላችሁ ፡ መባላቸው ፡ ነው ። የመጨረሻው ፡ ፍርድ ፤ በመጀመሪያ ፡ የተደረገው ፡ ምርመራ ፡ ውጤት ፡ ሳይሆን ፤ ከዋናው ፡ ክርክር ፡ የተገኘ ፡ ውጤት ፡ መሆን ፡ አለበት ፡ (S.261; Stpo)” ጄቪክ ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፻፴ ፤ ገጽ ፡ ፪፻፵፮ ፤ ፪፻፵፯ ፡ ላይ ፡ የተገለጸ ፡ ጽሑፍ ።

137. Id. ፤ ገጽ ፡ ፪፻፶፬ ።

እንደዚህ ፡ ዓይነት ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ባለበት ፡ ሥፍራ ፡ እንኳን ፤ የዶሎስ ፡ ኤቪንቸዋሊስ ፡ ፍርድ ፡ ለመስጠት ፡ ሲባል ፤ ተከሳሾች ፡ እንደዚህ ፡ ዓይነት ፡ አስተሳሰብ ፡ አልነበረኝም ፡ ብሎ ፡ ቢክድ ፤ ማድረግ ፡ የሚቻል ፡ ነገር ፡ ቢኖርም ፡ በጣም ፡ ትንሽ ፡ ነው ። ጉዳቱ ፡ ለመምጣት ፡ የነበረው ፡ ዕድል ፡ ከፍተኛ ፡ ነበር ፡ የሚል ፡ አንድ ፡ ግልጽ ፡ የሆነ ፡ ማስረጃ ፡ ከሌለ ፡ በቀር ፤ ተከሳሾች ፡ ጉዳቱ ፡ አይመጣም ፡ የሚል ፡ እምነት ፡ ነበረኝና ፡ በድርጊቱም ፡ የገፋሁበት ፡ በዚሁ ፡ ምክንያት ፡ ነው ፡ ለሚለው ፡ መቃወሚያ ፡ ማቅረብ ፡ ያስቸግራል ። በማከታተል ፡ የሚቀርብለት ፡ ጥያቄ ፤ በተለይም ፡ ከጠበቃው ፡ ምክር ፡ የሚያገኝ ፡ ከሆነ ፡ መጀመሪያ ፡ የተናገረውን ፡ እንዲለውጥ አያደርገውም ። አውሮፓውያን ፡ ፀሐፊዎች ፡ እንኳን ፤ ዶሎስ ፡ ኤቪንቸዋሊስ ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ ሊውል ፡ የሚችል ፡ ነገር ፡ አይደለም ፡ እስከማለት ፡ የደረሱት ፡ በዚህ ፡ ምክንያት ፡ ነው ።

የኢትዮጵያ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ የእንግሊዞችንና ፡ የአሜሪካኖችን ፡ ይመስላል ። ይህ ፡ የሚሆነው ፡ በተለይም ፡ ተከሳሾች ፡ በሚጠየቁበት ፡ ጊዜ ፡ ነው ። እንግሊዞችና ፡ አሜሪካኖች ፡ የሚጠቀሙበት ፡ ዘዴ ፡ “መርምሮ ፡ ከመረዳት” ፡ ይልቅ ፡ ወደ “መወንጀሉ” ፡ ያደላል ። ይህም ፡ በእንደዚህ ፡ ዓይነት ፡ ዘዴ ፡ በሚጠቀሙበት ፡ ሁሉ ፡ ላይ ፡ የሚሠራ ፡ ሲሆን ፤ ሌላው ፡ ቢቀር ፡ የመጠየቅና ፡ መልስ ፡ የመስጠት ፡ ዕድል ፡ የተወሰነ ፡ ነው ፡ ይባላል ። በዚህ ፡ ዓይነት ፡ ዘዴ ፡ ከሚጠቀሙት አገሮች ፡ ውስጥ ፡ አንድ ፡ የአሜሪካን ፡ ጠቅላይ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ጻኛ ፡ ሲጽፍ ፡ “ኅብረተ ፡ ሰቡ ፡ በተከሳሾች ፡ ላይ ፡ ያቀረበው ፡ ክስ ፡ ልክ ፡ ለመሆኑ ፡ ማረጋገጫ ፡ የማቅረብ ፡ ግዴታ ፡ አለበት ፡ እንጂ ፡ ይህ ፡ ከተከሳሾች ፡ አፍ ፡ የሚጠበቅ ፡ ነገር ፡ አይደለም ፡ ብሏል ። ክሱም ፡ መመሥረት ፡ ያለበት ፡ የዳኝነትን ፡ ሥልጣን ፡ መከታ ፡ በማድረግ ፡ ተከሳሾችን ፡ ከመጠየቅ ፡ ሳይሆን ፤ በዘዴ ፡ መርምረው ፡ ካገኙት ፡ ራሱን ፡ ከቻለ ፡ ማስረጃ ፡ ነው” ።¹³⁸ በ፲፱፻፷፩ ፡ ዓ ፡ ም ፡ በወጣው ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ውስጥ ፤ በምርመራውም ፡ ጊዜ ፡ ሆነ ፡ ወይም ፡ ለፍርድ ፡ በሚቀርብበት ፡ ወቅት ፡ ጻኛው ፡ የመጠየቅ ፡ ሥልጣን ፡ አለው ፡ የሚል ፡ ምንም ፡ ድንጋጌ ፡ የለም ።¹³⁹ ማስረጃ ፡ ለመስጠትም ፡ ሆነ ፡ ላለመስጠት ፡ መወሰን ፡ የሚችሉት ፡ ተከሳሾችና ፡ ጠበቃው ፡ ናቸው ። ማስረጃ ፡ (የእምነት ፡ ቃሉን) ፡ ለመስጠት ፡ ቢወሰንም ፡ እንኳን ፤ ገና ፡ መጀመሪያ ፡ ለምርመራ ፡ በሚቀርብበትም ፡ ጊዜ ፡ ሆነ ፡ በክርክር ፡ ላይ ፡ እያለ ፤

138. ከላሽ ፡ ዋትስ ፡ ተከላሽ ፡ ኢንዲያና ፡ (ሱፐሪየር ፡ ኮርት ፤ ዩ. ኤስ ፤ ፲፱፻፵፱) ፤ ዩ. ኤስ. ሱፐሪየር ፡ ኮርት ፡ ሬፕ. (ሎውየርስ ፡ ኤዲሽን) ፤ ፕላዩም ፡ ፳፫ ፤ ገጽ ፡ ፲፭፻፮ ፡ (ፍራንክፈርተር ፤ ፳) ።
 139. በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ሕግ ፡ ቁ. ፳፱ ፡ መሠረት ፤ የተያዘው ፡ ሰው ፡ ከጻኛ ፡ ፊት ፡ እንዲቀርብ ፡ የሚደረገው ፡ ለሚቀርብለት ፡ ጥያቄ ፡ መልስ ፡ እንዲሰጥ ፡ አይደለም ። ይህ ፡ የሚደረገው ፡ በዋስ ፡ ይለቅቅ ፤ ወይም ፡ በእስራት ፡ ይቆይ ፤ በሚለው ፡ ሐሳብ ፡ ላይ ፡ ውሳኔ ፡ ለመስጠት ፡ ነው ። ፊሸር ፡ ኢትዮጵያን ፡ ክሪምናል ፡ ፕሮሲጀር ፡ ኤ. ሰርስቡክ ፡ (አዲስ ፡ አበባ ፡ የሕግ ፡ ፋኩልቲ ፤ ፲፱፻፷፱) ፤ ገጽ ፡ ፻፵፱—፵፯ ፡ “ለማንኛውም ፡ ፍርድ ፡ ቤት” ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁ. ፵፮ ፡ የተሰጠው ፡ ማለትም ፤ “የመጀመሪያው ፡ የምርመራ ፡ ጥያቄ ፡ ወይም ፡ ክርክር ፡ ከመጀመሩ ፡ በፊት ፡ በማንኛውም ፡ ጊዜ ፡ የሚሰጠውን ፡ ቃል ፡ ወይም ፡ የእምነት ፡ ቃል ፡ የመመዘንብ” ፡ መብት ፡ ብዙ ፡ አልተሠራበትም ። ይህም ፡ ሊመዘገብ ፡ ይቻላል ፡ የተባለው ፡ ቃል ፡ ወይም ፡ የእምነት ፡ ቃል ፤ ተከሳሾች ፡ ለመስጠት ፡ ፈቃደኛ ፡ መሆኑን ፡ ያመለክቱበት ፡ ብቻ ፡ ነው ። ለፍርድ ፡ ቤቱ ፤ ተከሳሾችን ፡ የመጠየቅ ፡ ሥልጣን ፡ አይሰጠውም ። ቀጥር ፡ ፴፭ ፤ ፖሊስ ፡ የተያዘውን ፡ ሰው ፡ በግድ ፡ እንዳይጠቅም ፡ ለማድረግ ፡ ታስቦ ፡ የተጻፈ ፡ ነው ። ኤስ. ፊሸር ፤ “ኢንቮሎንታሪ ፡ ኮንፈሽንስ ፡ ኤንድ ፡ አርቲክል ፡ ፴፭ ፤ ክሪምናል ፡ ፕሮሲጀር ፡ ኮድ” ፤ የኢትዮጵያ ፡ የሕግ ፡ መጽሔት ፤ ፕላዩም ፡ ፫ (፲፱፻፷፮) ፤ ገጽ ፡ ፫፻፴ ።

ፍርድ፡ ቤቱ፡ ቃሉን፡ እየተቀበለ፡ ከመመዝገብ፡ መቆጠብ፡ ይኖርበታል።¹⁴⁰ በእንግሊዝና፡ በአሜሪካን፡ አገር፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ውስጥ፡ በክርክሩ፡ ወቅት፡ ከሚደረጉት፡ ነገሮች፡ ውስጥ፡ ትያትር፡ ከሚመሰለው፡ ክፍል፡ አንዱ፡ የሆነውና፡ የተከሰቱንም፡ ውስጣዊ፡ ስሜት፡ ለማወቅ፡ የሚቻልበት፤ ጊዜ፡ የፈተነው፡ ዘዴ፡ ነው፡ የተባለው፡ መስቀልኛ፡ ጥያቄ፡ በኢትዮጵያ፡ ውስጥ፡ እንዲቀርብ፡ አይፈቀድም። ክርክሩን፡ የሚያዳምጠው፡ ፍርድ፡ ቤት፡ ዳኞች፡ ለተከሰቱ፡ ጥያቄ፡ ማቅረብ፡ ይችላሉ፤ ግን፡ የሚጠይቁት፡ “የተናገረውን፡ ንግግር፡ እንዲያብራራ፡ ብቻ፡ መሆን፡ አለበት”።¹⁴¹

በማንኛውም፡ አገር፡ እንደሚደረገው፡ ሁሉ፤ በፖሊስ፡ ጣቢያ፡ ውስጥ፡ የሚደረገው፡ ምርመራ፡ ኢትዮጵያም፡ ውስጥ፡ አለ። ብዙ፡ ተመልካቾች፡ እንዳሉት፡ ኃይልና፡ ጭካኔ፡ ባይኖርበትም፡ እንኳን፤ ቁጥጥር፡ የሌለበት፡ ከፖሊሶች፡ የሚቀርብ የምርመራ፡ ጥያቄ፡ ከተከሰቱ፡ ላይ፡ ራሱን፡ የሚያስወንጅል፡ የእምነት፡ ቃል፡ በማግኘት፡ በኩል፡ በጣም፡ የሚረዳ፡ መሆኑ፡ አያጠራጥርም።¹⁴² በዚህ፡ ምክንያት፡ እንግሊዝና፡ አሜሪካ፡ ደግሞም፡ ኢትዮጵያ፡ ውስጥ፡ በሚጠቀሙበት፡ የወንጀለኛ፡ መቅጫ፡ ሥነ፡ ሥርዓት፤ ፖሊስ፡ ለሚያደርገው፡ የምርመራ፡ ጥያቄ፡ “መቆጣጠሪያ የሚሆን፡ ነገር፡ ባለመኖሩ”፡ ችግር፡ ተፈጥሯል። በዚህ፡ ነገር፡ በወንጀለኛ፡ መቅጫ፡ ሥነ፡ ሥርዓት፡ ሕግ፡ ውስጥ፡ ካሉት፡ በጣም፡ አስፈላጊ፡ ነው፡ የሚባለው፡ አንቀጽ፡ ፳፯፡ ቁጥር፡ (፩)፡ ና፡ (፪)፡ ነው። ይህ፡ ድንጋጌ፡ ፖሊሶች፡ የተያዘውን፡ ሰው፡ ስለተከሰቱበት፡ ጉዳይ፡ ልክ፡ በሚጠይቁት፡ ጊዜ፡ ወይም፡ ወዲያው፡ ከጠየቁት፡ በኋላ፡ “ለሚጠየቀው፡ ሁሉ፡ መልስ፡ ላለመስጠት፡ መብት፡ እንዳለውና፡ የሚናገረውንም፡ ሁሉ፡ እንደማስረጃ፡ የሚጠቀሙበት፡ መሆናቸውን”፡ ገልጸው፡ ማስረዳት፡ ግዴታቸው፡ ነው። ይህ፡ ማስጠንቀቂያ፤ “በምርመራው፡ (በጥያቄው)፡ ጊዜ፡ የሚኖረውን፡ የሚጫጫን፡ ነገር፡ በማስወገድ፡ በኩል”።¹⁴³ ምን፡ ያህል፡ ውጤት፡ እንደሚኖረው፡ በትክክል፡ ማወቅ፡ ስለማይቻልና፡ ውጤት፡ የማግኘቱም፡ ነገር፡ ጠያቂው፡ ፖሊስ፡ በምን፡ ዓይነት፡ እንደተናገረውና፡ የተያዘውም፡ ሰው፡ ዕድሜው፤ ትምህርቱና፡ ሌላውም፡ እንደዚህ፡ ዓይነቱ፡ ነገር፡ ምን፡ ያህል፡ እንደሆነ፡ በመመልከት፡ የሚመዘን፡ በመሆኑ፤ እንደዚህ፡ ዓይነቱም፡ ማስጠንቀቂያ፡ የተያዘው፡ ሰው፡ ያደረገበትን፡ አንዳንድ፡ ፍርሀት፡ የሚያስወግድ፡ ስለሆነ፤ እራሱ፡ የሚወንጀልበትን፡ መረጃ፡ ከራሱ፡ ለማግኘት፡ ያለው፡ ችግር፡ የተባባሰ፡ ይሆናል። ይህ፡ በእንግሊዝና፡ በአሜሪካን፡ አገር፡ ውስጥ፡ በግምት፡ ለመሥራት፡ የሚጠቀሙበት፡ ዘዴ፡ ነው። ምናልባትም፡ በአውሮፓ፡ ዓለም፡ ውስጥ፤ ጥያቄ፡ መጠየቅ፡ (መመርመር)፡ ጥፋተኛነትን፡ የማወቂያ፡ ዋና፡ ዘዴ፡ ነው፡ በማለት፡ የተያዘውን፡ ሰው፡ የማያስጠነቅቁት፤ በዚህ፡ ምክንያት፡ ይሆናል።¹⁴⁴ በተጨማሪም፡ በኢትዮጵያ፡ ውስጥ፡ ያሉ፡

140. በመጀመሪያ፡ የምርመራ፡ ጊዜ፤ ተከሳቹ፡ “ለቀረበበት፡ ክስ፡ መልስ፤ ቃሉን፡ ለመስጠት፡ ፈቃደኛ፡ መሆን፡ አለመሆኑን”፡ ይጠይቃል። ቁ. ፳፮(፩)። “ምንም፡ ነገር፡ ለማለት፡ ግዴታ፡ የሌለበት፡ መሆኑንና፡ ለማለት፡ የሚፈልገው፡ ነገር፡ ካለም፤ . . . በክርክሩ፡ ወቅት፡ ሊያቀርበው፡ የሚችል፡ መሆኑ፡ ይነገረዋል”። ቁ. ፳፮(፫)። ቃሉን፡ ለመስጠት፡ እፈልጋለሁ፡ ካለ፤ “የሚሰጠው፡ ቃል፡ በጽሑፍ፡ ይሰፍራል፤ ይነበብለታል፤ ከዚያም፡ ተከሳቹ፡ ፈርሞበት፡ በመዝገቡ፡ ውስጥ፡ ይቀመጣል”። ቁ. ፳፮(፪)።

141. ቁ. ፻፵፪(፫)። ተከሳቹ፡ ቃሉን፡ ከመስጠቱ፡ በፊት፡ እንዲሆል፡ ሊደረግ፡ ስለመቻሉና፡ ከዚያም፡ የሰጠው፡ ቃል፡ ውሸት፡ መሆኑ፡ ከተረጋገጠ፤ በወንጀለኛ፡ መቅጫ፡ ሕግ፤ በቁ. ፻፵፯(፪) መሠረት፡ የሀሰት፡ ቃል፡ ሰጥተሁል፡ በመባል፡ ሊከሰስ፡ ይቻል፡ እንደሆነ፡ ለማወቅ፤ ፊሸር፡ ሰርስቡክ፤ ከላይ፡ በማስታወሻ፡ ፻፵፱፤ ገጽ፡ ፻፲፮—፲፮፡ ላይ፡ የተጻፈውን፡ ተመልከት(ች)።

142. ለምሳሌ፡ የዩናይትድ፡ እስቴትስ፡ ሱፐርም፡ ኮርት፤ ሚራንዳ፡ ቨርሰስ፡ አሪዞና፡ በሚለው፡ ክስ፡ ውስጥ፡ የሰጠውን፡ ማብራሪያ፡ ተመልከት፡ (ሱፐርም፡ ኮርት፡ ዩናይትድ፡ ስቴትስ፤ ፻፱፻፷፮)፤ ዩ. ኤስ. ሱፐርም፡ ኮርት፡ ሬፐ. (ሎውየርስ፡ ኤዲሽን፤ ሰከንድ፡ ሲሪስ)፤ ፑልዩም፡ ፲፮፤ ገጽ፡ ፯፻፳—፲፫።

143. Id. ፤ ገጽ፡ ፯፻፳።

144. ፒክ፤ ከላይ፡ ማስታወሻ፡ ፻፵፱፤ ገጽ፡ ፳፻፳፮—፳፻፳፮፡ ላይ፡ የተገለጸ፡ ጽሑፍ።

ፖሊሶች ፤ የተያዘው ፡ ሰው ፡ ለጥያቄአቸው ፡ መልስ ፡ አልሰጥም ፡ ብሎ ፡ አንዴ ፡ ከወሰነ ፡ በኋላ ፡ ምናልባት ፡ ሐሳቡን ፡ ይለውጥ ፡ ይሆናል ፡ በሚል ፡ ተስፋ ፡ በጥያቄአቸው ፡ ይገፋበት ፡ ይሆናል ፡ ማለት ፡ በጣም ፡ የሚያጠራጥር ፡ ነገር ፡ ነው ።¹⁴⁵

ቁጥጥር ፡ የሌለበት ፡ ተከሳሾች ፡ መጠየቅ ፡ (መመርመር) ፡ የሚያስከትለው ፡ ሁለተኛው ፡ ችግር ፡ በኢትዮጵያ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ሕግ ፡ አንቀጽ ፡ ፳፩ ፡ ውስጥ ፡ የተገለጸ ፡ ሲሆን ፤ ቃሉም ፡ እንዲህ ፡ የሚል ፡ ነው ። “ማንኛውም ፡ ተይዞ ፡ በእስር ፡ ወይም ፡ በቀጠሮ ፡ ላይ ፡ የሚገኝ ፡ ሰው ፡ ጠበቃውን ፡ ጠርቶ ፡ ለማነጋገር ፡ ተፈቅዶለታል ... ።” በኢትዮጵያ ፡ ውስጥ ፡ በሕግ ፡ ሙያ ፡ ልምምድ ፡ ያላቸው ፡ ሰዎች ፡ ቁጥር ፡ እየጨመረ ፡ ሲሄድ ፡ የዚህ ፡ መብት ፡ መኖር ፡ በሰፊው ፡ ሲታወቅ ፤¹⁴⁶ ከተያዙ ፡ ሰዎች ፡ ላይ ፡ የእምነት ፡ ቃል ፡ ለማግኘት ፡ ያለው ፡ ችግር ፡ እየባሰ ፡ እንደሚሄድ ፡ የታወቀ ፡ ነው ። ማንኛውም ፡ ተራ ፡ ጠበቃ ፤ የሚነጋገርለትን ፡ (የሚቆምለትን) ፡ ሰው ፡ ከፖሊሶ ፡ ጋር ፡ ትቶ ፡ ከመሄዱ ፡ በፊት ፤¹⁴⁷ ለፖሊሶ ፡ ምንም ፡ ዓይነት ፡ መልስ ፡ እንዳይሰጠው ፡ ዝም ፡ ለማለትም ፡ መብት ፡ ያለው ፡ መሆኑን ፡ በማስረዳት ፡

145. ቁ. ፳፯(፪) ፡ ተከሳሾች ፡ ለቀረበበት ፡ ክስ ፡ ወይም ፡ አቤቱታ ፡ “መልስ ፡ እንዲሰጥ ፡ አይገደድም” ፡ ይላል ። ይህ ፡ ግልጽ ፡ አለመሆኑ ፡ የታወቀ ፡ ነው ። ስለዚህ ፤ ፖሊሶች ፡ ተከሳሾችን ፡ ካስጠነቀቁት ፡ በኋላ ፤ ለጥያቄአቸው ፡ መልስ ፡ እንዲሰጥ ፡ ለማድረግ ፡ በኃይል ፤ በማስፈራራት ፡ ወይም ፡ በሌላ ፡ ተገቢ ፡ ባልሆነ ፡ የማስገደጃ ፡ ዘዴ ፡ መጠቀም ፡ አይኖርባቸውም ፡ ይሆናል ፤ ግን ፡ በሌላ ፡ በኩል ፡ መጠየቃቸውን ፡ ሊቀጥሉ ፡ ይችላሉ ፡ ማለት ፡ ይሆናል ። ሆኖም ፤ ፖሊሶች ፡ እንደዚህ ፡ ባለው ፡ ተገቢ ፡ ባልሆነ ፡ የማስገደጃ ፡ ዘዴ ፡ እንዳይጠቀሙ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ሕግ ፡ ቁ. ፳፩ ፡ ይከለክላቸዋል ። በቁ. ፳፯(፪) ፡ ውስጥ ፡ የተገለጸው ፡ የተያዘው ፡ ሰው ፡ “መልስ ፡ እንዲሰጥ ፡ አይገደድም” ፡ የሚለው ፡ ቃል ፤ በቁ. ፳፩ ፡ ውስጥ ፡ ተገቢ ፡ ያልሆነ ፡ የማስገደጃ ፡ ዘዴ ፡ መጠቀም ፡ የላባቸውም ፡ የሚለውን ፡ በድጋሚ ለመጽፍ ፡ ወይም ፡ እንደዚህ ፡ አይነት ፡ የተከለከለ ፡ ነገር ፡ መኖሩን ፡ ለፖሊሶች ፡ ለማሳወቅ ፡ ብቻ ፡ ተብሎ ፡ የተደረገ ፡ ነው ። ቢባል ፡ የማይመስል ፡ ነው ። በሕጉ ፡ መጽሐፍ ፡ ውስጥ ፡ የሚገኘው ፡ እያንዳንዱ ፡ ድንጋጌ ፡ “የተለየ ፡ አገልግሎት ፡ እንዲሰጥ ፡ ታስቦ ፡ የተደረገ ፡ ነው ። (ሕጉን ፡ የጸፈው ፡ ሰው) ፤ እያወቀ ፡ የማያስፈልግ ፡ ድንጋጌ ፡ አይጨምርም ፤ ወይም ፡ ደግሞ ፡ ያለውን ፡ እንደገና ፡ ደግሞ ፡ አይጽፍም ፡ ይኸውም ፡ እንደዚህ ፡ ማድረጉ ፡ ከማግታት ፡ በስተቀር ፡ ሌላ ፡ ምንም ፡ ውጤት ፡ ስለማይኖረው ፡ ነው ።” ስትራውስ ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ 1 ፡ ገጽ ፡ ፫፻፳፫ ፡ ላይ ፡ የተገለጸ ፡ ጽሑፍ ፡ ይህንን ፤ መሰል ፡ ለመስጠት ፡ ፈቃደኛ ፡ ያልሆነውን ፡ ሰው ፡ በማሳበል ፡ ከሆነ ፤ በራሱ ፡ ፈቃደኛነት ፡” ራሱ ፡ የሚወነጀልበትን ፡ ቃል ፡ አይሰጥም ፡ ብሎ ፡ ለመከራከርም ፡ ይቻላል ። (ይህ ፡ ተፈጻሚ ፡ የሆነበት ፡ ቢያንስ ፡ ሁለት ፡ ክሶች ፡ አሉ ፤ እነርሱም ፡ ከላይ ፡ ለገሠ ፡ ተምቶና ፡ አርጋው ፡ ማመጫ ፤ ተከሳሽ ፡ ጠቅላይ ፡ አቃቤ ፡ ሕግ ፡ (ጠቅላይ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፤ ፲፱፻፷፱) ፤ የወንጀል ፡ ይግባኝ ፡ ቁጥር ፡ ፳፻፴፱/፱፭ ፤ ከላይ ፡ አቃቤ ፡ ሕግ ፤ ተከሳሽ ፡ ስንታየሁ ፡ መኩንን ፡ (አዲስ ፡ አበባ ፡ ክፍተኛ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፤ ፲፱፻፷፮) ፤ የወንጀል ፡ ክስ ፡ ቁጥር ፡ ፩፻፺፱/፱፭ ፤ ሁለተኛው ፡ በፊሽር ፡ ሶርስቡክ ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፻፴፱ ፤ ገጽ ፡ ፵፩ ፤ ፵፫) ፤ ውስጥ ፡ ይገኛል ። ከዚህ ፡ ጋር ፡ በማያያዝ ፤ የዩናይትድ ፡ ስቴትስ ፡ ሱፕሪም ፡ ኮርት ፡ “ሰውዬው ፡ (ለመናገር ፡ አልፈልግም) ፡ የሚል ፡ ምርጫ ፡ ከወሰደ ፡ በኋላ ፡ የተወሰደ ፡ ማንኛውም ፡ አይነት ፡ ቃል ፡ በማስገደድ ፤ በማይታወቅ ፡ ዘዴ ፡ ወይም ፡ በሌላ ፡ ተመሳሳይ ፡ መንገድ ፡ የተገኘ ፡ ነው ፡ የሚል ፡ እንጂ ፡ ሌላ ፡ ምንም ፡ ትርጉም ፡ አይሰጠውም” ። ብላ ፡ ሚራንዳ ፡ ቨርሱስ ፡ አሪዞና ፡ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፻፴፱ ፤ ገጽ ፡ ፶፪፵፫ ፡ ላይ ፡ የተገለጸ ፡ ጽሑፍ ።

146. በቁ. ፳፩ ፡ ውስጥ ፡ የተያዘው ፡ (የታሰረው) ፡ ሰው ፡ ከጠበቃው ፡ ጋር ፡ የመነጋገር ፡ መብት ፡ እንዳለው ፡ ሊነገረው ፡ ይገባል ፡ የሚል ፡ ነገር ፡ የለም ፤ ስለዚህ ፡ ይህ ፡ መባል ፡ የነበረበት ፡ ነገር ፡ ሳይጸፍ ፡ በመቅረቱ ፤ ሰውዬውን ፡ በመብቱ ፡ እንዳይጠቀም ፡ እንደሚያደርገው ፡ አይጠረጠርም ። ሆኖም ፤ ይህንን ፡ መብት ፡ በሌላ ፡ ዘዴ ፡ ጠይቆ ፡ ሊጠቀምበት ፡ ይችላል ። ፈሽር ፡ ባቀረበው ፡ እንድ ፡ ክስ ፡ ውስጥ ፤ ጠበቃው ፡ ከክፍተኛው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ እርሱን ፡ ብቻ ፡ የሚደግፍ ፡ ትዕዛዝ ፡ ጠይቆ ፤ ጥብቅና ፡ የሚቆምላቸውን ፡ ሁለት ፡ የታወቁ ፡ ሰዎች ፡ ለማነጋገር ፡ እንዲችሉ ፤ ለፖሊሶ ፡ ትዕዛዝ ፡ እንዲሰጠው ፡ አደረገ ። ፈሽር ፡ ሶርስቡክ ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፻፴፱ ፤ ገጽ ፡ ፶፩ ፡ ላይ ፡ የተገለጸ ፡ ጽሑፍ ።

147. ቁጥር ፡ ፳፩ ፤ ፖሊሶ ፡ የቃል ፡ ጥያቄ ፡ (ምርመራ) ፡ በሚያደርግበት ፡ ወቅት ፡ ጠበቃው ፡ ለመገኘት ፡ ይችላል ፡ የሚል ፡ መብት ፡ አይሰጥም ፤ ከዚህም ፡ በላይ ፡ የታሰረው ፡ ሰው ፡ ጠበቃ ፡ ማቆም ፡ የማይችል ፡ ቢሆን ፤ ፖሊሶ ፡ ወይም ፡ ሌላ ፡ ድርጅት ፡ ጠበቃ ፡ ሊያቆምለት ፡ ይገባል ፡ አይልም ። በዚህ አይነት ፡ ሲታይ ፤ በአሜሪካኑ ፡ የሚራንዳ ፡ ክስ ፡ ላይ ፡ በተሰጠው ፡ ውሳኔ ፡ ላይ ፡ በጣም ፡ አጨቃጫቂ ፡ ከነበረው ፡ ክፍል ፡ በጣም ፡ ወደኋላ ፡ ቀርቷል ። በኢትዮጵያ ፡ ውስጥ ፡ ችግሮች ፡ ለምርመራ ፡ በሚቀርቡበት ፡ ወቅት ፡ ጠበቃ ፡ ይዘጋጅላቸው ፡ ማለት ፤ በአሁኑ ፡ ጊዜ ፡ ሲደረግ ፡ የማይቻል ፡ ነገር ፡ መሆኑ ፡ ግልጽ ፡ ነው ። ፈሽር ፤ Id, ገጽ ፡ ፪፻፳፫-፳፩ ፡ ውስጥ ፡ የተሰጠውን ፡ ማብራሪያ ፡ ተመልክት ።

በዚህ ፡ መብቱ ፡ ባይጠቀም ፡ ግን ፡ ምናልባት ፡ ሊያስፈርድበት ፡ የሚችል ፡ መሆኑን ፤ እንደሚመክረው ፡ ለመገመት ፡ ይቻላል ።

ማስጠንቀቂያ ፡ የመስጠቱና ፡ ጠበቃን ፡ የማነጋገሩ ፡ መብት ፡ ዋጋ ፡ ሊኖረው ፡ የሚችለው ፤ በመጀመሪያ ፡ ፖሊሶች ፡ እነዚህ ፡ ሁለት ፡ አንቀጾች ፡ በሚሉት ፡ ይመሩ ፡ እንደሆነና ፡ ባይመሩ ፡ ደግሞ ፡ ፍርድ ፡ ቤቶች ፡ እንዲመሩ ፡ ለማድረግ ፡ በሚወስዱት ፡ እርምጃ ፡ ነው ። በእንግሊዝ ፡ አገር ፡ ያሉት ፡ “የዳኞች ፡ ደንቦች” ፡¹⁴⁸ ማስጠንቀቂያ ፡ የመስጠት ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ እንዴት ፡ እንደሆነና ፡ ጠበቃንም ፡ እንዴት ፡ አግኝቶ ፡ ለማነጋገር ፡ እንደሚቻል ፡ ለፖሊሶችና ፡ ለፍርድ ፡ ቤቶች ፡ መምሪያ ፡ ይሰጣሉ ።¹⁴⁹ የእንግሊዝ ፡ ፍርድ ፡ ቤቶች ፡ እነዚህን ፡ “ደምቦች” ፡ በመጣስ ፡ የእምነት ፡ ቃሎችንና ፡ ጥፋተኛነትን ፡ በማመን ፡ የተነገሩ ፡ ሐሳቦችን ፡ ተከሳሹ ፡ ከቀረበበት ፡ የክስ ፡ ክርክር ፡ ውጭ ፡ የማድረግ ፡ ሥልጣን ፡ ተሰጥቶአቸዋል ።¹⁵⁰ በአሜሪካን ፡ አገር ፡ ውስጥ ፤ ተገቢ ፡ የሆነ ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ ሳይሰጥ ፡ ወይም ፡ ጠበቃን ፡ አግኝቶ ፡ የማነጋገር ፡ ዕድል ፡ ሳይኖር ፡ የተገኘ ፡ የእምነት ፡ ቃል ፡ ወይም ፡ ጥፋተኛነትን ፡ አምኖ ፡ መቀበል ፡ ከክርክሩ ፡ ውጭ ፡ መደረግ ፡ ይኖርበታል ፤ ማለትም ፡ ዋጋ ፡ የለውም ።¹⁵¹ በ፲፱፻፳፮ ፡ ዓ ፡ ም ፡ የአዲስ ፡ አበባው ፡ ከፍተኛ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ በሰጣቸው ፡ ሁለት ፡ ውሳኔዎች ፡ ላይ ፡ የማይገቡ ፡ ነገሮችን ፡ ከክርክሩ ፡ ውጭ ፡ የማድረግ ፡ ደንብ ፡ በአንቀጽ ፡ ፳፯ ፡ ውስጥ ፡ እንዳለ ፡ አስመስሏል ።¹⁵²

የኢትዮጵያ ፡ ፍርድ ፡ ቤቶች ፤ ፖሊሶች ፡ አንቀጽ ፡ ፳፯ና ፡ ፳፩ ፡ የሚለውን ፡ ባለመከተላቸው ፡ ትእግሥታቸው ፡ እየቀነሰ ፡ የሚሄድ ፡ ይመስላል ። ፖሊሶችም ፡ ሕጉ ፡ በሚለው ፡ መሠረት ፡ ለመሥራት ፡ በፈቃደኝነት ፡ የሚነሳሱበት ፡ ጊዜ ፡ በፍጥ

148. “ጆጅስ ፡ ሩልስ” ፡ (የዳኞች ፡ ደንቦች) ፡ የተባሉት ፡ ሬቨር ፤ Id. ፤ ገጽ ፡ ፳፰—፳፱ ውስጥ ፡ በአጭሩ ፡ ተገልጿል ።

149. ዳኛን ፡ ማግኘት ፡ ስለሚቻልበት ፡ መንገድ ፡ የሚናገሩት ፡ “ደንቦች” ፡ ከቁ. ፳፩ ፡ ላይ ፡ ያሉ ፡ ናቸው ። እነርሱም ፡ እንዲሁ ፡ ይላሉ ፡—“(፩) . . . (ሀ) በእስር ፡ ላይ ፡ የሚገኝ ፡ ሰው ፤ የሚነጋገርለትንም ፡ ሰው ፡ (ጠበቃውን) ፡ ሆነ ፡ ዳደኞቹን ፡ በስልክ ፡ ለማነጋገር ፡ ይችላል ። ይህም ፡ የሚሆነው ፤ ይህ ፡ አድራጉቱ ፡ የሚደረገውን ፡ ምርመራ ፡ ወይም ፡ የትክክለኛ ፡ ፍርድ ፡ አስተዳደርን ፡ የማያደናቅፍ ፡ መስሎ ፡ ከተገኘ ፡ ነው ።” “ዘ ፡ ጆጅስ ፡ ሩልስ ፡ ኤንድ ፡ አድሚኒስትሬቲቭ ፡ ድረክሽንስ ፡ ቱ ፡ ዘ ፡ ፖሊስ” ፡ ፲፱፻፳፱ ፡ ክሪምናል ፡ ሎው ፡ ሪቪው ፡ ገጽ ፡ ፻፩፻፫ ።

150. ፊሸር ፤ ሶርስቡክ ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፻፴፱ ፤ ገጽ ፡ ፳፰—፳፱ ፡ ላይ ፡ የተገለጸ ፡ ጽሑፍ ።

151. ሚራንዳ ፡ ቨርሰስ ፡ አሪዞና ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፻፵፪ ፡ ላይ ፡ የተገለጸ ።

152. ከሳሽ ፡ አቃቤ ፡ ሕግ ፤ ተከሳሽ ፡ ስንታየሁ ፡ መኩንን ፤ ከላይ ፡ ማስታወሻ ፡ ፻፵፭ ፡ ላይ ፡ የተገለጸ ፤ ፊሸር ፤ ሶርስቡክ ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፻፴፱ ፡ ገድ ፡ ፵፫ ፡ ላይ ፡ የተገለጸ ፤ ከሳሽ ፡ አቃቤ ፡ ሕግ ፡ ተከሳሽ ፡ ኤክስ ፡ (አ. አ. ከፍተኛ ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፤ ፲፱፻፳፮) ፤ የወንጀል ፡ ክስ ፡ ቁጥር ፡ ፳፲፫፻፴፱/፵፰ ፤ ፊሸር ፤ ፤ ገጽ ፡ ፵፭ ፡ ስለ ፡ ሁለተኛው ፡ ክስ ፤ ከፍተኛው ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ እንዲሁ ፡ ብሏል ፡—“ተከሳሹን ፡ ስላለው ፡ መብት ፡ በቅድሚያ ፡ ሳያስረዱት ፤ ከሰጠው ፡ የእምነት ፡ ቃል ፡ የተገኘ ፡ ማስረጃ ፡ ዋጋ ፡ የለውም” ። Id. በ፲፱፻፳፫ ፡ ዓ. ም. ጠቅላይ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፡ ከዚህ ፡ ተቃራኒ ፡ የሆነ ፡ ግምት ፡ ወስዶአል ፤ ይኸውም ፡ ተገቢው ፡ ማስጠንቀቂያ ፡ ሳይኖር ፡ ለፖሊስ ፡ የተሰጠ ፡ ቃል ፤ ሕጋዊ ፡ በሆነ ፡ መንገድ ፡ የተገኘ ፡ እስከሆነ ፡ ድረስ ፡ አይፈለግም ፡ አይባልም ፡ የሚል ፡ ነው ። ከሳሽ ፡ ተሾመ ፡ ገብሬ ፤ ተከሳሽ ፡ ጠቅላይ ፡ አቃቤ ፡ ሕግ ፡ (ጠቅላይ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ፍርድ ፡ ቤት ፤ ፲፱፻፳፫) ፤ የወንጀል ፡ ይግባኝ ፡ ቁጥር ፡ ፻፶፯/፵፮ ፤ ፊሸር ፤ Id. ፤ ገጽ ፡ ፵፭ ፡ ሕጉ ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ እንዲውል ፡ ለማድረግ ፤ አይፈለግም ፡ ወይም ፡ አያስፈልግም ፡ ማለት ፡ ብቻ ፡ በቂ ፡ አይሆንም ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁ. ፱፻፲፮ ፡ “የመንግሥት ፡ ሹም ፡— በሕጉ ፡ ላይ ፡ ተወስኖ ፡ ከተገለጸው ፡ ሥርዓት ፡ ውጭ ፡ በሆነ ፡ አድራጎት ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ ያሰረ ፡ ወይም ፡ የያዘ ፡ እንደሆነ ፤ እስከ ፡ አምስት ፡ ዓመት ፡ ለመድረስ ፡ በሚችል ፡ ጽኑ ፡ እስራት ፡ ወይም ፡ በገንዘብ ፡ መቀመጫ ፡ ይቀጣል” ፡ ይላል ። በጥፋተኛው ፡ የፖሊስ ፡ አዛዥ ፡ ላይም ፡ ሆነ ፡ በመንግሥት ፡ ላይ ፡ የፍትሕ ፡ ብሔር ፡ ክስ ፡ ማቅረብ ፡ ይቻላል ። የፍትሕ ፡ ብሔር ፡ ሕግ ፡ ቁ. ፪፲፱፻፳፫ ፤ ፪፲፱፻፳፮ ፤ ፪፲፱፻፳፯—፳፯ ፤ ተሻሽሎ ፡ የወጣው ፡ ሕጉ ፡ መንግሥት ፡ ቁ. ፳፪(ለ) ።

ነት : የሚመጣ : ይመስላል = ውጤቱ : ግን : ያው : ባሁኑ : ጊዜ : ከሚጠበቀው : ያነሰ : የእምነት : ቃል : ማግኘት : ነው ።

ግጦቃሊያ *

ስለዚህ ፤ ዳኞች : አንድ : ሰው : ድርጊቱን : የፈጸመው : በዶሎስ : ኤቪንቸዋ ሊስ : መንፈስ : ነው : ወይም : አይደለም : ብለው : ለመወሰን : ብዙ : ጊዜ : ተቀባ ይነት : ካላቸው : ከፍተኛ : የማስረጃ : ክፍሎች : በአንዱም : ስለማይጠቀሙ ፤ ብዙውን : ጊዜ : ሊጠቀሙ : የሚችሉት : ሌላውን : ከመመልከት : የሚገኙትን : ግልጽ : ያል ሆኑ : ማስረጃዎች : መሠረት : በማድረግ : ነው ። በዚህ : ጥያቄ : ላይ : ፍርድ : ቤቱ : የሚሰጠው ፤ ማለትም : ዶሎስ : ኤቪንቸዋሊስ : ነበር : የሚለው ፤ በተገኘው : ማስረጃ : የማይደገፍ : ውሳኔ : ከፍተኛ : የሆነ : የፍርድ : ማንደል : ኃላፊነትን : የሚያስከትል : ነው ። ለምሳሌ ፤ ነፍስ : በመግደል : ወንጀል : የቀረበን : ክስ : ዶሎስ : ኤቪንቸዋሊስ : ነው : በማለት : የተሳሳተ : ውሳኔ : መውሰድ ፤ ነፍስ : የመግደሉ : ወንጀል : የተፈ ጸመው : “ሌላን : ወንጀል : ለመደገፍ : ወይም : ለመደበቅ” : (በጀርመን : የ“ጄ”ና : “ኬ” : ክስ : ውስጥ : እንዳለው : ዓይነት) : መሆኑ : ከተረጋገጠ ፤ ክስ : በወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : በአንቀጽ : ፳፻፳፫ : ወይም : በአንቀጽ : ፳፻፳፪ : (ሐ) : ሥር : እንኳ : እንዲመሠረት : ያደርገዋል ። በአንቀጽ : ፳፻፳፫ : ውስጥ : የተገለጸው : የቅጣት : ልክ : ከአምስት : ዓመት : የማያንስ ፤ ከሀያ : ዓመት : የማይበልጥ ፤ ጽኑ : እሥራት : ነው ። በአንቀጽ : ፳፻፳፪ : (ሐ) : ውስጥ : እንዲሰጥ : የታዘዘው : የቅጣት : ልክ : “የዕድሜ : ይፍታህ : ጽኑ : እሥራት : ወይም : በሞት : መቀጣት” : ነው ። የዚህ : ክስ : መነሻ : አድቨርተንት : ኔግሊጀንስ : ነው : ተብሎ : ቢሆን : ኖር ፤ ክስ : የሚመ ሠረተው : በወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : አንቀጽ : ፳፻፳፮ : ሥር : ስለሚሆን ፤ የቅጣቱ ልክ : ከአምስት : ዓመት : ቀላል : እስር : የሚበልጥ : አይሆንም ።¹⁵³ በንብረት : ላይ : ስለ ሚፈጸም : ወንጀል ፤ ለምሳሌ : በአንቀጽ : ፳፻፶፯ : ውስጥ : በአታላይነት : ስለሚፈ ጸም : ወንጀል : የተወሰደው : ውሳኔ : ዶሎስ : ኤቪንቸዋሊስ : ነው : የሚል : የተሳሳተ ውሳኔ : ከሆነ ፤ በጥፋተኛነት : የሚያስፈርድ : ከመሆኑም : በላይ : እስከ : አምስት : ዓመት : በጽኑ : እሥራት : የሚያስቀጣ : ይሆናል ። ነገር : ግን : ከአድቨርተንት : ኔግሊጀንስ : የመጣ : ነው : ቢባል : ኖር ፤ ሰውዬው : በነፃም : ሊለቀቅ : ይችላል ። ይኸውም ፤ ብዙዎቹ : በንብረት : ላይ : የሚፈጸሙ : ወንጀሎች ፤ አታላይነትም : ጭምር ፤ በአድቨርተንት : ኔግሊጀንስ : የተሠሩ : ከሆኑ : ስለማያስቀጡ : ነው ።¹⁵⁴

ራስን : በመውደድ : የፈቃደኝነት : መንፈስ : ተነሳሰተው : አንድን : ድርጊት : የሚፈጽሙ : ሰዎች : ከባድ : ቅጣት : ሊሰጣቸው : ይገባል ፤ ባይሉም : የሐሳቡን : ትክክለኛነት : የወንጀለኛ : መቀጫ : ሕግም ።¹⁵⁵ ሆነ : ፍትሐ : ነገሥት ።¹⁵⁶ የተቀ

153. በቸልተኝነት : ሰው : የገደለ : ሰው : “የሌላውን : ሰው : ሕይወት : ለመጠበቅ : አስፈላጊ : ጥንቃቄ : ወይም : ልዩ : አስተዋይነት : እንዲያደርግ : የሙያ : ተግባሩ : የሚያስገድደው : ሲሆን” : ከፍተኛው : ቅጣት : በሦስት : ዓመት : ፋንታ : የአምስት : ዓመት : ቀላል : የሆነ : እስራት : ነው ። ቀ. ፳፻፳፮(፪) ።
154. በቸልተኝነት : የሚፈጸሙ : ወንጀሎች : ገና : በዚህ : ጽሑፍ : መጀመሪያ : ላይ : እንደተገለጸው ፤ (ከላይ : በማስታወሻ : ፱ : እስከ : ፲፫ : የተጻፈውንና : አብሮ : የሚገኘውን : ጽሑፍ : ተመልከት(ች) ። እንደ : ደንብ : ሆኖ ፤ በወንጀለኛ : መቅጫ : ሕግ : መሠረት : አያስቀጡም ። ከዚህ : ሕግ : በጣም : የሚ ለዩት : በንብረት : ላይ : ከሚፈጸሙ : ወንጀሎች : መሀል : የሚገኙ : ሲሆን : በተጨማሪም : ለሐዘቡ : ደህንነት : አደገኛ : ናቸው : የሚባሉት : ናቸው ። ቁ. ፱፻፺፪ ፤ ፱፻፺፫ ፤ ፱፻፺፭ ፤ ፳፻፺፮ ።
155. ከላይ : በማስታወሻ : ፳ : እስከ : ፳፻ : ላይ : የተጻፈውንና : አብሮ : የሚገኘውን : ጽሑፍ ፤ ደግሞም : በማስታወሻ : ፳፭ : ላይ : የተጻፈውን : ተመልከት(ች) ።

በሉት ፡ ለመሆኑ ፡ ከነርሱ ፡ የተገኘው ፡ ልምምድ ፡ ያስረዳል ። ሆኖም ፤ እንደዚያ ፡ ዓይነት ፡ የአስተሳሰብ ፡ ዓይነት ፡ መኖሩ ፡ መጀመሪያ ፡ መረጋገጥ ፡ ይኖርበታል ። በዚህ ፡ አንጻር ፡ ሲታይ ፤ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ከታወጀ ፡ ከአራት ፡ ዓመት ፡ በኋላ ፡ የወጣው ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ሕግ ፤ ይህንን ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ ማዋል ፡ የሚገባውን ፡ ከሕት ፡ መጽሐፍ ፡ ውስጥ ፡ የተገኘውን ፡ ልምምድ ፤ ከቁጥር ፡ ያለማግባቱ ፡ የሚያሳዝን ፡ ነው ።¹⁵⁷ በ፲፱፻፶፯ ፡ ዓ ፡ ም ፡ በጂን ፡ ግራቭን ፡ የተጻፈው ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ሕግ ፡ ረቂቅ ፤ “የኮንቲኔንታልና ፡ የኮመን ፡ ሎውን ፡ የሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ሕግ ፡ እኩል ፡ “አቀላቅሎ” ፡ የያዘ ፡ ነበር” ፤ ነገር ግን ፤ “በጠቅላላው ፡ የተለወጠና ከርሱ ፡ የተለየ” ፡ ለማዘጋጀት ፡ ሲባል ፡ ይኸኛው ፡ ተትታል ።¹⁵⁸ ፊሸር ፡ ለዚህ ፡ የሰጠው ፡ ምክንያት ፤ “የኢትዮጵያ ፡ ፍርድ ፡ ቤቶች ፡ ቢያንስ ፡ ከ፲፱፻፵፩ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ጀምሮ ፡ በእንግሊዞች ፡ የሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ሕግ ፡ ይመሩ ፡ ስለነበር ፤ በሥነ ፡ ሥርዓቱ ፡ ላይ ፡ የተደረገው ፡ ከፍተኛ ፡ ለውጥ ፡ በኢትዮጵያውያን ፡ ዳኞችና ፡ ጠበቆች ፡ ላይ ፡ ብዙ ፡ መደናገርን ፡ ፈጥሮ ፡ ሊሆን ፡ ይችላል ።”¹⁵⁹ የሚል ፡ ነው ።

156. ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፮ ፡ ላይ ፡ የሚገኘውን ፡ ከፍተኛ ፡ ነገሥት ፡ የተጠቀሰውን ፡ ጥቅስ ፡ ተመልክት(ች)።

157. ይህ ፡ ትክክለኛ ፡ ባልሆነ ፡ መንገድ ፡ የሕግ ፡ መጽሐፎችን ፡ ማወዳደር ፡ የሚያስከትለውን ፡ ተጨማሪ ፡ ጉዳት ፤ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁ. ፳፮ ፡ ላይ ፡ “በለመሞከር” በሚያወራው ፡ አስፈላጊ ፡ ክፍል ፡ ውስጥ ፡ ለማየት ፡ ይቻላል ። መከራው ፡ እንደተጀመረ ፡ ማለትም ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ የወንጀሉ ፡ ሥራ ፡ እንደተጀመረ ፡ የሚቆጠረው ፤ “የተፈጸመው ፡ ተግባር ፡ በማያጠራጥር ፡ ሁኔታና ፡ በቀጥታ ፡ (ወንጀሉን) ፡ ወደታሰበበት ፡ ግብ ፡ ለማድረስ ፡ የተሠራ ፡ በሆነበት ፡ ጊዜ ፡ ነው” ። ቁ. ፳፯(፩) ፤ ሁለተኛ ፡ አዲስ ፡ መስመር ። ዶክተር ፡ ግራቭን ፡ ስለ ፡ ቁጥር ፡ ፳፯ ፡ በጻፈው ፡ ማብራሪያ ፡ ውስጥ ፤ ይህ ፡ ቋንቋ ፡ የሕት ፡ መጽሐፍ ፡ ስለመሞከር ፡ ካለው ፡ ጠቅላላ ፡ አቀራረብ ፡ ጋር ፡ መከራው ፡ ተጀምሯል ። ለማለት ፡ የሚያስችላል ፡ “የሐሳብ ፡ መታረብን” ፡ የሚያሳይ ፡ መፈተኛ ፡ ያቀርባል ፤ ልክ ፡ ሊሆንም ፡ ይችላል ፤ ሲል ፡ ተከራክሯል ። “አንድ ፡ ሰው ፡ ወንጀል ፡ ለመፈጸም ፡ (መከራውን) ጀምሯል ፡ የሚባለው ፡ ጉዳት ፡ ለማስከተል ፡ መወሰንን ፡ የሚያሳይ ፡ አንድ ፡ ነገር ፡ ሲያደርግ ፡ የተገኘ ፡ እንደሆነ ፡ ነው . . . የኢትዮጵያ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፤ ድርጊቱ ፡ በማያጠራጥር ፡ ሁኔታ ፡ የተፈጸመ ፡ መሆንና ፡ አድራጊው ፡ ሊያስከትል ፡ የፈለገውን ፡ ውጤት ፡ ቀጥተኛ ፡ በሆነ ፡ መንገድ ፡ ለማድረስ ፡ በማያወሳውል ፡ ግትር ፡ ሐሳብ ፡ የተነሳሳ” ፡ መሆን ፡ ያለበት ፡ ይላል ። ግራቭን ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፮ ፤ ገጽ ፡ ፳፻ ፤ ፳፱ ፡ ላይ ፡ የሚገኝ ፡ ጽሑፍ ፡ እንደዚህ ፡ አይነቱ ፡ መፈተኛ ፡ “ተከሳቹ ፡ ከዚህ ፡ በፊት ፡ ምን ፡ አይነት ፡ ጠባይ ፡ እንደነበረው ፡ እንደንመረጥም ፡ ያደርገናል . . . ፤ ይህም ፡ ማለት ፤ ወንጀል ፡ መፈጸም ፡ ልምዱ ፡ የሆነ ፡ ሰው ፡ ‘ድርጊቱ ፡ ወዲያው ፡ የሚያስከትልበትን ፡ ችግር’ ፡ ችላ ፡ በማለት ፤ ድርጊቱን ፡ ከመፈጸም ፡ ፍንክኛ ፡ አልልም ፡ ወደሚልበት ፡ ደረጃ ፡ ቶሎ ፡ ለመድረስ ፡ ሲችል ፡ ከዚህ ፡ በፊት ፡ ወንጀል ፡ ሠርቶ ፡ የማያውቅ ፡ ሰው ፡ ግን ፡ እንዲህ ፡ አይሆንም ።” Id. ፤ ገጽ ፡ ፳፻ ፡ በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ነው ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ሕግ ፡ የሚያገባው ፡ የተከሳቹ ፡ የቀድሞ ፡ ጥፋተኛነት ፡ የሚለው ፡ የቁ. ፻፴፰ ፡ ቃል ፡ እንዲህ ፡ ይላል ፡ “(፩) ሕት ፡ በተለይ ፡ በግልጽ ፡ ካልፈቀደ ፡ በቀር ፡ በፍርድ ፡ ጥፋተኛነቱ ፡ ከመታወቁ ፡ በፊት ፡ ተከሳቹ ፡ ከዚህ ፡ በፊት ፡ ተከሰ ፡ የጥፋተኛነት ፡ ውሳኔ ፡ የተሰጠበት ፡ መሆኑ ፡ አይገለጽም” ፡ ተከሳቹ ፡ ለክርክር ፡ በሚቀርብበት ፡ ወቅት ፡ ከዚህ ፡ በፊት ፡ በሌላ ፡ ወንጀል ፡ ክስ ፡ የቀረበበት ፡ መሆኑን ፡ ጁራው (ውሳኔ ፡ የሚያሳልፉት ፡ ዳኞች) ካወቁ ፤ ስለ ፡ ተከሳቹ ፡ መጥፎ ፡ አስተያየት ፡ ስለሚኖራቸው ፡ ይህ ፡ እንዳይሆን ፡ ከመሆን ፡ ሎው ፡ አንድ ፡ መሠረታዊ ፡ መመሪያ ፡ አለው ። ጂ. ዊልያምስ ፤ ዘ ፡ ጥፋት ፡ አፍ ፡ ጌልት ፡ (፫ኛ ፡ እትም ፤ ስቲቨንስ ፡ ኤንድ ፡ ሰንስ ፤ ፲፱፻፷፫) ፤ ገጽ ፡ ፻፲፫—፲፮ ። አሁን ፡ ጥያቄው ፤ የዚህ ፡ የኮመን ፡ ሎው ፡ መመሪያ ፡ የቱን ፡ ያህል ፡ ጠቃሚ ፡ ነው ፡ የሚለው ፡ ላይ ፡ አይደለም ። ዋናው ፡ ነገር ፤ ይህ ፡ ሐሳብ ፡ ጁሪ ፡ (ውሳኔ ፡ የሚያሳልፉ ፡ ዳኞች) በሌሉበት ፡ በኮንቲኔንታል ፡ የርጥ ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ ያልተደገፈ ፡ ሲሆን ፤ ዳኞቹ ፡ የተከሳቹን ፡ ጥፋተኛነት ፡ ለማረጋገጥ ፡ በሚወስዱት ፡ እርምጃ ፤ ተከሳቹ ፡ ከዚህ ፡ በፊት ፡ ወንጀል ፡ የሠራ ፡ ከሆነ ፡ ተቀባይነት ፡ የለውም ፡ አልተባለም ፤ ማስረጃ ፡ እንደተጨማሪ ፡ አድርገው ፡ መውሰዳቸው ፡ ነው ። (ስለዚህ ፡ ጉዳይ ፡ በግራፍ ፡ የተገለጸውን ፡ ለማየት ፤ ቢድፎርድ ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፻፴ ፡ ገጽ ፡ ፻፸፯—፹ ፡ ውስጥ ፡ የተገለጸውን ፡ ጽሑፍ ፡ ተመልክት(ች) ፡ የኢትዮጵያን ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ የጻፈው ፡ የሰዊስ ፡ ተወላጅ ፤ ይህ ፡ በኮመን ፡ ሎው ፡ አገሮች ፡ ውስጥ ፡ የሚደረገው ፤ ጁሪ ፡ በሌለበት ፤ በኢትዮጵያም ፡ ውስጥ ፡ ተቀባይነት ፡ የሚኖረው ፡ አይመስልም ፡ ሲል ፡ አምኖ ፡ ነበር ። ግን ፡ ተቀባይነት ፡ የለውም ፡ አልተባለም ፤ ስለዚህ ፤ “መሞከር” ፡ የተባለውን ፡ ነገር ፡ ለማረጋገጥ ፡ ከሚረዱት ፡ የማስረጃ ፡ ክፍሎች ፡ ውስጥ ፡ ትልቁ ፡ ተነፍነታል ።

158. ፊሸር ፤ ሶርስቡክ ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፻፴፱ ፤ ገጽ ፡ X—XI ላይ ፡ የተገለጸ ፡ ጽሑፍ ።
 159. Id. ፤ ገጽ ፡ XI.

ተከሳሹን ፡ በብዙ ፡ ለመጠየቅ ፡ የሚያስችለውን ፡ የ'መርምሮ ፡ መረዳት' ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ እስካልተቀበልን ፡ ወይም ፡ ዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስ ፡ በወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ ካለው ፡ የአውቆ ፡ ማድረግ ፡ ትርጉም ፡ ውስጥ ፡ እስካልወጣ ፡ ድረስ ፤ ዳኞች ፡ በዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስ ፡ በሚጠቀሙበት ፡ ጊዜ ፡ በጣም ፡ የተቆጠቡ ፡ መሆን ፡ አለባቸው ።¹⁶⁰ በዚህ ፡ ጽሑፍ ፡ ውስጥ ፡ የቀረቡትን ፡ ጠቅላላ ፡ ደምቦች ፡ በኢትዮጵያ ፡ ፍርድ ፡ ቤቶች ፡ ውስጥ ፡ ያለማወላወል ፡ የሚጠቀሙባቸው ፡ ቢሆንም ፡ እንኳን ፤ ስህተት ፡ የመሥራቱ ፡ ነገር ፡ ሊጠፋ ፡ የሚችል ፡ አይደለም ። እንደዚህ ፡ ዓይነቱ ፡ ስህተት ፡ እንዳይሠራና ፡ የሚያስከትለውንም ፡ የፍርድ ፡ መንገድ ፡ ለመከላከል ፡ ዳኛው ፡ ራሱን ፡ የሚቆጣጠር ፡ መሆን ፡ አለበት ። በተለይም ፡ ነፍስ ፡ የመግደልና ፡ ሌላም ፡ "ከባድ ፡ ጉዳት" ፡ የማድረስ ፡ ክሶች ፡ በሚቀርቡበት ፡ ጊዜ ፤ ዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስን ፡ ማስወጣት ፡ ያስፈልጋል ። ዳኛው ፤ በጥያቄው ፡ ላይ ፡ የቀረቡትን ፡ ማስረጃዎች ፡ በሙሉ ፡ በጥንቃቄ ፡ ከመረመረ ፡ በኋላ ፤ ሰውየው ፡ ድርጊቱን ፡ የፈጸመው ፡ በዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስ ፡ መሆን ፡ ያለመሆኑን ፡ ከተጠራጠረ ፤ የሰዊሱን ፡ ዳኛ ፤ የሎጎዝን ፡ መምሪያ ፡ በመከተል ፡ " (ኢን ፡ ዱቢዮ ፡ ፕሮ ፡ ሪዮ) ፡ (በምትጠራጠርበት ፡ ጊዜ ፡ ለተከሳሹ ፡ አድላ) በሚለው ፡ መመሪያ ፡ መሠረት ፡ ጥርጣሬውን ፡ ማስወገድ ፡ አለበት ።" ይህም ፡ ማለት ፤ የክስ ፡ መነሻ ፡ አድቨርተንት ፡ ኔግሊጀንስ ፡ ነው ፡ ማለት ፡ ይኖርበታል።

160. ዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስ ፡ ኢንቴንሽን ፡ ከሚባለው ፡ ውስጥ ፡ ወጥቶ ፡ በፈረንሳይና ፡ በእንግሎ ፡ አሜሪካን ፡ አገሮች ፡ ውስጥ ፡ እንደሚደረገው ፤ እንደ ፡ "ከባድ ፡ አይነት" ፡ አድቨርተንት ፡ ኔግሊጀንስ ፡ ሊታይ ፡ ይቻላል ። ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፻፳፮ ፡ ፻፳፯ ፡ ላይ ፡ የተጻፈውን ፡ ተመልክት (ች) ፡ እንዲህ ፡ ቢደረግ ፡ ኖሮ ፤ የዳኛው ፡ ሥራም ፡ ሆነ ፡ በተለይም ፤ ስህተት ፡ የመሥራቱ ፡ ነገር ፡ በጣም ፡ ይቀነስ ፡ ነበር ። ዳኛው ፡ የዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስንም ፡ ሆነ ፡ የአድቨርተንት ፡ ኔግሊጀንስን ፡ መኖር ፡ ቢያረጋግጥም ፤ ተገቢውን ፡ ቅጣት ፡ መምረጥ ፡ ያለበት ፡ ለአድቨርተንት ፡ ኔግሊጀንስ ፡ ከሚሰጠው ፡ የቅጣት ፡ መደብ ፡ ውስጥ ፡ እንጂ ፤ ምንም ፡ ግንኙነት ፡ ከሌላቸው ፡ ከሁለቱ ፡ የቅጣት ፡ መደቦች ፡ መሀል ፡ ማለትም ፤ ከአድቨርተንት ፡ ኔግሊጀንስ ፡ ከኢንቴንሽን ፡ ወይም ፡ ደግሞ ፡ ከመቅጣትና ፡ ነጻ ፡ ከመልቀቅ ፡ መሀል ፡ ያለ ፡ ቅጣት ፡ መምረጥ ፡ አይኖርበትም ። ስለዚህ ፤ ዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስን ፡ ከኢንቴንሽን ፡ ውስጥ ፡ ለማስወጣት ፡ ያለው ፡ ችግር ፤ ይህ ፡ ከመደረጉ ፡ በፊት ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ብዙ ፡ መሻሻል ፡ ስለሚያስፈልገው ፡ ነው ። አድቨርተንት ፡ ኔግሊጀንስ ፡ ዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስንም ፡ ይጨምር ፡ ከማለታችን ፡ በፊት ፡ ለአድቨርተንት ፡ ኔግሊጀንስ ፡ የሚሰጠው ፡ ከፍተኛው ፡ የቅጣት ፡ ልክ ፡ ትንሽ ፡ እንዲጨምር ፡ ማድረግ ፡ ይኖርበናል ። ዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስ ፡ ውስጥ ፡ ባለው ፡ የፈቃደኝነት ፡ መንፈስ ፡ ተነሳሽ ፡ ሰው ፡ ለሚገድል ፡ ሰው ፡ የሚሰጠው ፡ ከፍተኛ ፡ ቅጣት ፡ ለምሳሌ ፡ በሦስት ፡ ዓመት ፡ ቀላል ፡ እስራት ፡ ላይ ፡ ቢወሰን ፤ ጥቂት ፡ ዳኞች ፡ ወይም ፡ ከጥብረት ፡ ሰብ ፡ መሀል ፡ ጥቂት ፡ ሰዎች ፡ ይሰማሙበታል ፡ የሚሉ ፡ እምነት ፡ አለ ። ቀጥሎም ፡ ዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስ ፡ በአድቨርተንት ፡ ኔግሊጀንስ ፡ ውስጥ ፡ ይግባ ፡ ከተባለ ፤ በአድቨርተንት ፡ ኔግሊጀንስ ፡ ያስቀጠ ፡ የነበሩት ፡ የወንጀል ፡ አይነቶች ፡ በቁጥር ፡ እንዲጨምሩ ፡ መደረግ ፡ አለበት ። በተጨማሪም ፤ ስለሚያስከትለው ፡ ጉዳት ፡ ምንቸገረኝ ፡ በማለት ፡ በዶሎስ ፡ ኤቬንጅዋሊስ ፡ የሚፈጸሙ ፡ የማጭበርበር ፤ ወይም ፡ በንብረት ፡ ላይ ፡ ጉዳት ፡ የማድረስ ፡ ወንጀሎች ፡ አሁን ፡ ባለው ፡ ሕግ ፡ መሠረት ፡ አድቨርተንት ፡ ኔግሊጀንስ ፡ የማያስቀጣቸው ፡ ስለሆነ ፡ ድርጊቱን ፡ የፈጸመውን ፡ ሰው ፡ በወንጀለኛነት ፡ ተጠያቂ ፡ ለማድረግ ፡ ሌላ ፡ ቅጣት ፡ ያስፈልጋል ፤ ይባል ፡ ይሆናል ። ስለዚህ ፤ በእንግሎ ፡ አሜሪካን ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ አድቨርተንት ፡ ኔግሊጀንስ ፤ "ግድየሰነት" የሚባለውን ፡ ጠባይ ፡ በመያዝ ፤ በዚያ ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ በወንጀለኛነት ፡ ተጠያቂ ፡ ለማድረግ ፡ ከሌላው ፡ የተለየ ፡ ነው ፡ መባሉ ፡ ቀርቶ ፤ ልክ ፡ እንደ ፡ 'ኢንቴንሽን' ፡ በ"ጥፋተኝነት" ("ከልጥቢሉቱ" ወይም ፡ "መኒስ ፡ ሪዮ") የሚያስቀጣ ፡ ይሆናል ። ለምሳሌ ፡ — ዘ ፡ አሜሪካን ፡ ግዴል ፡ ፔናል ፡ ኮድ ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፳፭ ፡ ሲከሽን ፡ ፪ ፡ ነጥብ ፡ ዘሮ ፡ ፪ ፡ (፫) ላይ ፡ የተገለጸውንና ፡ በሚከተሉት ፡ ጽሑፎች ፡ ውስጥ ፡ የተገለጹትን ፤ ሕጉን ፡ የጻፈው ፡ ሰው ፡ የሰጣቸውን ፡ ማብራሪያዎች ፡ ተመልክት (ች) ፡ — ካዲሽ ፡ ኤንድ ፡ ፓልሰን ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፻፫ ፤ ገጽ ፡ ፪፻፳፪ ፡ ውስጥ ፡ የተገለጸ ፡ ጽሑፍ ፤ ዊልያምስ ፤ ከላይ ፡ በማስታወሻ ፡ ፲፩ ፤ ገጽ ፡ ፱—፴፭ ፡ ውስጥ ፡ የተገለጸ ፡ ጽሑፍ ፡ በወንጀለኛነት ፡ ተጠያቂ ፡ ለማድረግ ፡ ልዩ ፡ አይነት ፡ ነው ፡ የሚባለው ፡ በኢትዮጵያ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ውስጥ ፡ ሳይገባ ፡ የቀረው ፡ 'ኢንአድቨርተንት ፡ ኔግሊጀንስ' ፡ የተባለው ፡ ብቻ ፡ ነው ፡ ለኢትዮጵያ ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ የሚያስፈልገው ፡ ይህ ፡ አይነቱ ፡ መሻሻል ፤ ተጨማሪ ፡ ጥናት ፡ የሚያስፈልጋቸውን ፡ ብዙ ፡ ችግሮችንና ፡ የፖሊሲ ፡ ምርምሮችን ፡ አጠቃሎ ፡ የያዘ ፡ ነው ።